

Projekt

z dnia 27 listopada 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY SOŚNIE**

z dnia 28 listopada 2024 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030

Na podstawie art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.), Rada Gminy Sośnie uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.
- § 2. Integralną częścią Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 jest Prognoza Oddziaływania na Środowisko Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030, stanowiąca załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.
- § 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sośnie.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Sośnie

Tomasz Chmielecki

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr
Rady Gminy Sośnie
z dnia 28 listopada 2024 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SOŚNIE NA LATA 2024-2030

Sośnie, 2024

Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju

Opracowanie:

Urząd Gminy Sośnie

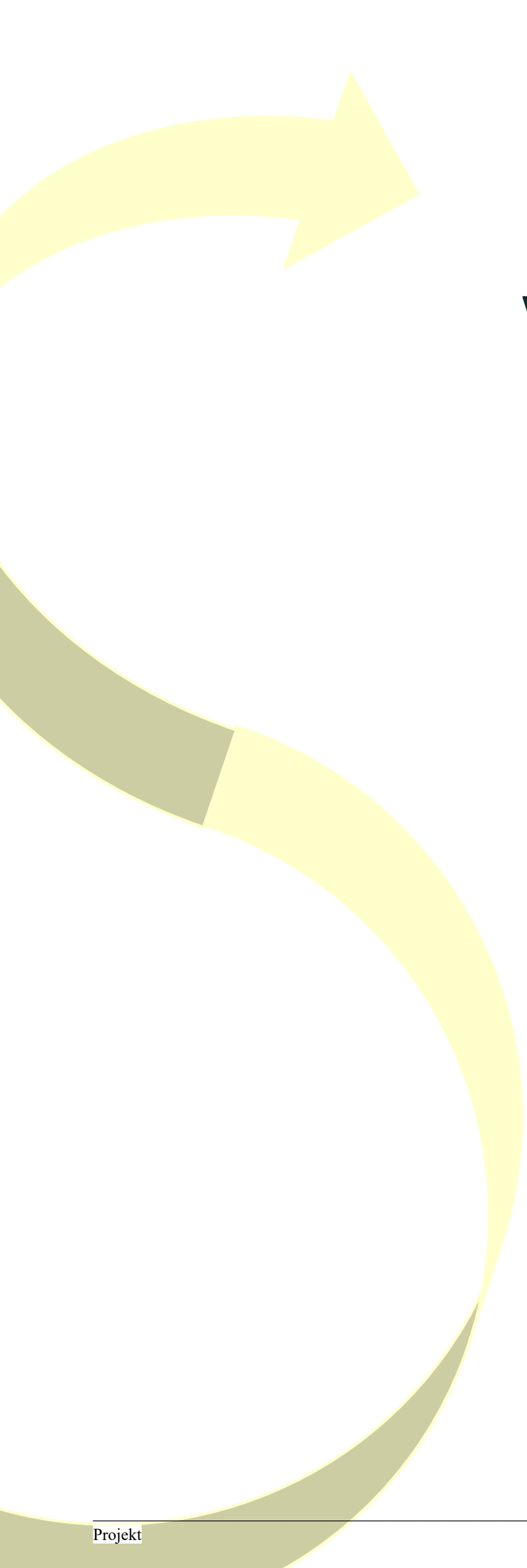
we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 opracowano w oparciu o analizę materiałów źródłowych (aktualnych dokumentów planistycznych i sprawozdań) Urzędu Gminy Sośnie i gminnych jednostek organizacyjnych, dane statystyczne ujęte w formie wskaźników, wykresów i tabel porównawczych oraz informacje pozyskane w procesie partycypacji społecznej.

Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 zawiera najaktualniejsze dane w momencie opracowywania niniejszego dokumentu, a więc dane według stanu na 31 grudnia 2022 roku (o ile nie zaznaczono inaczej).

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY SOŚNIE.....	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	10
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	12
4. Jakość życia w gminie – wyniki badań ankietowych	15
4.1. Ocena sytuacji gminy	16
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	21
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	23
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY SOŚNIE.....	26
1. Misja i wizja	27
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	29
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sośnie oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	42
4. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	58
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	68
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	71
ZAŁĄCZNIKI.....	73
Załącznik 1 Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Sośnie	74
Załącznik 2: Wzór ankiety	120
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	125

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 stanowi kluczowe narzędzie długofalowego zarządzania gminą. Dokument ten wytycza strategiczne kierunki rozwoju gminy do roku 2030, co pozwoli zapewnić stabilność i ciągłość działań władz lokalnych, niezależnie od zmieniającej się sytuacji politycznej. Strategia umożliwi również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastruktura czy finanse. Ponadto dokument ten stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 stanowi najważniejszy dokument służący kreowaniu rozwoju lokalnego. Zachowuje wymaganą spójność z pozostałymi opracowaniami strategicznymi czy planistycznymi obowiązującymi w Gminie Sośnie oraz z dokumentami szczebla:

- ponadlokalnego – Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku;
- regionalnego – Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku;
- krajowego – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Zachowanie spójności dokumentów strategicznych na różnych poziomach administracyjnych warunkuje zbieżność ukierunkowanych działań podejmowanych na rzecz rozwoju jednostki z uwzględnieniem jej otoczenia regionalnego oraz kluczowych powiązań rangi krajowej.

Ponadto, Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 będzie wyznaczać ramy dla tworzenia planów i programów lokalnych, które będą realizowane w okresie jej obowiązywania. Efektem tego będą zawarte wytyczne i punkty odniesienia dla inicjatyw podejmowanych oddolnie w Gminie Sośnie, a zmierzających do wspierania rozwoju jednostki w latach 2024-2030.

Poniższe opracowanie powstało na podstawie aktualnie obowiązujących dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym aktem prawnym regulującym działania związane z przygotowaniem Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Diagnoza strategiczna została wzbogacona o wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem była analiza spostrzeżeń i bieżących potrzeb mieszkańców. Diagnoza pogłębiona stanowi załącznik nr 1 do Strategii.

Prace nad Strategią zainicjował Wójt Gminy Sośnie w lipcu 2023 roku, podejmując decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr LVIII/451/2023 Rady Gminy Sośnie z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Proces tworzenia Strategii był poprzedzony analizą sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. Została ona ponadto pogłębiona o wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego oraz podczas wywiadu pogłębionego z Zespołem ds. opracowania Strategii. Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności wniosków płynących z diagnozy, a także sformułowanie celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja pozwoli na efektywny rozwój gminy. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac nad Strategią.

Dokument powstał przy wsparciu ekspertów z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania, w składzie:

- **Irma Kuznetsova**, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- **Iwona Nowacka**, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- **Joanna Mucha**, Młodsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego – koordynatorka projektu.

Obok przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią

Określenie szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii

Spotkanie robocze z kierownictwem Urzędu
14.09.2023

Badanie ankietowe – 26.10 - 17.12.2023 r.

Analiza dokumentów

Powołanie Zespołu ds. Strategii

Diagnoza potencjału

Wyznaczenie obszarów problemowych

Wywiad pogłębiony z Zespołem ds. Strategii
(opracowanie celów i działań strategicznych)
– 13.12.2023 r.

Projekt dokumentu

Konsultacje społeczne

Spotkanie konsultacyjne

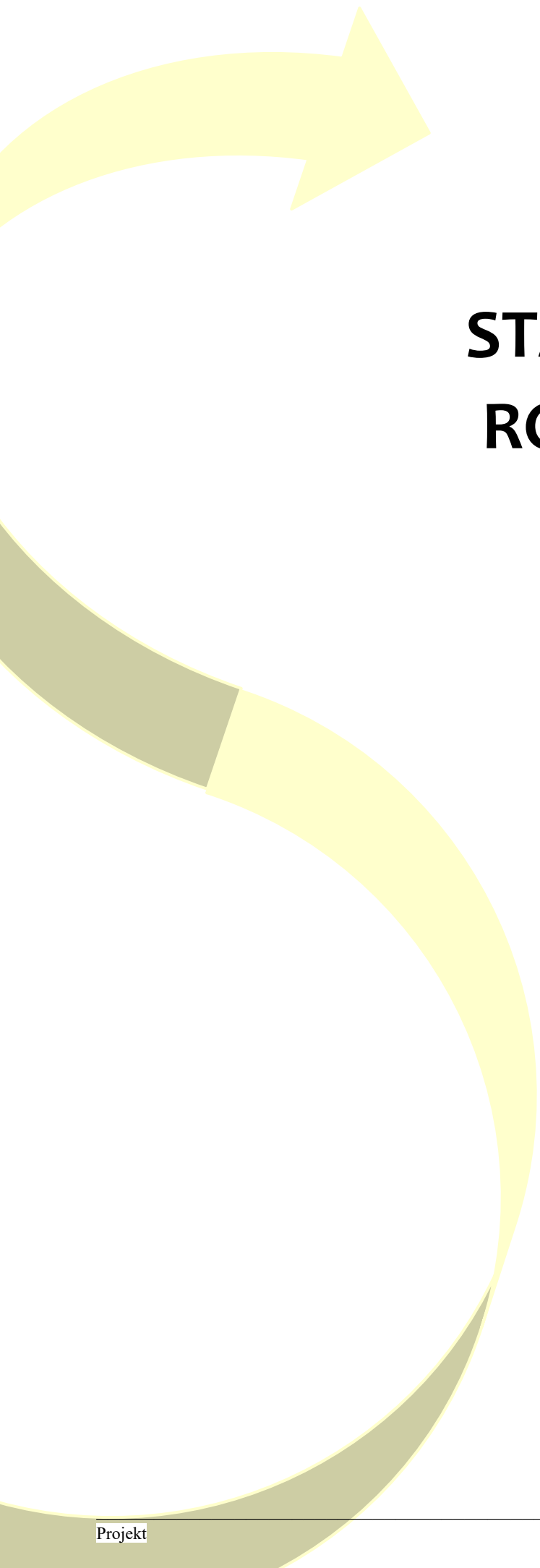
Opinia Zarządu Województwa Wielkopolskiego

Uchwalenie Strategii

Wdrażanie Strategii

CZĘŚĆ I:

STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY SOŚNIE

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Sośnie jest gminą wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie ostrowskim. Powierzchnia gminy wynosi 187,72 km². W strukturze użytkowania gruntów przeważają tereny leśne, stanowiące ponad 55% ogółu powierzchni gminy oraz użytki rolne zajmujące 40% ogółu powierzchni. Gmina posiada ekstensywny rolniczy charakter. Mimo znacznego udziału terenów leśnych w strukturze użytkowania gruntów, gospodarka leśna nie funkcjonuje w gminie.

Na układ komunikacyjny gminy składają się przede wszystkim drogi gminne i powiatowe oraz droga krajowa nr 25. Ze względu na niekorzystny układ dróg, Gmina Sośnie charakteryzuje się złą dostępnością komunikacyjną. Czas podróży samochodem do ośrodka powiatowego wynosi ok. 40 min, z kolei do ośrodka wojewódzkiego aż 2h 30 min. Ponadto, przez teren gminy biegnie linia kolejowa nr 355 zapewniająca regionalne połączenia kolejowe. Podróż koleją do ośrodka powiatowego zajmuje jednak ok. 30 min.

Położenie gminy na granicy dwóch województw: wielkopolskiego i dolnośląskiego determinuje fakt niedostatecznego rozwoju sieci dróg wojewódzkich w tej części regionu oraz ich całkowity brak na terenie gminy, co wydatnie wpływa na jakość połączeń komunikacyjnych. Niewystarczająco rozwinięty układ komunikacyjny, brak organizacji publicznego transportu zbiorowego oraz ścieżek rowerowych powoduje występowanie zagrożenia wykluczeniem komunikacyjnym na terenie gminy. Organizacja gminnego transportu zbiorowego byłaby nieuzasadniona ekonomicznie ze względu na szacowane zbyt małe wykorzystanie go przez mieszkańców. Dostrzega się jednak potrzebę zawiązania współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, celem zapewnienia transportu zbiorowego przynajmniej w części sołectw tworzących gminę. Ponadto, widoczna jest potrzeba budowy systemu ścieżek rowerowych oraz poprawy bezpieczeństwa w zakresie komunikacji pieszej poprzez rozwój sieci chodników i oświetlenia ulicznego.

W świetle Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, Gmina Sośnie wchodzi w skład MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej (AKO). Wynikową tego było zaliczenie jej także do grona gmin wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych. Zachodząca dyfuzja innowacji i wędrowka informacji między gminą a AKO pozwala na zaistnienie procesów rozwojowych, niemniej nie należy traktować ich jako katalizatora zmian. Marginalna lokalizacja zarówno w ujęciu wojewódzkim, powiatowym, jak i ponadlokalnym w ramach AKO determinuje brak harmonijności zachodzących procesów i pewne opóźnienia w ich adaptowaniu na terenie gminy. Tym samym, W Gminie Sośnie trudno szukać bieżącego wpływu AKO na rozwój, a powiązanie jednostek bardziej widoczne jest poprzez codzienne migracje mieszkańców w celu skorzystania z usług, tj. szkolnictwo ponadpodstawowe, rynek pracy, opieka medyczna, kultura, czy usługi administracji wyższego rzędu. Głównie obserwowane są powiązania gminy z Ostrowem Wielkopolskim, jako ośrodkiem powiatowym.

Gmina Sośnie zaliczona została również do obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej. Mimo, iż gmina cechuje się wysokim udziałem I sektora PKB w gospodarce lokalnej, nie jest to powiązane z występowaniem wysokiej jakości gleb.

Problemy rozwojowe gminy zostały zauważone na szczeblu wojewódzkim, poprzez jej zaliczenie do obszarów:

- o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,
- o najniższej dostępności usług warunkujących możliwości rozwojowe,

- o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

Gmina Sośnie cechuje się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, a także kulturowymi. Wyjątkowe scenerie leśne, niewielkie deniwelacje terenu oraz liczne ciek wodne, sprawiają iż tereny gminy są nie tylko urokliwe, ale również korzystne dla rozwoju turystyki poznawczej i krajoznawczej. W Gminie Sośnie utworzone zostały szlaki turystyki rowerowej, pieszej czy konnej. Wyznaczono również tereny rekreacyjne, m.in. nad zbiornikiem wodnym w Sośniach. Potencjał widoczny w gminie w zakresie wypoczynku i rekreacji nie jest jednak w pełni wykorzystany. Ośrodek Rekreacyjno-Wypoczynkowy Biały Daniel w Sośniach jest sporadycznie użytkowany, czego skutkiem może być brak wykształcenia się bazy gastronomicznej w gminie oraz mniejszych ośrodków agroturystycznych. Walory przyrodnicze oraz ciekawe zabytki czy pomniki przyrody przyciągają odwiedzających, co potencjalnie może służyć promocji gminy. Zdecydowana większość terenu gminy objęta jest obszarowymi formami ochrony przyrody, w tym blisko 40% stanowi Park Krajobrazowy Doliny Baryczy. To przyczyniło się do członkostwa Gminy Sośnie w Stowarzyszeniu „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”, w ramach którego może realnie wzmacniać swoją markę jako miejscowości turystycznej. Dzięki członkostwu w Stowarzyszeniu lokalni rzemieślnicy mogą posługiwać się znakiem handlowym „Dolina Baryczy Poleca”. Gmina została włączona w kolorowy szlak karpia (posiada własny, unikalny wzór karpia zaprojektowany przez studentów wrocławskiej ASP), a także czynnie obchodzi Dni Karpia. Członkostwo w stowarzyszeniu poza promocją gminy, stanowi zatem również platformę do budowania i kształtowania jej określonego wizerunku, wraz z oprawą wizualną. Ważnym aspektem jest jednak wykorzystanie pełni potencjału, jakim jednostka dysponuje we wspomnianym zakresie. Dostrzega się potrzebę podkreślania walorów przyrodniczych i kulturowych towarzyszących Gminie Sośnie, a także dalszego harmonijnego rozwijania sektora rekreacji i turystyki krótkoterminowej.

Ze względu na wysoki udział terenów leśnych i rolniczych gmina posiada niewielkie rezerwy terenowe. Ponadto, większość jej terenu objęta jest obszarowymi formami ochrony przyrody. Uwarunkowania te powodują, iż w gminie są ograniczone możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, a sama jednostka nie posiada możliwości utworzenia strefy ekonomicznej. Tym samym, trudno jest pozyskać inwestorów i zapewnić miejsca pracy na terenie gminy. Pożądanym kierunkiem rozwoju jest jednak wyznaczenie działek inwestycyjnych, w miejscach gdzie działalność gospodarcza byłaby najmniej uciążliwa dla mieszkańców i środowiska. W tym zakresie, gmina skupia się przede wszystkim na branżach związanych z odnawialnymi źródłami energii, a także inwestorach cechujących się społeczną odpowiedzialnością biznesu. Planuje się również wyznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, gdzie mogliby się osiedlać nowi mieszkańcy, zachęcani możliwością zamieszkania w atrakcyjnym przyrodniczo miejscu.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Gmina Sośnie jest jednostką charakteryzującą się wysokim udziałem terenów leśnych i rolniczych. W ujęciu gospodarczym, przeważającą formą działalności prowadzonej na terenie gminy jest rolnictwo. Działalność pozarolnicza ma znikomy charakter i jest związana z zaspokajaniem podstawowych potrzeb lokalnej społeczności lub profilem działalności nielicznych zakładów produkcyjnych.

Jako, że rolnictwo stanowi główną formę działalności dochodowej, gmina odznacza się niższym poziomem przedsiębiorczości w stosunku do powiatu czy województwa. W latach 2018-2022 w gminie przybyło 99 nowych podmiotów gospodarczych, co jednak stanowiło najniższy przyrost wśród wszystkich gmin powiatu ostrowskiego. Obserwowana niska aktywność gospodarcza w Sośniach może być powiązana z brakiem terenów inwestycyjnych, szczególnymi uwarunkowaniami prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy, czy jej niską dostępnością komunikacyjną. Czynniki te przekładają się na rosnący poziom bezrobocia w gminie (z 2,5% w 2018 r. do 3,2% w 2022 r.), który jest wyższy niż średnia w powiecie (2%) czy województwie (2,2%).

Rozwój gospodarczy jednostki jest również uzależniony od stopnia jej wyposażenia i jakości dostępnej infrastruktury technicznej. Omówiona niska dostępność komunikacyjna gminy, w sposób wydatny obniża jej atrakcyjność inwestycyjną. W zakresie rozwoju przedsiębiorczości równie dotkliwym problemem mogą być tzw. „białe plamy” występujące na obszarze gminy. Są to miejsca pozbawione dostępu do Internetu, a w niektórych przypadkach nawet sieci telefonicznej. Należy podkreślić, iż współcześnie w takim przypadku nie ma możliwości prowadzenia zarówno przedsiębiorstwa, jak i jednoosobowej działalności gospodarczej.

Analiza dostępu do infrastruktury sieciowej wykazała relatywnie niski poziom dostępności sieci wodociągowej (posiada go 89,5% mieszkańców gminy), jednak należy zwrócić uwagę na położenie niektórych domostw w dużej odległości od terenów zwartej zabudowy i brak ekonomicznego uzasadnienia dla doprowadzania do nich przyłączy sieciowych. Dostrzega się natomiast potrzebę modernizacji istniejącej sieci wodociągowej, która przełoży się na jej mniejszą awaryjność. W gminie zauważa się bardzo niski poziom dostępności sieci kanalizacyjnej, co determinuje potrzebę jej rozbudowy. Zakończone zostały prace związane z rozbudową oczyszczalni ścieków i zwiększeniem jej przepustowości, dzięki którym gmina zyskała możliwości techniczne do odbierania większej ilości nieczystości płynnych i podstawę do rozbudowy sieci kanalizacyjnej. W gminie widoczny jest jednak problem związany z niechęcią mieszkańców do podłączania się do sieci kanalizacyjnej i egzekwowaniem tego obowiązku ze strony gminy. W trosce o zachowanie jakości środowiska przyrodniczego gminy, kluczowym elementem pozostaje jednak stały monitoring i ewaluacja systemu odprowadzania nieczystości płynnych, a także edukacja ekologiczna prowadzona wśród mieszkańców. Dostęp do sieci gazowej mają jedynie mieszkańcy Sośni, jednak widoczny jest brak zainteresowania wśród mieszkańców w zakresie rozbudowy sieci. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci utrzymuje się na stałym poziomie (ok. 11%).

W Gminie Sośnie nie stwierdzono problemów związanych z prawidłowym prowadzeniem gospodarki odpadami komunalnymi. Odpady są odbierane i zagospodarowywane przez spółkę komunalną. Odpady odbierane są z częstotliwością dostosowaną do potrzeb mieszkańców w podziale na 6 frakcji. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, gdzie mieszkańcy mogą dostarczać pozostałe odpady. Dzięki temu gospodarka odpadami jest prowadzona w zgodzie z obowiązującymi przepisami i spełnia ich wymogi. W tym zakresie prowadzona jest również edukacja ekologiczna, obejmująca głównie dzieci i młodzież. W

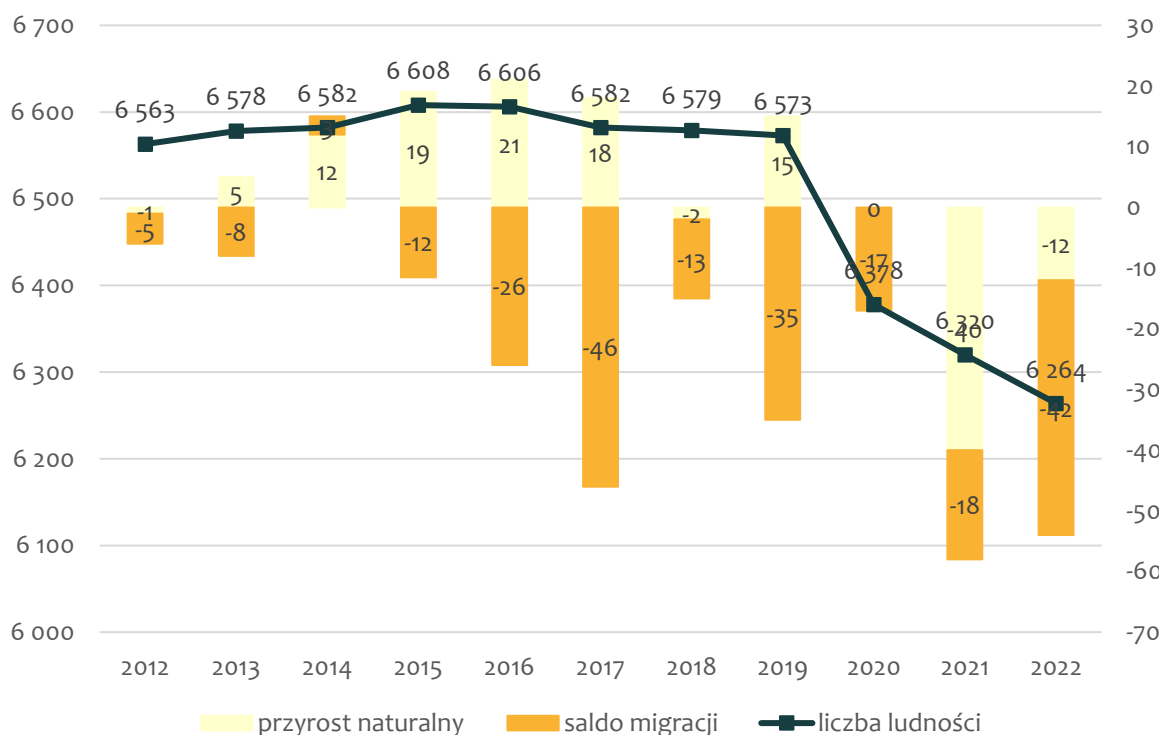
związku z występującymi problemami w zakresie gospodarki ściekowej planuje się jednak jej rozszerzenie programowe, a także uwzględnienie potrzeby edukacji dorosłych i seniorów.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska skupiona jest głównie na zachowaniu wysokiej jakości powietrza w gminie. Brak uciążliwego i szkodliwego dla środowiska przemysłu na terenie gminy sprawia, iż jest ona stosunkowo czysta ekologicznie i atrakcyjna środowiskowo. Nierozwiązanym problemem środowiskowym w gminie pozostaje tzw. niska emisja, obniżająca jakość powietrza głównie w okresie grzewczym. Mieszkańcy mają możliwość pozyskania dofinansowania na wymianę źródeł ciepła w ramach programu „Czyste powietrze”, jednak podchodzą nieufnie do procesu z tym związanego. Fakt ten ponownie wskazuje na potrzebę wdrożenia kompleksowej edukacji ekologicznej, a także zapewnienie należytej pomocy w ramach prowadzonego punktu konsultacyjnego. W ramach ograniczania emisyjności część budynków gminnych została poddana termomodernizacji, obecnie zaś planuje się kontynuację tych działań na kolejnych obiektach. Na terenie gminy zostały również wyznaczone tereny pod budowę farmy wiatrowej, co ma wspomóc rozwój odnawialnych źródeł energii na jej obszarze.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Analiza sytuacji społecznej jest nierozdzielnie połączona z analizą demograficzną w znacznej mierze determinującą poziom kapitału społecznego jakim dysponuje jednostka. Zadaniem jednostki pozostają działania powiązane z przeciwdziałaniem negatywnym trendom demograficznym, a także adaptacją do zmian. W Gminie Sośnie obserwowane są negatywne trendy związane z odpływem ludności, podobnie jak w powiecie ostrowskim. Od 2018 r. obserwuje się systematyczny spadek liczby ludności, co łącznie przełożyło się na ubytek 315 mieszkańców w latach 2018-2022 (ok. 5% łącznej populacji). Zarówno przyrost naturalny jak i saldo migracji utrzymują się na ujemnym poziomie, co przekłada się na ujemny przyrost rzeczywisty (-8,56 promila). Szczególnie niepokojący jest współczynnik salda migracji wynoszący -6,66 promila. Oznacza to, iż na każdy 1 tys. mieszkańców przypada o 6,66 osoby emigrującej więcej niż imigrującej. Wnioskować można, iż Gmina Sośń nie jest postrzegana jako miejsce atrakcyjne do zamieszkania i życia, a mieszkańcom, nawet tym pozostającym, może towarzyszyć chęć wyprowadzki w najbliższej przyszłości.

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Sośń w latach 2012-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dalsza analiza demograficzna wykazała rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. Tym samym, spada udział osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Przekłada się to na rosnący współczynnik senioralnego obciążenia demograficznego, a zatem stosunku liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. W Sośniach procesy te zachodzą znacznie szybciej niż w powiecie czy województwie. Z kolei, wśród osób w wieku produkcyjnym emigrujących z gminy, dominują młode kobiety w przedziale wiekowym od 20 do 34 lat. Jak wykazała analiza piramidy płci i wieku w gminie, tworzy to znaczący deficyt liczby kobiet względem liczby mężczyzn we wskazanym przedziale wiekowym. Dodatkowo, przekłada się to na spadek udziału osób w wieku kreatywnym w ogóle społeczności. Obserwowane zmiany demograficzne determinują potrzebę dostosowywania oferty usług społecznych do bieżących

potrzeb mieszkańców gminy. Utrzymywanie się obecnych trendów spowoduje w dalszej perspektywie czasowej konieczność wygaszania placówek opiekuńczo-edukacyjnych, np. przedszkoli czy szkół. Wzrastać będzie z kolei zapotrzebowanie na usługi senioralne, w tym z zakresu opieki wytchnieniowej. Należy zwrócić szczególną uwagę na odpowiednie dostosowywanie oferty usług społecznych do potrzeb mieszkańców, również pod względem ekonomicznym.

Opiekę nad dziećmi do lat 3 zapewnia Gminny Żłobek w Sośniach, dysponujący 24 miejscami opieki. Żłobek jest dostosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami. W 2022 r. wszystkie dostępne miejsca opieki były wykorzystane. Z kolei opieka nad dziećmi powyżej 3 roku życia sprawowana była w roku szkolnym 2022/2023 przez 3 przedszkola publiczne, 1 przedszkole samorządowe oraz 1 oddział przedszkolny. Łącznie objętych edukacją przedszkolną było 229 dzieci. Niemniej, co warto podkreślić, stopień upowszechnienia edukacji przedszkolnej w Gminie Sośnie jest stosunkowo niski i wynosi ok. 75%. Nietypowym zjawiskiem jest również fakt, iż stopień upowszechnienia opieki przedszkolnej w gminie spada, bowiem jeszcze w 2017 roku wynosił on blisko 82,5%.

Za edukację w zakresie podstawowym na terenie gminy odpowiedzialne są 4 szkoły podstawowe oraz 1 szkoła filialna. Szkoły dysponują zbliżonym zapleczem dydaktycznym, w zakresie liczby sal lekcyjnych, komputerów czy projektorów multimedialnych (które są oczywiście zależne od liczby uczniów). W szkołach widoczne są jednak braki w zakresie infrastruktury sportowej, a także pracowni specjalistycznych, w tym językowych. W żadnej ze szkół nie są prowadzone klasy dwujęzyczne, sportowe czy integracyjne. Ogólny stan bazy dydaktycznej jest zadowalający, wymagają one jednak doposażenia oraz dalszego rozwoju bazy infrastrukturalnej. Niemniej, szkoły na terenie gminy charakteryzują się wysokim poziomem nauczania, w szczególności zaś szkoła w Sośniach i Pawłowie. Uśredniając wyniki uzyskiwane przez uczniów szkół gminnych na egzaminie ósmoklasisty w 2022 r., w przypadku języka polskiego i matematyki były one wyższe niż średnia w powiecie ostrowskim czy województwie wielkopolskim. W przypadku języka angielskiego wyniki na wszystkich trzech szczeblach były porównywalne.

Głównym podmiotem realizującym zadania z zakresu kultury jest Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Sośniach. Poza głównym Ośrodkiem, lokalnymi miejscami integracji, rozwoju kultury i krzewienia tożsamości lokalnej jest 14 świetlic wiejskich. Obiekty te służą organizacji wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i warsztatowych, skupiających i integrujących lokalną społeczność, a także rozwijających pasje i zainteresowania poszczególnych mieszkańców. GOKiGBP jest również współorganizatorem najważniejszych wydarzeń o charakterze gminnym, tj. Dzień Gminy Sośnie, dożynki, kolacja rybna czy jarmark świąteczny.

W strukturze organizacyjnej Gminy Sośnie nie wydzielono odrębnej jednostki organizacyjnej, animującej działalność sportową i aktywność fizyczną. Tym samym, zadania te również realizowane są m.in. przez GOKiGBP, a także szkoły. W gminie znajdują się obiekty pozwalające na podejmowanie rozmaitych aktywności sportowych, zarówno na świeżym powietrzu jak i w hali. Część z nich wymaga jednak unowocześnienia, rozbudowy czy podjęcia działań remontowych.

Na terenie Gminy Sośnie działalność prowadzi duża liczba organizacji pozarządowych, cechujących się zaangażowaniem i aktywnością. Wśród nich przeważają z kolei te, zorientowane na promocję lokalnych tradycji i kultury oraz aktywności fizycznej, w tym kluby sportowe. Liczne stowarzyszenia pozwalają na podejmowanie szeregu działań we współpracy z samorządem gminnym. Widoczna jest jednak potrzeba dalszego zacieśniania i rozwijania nowych form współpracy między jednostkami, które mogłyby się przyczynić do wzrostu jakości życia mieszkańców na terenie gminy.

Dużym potencjałem lokalnym są także miejscowe jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Koła Gospodyń Wiejskich.

Ponownie należy również podkreślić współpracę nawiązaną przez gminę na poziomie ponadlokalnym w ramach Stowarzyszenia Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej (AKO) oraz Stowarzyszenia „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”. Tworzenie sieci powiązań zarówno w ujęciu lokalnym (wręcz obywatelskim), a także w ujęciu ponadlokalnym czy regionalnym, pozwala na systemowy przepływ informacji oraz rozwój w oparciu o dialog społeczny. Aktywizacja obywateli powinna bowiem być powiązana ze stwarzaniem im możliwości do współzarządzania jednostką i tym samym budowania odpowiedzialności za nią. W Sośniach widoczne są podwaliny, pozwalające myśleć o rozwoju sieci powiązań i większym angażowaniu mieszkańców gminy w jej zadania w przyszłości.

Podstawowym zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sośniach jest udzielanie wsparcia materialnego i niematerialnego osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, a także bieżące zapobieganie występowaniu takich sytuacji. GOPS poza działaniami statutowymi, aktywnie współpracuje również z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, organizacji pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Na rzecz osób zmagających się z chorobami przewlekłymi (w tym uzależnieniami), czy innymi trudnymi sytuacjami życiowymi działają również liczne stowarzyszenia i grupy wsparcia na terenie gminy.

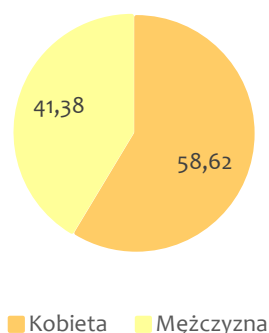
W bezpośrednim sąsiedztwie GOPS zlokalizowany jest z kolei Klub Seniora, który pełni ważną przestrzeń do aktywizacji osób starszych, których na terenie gminy przybywa. Animowanie czasu wolnego, a także nawiązywanie nowych kontaktów społecznych zapobiega wykluczeniu społecznemu wśród seniorów, a także czynnie angażuje ich w życie publiczne gminy.

4. Jakość życia w gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Sośnie przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców. Odpowiedzi udzielać można było poprzez kwestionariusz on-line oraz w wersji papierowej. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat jakości życia w gminie oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Respondenci składali odpowiedzi od 26 października do 17 grudnia 2023 roku (łącznie przez 53 dni). Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do niniejszego opracowania.

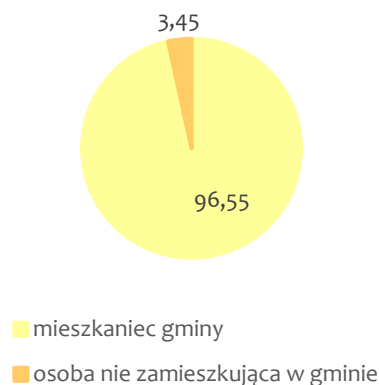
Ankietowani odpowiadali na pytania w obszarach: społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji oraz edukacji i kultury. Łącznie zebrano 116 ankiet. Wśród respondentów przeważały kobiety (58,62%) oraz osoby pracujące (66,38%). Ponadto, większość respondentów znajdowała się w przedziale wiekowym 26-55 lat (łącznie 75,86%), co koreluje z odsetkiem osób pracujących. Szczegółowe dane na temat ankietowanych przedstawiają poniższe ryciny.

Ryc. 2. Ankietowani według płci

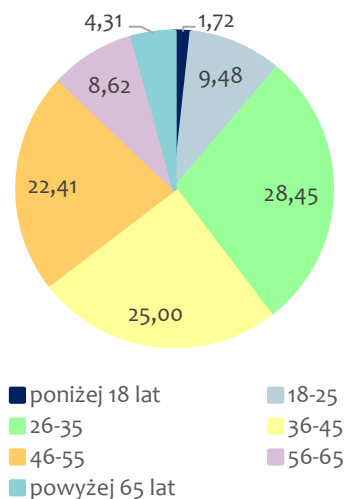
Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 3. Ankietowani według miejsca zamieszkania

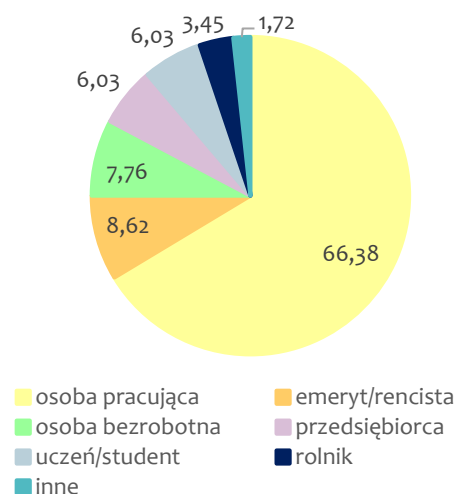
Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 4. Struktura wieku respondentów

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 5. Ankietowani według statusu zatrudnienia

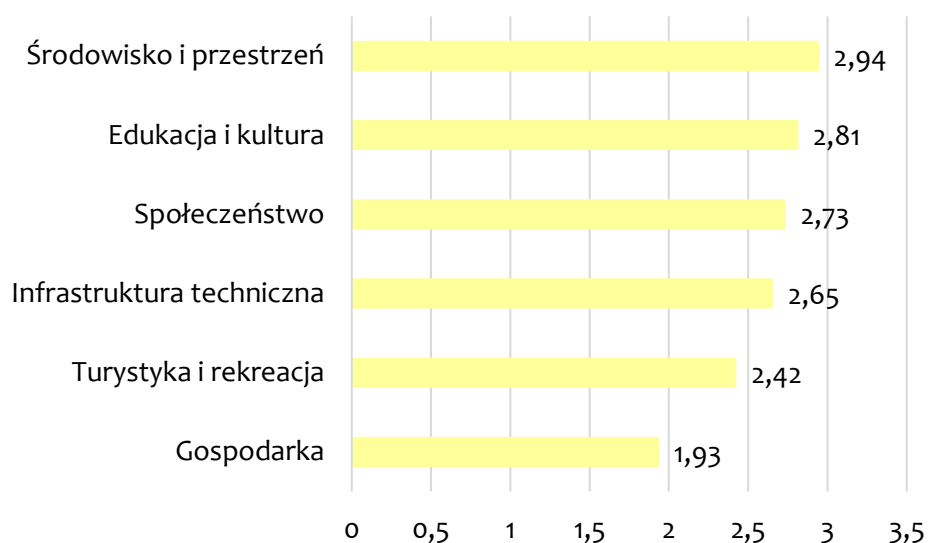
Źródło: opracowanie własne.

Na potrzeby badania ankietowego w Gminie Sośnie przyjęto skalę ocen, gdzie:

- 0 – oznacza „nie mam zdania”,
- 1 – oznacza „bardzo źle”,
- 2 – oznacza „źle”,
- 3 – oznacza „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznacza „dobrze”,
- 5 – oznacza „bardzo dobrze”.

Najkorzystniej został oceniony obszar dotyczący **środowiska i przestrzeni**, gdzie ocenie podlegały zarówno walory przyrodnicze, wizualne jak i podejmowane działania zmierzające do pozytywnego odbioru wizualnego gminy. Średnia ocen dla tego obszaru wyniosła 2,94. Z kolei poniżej przeciętnej (przyjętej na poziomie średniej ocen 2,5) ocenione zostały obszary **turystyki i rekreacji** oraz **gospodarki**. Należy jednak podkreślić, iż obszar turystyki i rekreacji oceniony został nieznacznie poniżej przeciętnej (średnia 2,42). Obszar gospodarki został oceniony negatywnie osiągając średnią 1,93. Widoczne jest to również w przypadku odniesienia do uśrednionego wyniku wszystkich badanych obszarów w gminie, który wyniósł 2,58. Tym samym, można przyjąć iż ogólny poziom rozwoju gminy został oceniony przez mieszkańców jako zadowalający.

Ryc. 6. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Środowisko i przestrzeń

W aspekcie dotyczącym środowiska oraz stanu zagospodarowania przestrzennego gminy, respondenci najwyżej ocenili **walory środowiska przyrodniczego** (średnia ocen 3,73) oraz **jakość powietrza** w gminie (3,51). Wskazuje to, iż w opinii ankietowanych to warunki środowiskowe – atrakcyjność estetyczna i czystość Gminy Sośno stanowią jeden z jej największych atutów. Najmniej korzystnie oceniono **infrastrukturę melioracji szczegółowej** (rowy melioracyjne, sieć drenarska, przepusty), która uzyskała średnią ocen na poziomie 2,07. Nisko oceniono również **świadomość ekologiczną mieszkańców** (2,30), co może być ze sobą powiązane. Rowy melioracyjne

będące kluczowym elementem systemu gospodarki wodnej często stanowią bowiem część własności prywatnej, w którą gmina nie może ingerować. Tym samym, stan infrastruktury będzie się wiązał nie tylko z prawidłową realizacją swoich zadań ze strony gminy, ale również dbałością ze strony prywatnych właścicieli gruntów.

Tabela 1. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze środowisko i przestrzeń

Walory środowiska przyrodniczego w gminie	3,73
Jakość powietrza w gminie	3,51
System odbioru odpadów na terenie gminy	3,34
Estetyka swojej gminy	3,17
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)	2,94
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy	2,91
Oferta gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska	2,89
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,82
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	2,68
Świadomość ekologiczną mieszkańców	2,30
Infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)	2,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Edukacja i kultura

Obszar edukacji i kultury został wysoko oceniony w badaniu ankietowym, w szczególności zaś w aspekcie **dostępu do edukacji w szkołach podstawowych** (średnia 3,7) i **przedszkolach** (3,39). Pozytywnie oceniona została także jakość edukacji i ogólne wyposażenie placówek. Zdecydowanie najgorzej oceniono jednak **dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)**. Na terenie Gminy Sośnie nie ma szkół ponadpodstawowych, bowiem ich prowadzenie stanowi zadanie własne powiatu. Problemy komunikacyjne obserwowane w gminie przekładają się jednak również na utrudniony dostęp do edukacji oraz czasochłonność codziennych podróży do placówek oświatowych zlokalizowanych w innych miejscowościach.

W zakresie działalności kulturalnej prowadzonej w gminie, oceny były przeciętne. Stosunkowo nisko oceniono jednak jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie. Oferta kulturalna nie jest zatem postrzegana przez mieszkańców jako szczególnie atrakcyjna.

Tabela 2. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze edukacji i kultury

Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	3,70
Dostęp do edukacji przedszkolnej	3,39
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy	3,35
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie	3,32
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,14
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie	3,03
Organizacja dowozu dzieci do szkół	2,99
Działalność domu kultury i biblioteki	2,95
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy	2,61
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie	2,46
Działalność świetlic wiejskich	2,42

Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy	2,41
Dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy	2,32
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie	2,32
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)	1,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Spółeczeństwo

W obszarze społeczeństwa ocenie podlegały przede wszystkim usługi społeczne, usługi opiekuńcze i zdrowotne. Najwyżej ocenione zostało **wsparcie osób starszych oferowane przez gminę** – średnia 3,33. Na kolejnych miejscach znalazła się **jakość opieki oraz infrastruktury żłobkowej**. Zdecydowanie najgorzej oceniony został **dostęp do specjalistycznej opieki medycznej**, uzyskując średnią 1,43. Należy jednak wziąć pod uwagę ogólną kondycję systemu usług zdrowotnych w kraju, a także to iż zapewnienie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej nie stanowi zadania własnego gminy. Nisko oceniono również **skuteczność działania pomocy społecznej**, co wskazuje na dalszą potrzebę rozwijania usług w tym zakresie.

Tabela 3. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze społeczeństwo

Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (DPS, Kluby Seniora)	3,33
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy	3,16
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy	3,09
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy	2,97
Funkcjonalność budynków administracji publicznej	2,94
Dostęp do żłobków / klubów malucha	2,88
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	2,82
Aktywność mieszkańców na rzecz Gminy Sośnie	2,59
Dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,59
Skuteczność działania pomocy społecznej	2,28
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Infrastruktura techniczna

Kolejnym obszarem poddanym ocenie przez respondentów była infrastruktura techniczna, poprzez którą rozumie się jakość sieci komunikacyjnej, urządzeń sieciowych oraz dostępność cyfrową. Najwyżej oceniony został **stan dróg w gminie**. Najniżej z kolei oceniono **jakość sieci kanalizacyjnej**. Należy podkreślić jednak, iż w obszarze infrastruktury technicznej odnotowano najmniejsze rozpiętości w ocenie poszczególnych elementów składowych.

Tabela 4. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze infrastruktury technicznej

Stan dróg w gminie	3,20
Mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp)	2,91
Dostęp do Internetu w gminie	2,82
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	2,81
Jakość sieci wodociągowej	2,49
Jakość sieci gazowej	2,18
Jakość sieci kanalizacyjnej	2,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Turystyka i rekreacja

W zakresie turystyki i rekreacji ocenie poddawano aspekty związane z możliwościami wypoczynku na terenie gminy kierowanymi głównie do jej mieszkańców oraz ofertą i zapleczem turystycznym ukierunkowanym na rozwój działalności turystycznej w gminie. Najwyżej oceniony został **poziom bazy sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy** (3,13). Należy również zwrócić uwagę, że stosunkowo wysokie wyniki uzyskała oferta spędzania czasu wolnego na terenie gminy dla seniorów (3,10) oraz dzieci (2,38). Zdecydowanie gorzej zaś oceniono ofertę skierowaną do młodzieży (2,01) oraz osób dorosłych (1,95). Najślabiej ocenione zostały **działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów**. Jednocześnie respondenci wysoko ocenili atrakcyjność turystyczną gminy (2,76), co wskazuje iż potencjał w sektorze turystyki na terenie gminy pozostaje nie do końca wykorzystany.

Tabela 5. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze turystyki i rekreacji

Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie	3,13
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	3,10
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów	3,10
Atrakcyjność turystyczną gminy	2,76
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci	2,38
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowe	2,31
System ścieżek rowerowych	2,30
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży	2,01
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych	1,95
Poziom bazy gastronomicznej	1,88
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	1,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Gospodarka

Gospodarka została najślabiej ocenionym obszarem w Gminie Sośnie. Należy podkreślić, iż w tym zakresie ankietowani odpowiadali na pytania dotyczące zarówno prowadzenia działalności gospodarczej czy możliwości uzyskania zatrudnienia jak i dostępności komunikacyjnej gminy. Najlepiej oceniono **perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w gminie** (2,35) oraz **atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy** (2,29). Tym samym, jednostka jest postrzegana nie tylko jako miejsce prowadzenia działalności rolniczej, ale potencjalnie również gospodarczej. Zdecydowanie najślabiej ocenione zostały aspekty związane z dostępnością komunikacyjną: **funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy** (1,51) oraz **połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami** (1,61).

Tabela 6. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze gospodarki

Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w gminie	2,35
Atrakcyjność inwestycyjna obszaru gminy	2,29
Dostępność usług na terenie gminy	2,16
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji	2,04
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy	1,91
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	1,80
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy	1,71
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	1,61
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy	1,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Celem podsumowania w tabeli poniżej zestawione zostały najlepiej i najgorzej ocenione elementy.

Tabela 7. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej ocenione	Najniżej ocenione
Środowisko i przestrzeń	Walory środowiska przyrodniczego w gminie	Infrastruktura melioracji szczegółowej
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)
Społeczeństwo	Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Infrastruktura techniczna	Stan dróg w gminie	Jakość sieci kanalizacyjnej
Turystyka i rekreacja	Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie	Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów
Gospodarka	Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w gminie	Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

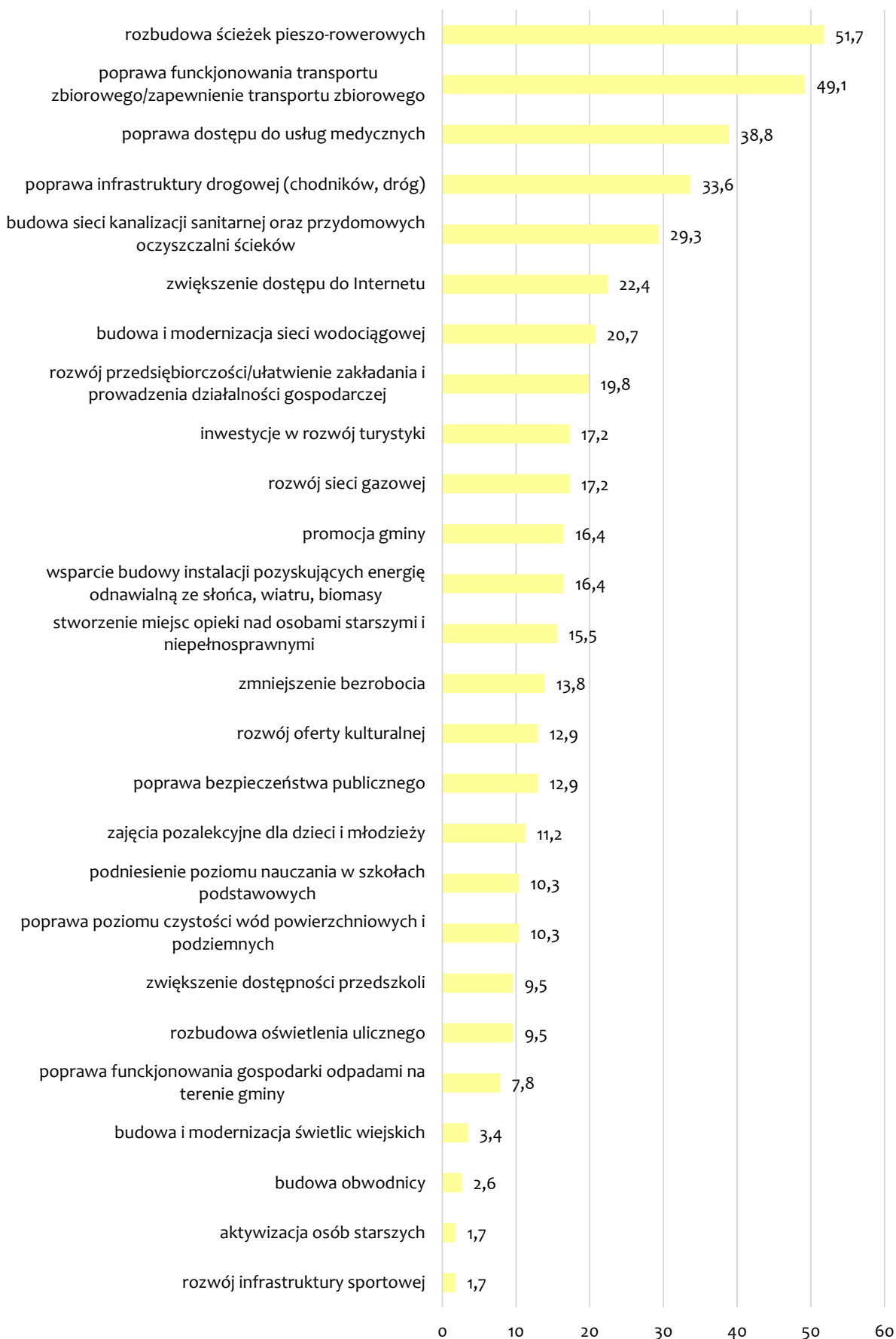
W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe gminy. Zdecydowanie najczęściej wskazywanymi odpowiedziami była **rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych** (odpowieź tą zaznaczyło 51,7% respondentów). Wskazywano również na potrzebę **poprawy funkcjonowania transportu zbiorowego na terenie gminy** (49,1%). Wśród kolejnych priorytetów wskazywano na potrzebę **poprawy dostępu do usług medycznych** (38,8%), **poprawę infrastruktury drogowej, w tym chodników i dróg** (33,6%) oraz **budowę sieci kanalizacji sanitarnej i przydomowych oczyszczalni ścieków** (29,3%). Widoczne jest zatem, iż wśród respondentów najważniejszym priorytetem rozwojowym dla gminy powinna być poprawa dostępności komunikacyjnej, zarówno w ujęciu wewnątrzgminnym, poprzez budowę ścieżek pieszo-rowerowych i chodników jak i w ujęciu ponadlokalnym poprzez rozwój transportu zbiorowego i sieci dróg.

Na kolejnej stronie zamieszczona została rycina przedstawiająca szczegółowo poruszone wyżej aspekty, a także inne elementy, o których ocenę poproszeni zostali respondenci.

Kwestionariusz ankiety zawierał jedno pytanie otwarte, gdzie można było udzielić złożonej odpowiedzi. Dotyczyło ono aspektu, który według respondenta powinien być wizytówką Gminy Sośnie. Wśród odpowiedzi, najczęściej powtarzały się następujące tezy:

- Walory środowiska przyrodniczego – otaczające gminę lasy, w tym Park Krajobrazowy Doliny Baryczy, a także zasoby z tym związane: grzyby i owoce leśne;
- Pałac w Mojej Woli – jeden z najważniejszych i najbardziej charakterystycznych zabytków w gminie, pozostający jednak w złym stanie technicznym. Ponadto, stanowi on własność prywatną;
- Czystość i bezpieczeństwo gminy – czyste powietrze oraz urozmaicone środowisko naturalne w małej lokalnej społeczności stwarza warunki dogodne do życia i wypoczynku, zwłaszcza w dobie wielkomiejskiego pędu;
- Turystyka i walory wypoczynkowe – urokliwe przestrzenie i warunki do uprawiania turystyki krajobrazowej, czy poznawczej mogą stanowić podstawę do rozwoju agroturystyki i promocji Gminy;
- Dobry stan infrastruktury komunikacyjnej: dróg, chodników, poboczy – dostępność komunikacyjna w zestawieniu z wciąż rosnącą mobilnością społeczeństwa stanowi podstawę do dalszego rozwoju gminy.

Ryc. 7. Główne priorytety rozwoju Gminy Sośnie według ankietowanych

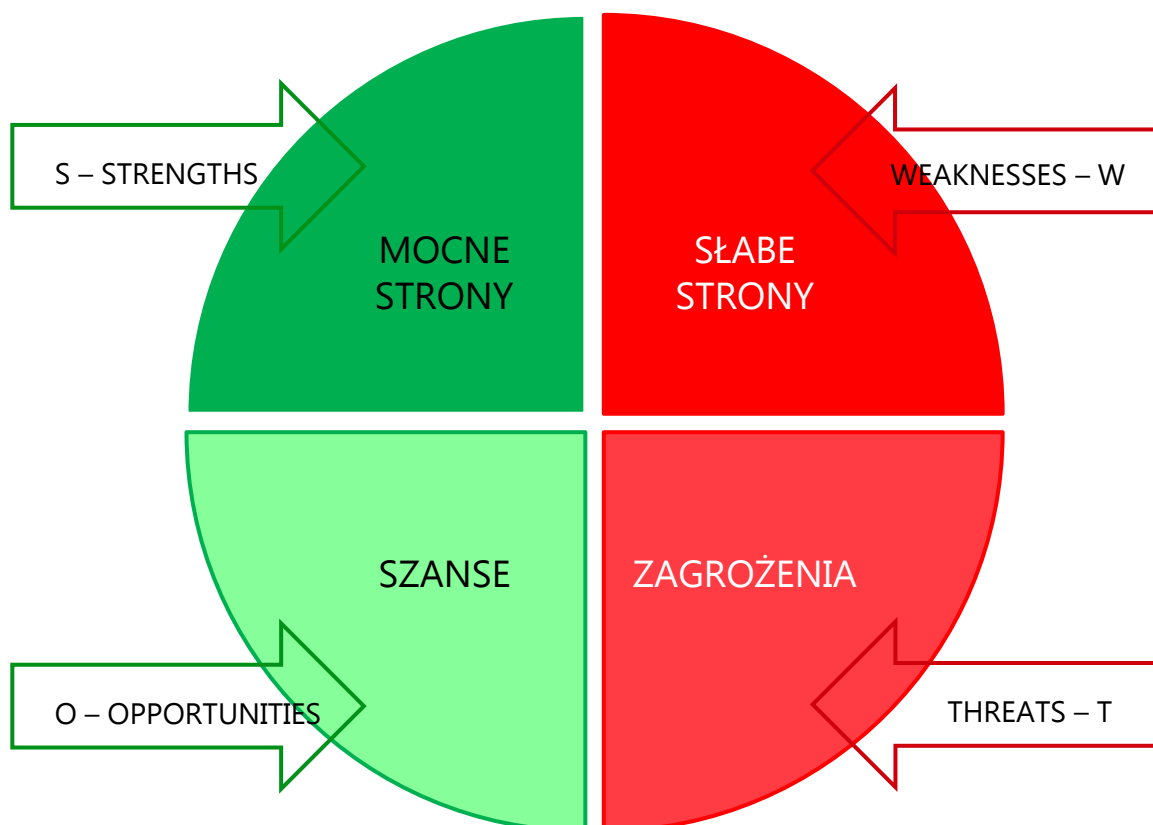

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. Pozwala ona na porównanie **mocnych i słabych** stron jednostki wynikających z jej **wewnętrznego** otoczenia oraz identyfikację **szans i zagrożeń** dla jej rozwoju, płynących z otoczenia **zewnętrznego**. Takie zestawienie analityczne składowych pozwala na hierarchizację poszczególnych elementów oraz obserwację powiązań występujących między nimi. Prawidłowa identyfikacja związków przyczynowo-skutkowych stanowi podstawę do obrania odpowiedniego podejścia rozwojowego dla jednostki samorządu terytorialnego.

Analizę SWOT dla Gminy Sośnie opracowano bazując na:

- 1) Diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Sośnie;
- 2) danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy Sośnie, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;
- 3) wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy oraz interesariuszy Strategii.

Analizę SWOT dla Gminy Sośnie przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• Typowo wiejski charakter jednostki z rozwiniętą funkcją rolniczą oraz predyspozycjami do jej dalszego rozwoju, • Wysoka jakość środowiska naturalnego, dzięki zachowaniu jego czystości oraz lokalizacji gminy wśród terenów atrakcyjnych przyrodniczo (szczególnie Park Krajobrazowy Doliny Baryczy), • Rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna dopasowana do potrzeb mieszkańców, • Dobry stan gminnej infrastruktury drogowej, • Wysoki poziom kształcenia w szkołach podstawowych na terenie gminy, • Zadowolenie mieszkańców z oferowanych przez gminę usług opiekuńczo-oświatowych skierowanych do najmłodszych: żłobek, przedszkola i szkoły, • Rozwinięte usługi senioralne, w tym oferta spędzania czasu wolnego dla seniorów, • Obecność linii kolejowej nr 355 zapewniającej połączenia regionalne z Sośni, Granowca i Pawłowa, • Brak uciążliwego przemysłu zanieczyszczającego środowisko naturalne, • Istniejąca na terenie gminy baza noclegowa (stanica Biały Daniel), stanowiąca podstawę do rozwoju turystyki, • Rozwinięta akwakultura (przede wszystkim w zakresie hodowli karpia) oraz obecność wyznaczonych stanowisk wędkarskich, • Dobrze funkcjonujący system gospodarowania odpadami komunalnymi,	• Niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące zmianami zachodzącymi w strukturze społeczności lokalnej i przekładające się na atrakcyjność osiedleńczą gminy, • Niska dostępność komunikacyjna obszaru, wynikająca z niedorozwoju sieci dróg powiatowych i wojewódzkich oraz marginalnego położenia gminy zarówno w powiecie jak i w województwie, • Niska dostępność cyfrowa, związana z obecnością tzw. „białych plam” na terenie gminy oraz częściowym brakiem zasięgu sieci telefonicznej, • Niski stopień rozwoju turystyki, skutkujący niedostateczną bazą noclegową na terenie gminy oraz brakiem bazy gastronomicznej, • Niski poziom przedsiębiorczości wynikający z niskiej dostępności komunikacyjnej obszaru oraz wysokiego odsetka obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody • Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna na terenie gminy, • Niska jakość i częściowy zanik elementów infrastruktury melioracji szczegółowej, skutkujący niskim poziomem retencji i występowaniem zjawiska suszy fizjologicznej, • Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura pieszo-rowerowa skutkująca obniżonym poziomem bezpieczeństwa wśród mieszkańców, • Niewystarczająco rozwinięta oferta usług społecznych i zdrowotnych, również w zakresie profilaktyki, • Niewystarczająca promocja gminy na zewnątrz – skierowana do turystów i inwestorów, • Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i brak dostatecznego

- Funkcjonowanie wielu organizacji pozarządowych, mogących współdziałać z samorządem na rzecz gminy.

informowania mieszkańców przez gminę w zakresie możliwości poprawy jakości środowiska

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Członkostwo w Stowarzyszeniu Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, umożliwiające uczestnictwo w procesach rozwojowych regionu, • Członkostwo w Stowarzyszeniu Partnerstwo dla Doliny Baryczy, umożliwiające korzystanie ze znaków handlowych oraz rozwój sektora turystyki na terenie gminy, • Wysoka atrakcyjność inwestycyjna gminy w zakresie lokalizacji farm fotowoltaicznych lub wiatrowych, w związku z dogodną topografią terenu i stale rozwijającym się sektorem OZE, • Zwiększenie ładu przestrzennego w związku z koniecznością opracowania Planu Ogólnego, • Rozwój sektora turystyki krajobrazowej i poznawczej, a także produktów lokalnych będących potencjalnym wyróżnikiem gminy, • Podjęcie działań na rzecz szerszej rozpoznawalności i promocji gminy, w tym jej walorów wypoczynkowych i rekreacyjnych.	• Niewystarczająca powierzchnia rezerw terenowych pod utworzenie zwartej strefy inwestycyjnej, • Konieczność ciągłej adaptacji do zachodzących zmian w strukturze demograficznej, w tym dostosowywania oferty usług do bieżących potrzeb mieszkańców, • Pogłębiające się zmiany klimatyczne skutkujące spadkiem ilościowym i jakościowym uzyskiwanych plonów, • Brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy w związku ze zmieniającą się strukturą społeczną, • Niski współczynnik feminizacji, zwłaszcza w przedziale wiekowym 20-34 lata, skutkujący zmianą przyjętego modelu rodziny i potęgujący zjawisko emigracji, • Rosnące zagrożenie środowiskowe związane z niewystarczająco rozwiniętą siecią kanalizacyjną.

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY SOŚNIE

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 jest kompleksowym dokumentem, podczas opracowywania którego dokładnie przeanalizowano aktualną sytuację gminy. Badanie uwzględniło zarówno mocne strony, które stanowią fundament do wykorzystania ich w dalszym rozwoju, jak i obszary problemowe wymagające specjalnej uwagi i rozwiązania. Podczas wywiadu pogłębionego, wraz z zaangażowanymi Członkami Zespołu ds. opracowania Strategii, stworzono misję, czyli główne cele i wartości, które stanowią przewodnik do określenia celów strategicznych Gminy Sośnie na przyszłość. Wizja gminy, czyli sprecyzowany obraz przyszłości, była kluczowym elementem, pomagającym w definiowaniu kierunku, w którym gmina powinna zmierzać, aby zrealizować swoje aspiracje i spełnić oczekiwania społeczności lokalnej. Cały proces strategiczny miał na celu ustalenie ram rozwoju Gminy Sośnie na kolejne lata, gwarantując rozsądne działania i harmonijne wysiłki w dążeniu do zamierzonych celów.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Sośnie** brzmi następująco:

Gmina Sośnie na fundamencie unikalnych walorów środowiskowych, wraz ze swoimi mieszkańcami tworzy miejsce pozwalające znaleźć balans między pracą i rodziną, stwarzając zdrowe i zrównoważone warunki do rozwoju osobistego, społecznego i gospodarczego.

Misja Gminy Sośnie oparta jest nie tylko na idei zrównoważonego rozwoju, ale również na korzystaniu w pełni z obecnych zasobów, jakimi są walory środowiskowe i społeczność lokalna silnie utożsamiająca się z gminą. Równowagę gmina chce odnaleźć nie tylko w procesach rozwojowych, ale również poprzez zapewnienie swoim mieszkańcom warunków dogodnych do założenia rodziny, pracy i rozwoju osobistego. Gmina Sośnie dostrzega, iż podstawą do jej rozwoju jest chęć rozwoju jej mieszkańców.

W procesie powstawania dokumentu istotne jest również stworzenie **wizji**, czyli obrazu gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Sośnie w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja gminy:

- obrazuje stan docelowy gminy w 2030 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Sośnie brzmi następująco:

Gmina Sośnie w 2030 r. jest miejscem łączącym pokolenia i oferującym atrakcyjne, bezpieczne i zielone miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku. Rozwinięty sektor turystyki i przetwórstwa rolno-spożywczego tworzy silną gospodarkę gminy, zapewniając stabilne zatrudnienie jej mieszkańcom. Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, zielona transformacja oraz dopasowana oferta usług społecznych, kulturalnych i zdrowotnych znacząco podniosły poziom życia mieszkańców.

Wizja Gminy Sośnie oparta jest na zrównoważonym rozwoju w oparciu o wielopokoleniową społeczność lokalną, łączącą rozwój gospodarczy z troską o stan środowiska naturalnego i ekologię. To miejsce oferujące swoim mieszkańcom rozmaite możliwości rozwoju, aktywności i współpracy, zachowujące silną tożsamość lokalną.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym.
Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane
rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Sośnie, w szczególności uwzględniającej jej sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną, a także mikro- i makrootoczenie sformułowano trzy główne cele strategiczne. Realizacja każdego z nich ma przybliżyć Gminę Sośnie do zrealizowania wizji, czyli pożądanego obrazu gminy w 2030 roku. Rozwinięciem celów strategicznych jest ich rozbitcie na kilka celów szczegółowych (operacyjnych), do których przypisane są kierunki działań, będące podstawową wiązką działań koniecznych do osiągnięcia, celem realizacji poczynionych założeń.

Poniższa tabela prezentuje cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami szczegółowymi (operacyjnymi). Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rozwoju Gminy Sośnie.

PRZESTRZEŃ	GOSPODARKA	SPOŁECZNOŚĆ
CELE STRATEGICZNE		
1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia	2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja	3. Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla Ciebie, dla nas
CELE OPERACYJNE		
1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej 1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu 1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna	2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia 2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej 2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję	3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych 3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza 3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną

PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny 1: Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia

- 1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej**
- 1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu**
- 1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna**

Wśród priorytetowych celów związanych z aspektem przestrzennym znalazła się poprawa dostępności komunikacyjnej gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej. Poprzez rozwijanie infrastruktury drogowej rozumie się kooperację i współdziałanie z zarządcami dróg powiatowych i krajowych, celem poprawy ich stanu technicznego oraz rozwoju i uzupełnienia sieci. Aby zwiększyć dostępność komunikacyjną gminy niezbędne będzie podjęcie działań także w zakresie infrastruktury towarzyszącej, tj.: oświetlenie uliczne, odpowiednie oznakowanie dróg, bezpieczne przejścia dla pieszych, uzupełnianie sieci chodników i ścieżek pieszko-rowerowych itp. Dostępność odnosi się również do stopnia cyfryzacji i działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu.

Walory środowiskowe, w tym unikalne krajobrazy i czyste powietrze stanowią jeden z najważniejszych atutów Gminy Sośnie. Kluczowe pozostaje zatem zachowanie środowiska naturalnego w stanie nie pogorszonym. Rozwój infrastruktury wodnej, w tym infrastruktury melioracji szczegółowej umożliwi zwiększenie poziomu retencji wód opadowych, przeciwdziałając negatywnym skutkom zachodzących zmian klimatu tj. deszcze nawalne czy susze fizjologiczne. Zmniejszony spływ powierzchniowy pozytywnie wpłynie na zanieczyszczanie poszczególnych komponentów biotycznych środowiska przyrodniczego. Z kolei rozwój infrastruktury sieciowej, w szczególności sieci kanalizacyjnej umożliwi stopniowe odstępowanie od korzystania z bezodpływowych zbiorników, zmniejszając ryzyko potencjalnego skażenia gruntów. Działania te istotne są zarówno ze względu na rolniczy charakter jednostki, jej potencjał środowiskowy oraz właściwe zarządzanie ograniczonymi zasobami wodnymi.

Zważając na ograniczone zasoby terenowe Gminy Sośnie, tym ważniejsze jest racjonalne gospodarowanie przestrzenią. Bezpieczeństwo energetyczne stanowi z kolei podstawę do późniejszego rozwoju jednostki. Tym samym planuje się wyznaczenie gruntów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej, przygotowanie katalogu gruntów inwestycyjnych oraz wyznaczenie gruntów pod rozwój odnawialnych źródeł energii.

W ramach pierwszego celu strategicznego, proponuje się trzy cele operacyjne, które stanowią podstawę do realizacji określonych kierunków działań. Poniższa tabela przedstawia oczekiwane rezultaty tych działań oraz wskaźniki, które informują o stopniu ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY 1:
Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej	- Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych, parkingów, chodników, ścieżek rowerowych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej - Poprawa bezpieczeństwa w sąsiedztwie dróg m.in.: poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, poprawę stanu oznakowania drogowego, doświetlenie i odpowiednie oznakowanie przejść dla pieszych, a w uzasadnionych przypadkach montaż sygnalizacji świetlnej - Budowa, rozbudowa i modernizacja tras rowerowych (w tym dróg rowerowych oraz pieszko-rowerowych) na terenie gminy - Utwardzenie intensywnie eksploatowanych dróg gruntowych, - Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w szczególności dróg powiatowych, celem ich rozbudowy i modernizacji - Poprawa dostępności do szerokopasmowego Internetu i współpraca z operatorami, celem zapewnienia dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom gminy	Rozbudowa sieci dróg gminnych i powiatowych na terenie gminy Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i jego uczestników (pieszych, rowerzystów, kierowców) oraz zwiększenie komfortu podróżowania Zapewnienie wszystkim mieszkańcom możliwości podłączenia się do wysokiej jakości sieci internetowej Rozwój usług cyfrowych, w oparciu o swobodny dostęp do Internetu	- Długość wybudowanych dróg gminnych (km) - Długość zmodernizowanych dróg gminnych (km) - Długość wybudowanych ciągów pieszych, pieszko-rowerowych i ścieżek rowerowych (km) - Długość dróg utwardzonych na terenie gminy (km) - Długość wybudowanej sieci szybkiego Internetu (km) - Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci Internet (%)
1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowe	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz z modernizacją istniejących stacji uzdatniania wody	Prowadzenie zrównoważonej gospodarki wodnej	Liczba istniejących stacji uzdatniania wody na terenie gminy (szt.)

CEL STRATEGICZNY 1:
Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
go poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu	• Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, wraz z jej doprowadzeniem do możliwie jak największej liczby mieszkańców • Rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie gminy • Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia • Prowadzenie stałej ewidencji i okresowych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne zlokalizowanych na terenie gminy • Rozbudowa, przebudowana i odbudowa urządzeń melioracji szczegółowej, w tym rowów melioracyjnych • Wsparcie w zakresie prawidłowego retencjonowania wody deszczowej • Wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne • Rozszerzenie zakresu działań na rzecz podniesienia świadomości i prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy • Zwiększanie stopnia informacji dla mieszkańców w zakresie prowadzonych	Zapewnienie dostatecznych ilości i jakości wody pitnej dla mieszkańców gminy Ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb Wzrost poziomu retencji wody deszczowej Adaptacja do zachodzących zmian klimatu	• Długość sieci kanalizacyjnej (km) • Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%) • Długość istniejących rowów melioracyjnych (km) • Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków powstałych przy wsparciu gminy (szt.) • Liczba prowadzonych działań na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców (szt.) • Liczba wymienionych źródeł ciepła na bardziej ekologiczne wśród mieszkańców (szt.)

CEL STRATEGICZNY 1:
Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	programów wsparcia na rzecz podniesienia jakości środowiska w gminie		
1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna	• Opracowanie Planu Ogólnego dla gminy • Aktualizacja i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego • Wyznaczenie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej • Sporządzenie katalogu działek inwestycyjnych, wraz z ich odpowiednim przeznaczeniem w opracowaniach planistycznych • Wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych • Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej • Zwiększanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej • Wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców	Rozwój zabudowy z zachowaniem ładu przestrzennego Poprawa funkcjonalności zagospodarowania przestrzeni Klaryfikacja i transparentność prowadzonej polityki przestrzennej Zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych Rozwój przedsiębiorczości nieszkodliwej dla środowiska naturalnego	• Stopień pokrycia gminy MPZP (%) • Powierzchnia wyznaczonych działek inwestycyjnych na terenie gminy (m²) • Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (szt.) • Liczba budynków użyteczności publicznej z instalacją OZE (szt.)

GOSPODARKA

Cel strategiczny 2: Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja

2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia

2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję

W Gminie Sośnie widoczna jest potrzeba dywersyfikacji rynku pracy, głównie przez rozwijanie aktywności gospodarczej skutkującej powstaniem jednoosobowych działalności gospodarczych lub małych przedsiębiorstw. Gmina planuje rozwijać i promować swoją ofertę inwestycyjną, a także aktywnie działać poprzez zachęcanie i wspieranie mieszkańców w rozwijaniu przedsiębiorczości. Gmina Sośnie chce ponadto intensywnie rozwijać pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych na swoim terenie. Jest to forma zainwestowania na terenie gminy, którą zamierza ona promować wśród przedsiębiorców. W poszanowaniu dla rolniczego charakteru jednostki, niezwykle istotne jest również wsparcie tego sektora gospodarki, jak i przetwórstwa rolno-spożywczego. Ważne jest jednak jego unowocześnienie w zakresie współudziału w rozwijaniu funkcji: turystycznych (gospodarstwa agroturystyczne), edukacyjnych (zagrody edukacyjne), czy opiekuńczo-integracyjnych (gospodarstwa opiekuńcze). Bowiem, nie w pełni wykorzystywanym potencjałem gminy jest jej atrakcyjność turystyczna. Gmina Sośnie zamierza rozwinąć: bazę noclegową w oparciu o istniejącą Stację Biały Daniel, informację turystyczną, dostępną bazę rekreacyjną i wypoczynkową. Planowane jest również rozwijanie współpracy z lokalnymi rzemieślnikami, artystami i przedsiębiorcami, celem wypromowania produktów lokalnych. Odpowiednie zaplecze ma przyczynić się rozwoju potencjału turystycznego jednostki. Współpraca z mieszkańcami w tym zakresie może przynieść wymierne korzyści gospodarcze zarówno dla gminy jak i jej społeczności. Planowane jest także podjęcie szeregu działań uzupełniających, jak np. odnowienie szlaków pieszych, rowerowych i wodnych oraz ich wyposażenie w infrastrukturę towarzyszącą (kosze, stoły, ławki, miejsca na ogniska, itp.).

Mimo przynależności do szeregu stowarzyszeń, Gmina Sośnie dotychczas umiarkowanie angażowała się i korzystała z możliwości jakie owa przynależność stwarzała. Rozwinięcie współpracy z podmiotami zewnętrznymi oraz aktywna promocja gminy w oparciu o dostępne zasoby jest podstawą do rozwinięcia jej potencjału, zwłaszcza w zakresie sektora turystyki. Widoczny jest jednak również potencjał w zakresie współpracy gospodarczej, np. poprzez Stowarzyszenie AKO. Świadoma partycypacja i skupienie się na kooperacji z gminami ościennymi i podmiotami zewnętrznymi będzie skutkować pełnym wykorzystaniem potencjalnego efektu skali.

CEL STRATEGICZNY 2:
Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia	• Wsparcie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, w szczególności w zakresie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, edukacyjnych i opiekuńczych • Utworzenie punktu konsultacyjnego i doradczego dla producentów rolnych, mającego na celu ich integrację, zdobywanie nowych rynków zbytu i wsparcie przekształcenia gospodarstw w agroturystyczne, opiekuńcze lub edukacyjne • Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych • Wsparcie mieszkańców w zakresie aktywizacji zawodowej i zakładania działalności gospodarczej	Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie gminy Zróżnicowanie profilu gospodarstw rolnych obecnych na terenie gminy Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej na terenie gminy, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń OZE Wzrost przedsiębiorczości, a w konsekwencji również dochodów do budżetu gminy	• liczba działających podmiotów gospodarczych (szt.), • udział dochodów z tytułu podatku CIT (%), • poziom bezrobocia na terenie gminy (szt.), • liczba przedsiębiorstw wytwarzających energię z odnawialnych źródeł (szt.), • liczba gospodarstw agroturystycznych, opiekuńczych i edukacyjnych (szt.), • liczba interesantów korzystających z punktu konsultacyjnego (szt.),
2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	• Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o promocję istniejących terenów rekreacyjnych, gminnych zabytków i pomników przyrody • Współpraca z lokalnymi rzemieślnikami, artystami, przedsiębiorcami i stowarzyszenie „Partnerstwo dla Doliny Baryczy” w celu wypracowania strategii rozwoju turystyki w oparciu o produkty lokalne	Zwiększenie bazy i oferty turystycznej w gminie Poprawa rozpoznawalności i zwiększenie możliwości zaznajomienia się turystów z dziedzictwem lokalnym gminy	• liczba nowych tras turystycznych (szt.), • długość nowych tras turystycznych (km), • liczba tras wyposażonych

CEL STRATEGICZNY 2:
Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	• Tworzenie i odnowienie tras pieszych, rowerowych, konnych i wodnych w oparciu o walory krajobrazowe i miejsca szczególne • Wyposażenie istniejących i nowo wytyczonych szlaków turystycznych w niezbędną infrastrukturę, np. kosze, ławki, stoły biesiadne, tablice informacyjne itp. • Poprawa funkcjonowania Stanicy Biały Daniel, poprzez przygotowanie oferty sezonowej dla osób prywatnych i zorganizowanych wycieczek • Przygotowanie i promocja kalendarza cyklicznych wydarzeń lokalnych, w szczególności w oparciu o produkty lokalne, walory kulturalne i rekreacyjne • Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i zagospodarowanie terenu przy Zalewie w Sośniach, m.in.: poprzez budowę ścieżki spacerowej, tarasu widokowego itp.	Stworzenie infrastruktury turystycznej odpowiadającej potrzebom współczesnego turysty Pełne wykorzystanie istniejącej bazy noclegowej Zagospodarowanie terenów wokół Zalewu w Sośniach Promocja wydarzeń gminnych	w infrastrukturę towarzyszącą (szt.), • liczba odnowionych tras turystycznych (szt.), • liczba udzielonych usług noclegowych w Stanicy Biały Daniel (szt.), • liczba nowych elementów zagospodarowania przestrzennego przy Zalewie w Sośniach (szt.)
2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję	• Wykorzystanie i kreowanie rozpoznawalności znaków handlowych Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy • Wzmacnianie współpracy z innymi gminami członkowskimi AKO, zwłaszcza o sąsiednim położeniu, poprzez przedstawianie wspólnych stanowisk i wzmacnianie swojej pozycji w strukturze stowarzyszenia	Wzmocnienie rozpoznawalności gminy wśród potencjalnych inwestorów i mieszkańców Wzmocnienie powiązania między gminą a produktami i dobrami lokalnymi	• liczba działań zrealizowanych z udziałem gminy w ramach Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy (szt.) • udział działań zrealizowanych z partycypacją gminy w

CEL STRATEGICZNY 2:
Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	• Kreowanie rozpoznawalności produktów lokalnych gminy, w tym hodowli karpia • Stworzenie logotypu i hasła marketingowego wykorzystywanego do promocji lokalnych wydarzeń	Usystematyzowanie i wykreowanie świadomości marki gminy	ogóle działań Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy (%)

SPOŁECZNOŚĆ

Cel strategiczny 3: Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas

3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych

3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza

3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną

Jednym z najważniejszych wyzwań rozwojowych Gminy Sośnie są działania adaptacyjne i przeciwdziałające postępującemu starzeniu się społeczeństwa i emigracji osób młodych. Co warto podkreślić, w wielu przypadkach oferta gminy w pełni odpowiada potrzebom mieszkańców i jest pozytywnie przez nich oceniana, jak np.: dostęp i jakość edukacji i opieki na terenie gminy, rozwinięta oferta usług społecznych czy spędzania czasu wolnego dla osób starszych. Podstawowym zadaniem gminy jest dalsze poprawianie oferty usług dla mieszkańców, a tym samym poziomu jakości ich życia. Należy bowiem pamiętać, iż to oni stanowią najważniejszy kapitał jednostki.

W zakresie usług społecznych potrzebny jest z kolei rozwój oferty dla seniorów, bowiem animacja czasu wolnego jest niewystarczająca. Zważając na strukturę demograficzną społeczeństwa, ważne jest stworzenie miejsca dziennej opieki nad osobami starszymi. Rozwoju wymagają również kwestie związane z dostępem do pomocy medycznej, badań profilaktycznych i rehabilitacji. W przypadku niemożności realizacji pewnych działań na terenie gminy, ważne aby zapewnić dostęp do usług specjalistycznych np. poprzez organizację dowozu osób o ograniczonej mobilności lub niesamodzielnych.

Poza realizacją na wysokim poziomie podstawowych programów edukacyjnych, warto również rozwijać ofertę zajęć dodatkowych, kształtujących pasje wśród młodych osób. Priorytetem jest również zapewnienie możliwości dokształcania i zdobywania nowych umiejętności dla osób dorosłych i starszych, które mogą się realizować chociażby poprzez kursy zawodowe, formy warsztatowe czy zajęciowe. Edukacja również może odbywać się w ramach integracji międzypokoleniowej i stanowić podstawę do lepszego rozumienia zmieniającej się rzeczywistości. Punktem wyjścia dla takowej edukacji w Gminie Sośnie mogą być wielopokoleniowe zajęcia z zakresu edukacji ekologicznej, które pozwolą mieszkańcom i rodzinom wspólnie troszczyć się o najbliższe otoczenie.

Ważnym aspektem są również aktywności czasu wolnego, w tym te z zakresu kultury i kultury fizycznej. W gminie planuje się tworzenie grafiku zajęć w ośrodku kultury z uwzględnieniem większej partycypacji społecznej, a także wszystkich grup wiekowych: dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych. Rozwinięta oferta kulturalna powinna odpowiadać potrzebom wszystkich mieszkańców. Dostępna infrastruktura sportowa i rekreacyjna pozostaje z kolei nie w pełni wykorzystana. W gminie planuje organizację większej ilości imprez o charakterze sportowym, które będą przyciągać mieszkańców oraz znajdą odzwierciedlenie w ich zdrowiu i kondycji fizycznej.

CEL STRATEGICZNY 3:
Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych	• Rozwój e-usług z zachowaniem zasad bezpieczeństwa cyfrowego i ochrony danych osobowych • Integracja społeczna mieszkańców poprzez organizację wydarzeń i spotkań międzypokoleniowych, w tym edukację międzypokoleniową np. w zakresie edukacji ekologicznej • Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej • Zwiększenie dostępności infrastrukturalnej dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych • Rozwój świadczenia usług prewencji i rozwiązywania problemów społecznych • Organizacja mobilnych usług indywidualnych dla osób starszych, w tym opieka pielęgniarstwa, usługi techniczne i naprawcze, itp. • Organizacja dowozów do specjalistycznych placówek medycznych dla osób starszych, niesamodzielnych lub z niepełnosprawnością • Wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia, w tym organizacja programów profilaktycznych	Poprawa dostępności dóbr i usług na terenie gminy Wzrost sprawności obsługi mieszkańców i skróceniu czasu oczekiwania na załatwienie sprawy urzędowej Zwiększenie poziomu integracji społecznej oraz tożsamości lokalnej Wzrost poziomu dostępności przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami Wzrost efektywności działalności GOPS Poprawa dostępności do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, zwłaszcza wśród osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami Kształtowanie postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców	• liczba realizowanych e-usług (szt.), • liczba odbywających się wydarzeń integracyjnych (szt.), • liczba osób starszych objętych usługami indywidualnymi (os.), • liczba budynków użyteczności publicznej z barierami architektonicznymi (szt.), • liczba realizowanych programów profilaktycznych (szt.), • liczba osób korzystających z usług transportu (os.), • liczba beneficjentów GOPS (os.),

CEL STRATEGICZNY 3:
Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza	• Rozbudowa, modernizacja i doposażenie placówek oświatowych, w tym m.in.: poprawa stanu przyszkolnej infrastruktury sportowej, zakup pomocy naukowych niezbędnych do rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych, itp. • Modernizacja i doposażenie placówek opieki nad dziećmi powyżej 3 roku życia i popularyzacja korzystania z opieki przedszkolnej wśród rodziców • Zwiększenie dostępu do placówek opieki na dziećmi do lat 3 • Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli • Większa indywidualizacja toku nauczania w przypadku uczniów z problemami w nauce lub szczególnie uzdolnionych • Wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, m.in.: poprzez powołanie Uniwersytetu III Wieku • Kształtowanie postaw przedsiębiorczości m.in. poprzez włączenie mieszkańców w zajęcia z doradztwa zawodowego i organizację szkoleń umożliwiających przebranżowienie • Zapewnienie efektywności nauczania języków obcych • Rozwój wolontariatu na rzecz kształtowania postaw lidarskich i obywatelskich wśród uczniów	Wzrost jakości świadczonych usług edukacyjnych i opiekuńczych Umożliwienie wcześniejszego powrotu rodziców na rynek pracy, zwłaszcza kobiet poprzez zwiększenie dostępności miejsc opieki na dziećmi do lat 3 Zapewnienie możliwości rozwoju osobistego, pasji i zainteresowań wśród dzieci i młodzieży Umożliwienie równego dostępu do edukacji dla wszystkich mieszkańców Lepsze dopasowanie profilu pracownika do bieżących potrzeb rynku pracy poprzez możliwość zmiany/uzupełnienia kwalifikacji Rozwój postaw prospołecznych i obywatelskich	• liczba szkół wyposażonych z infrastrukturę sportową (szt.), • liczba odbywających się zajęć doradztwa zawodowego (szt.), • liczba odbywających się zajęć pozalekcyjnych (szt.), • liczba uczestników Uniwersytetu III wieku (szt.), • udział wolontariuszy wśród ogółu dzieci szkolnych (%)

CEL STRATEGICZNY 3:
Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną	• Zapewnienie oferty kulturalnej odpowiadającej oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców z różnych grup wiekowych • Umożliwienie większego zaangażowania społeczności lokalnej w organizację i przebieg wydarzeń kulturalnych czy sportowych w gminie • Organizacja cyklicznych wydarzeń sportowych, np. lig sołeckich piłkarskich „piątek” czy koszykarskich „trójek” • Pobudzanie aktywności społecznej oraz rozwój działalności organizacji pozarządowych, m.in. poprzez zlecenie części zadań własnych gminy stowarzyszeniom w formie konkursu ofert, co przełoży się na wzrost kreatywności i konkurencyjności	Wzrost integracji społecznej Rozwój oferty kulturalno-sportowej odpowiadającej potrzebom i zainteresowaniom wszystkich grup wiekowych mieszkańców gminy Wzrost aktywności społecznej i zaangażowania w życie publiczne Poprawa wykorzystania istniejącej bazy sportowej	• liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w gminie (szt.), • liczba organizowanych w roku wydarzeń sportowych (szt.), • liczba utworzonych gminnych lig sportowych (szt.), • liczba NGO współpracujących z samorządem (szt.), • liczba uczestników organizowanych w gminie wydarzeń sportowych i kulturalnych (os.)

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sośnie oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy Sośnie

Gmina Sośnie, mimo iż w ujęciu gospodarczym ma rolniczy charakter, nie cechuje się przewagą użytków rolnych w strukturze użytkowania gruntów. W gminie widoczne jest znaczące rozdrobnienie w strukturze użytkowania gruntów. Osady wiejskie stanowiące obecne sołectwa kształtowały się poprzez wyręb lasów wśród gęstej sieci cieków wodnych. Efektem tego jest stosunkowo zwarta zabudowa w poszczególnych miejscowościach, zwłaszcza w zakresie zabudowy jednorodzinnej i gospodarczej. O kulturze leśnej gminy świadczą z kolei licznie występujące leśniczówki, będące najczęściej odseparowane od reszty zabudowy mieszkalnej. Największe, zwarte kompleksy użytków rolnych można obserwować w południowej i centralnej części gminy, w rejonie miejscowości: Dobrzec; Kocina-Pawłów-Kąty Śląskie w kierunku Sośni i dalej w kierunku północno-zachodnim Młynika i Bogdaju. Łącznie użytki rolne zajmują nieco ponad 40% ogółu gruntów w gminie, podczas gdy lasy niespełna 56%. Należy jednak zaznaczyć, iż kompleksy leśne gminy objęte są prawnymi formami ochrony: w północno-zachodniej części gminy jest to park krajobrazowy Doliny Baryczy, z kolei w południowo-wschodniej obszar chronionego krajobrazu Wzgórz Ostrzeszowskich i Kotliny Odolanowskiej. Zdecydowana większość terenu gminy objęta jest obszarowymi formami ochrony przyrody.

Rozbudowana sieć cieków wodnych przepływających przez teren gminy, przełożyła się na potrzebę stworzenia sztucznego zbiornika retencyjnego w Sośniach. Regulacja stosunków wodnych przełożyła się na brak występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy. Trzy główne rzeki to: Młyńska Woda, Kobylarka i Jażwiniec. W przypadku dwóch pierwszych, stanowiły one podstawę do utworzenia stawów hodowlanych, które obecnie zajmują się przede wszystkim hodowlą karpia. Rzeki spływają w kierunku północno-zachodnim (zgodnie z nachyleniem kraju), dzięki czemu stawy hodowlane zlokalizowane są przede wszystkim w zachodniej części gminy, w miejscowościach Możdżanów, Szklarka Śląska i Janisławice.

Zwarte kompleksy leśne, m.in. w Kałowskim czy Kuźnicy Kąckiej wpływają na dostępność transportową obszaru. Przez gminę z północnego-wschodu w kierunku południowo-zachodnim przebiega droga krajowa nr 25, stanowiąca podstawę systemu komunikacyjnego w gminie. Ponadto, sieć dróg składa się z dróg powiatowych i gminnych, wśród których ponad 37% stanowią drogi nieutwardzone. Do niektórych sołectw prowadzi jedynie jedna droga utwardzona, stanowiąca jedyny korytarz transportowy. W przypadku Granowca, Sośni i Pawłowa dostępny jest transport zbiorowy zapewniony przez realizowane połączenia kolejowe.

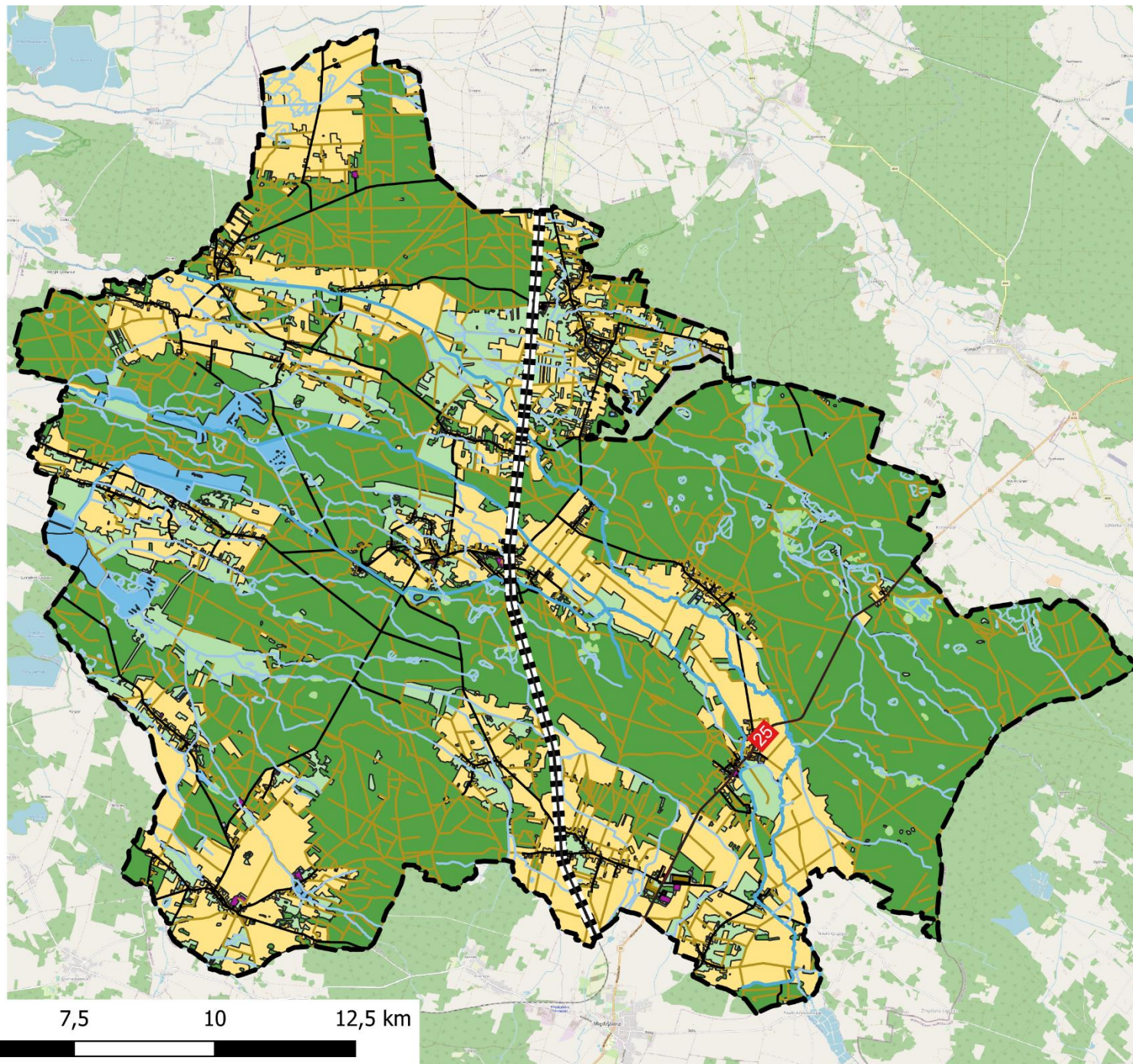
Głównym ośrodkiem, istotnym z perspektywy realizacji podstawowych potrzeb mieszkańców jest Sośnie. Stanowi ono ośrodek lokalny, skupiający usługi z zakresu administracji publicznej, kultury, edukacji, opieki społecznej, czy rekreacji. Pozostałe miejscowości wykazujące cechy wspierające względem Sośni to Granowiec i Pawłów. Hierarchizacja ośrodków osadniczych w gminie jednoznacznie wskazuje na istotę aspektu komunikacyjnego.

Ryc. 8. Zagospodarowanie przestrzenne Gminy Sośnie

Legenda

- Sośnie
- Rzeki
- Strumień, potok lub struga
- Droga krajowa
- Drogi utwardzone
- Drogi gruntowe
- Linia kolejowa
- Szuwary
- Mokradła
- Wody powierzchniowe
- Zabudowa jednorodzinna
- Zabudowa wielorodzinna
- Zabudowa gospodarcza
- Zabudowa usługowa
- Zabudowa przemysłowa
- Przestrzeń publiczna
- Pozostałe tereny niezabudowane
- Grunty orne
- Uprawy trwałe
- Roślinność trawiasta
- Roślinność krzewiasta
- Grunty leśne
- Grunty nieużytkowane

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalnej Gminy Sośnie przedstawiony został w formie graficznej na poniższej rycinie. Z wyłączeniem podstawowych form użytkowania gruntów, model zawiera zhierarchizowany układ jednostek osadniczych, uzupełniony o podstawowe powiązania przyrodnicze występujące między nimi. Przedstawiono również główne korytarze sieci transportowych obecnych w gminie, na które składa się sieć dróg samochodowych i linia kolejowa nr 355. Wśród głównych elementów istotnych z punktu widzenia powiązań funkcjonalno-przestrzennych występujących na obszarze wskazano wybrane elementy infrastruktury technicznej i społecznej (Ryc. 9). Dodatkowo, kolejne opracowanie graficzne poświęcono prezentacji najważniejszych planowanych inwestycji na terenie gminy, wraz z planowanymi kierunkami rozwoju (Ryc. 10). Wśród działań priorytetowych przyjęto m.in.: rozwój sieci kanalizacyjnej w Granowcu i Mariaku, działania związane z budową szkoły w Cieszynie czy rozbudową infrastruktury pieszo-rowerowej.

Ryc. 9 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sośnie

Legenda

Sośnie

Struktura sieci osadniczej

Ośrodek lokalny

Ośrodki sublokalne

Sołectwa

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

SP ZOZ

GOK

GOPS

Stacja elektroenergetyczna

Kompleks sportowy

Szkoły podstawowe

Urząd gminy

System powiązań przyrodniczych

pomniki przyrody

pomnik przyrody

Obszary Natura2000

Park krajobrazowy Dolina Baryczy

obszary chronionego krajobrazu

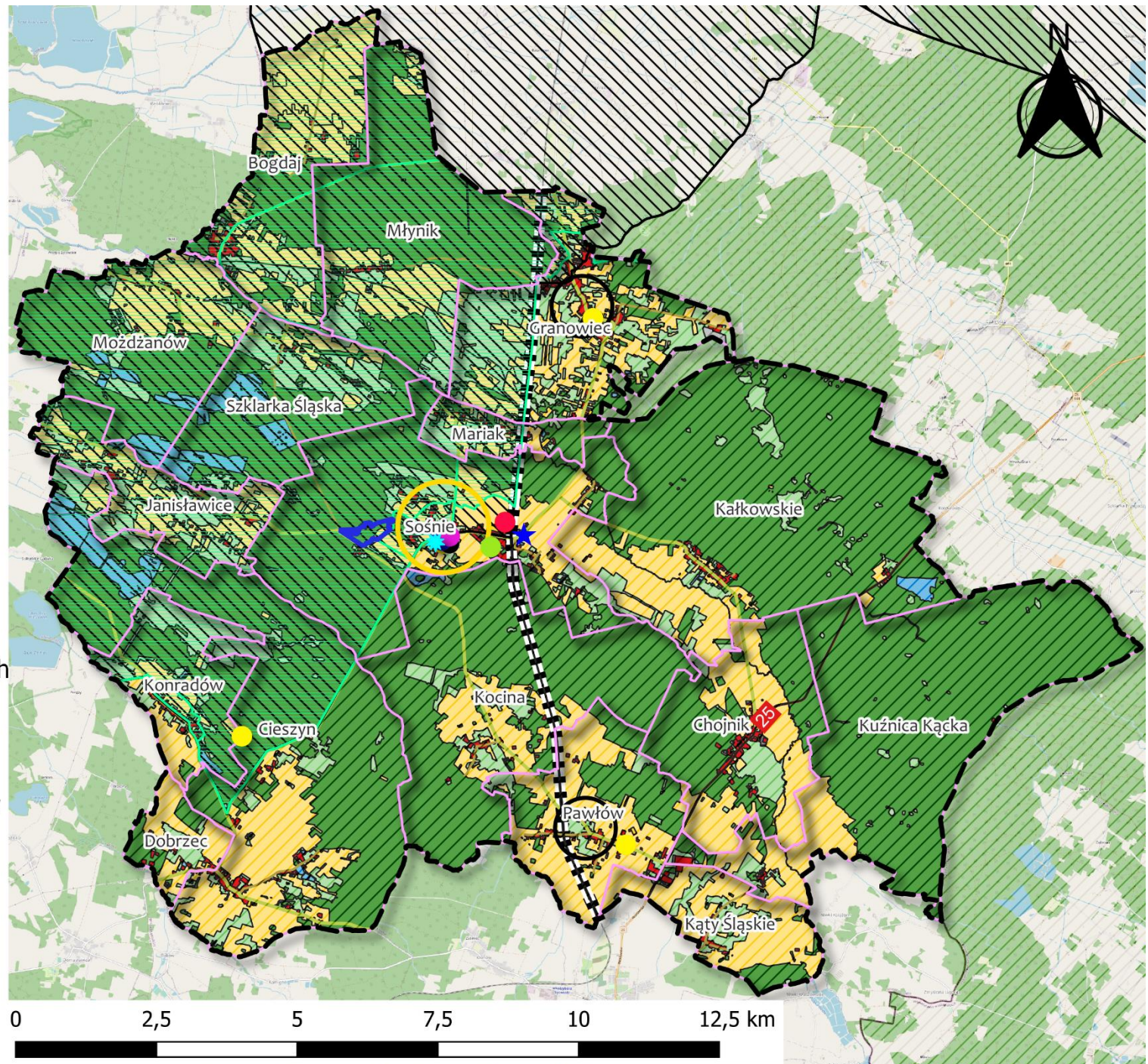
Główne elementy sieci transportowej

Drogi powiatowe

Drogi gminne

Droga krajowa

Linia kolejowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ryc. 10 Najważniejsze planowane inwestycje i kierunki rozwoju w Gminie Sośnie

Legenda

 Sośnie

 Planowane ścieżki rowerowe

 Planowana przebudowa dróg gminnych

Najważniejsze inwestycje:

 Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Sośniach

 Rozbudowa i doposażenie Gminnego Żłobka w Sośniach

 Przebudowa parkingu przy cmentarzu w Granowcu

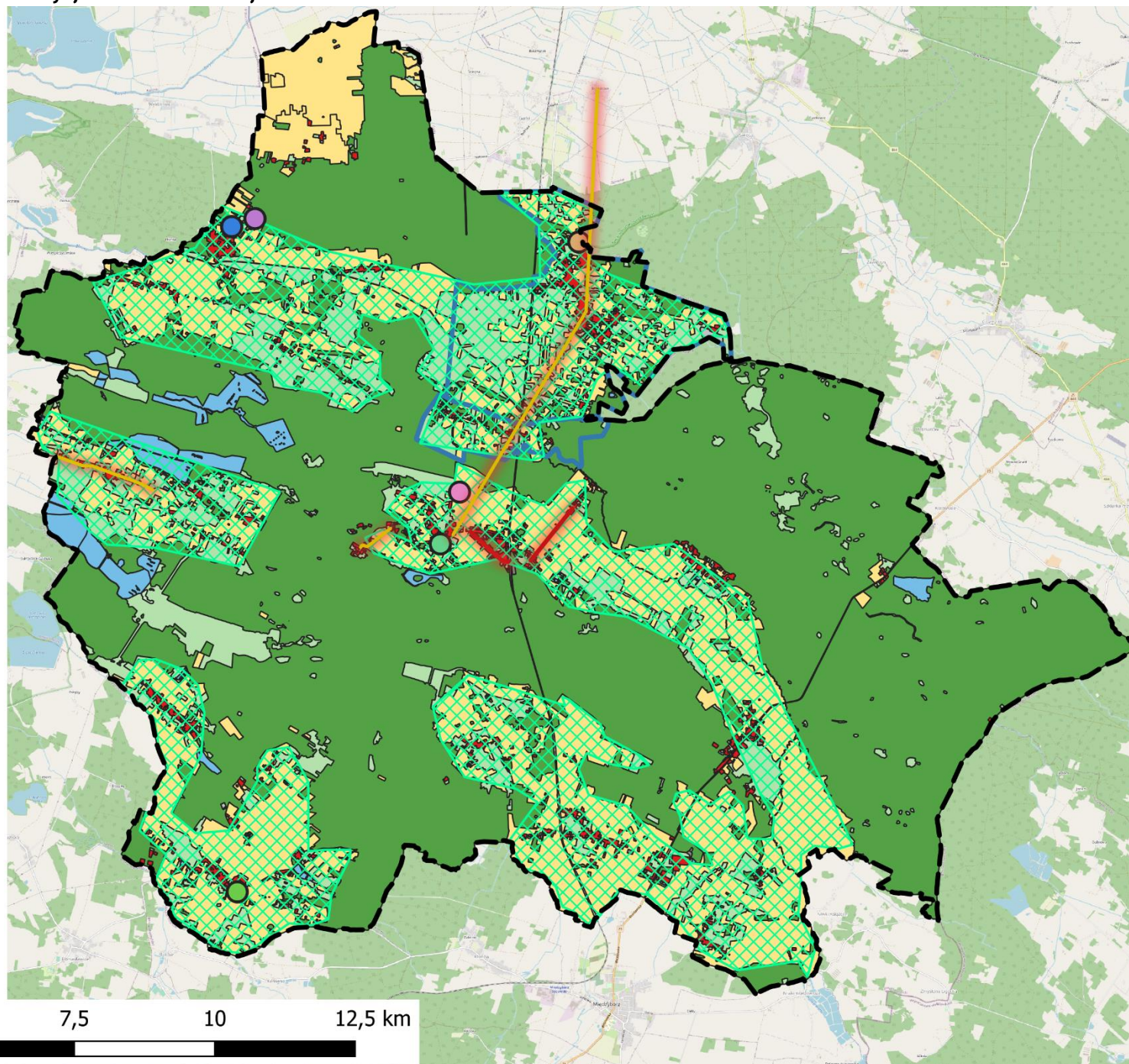
 Przebudowa parkingu przy kościele w Bogdaju

 Przebudowa parkingu przy cmentarzu w Bogdaju

 Budowa szkoły wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Cieszynie

 Strefy planowanego rozwoju pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych

 Planowana rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej dla Gminy Sośnie

Ustalenia Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 obowiązują na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego. Poszczególne cele operacyjne i kierunki będą realizowane zgodnie z aktualnymi potrzebami i uwarunkowaniami w poszczególnych miejscowościach.

Podstawowym opracowaniem definiującym politykę przestrzenną gminy jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego (które w drodze przyjętej nowelizacji uchwały ma zostać zastąpione przez Plan Ogólny). Ostatnia zmiana w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sośnie została przyjęta uchwałą nr XXXIII/208/2013 Rady Gminy Sośnie z dnia 28 czerwca 2013 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sośnie. Jako, że nowelizowane studium pierwotnie opracowane zostało w 2000 r., wprowadzone zmiany odnosiły się do rozwoju głównie nowych form użytkowania gruntów, w tym przeznaczenia ich pod rozwój odnawialnych źródeł energii. W związku z tym, iż dokument nie w pełni odpowiada bieżącej polityce gminy, w dniu 20 października 2021 r. Rada Gminy Sośnie przyjęła uchwałą nr XXXIII/262/2021 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sośnie. Nowe studium wciąż pozostaje jednak w opracowaniu.

We wciąż obowiązującym akcie kierownictwa wewnętrznego wskazuje się jako cel nadrzędny na wszechstronny, zrównoważony, proekologiczny rozwój przestrzenny, uwzględniający cele strategiczne gminy:

- Zagwarantowanie mieszkańcom źródeł utrzymania i możliwości realizacji własnych aspiracji,
- Kształtowanie pożądanych warunków zamieszkania,
- Racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego, ochrona dziedzictwa kulturowego,
- Świadome kształtowanie struktury osadniczej.

Tym samym, w ramach celów cząstkowych ujętych w sferach: ekonomicznej, społecznej, ekologicznej i przestrzennej wskazane zostały działania dotyczące bezpośrednio kwestii zagospodarowania przestrzennego. Zostały one następująco sformułowane dla celów:

- Ekonomicznych:
 - dopuszczenie do lokalizowania obiektów (przetwórni) w strefach rolno-osadniczych (strefa rolnicza),
 - dopuszczenie do przekształceń zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej i umożliwienie lokalizowania funkcji produkcyjnych (nie pogarszających stanu środowiska), usługowych, obsługi rolnictwa, turystyki, handlu, gastronomii i drobnego rzemiosła,
 - wyznaczenie terenów potencjalnej aktywności gospodarczej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- Społecznych:
 - wyznaczenie obszarów dla których przewiduje się wprowadzenie zorganizowanej gospodarki ściekowej,

- realizacja budowy sieci gazowniczej zgodnie z opracowaną koncepcją gazyfikacji gminy,
- ochrona źródeł i zasobów wód podziemnych – wyznaczenie i utrzymanie stref ochronnych,
- opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jednostek wiejskich w pierwszej kolejności wsi największych,
- dopuszczenie do lokalizowania i przekształceń zabudowy umożliwiającej adaptację lub realizację obiektów służących zaspakajaniu potrzeb bytowych,
- określenie sposobu użytkowania obszarów funkcjonalnych (opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego),
- dopuszczenie do lokalizacji funkcji nie kolidujących z ochroną dziedzictwa kulturowego,
- wprowadzenie wytycznych konserwatorskich do sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- Ekologicznych:
 - wyznaczenie stref, zachowanie istniejących form ochrony,
 - wyznaczanie stref działań zmierzających do objęcia ochroną,
 - określenie zasad użytkowania (sposoby podstawowe i dopuszczalne),
 - wyznaczenie strefy rolnej (produkcyjnej) wyłączonej z możliwości zabudowy,
 - wprowadzenie granicy polno-leśnej do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
 - stosowanie zakazu lokalizacji inwestycji prowadzących do istotnych zmian środowiska,
 - wyznaczenie terenów dla lokalizacji instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii, w szczególności energię wiatru i energię promieniowania słonecznego,
 - lokalizowanie nowych funkcji o charakterze produkcyjnym mogących pogorszyć stan środowiska w wydzielonych strefach gospodarczych w oparciu o procedurę ocen oddziaływania na środowisko.

W celach przestrzennych wszystkie sposoby ich realizacji dotyczą zagospodarowania przestrzennego:

- utrzymanie wykształconej struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- wyznaczenie stref o określonych sposobach zagospodarowania i użytkowania przestrzeni oraz konsekwentne przestrzeganie zasad realizacji ustaleń,
- ograniczenie rozwoju przestrzennego do zwartych kompleksów osadniczych,
- realizacja nowych obiektów kubaturowych na zasadzie wymiany kubatury w lukach zabudowy lub na zasadzie ograniczonego ekonomicznie uzasadnionego uzupełnienia struktur osadniczych z uwzględnieniem ochrony gruntów rolnych i zwartości struktur osadniczych,

- rehabilitacja budynków lub wymiana obiektów będących w złym stanie technicznym (stosowanie ulg i zachęt dla właścicieli nieruchomości podejmujących w/w zadania),
- budowa zorganizowanej gospodarki ściekowej na drodze rozwiązań zbiorowych i lokalnych.

Poza uwarunkowaniami o znaczeniu lokalnym i wynikających z nich kierunków zagospodarowania, kształtowanie polityki przestrzennej opiera się również na rekomendacjach zawartych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (PZPWW). Zgodnie z jego zapisami, Gmina Sośnie została zaklasyfikowana do miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.

W ramach realizacji Plan wyznacza 6 celów polityki przestrzennej, jakimi są:

- poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi,
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ochrona dziedzictwa kulturowego,
- wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,
- poprawa dostępności komunikacyjnej, rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

Dla każdego z wymienionych celów, plan określa zasady zagospodarowania. Wśród najważniejszych należy wymienić przede wszystkim przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy, zachowanie tradycyjnego krajobrazu wiejskiego, rewitalizację i ochronę obszarów o wysokich walorach historyczno-kulturowych oraz ich efektywne wykorzystanie (np. dla celów turystyki), ochronę najlepszych gleb i poprawę bilansu wodnego, modernizację sieci drogowej i kolejowej, rozwój transportu zbiorowego oraz poprawę dostępności sieci infrastruktury technicznej. PZPWW wyznacza następujące cele polityki przestrzennej dla obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej:

- Kształtowanie efektywnej struktury sieci osadniczej;
- Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej;
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska;
- Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego,
- Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,
- Rozwój systemów infrastruktury technicznej.

Dla każdego z wymienionych celów, PZPWW określa zasady zagospodarowania. Poniżej przedstawiono najważniejsze rekomendacje w zakresie zagospodarowania przestrzennego, istotne dla Gminy Sośnie:

- w zakresie kształtowania efektywnej struktury sieci osadniczej:
 - uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych charakteryzujących się intensywnym zagospodarowaniem i niewielką powierzchnią terenów przeznaczonych pod nowe zainwestowanie;
 - rozwój zabudowy na obszarach o wysokich predyspozycjach do zainwestowania, przede wszystkim w granicach i w sąsiedztwie miast centralnych: Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego oraz w granicach ośrodków gminnych, położonych w zasięgu

- aglomeracji kanalizacyjnych, w sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych oraz węzłów drogowych;
- ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych;
 - dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych;
 - zachowanie obszarów i obiektów objętych ochroną prawną;
 - zalesianie nieużytków i słabych gruntów rolnych;
 - zwiększanie powierzchni zadrzewień i zakrzewień w rejonach gleb o najwyższej wartości produkcyjnej i niewielkim wskaźniku lesistości;
 - zalesianie odcinków dróg migracji zwierząt przechodzących przez rozległe obszary upraw rolnych;
 - zachowanie dotychczasowej funkcji użytkowania terenów rolnych i leśnych oraz ograniczanie ich przekształcania na inne cele;
 - zachowanie mozaikowego krajobrazu rolniczego;
 - ograniczanie rozwoju nowej zabudowy i innych trwałych form infrastruktury technicznej w obrębie naturalnych struktur przyrodniczych (doliny rzeczne, rynny jeziorne itp.), które pełnią rolę łączników ekologicznych w systemie przyrodniczym;
 - wyłączenie z zabudowy terenów leśnych i ekosystemów zależnych od wód (obszarów mokradłowych), korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin rzecznych, obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (10%) oraz w pasie 50 m od wału przeciwpowodziowego, a także terenów łąkowych w zasięgu systemu przyrodniczego;
 - realizacja działań rewitalizacyjnych w Kaliszu, Ostrowie Wielkopolskim, Odolanowie, Opatówku i Stawiszynie oraz na terenie pozostałych miejscowości, w szczególności na obszarach poprzemysłowych, powojennych i pokolejowych;
 - wyznaczanie obszarów rewitalizacji obejmujących przede wszystkim obszary o wysokich wartościach historycznych i kulturowych, szczególnie zabytkowych układów przestrzennych centrów miast oraz cennych układów ruralistycznych.
- w zakresie poprawy dostępności i spójności komunikacyjnej:
 - poprawa parametrów technicznych układu drogowego;
 - rozbudowa drogi krajowej nr 25 stanowiącej kluczową oś komunikacyjną obszaru i zapewniającej najszybszy dostęp do autostrady A2;
 - rozwój sieci komunikacji autobusowej i budowę zintegrowanych węzłów przesiadkowych, w tym w szczególności powiązanie organizacyjne i przestrzenne poszczególnych podsystemów komunikacji zbiorowej: podmiejskich linii autobusowych i transportu indywidualnego z transportem kolejowym wraz z budową parkingów buforowych.
 - w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska:
 - budowa lub modernizacja wałów przeciwpowodziowych;
 - zwiększanie zdolności retencyjnej zlewni;

- ograniczanie zabudowy w sąsiedztwie kompleksów leśnych, w obrębie lądowych korytarzy ekologicznych oraz pozostałych obszarów zagrożenia powodziowego;
- zapewnianie rezerw terenu dla ewentualnej relokacji zabudowy z terenów zagrożonych powodzią, poprawa retencji wód opadowych w obszarach gęstej zabudowy dla zmniejszenia wezbrań powodziowych;
- obniżanie emisji zanieczyszczeń, m.in. poprzez modernizację infrastruktury ciepłowniczej, podłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej, stosowanie kotłów gazowych lub olejowych, wykorzystanie na szerszą skalę odnawialnych źródeł energii oraz niskoemisyjnych technologii w przemyśle i systemach komunikacji;
- zmniejszanie ponadnormatywnych oddziaływań systemów komunikacji poprzez rozwój transportu zbiorowego, budowę obwodnic i ścieżek rowerowych.
- w zakresie ochrony i efektywnego wykorzystania potencjału kulturowego:
 - określanie przeznaczenia, parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów z uwzględnieniem ochrony obszarów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych wraz z elementami specyficznymi dla kultury regionu;
 - wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych, w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej.
- w zakresie wykorzystania i wzmacniania potencjału społeczno-gospodarczego:
 - wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu ośrodków miejskich, węzłów dróg krajowych i linii kolejowych;
 - dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych;
 - ograniczanie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej i wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych.
- w zakresie rozwoju systemów infrastruktury technicznej:
 - rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych;
 - budowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania.

Ponadto Gmina Sośnie została zakwalifikowana do 5 następujących obszarów:

- obszarów wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych,
- obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,
- obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,

- obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe,
- obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

W Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, na modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej są zaprezentowane kluczowe działania powiązane z intensywnością zachodzących procesów osadniczych. Gmina Sośnie zaliczona została w części południowo-wschodniej do strefy średniej intensywności procesów osadniczych, natomiast w części północno-zachodniej do strefy ograniczania intensywności procesów osadniczych. Zgodnie z poniższym opracowaniem Strategia rozwoju ponadlokalnego wskazuje na potrzebę istotę równoważenia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy z potrzebami ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

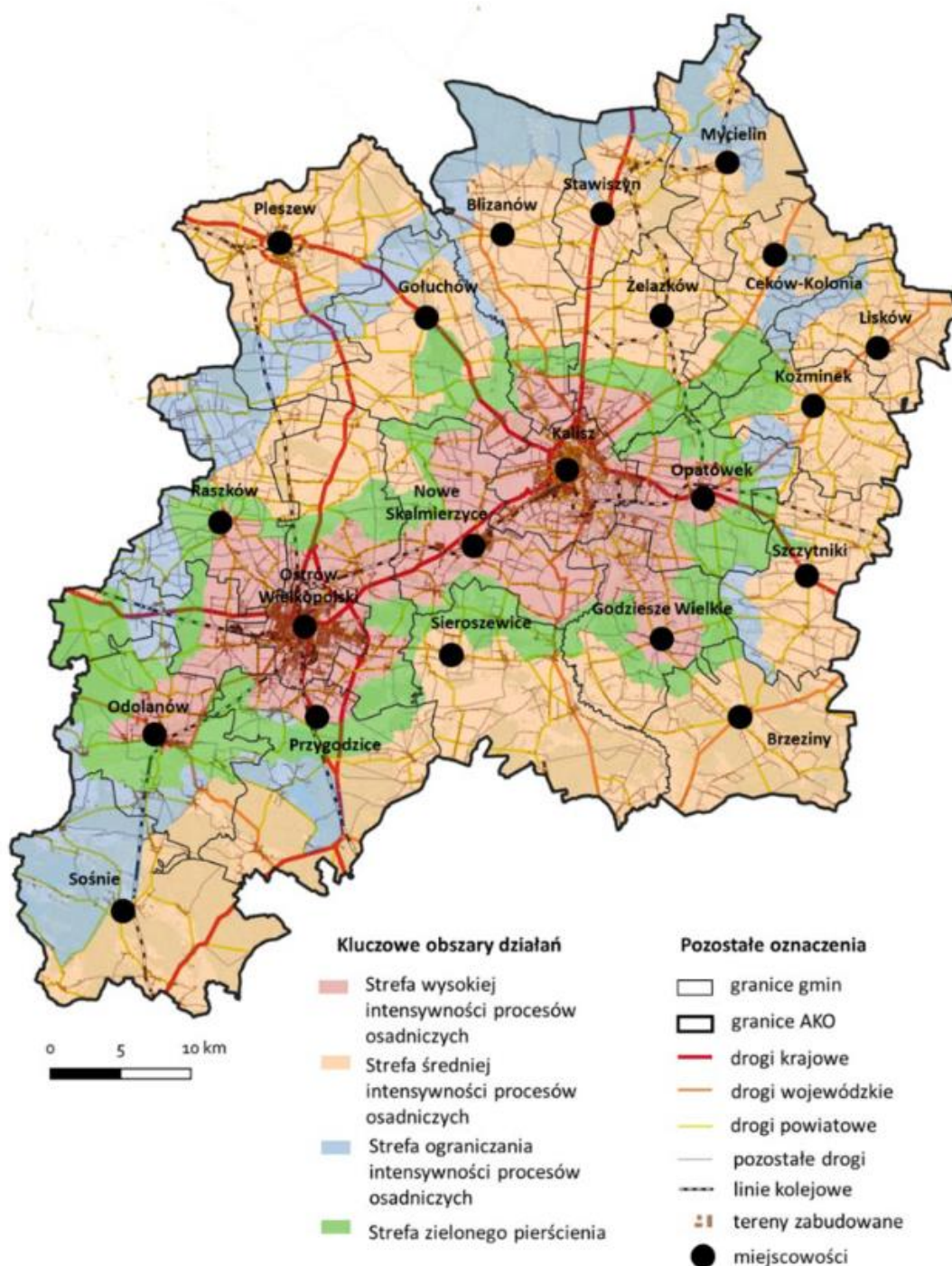
Dla stref średniej intensywności procesów osadniczych ustala się zapewnienie równowagi pomiędzy potrzebami rozwoju i ochrony rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz integracji funkcjonalno-przestrzennej poprzez następujące rekomendacje dla polityki przestrzennej:

- minimalizowanie konfliktów przestrzennych poprzez integrację lokalnych polityk przestrzennych i strefowanie terenów przeznaczonych pod zabudowę o różnych funkcjach oraz tworzenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół inwestycji o znaczącym oddziaływaniu na otoczenie;
- poprawę warunków mieszkaniowych poprzez rewitalizację istniejących obszarów mieszkaniowych i wyznaczenie nowych terenów dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej z zapewnieniem dobrej dostępności komunikacyjnej, w tym przede wszystkim komunikacji zbiorowej, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz inne usługi publiczne, a także dostępności do terenów rekreacyjnych i sportowych oraz uzupełnianie istniejących terenów mieszkaniowych w funkcje usługowe;
- dostosowanie nowych terenów inwestycyjnych do potrzeb i możliwości rozwoju poszczególnych obszarów poprzez wyznaczenie terenów przeznaczonych pod zabudowę produkcyjną z pełną obsługą komunikacyjną i wyposażeniem w infrastrukturę techniczną, z uwzględnieniem umiarkowanej skali zachodzących procesów inwestycyjnych oraz możliwości finansowych samorządów lokalnych dostosowanych do prognoz demograficznych, analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych;
- zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszarów położonych wokół ośrodków miejskich poprzez realizację inwestycji drogowych i kolejowych oraz rozwój systemów komunikacji zbiorowej i systemu ciągów rowerowych;
- tworzenie i rewitalizacja przestrzeni publicznych poprzez wyznaczenie, urządzenie i poprawa estetyki obszarów o istotnym znaczeniu dla mieszkańców, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego;
- przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez poprawę retencji wodnej, poprawę jakości powietrza i zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej w przestrzeni zurbanizowanej;
- ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo poprzez zachowanie istniejących terenów leśnych, łąk i pastwisk oraz terenów rolniczych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej, a także urządzenie i wyznaczenie nowych terenów zieleni publicznej oraz zachowanie i modernizacja obszarów i obiektów zabytkowych.

Dla stref ograniczania intensywności procesów osadniczych ustala się równowagę rozwoju społeczno-gospodarczego z potrzebami ochrony przyrody oraz zapewnienie integracji funkcjonalno-przestrzennej poprzez następujące rekomendacje dla polityki przestrzennej:

- dostosowanie przestrzeni inwestycyjnych do pełnionych funkcji przyrodniczych poprzez zapobieganie rozlewaniu się i łączeniu obszarów zurbanizowanych, ograniczanie intensyfikacji istniejącej zabudowy, wykluczenie zabudowy w obrębie korytarzy dolin rzecznych oraz ograniczanie zainwestowania na obszarach stanowiących korytarze lądowe i kliny zieleni;
- ograniczanie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego;
- poprawę dostępności komunikacyjnej obszarów poprzez realizację inwestycji drogowych i kolejowych, w tym budowę, przebudowę i modernizację dróg powiatowych i gminnych, budowę systemu ciągów rowerowych oraz rozwój systemów komunikacji zbiorowej z uwzględnieniem potrzeb ochrony walorów przyrodniczych i zachowania ciągłości systemu przyrodniczego;
- ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo poprzez zachowanie istniejących terenów leśnych, łąk i pastwisk oraz terenów rolniczych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej, a także urządzenie i wyznaczanie nowych terenów zieleni publicznej oraz zachowanie i modernizację obszarów i obiektów zabytkowych;
- zwiększenie dostępności infrastruktury społecznej i poprawę jej wyposażenia poprzez modernizację i rozbudowę istniejących obiektów oraz wyznaczanie i wyposażanie w niezbędną infrastrukturę techniczną i komunikacyjną oraz wyznaczanie nowych terenów dla lokalizacji inwestycji z zakresu usług społecznych, w tym przede wszystkim szkół i ośrodków zdrowia;
- zwiększenie znaczenia turystycznego obszaru na bazie istniejących walorów historyczno-kulturowych poprzez rozwój i modernizację bazy noclegowej, rozbudowę istniejącej infrastruktury turystycznej, wyznaczanie miejskich tematycznych szlaków turystycznych.

Ryc. 11 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej AKO – wizualizacja kluczowych obszarów działań.

Źródło: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.

Polityka przestrzenna gminy powinna być prowadzona w oparciu o podstawowe zasady wyszczególnione w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego oraz cechować się spójnością ze strategią rozwoju ponadlokalnego. W poniższej tabeli sformułowano rekomendacje dla gminy.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- Poprawa jakości zamieszkania oraz atrakcyjności osadniczej,
- Minimalizowanie ruchu samochodowego na obszarach objętych formami ochrony przyrody poprzez priorytet komunikacji pieszej i rowerowej,
- Zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego,
- Rozwój przestrzenny z uwzględnieniem występujących korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych,
- Przeciwdziałanie degradacji środowiska dla zapewnienia harmonijnego rozwoju życia mieszkańców gminy,
- Wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- Ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zieleni przed lokalizacją uciążliwej działalności gospodarczej (tereny przemysłowe lub usługowe),
- Ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego, rolniczego lub bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, urządzeń infrastruktury melioracji szczełowej i konserwacje separatorów i osadników.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- Ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczym charakterem,
- Restauracja i konserwacja zabytków będących we władaniu gminy, celem zabezpieczenia zabytkowej tkanki urbanistycznej przed postępującą degradacją,
- Stopniowa komercjalizacja i adaptacja obiektów zabytkowych do wykorzystania na cele publiczne lub turystyczne,
- Kształtowanie świadomej postawy społecznej wobec istniejących w gminie zabytków, tradycji i kultury,
- Funkcjonalizacja, poprawa dostępności i powiązanie przestrzenne głównych zabytków gminnych z poszczególnymi miejscowościami.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- Rozwijanie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w oparciu o dogęszczanie i uzupełnianie już istniejących miejsc zabudowy,
- Kształtowanie zwartej struktury przestrzennej zabudowy wraz z niezbędnym wyposażeniem infrastrukturalnym,
- Wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną w oparciu o ustalenia poczynione na mocy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- Utrzymanie dotychczasowych dominant przestrzennych w postaci głównych budowli sakralnych,
- Ochrona przed zainwestowaniem gleb o wysokiej jakości, cechujących się wysoką przydatnością rolniczą,
- Utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- Dopuszcza się przekształcenia gruntów rolnych o niższej przydatności rolniczej na tereny związane z produkcją energii ze źródeł odnawialnych, turystykę, sport, rekreację lub wypoczynek,
- Ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597 i 1688)

Na obszarze Sośnie nie planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W związku z powyższym nie ustala się zasad i rekomendacji w tym zakresie.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- Ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- Uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej gminy,
- Lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami ochrony przyrody i terenami o wysokiej przydatności rolniczej.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej i kolejowej,
- Wyposażanie terenów w niezbędną infrastrukturę techniczną i społeczną przed jej planowanym zainwestowaniem,
- Poprawa dostępności i efektywności wykorzystania infrastruktury społecznej i technicznej poprzez zagęszczanie zabudowy,
- Wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- Egzekwowanie wymogów prawnych względem podłączania do sieci zbiorowego zaopatrzywania w wodę i odprowadzania ścieków bytowych.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- Stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- Działania na rzecz rozwoju inicjatyw klastrowych w obszarze energetyki,
- Lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinym pobytem dzieci i młodzieży,
- Przeciwdziałanie fragmentaryzacji przestrzeni,
- W granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych i wiatrowych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Wśród planowanych kierunków działań nie przewiduje się realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, natomiast do przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko zalicza się inwestycje związane z planowaną rozbudową dróg, rozwojem odnawialnych źródeł energii, rozbudową i modernizacją sieci wodno-kanalizacyjnej, dalszym wykorzystywaniem gruntów na cele związane z rolnictwem i hodowlą zwierząt.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

- Zwiększanie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej gminy,

- Koncentracja obszarów wzdłuż obecnych i planowanych ciągów komunikacyjnych, wraz z ich integracją z ponadlokalnym układem komunikacyjnym,
- Uwzględnienie zapotrzebowania na miejsca parkingowe dla nowej zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów,
- Ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, usługową i tereny cenne przyrodniczo,
- Wyposażenie terenów zabudowy techniczno-produkcyjnej w niezbędną infrastrukturę techniczną, w tym kanalizację sanitarną,
- Uzbrajanie terenów proporcjonalnie do stopnia zainwestowania i zagospodarowania.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- Kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową we wsiach,
- Utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- Kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- Przeciwdziałanie rozdrobnieniu arealu rolnego,
- Zalesienia gruntów najslabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,
- Dopuszcza się zmiany profilu gospodarstw rolnych w kierunkach: agroturystyki, edukacji lub gospodarstw opiekuńczych, zgodnie z wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Gmina Sośnie nie posiada wyznaczonych obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w myśl ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z późn. zm.). W obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie zostały wskazane tereny wymagające przekształceń, rehabilitacji czy rekultywacji.

W związku z powyższym ustala się jedynie ogólne rekomendacje:

- Utrzymanie ładu przestrzennego poprzez zachowanie możliwie zwartej struktury przestrzennej, z poszanowaniem walorów środowiskowych,
- Niezwłoczne podejmowanie działań w zakresie przeprowadzenia działań rekultywacyjnych, remediacyjnych lub rehabilitacyjnych jeżeli zajdzie ku temu konieczność,
- Racjonalne przekształcanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem dotychczasowego przeznaczenia, funkcji i walorów historyczno-społecznych.

4. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań zawarte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, które mieszkańcy napotykają na obszarze Gminy Sośnie. Jednocześnie, są one zgodne i harmonijne z dokumentami strategicznymi o wyższym stopniu rangi na poziomie krajowym i wojewódzkim, takimi jak *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)* oraz *Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku*. Współgranie celów jakie wyznacza Strategia z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji tego dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Natomiast w *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku* wyznaczone cele strategiczne brzmią następująco:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku zalicza Gminę Sośnie do **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej**, czyli obszaru funkcjonalnego dwóch powiązanych ze sobą ośrodków miejskich: Kalisza i Ostrowa oraz gmin sąsiadujących. Bilateralny charakter ośrodka stanowi unikalny obszar w skali województwa. AKO charakteryzuje się wysokorozwiniętą funkcją przemysłową obszaru, dzięki czemu występuje na jej obszarze duże zagęszczenie podmiotów gospodarczych. Obszar AKO charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem w zakresie dostępności komunikacyjnej. Głównym priorytetem rozwojowym pozostaje zatem poprawa dostępności komunikacyjnej, przede wszystkim poprzez dalsze integrowanie systemów komunikacyjnych między poszczególnymi gminami członkowskimi AKO, rozwój tras drogowych ruchu przyspieszonego oraz kolei. Wśród szczególnie niekorzystnych trendów w AKO należy z kolei wskazać na starzejące się społeczeństwo oraz ogólny ubytek liczby ludności. Niewspółmierny względem siebie jest również poziom rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych gmin i powiatów tworzących AKO, co determinuje potrzebę prowadzenia działań zmierzających do wyrównywania szans rozwojowych obszarów najslabiej rozwiniętych.

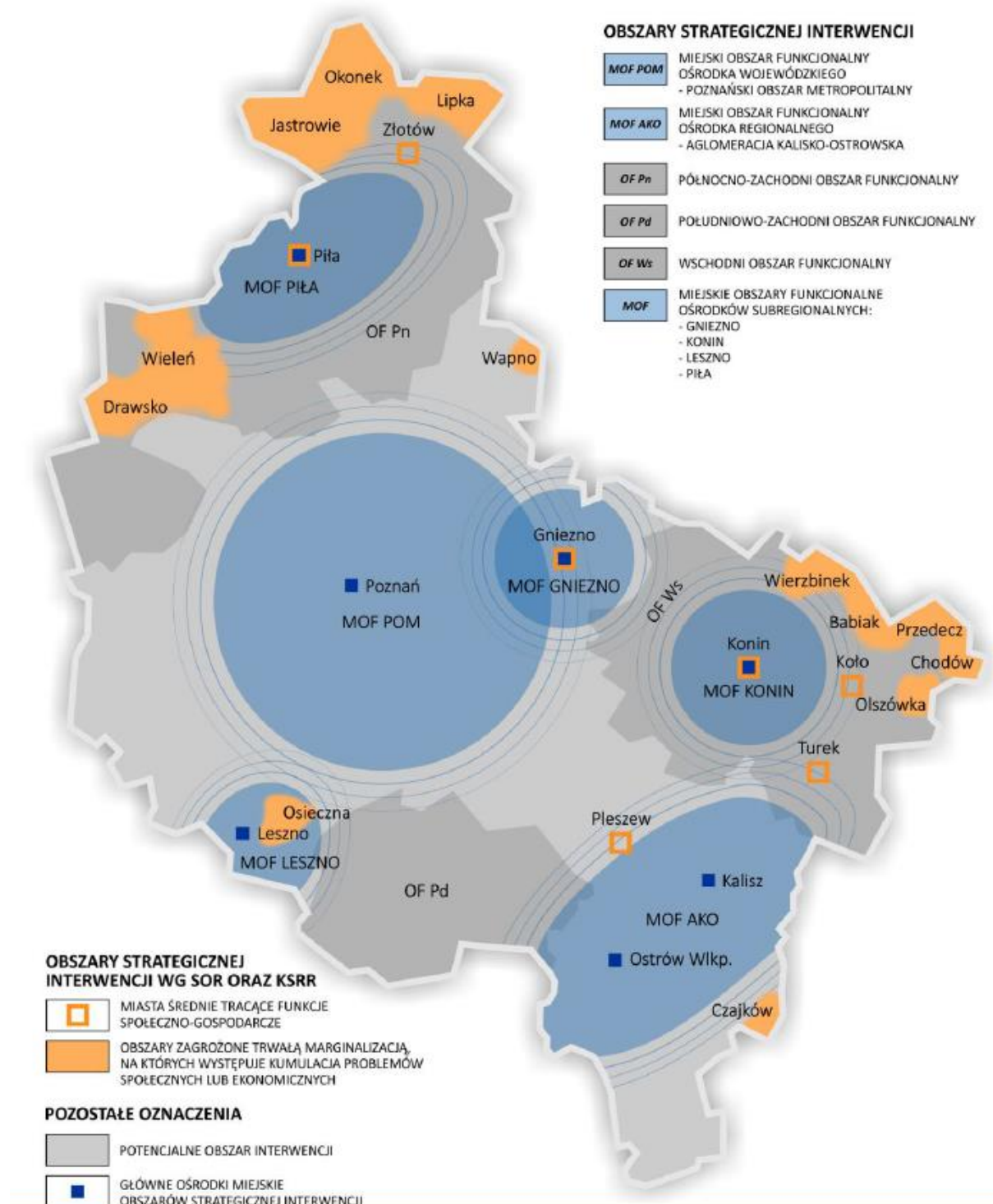
Kluczowym celem rozwoju przestrzennego wskazanym w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej będzie osiągnięcie wysokiego poziomu spójności, konkurencyjności i dostępności obszaru, służącego podnoszeniu jakości życia mieszkańców, poprzez kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, z podkreśleniem jej rozpoznawalności w przestrzeni regionu i kraju.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Kształtowanie efektywnej struktury sieci osadniczej
- Cel 2. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej
- Cel 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
- Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego
- Cel 5. Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego
- Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej

Szczegółowe wytyczne zawarte zostały w *Planie zagospodarowania województwa wielkopolskiego* wraz z *Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego*. Poniższa mapa przedstawia zasięg obszarów strategicznej interwencji w województwie wielkopolskim.

Ryc. 12. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz ze Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego o do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	• podnoszenie i promocja atrakcyjności inwestycyjnej jako jedne z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność AKO • podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej • promowanie i wspieranie samozatrudnienia, m.in. przez opracowanie atrakcyjnej oferty instrumentów finansowych • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, w tym wymagań wysokotechnologicznego przemysłu, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego, dualnego i zawodowego • podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej	5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną, ponadlokalną pozycję gospodarczą 4.1. Zapewnienie wysokiej aktywności gospodarczej i konkurencyjności Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej 4.2. Wsparcie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego 4.3. Integracja i wzmocnienie współpracy pomiędzy samorządami, sektorem nauki i biznesu 4.4. Wsparcie lokalnego rynku pracy	2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja 2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia 2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję 3. Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas 3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza

	- wzmocnienie potencjału IOB i zapewnienie przedsiębiorcom szerokiego wachlarza usług doradczych dla MŚP i rzemiosła - wsparcie działalności klastrowej, w tym klastra lotniczego i spożywczego - mobilizacja współpracy nauki i biznesu, zwiększenie zainteresowania sektora prywatnego działalnością B+R, rozwój szkolnictwa wyższego AKO - wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Kaliszu		
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	- rozwój usług wyższego rzędu stanowiących istotne uzupełnienie oferty opieki zdrowotnej - rozwój usług społecznych - upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców AKO - rozwój obsługi turystycznej z poszanowaniem dziedzictwa przyrodniczego i stworzenie produktu kulturalno-turystycznego AKO	3. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska integrująca lokalne wspólnoty i wzmacniająca wymiar społeczny 3.1. Poprawa jakości i dostępności do edukacji na wszystkich jej etapach 3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych oraz deinstytucjonalizacja usług społecznych	1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia 1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej 2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja 2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

	wykorzystanie potencjału przyrodniczego przez modernizację dróg wodnych dla celów turystycznych, wykorzystanie walorów nadrzecznych na potrzeby rekreacyjno-wypoczynkowe	3.3. Ochrona i popularyzacja dziedzictwa kulturowego 3.4. Poprawa infrastruktury turystycznej oraz integracja związanej z nią oferty dla mieszkańców 3.5. Integracja społeczności lokalnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego	3. Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla Ciebie, dla nas 3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych 3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza 3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	- rozwój systemu komunikacji i infrastruktury transportowej - zapewnienie sprawnego i bezpiecznego połączenia pomiędzy dwoma rdzeniami Aglomeracji wzmacniających integrację AKO, m.in. przez budowę obwodnicy miasta Kalisza w ciągu DK nr 25; modernizację i rozbudowę DK nr 12 i 25; - dążenie do lepszego skomunikowania AKO z Poznaniem przez budowę drogi S11 oraz zwiększenie liczby połączeń kolejowych między Kaliszem a Poznaniem - rozwój linii Kolei Dużych Prędkości „Y” w wariantcie uwzględniającym rozgałęzienie na obszarze Aglomeracji	1. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność 1.1. Rozwój zintegrowanego o transportu 1.2. Wsparcie przyjaznej środowisku, zrównoważonej mobilności 2. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformację i poprawę jakości środowiska. 2.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i adaptacja do zmian klimatu 2.2. Rozwój terenów zieleni oraz wsparcie	1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia 1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej 1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego o poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu 1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna 2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo,

	• wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej AKO przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, rozwój transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, uruchomienie kolei aglomeracyjnej, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych • budowa multimodalnego węzła transportowego i centrum logistycznego o szerokim zasięgu • rozwój portu lotniczego Michałków przez integrację funkcji sportowo-rekreacyjnych z obsługą ruchu lotniczego prywatnego i komercyjnego ze szczególnym uwzględnieniem lotnictwa biznesowego • wsparcie kształtowania zielonego pierścienia AKO w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji • wyposażenie i integracja służb zaangażowanych w usuwanie skutków klęsk żywiołowych i środowiskowych oraz inwestycje w systemy wykrywania zagrożeń • przeciwdziałanie suszy i powodzi – wzrost retencji wody, w tym	ochrony przyrody 2.3. Poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie efektywności energetycznej 2.4. Wsparcie efektywnego i przyjaznego środowisku systemu gospodarowania odpadami oraz wdrażanie rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym	turystyka, promocja 2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

	budowa Zbiornika Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie • poprawa jakości powietrza, m.in. przez działania na rzecz efektywności energetycznej i rozwój alternatywnych źródeł energii • rozwój inicjatyw klastrowych w sektorze energetycznym, w tym dalsza rozbudowa Ostrowskiego Rynku Energii jako narzędzia do osiągnięcia samowystarczalności energetycznej • zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej i inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną		
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	• prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, w tym mieszkaniowej • rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych • wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w usługach • rozwój współpracy w ramach ZIT AKO przez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych w działania rozwojowe obszaru, rozwój współpracy na wszystkich szczeblach administracji	5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usług publiczne o znaczeniu ponadlokalnym 5.1. Integracja lokalnych polityk przestrzennych , ograniczenie rozlewania się zabudowy oraz rewitalizacja miast i wsi 5.2. Rozwój cyfrowy, zmniejszenie poziomu wykluczenia cyfrowego oraz wdrażanie	1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia 1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna 2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja 2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję 3. Zintegrowana Gmina Sośnie:

		5.3. inteligentnych rozwiązań technologicznych Wspieranie efektywnego zarządzania oraz budowanie pozytywnego wizerunku Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej na zewnątrz	dla mnie, dla ciebie, dla nas 3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych

Ponadto, zgodnie z *Planem zagospodarowania województwa wielkopolskiego* wraz z *Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego*, Gmina Sośnie zaklasyfikowania została także do innych obszarów interwencji:

- **Obszarów wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych,**
- **Obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,**
- **Obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,**
- **Obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe,**
- **Obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.**

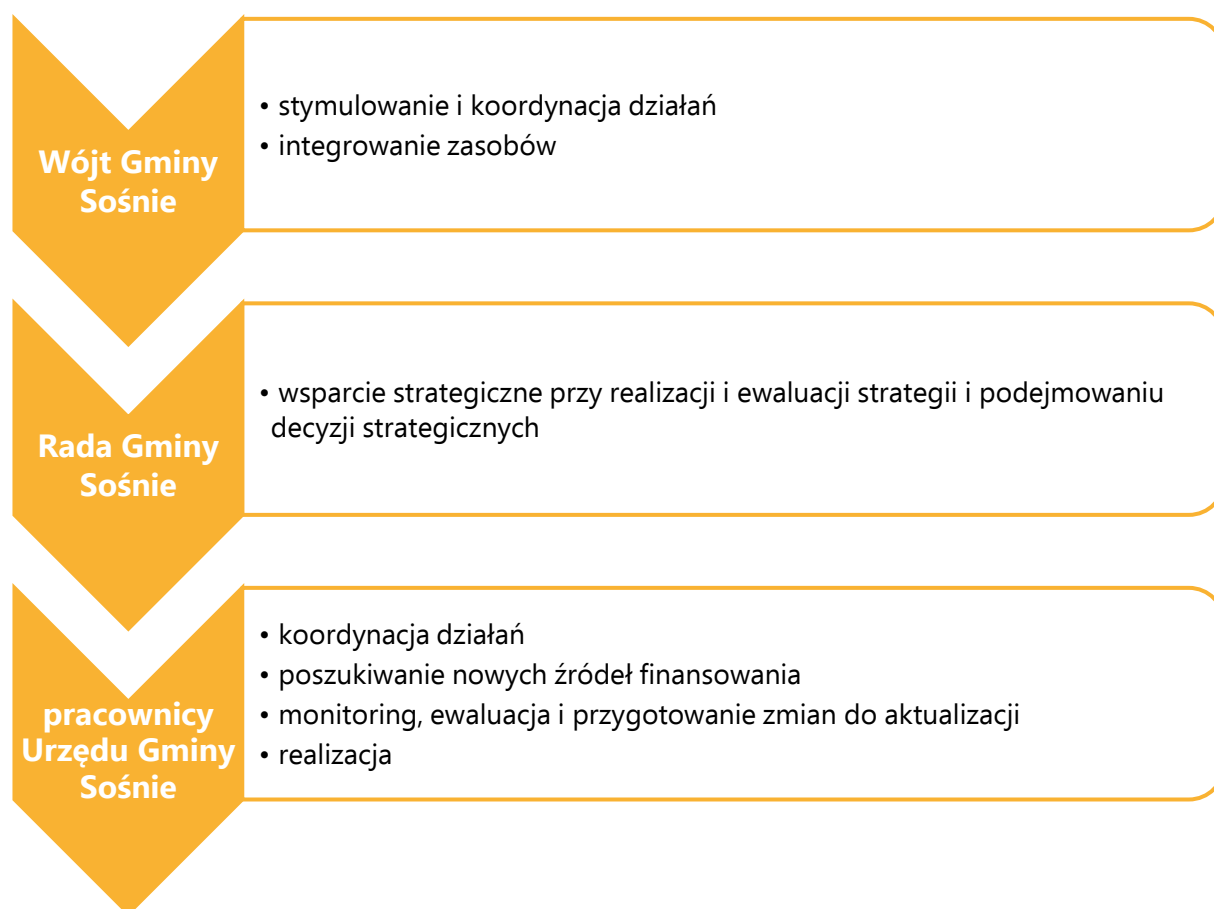
Szczegółowe cele polityki regionalnej dla każdego ze wskazanych powyżej obszarów ujęte zostały w *Planie*.

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2024-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Sośnie, Rada Gminy Sośnie oraz pracownicy Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Sośnie będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raplocie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2022 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Sośnie). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej

powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Sośnie oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Wójt zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Sośnie będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Sośnie na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027;
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie wielkopolskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, 7
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych referatów Urzędu Gminy Sośnie oraz jednostek organizacyjnych Gminy Sośnie.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, Aglomeracją Kalisko-Ostrowską oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań gminy.

Poniższa tabela (Tabela 2) przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2024-2030 na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2024-2030. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą ponad 303 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych ponad 34,1 mln zł i podatku od nieruchomości ponad 23,5 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast prawie 301,5 mln zł.

Tabela 8. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii (zł)

	Dochody ogółem	w tym:		Wydatki ogółem
		PIT	podatek od nieruchomości	
2024	60 240 475,49 zł	4 442 900,00 zł	3 077 997,00 zł	61 049 172,66 zł
2025	37 827 793,00 zł	4 625 059,00 zł	3 204 195,00 zł	37 356 593,00 zł
2026	38 997 355,00 zł	4 768 436,00 zł	3 303 525,00 zł	38 526 155,00 zł
2027	39 969 788,00 zł	4 887 647,00 zł	3 386 113,00 zł	39 498 588,00 zł
2028	41 086 142,00 zł	5 024 501,00 zł	3 480 924,00 zł	40 614 942,00 zł
2029	42 151 782,00 zł	5 155 138,00 zł	3 571 428,00 zł	41 680 582,00 zł
2030	43 203 076,00 zł	5 284 016,00 zł	3 660 714,00 zł	42 731 876,00 zł
Ogółem	303 203 411,49 zł	34 187 697,00 zł	23 684 896,00 zł	301 457 908,66 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr LXII/484/2023 Rady Gminy Sośnie z dnia 20 grudnia 2023 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sośnie na lata 2024-2032.

Natomiast potencjał inwestycyjny gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2024-2030 wyniesie około 61,2 mln zł.

ZAŁĄCZNIKI

Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Sośnie

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	76
1.1. Informacje ogólne.....	76
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	78
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	81
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	85
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	85
2.2. Infrastruktura i środowisko	89
<i>Infrastruktura drogowa.....</i>	<i>89</i>
<i>Urządzenia sieciowe.....</i>	<i>90</i>
<i>Gospodarka odpadami.....</i>	<i>92</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska.....</i>	<i>93</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	94
<i>Wykonanie budżetu.....</i>	<i>94</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków.....</i>	<i>97</i>
<i>Potencjał inwestycyjny.....</i>	<i>101</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	103
3.1. Demografia	103
3.2. Kapitał społeczny	109
<i>Żłobki i przedszkola.....</i>	<i>109</i>
<i>Edukacja</i>	<i>110</i>
<i>Kultura i sport</i>	<i>114</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	<i>115</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne Gminy</i>	<i>115</i>
<i>Otoczenie zewnętrzne Gminy</i>	<i>117</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	117

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

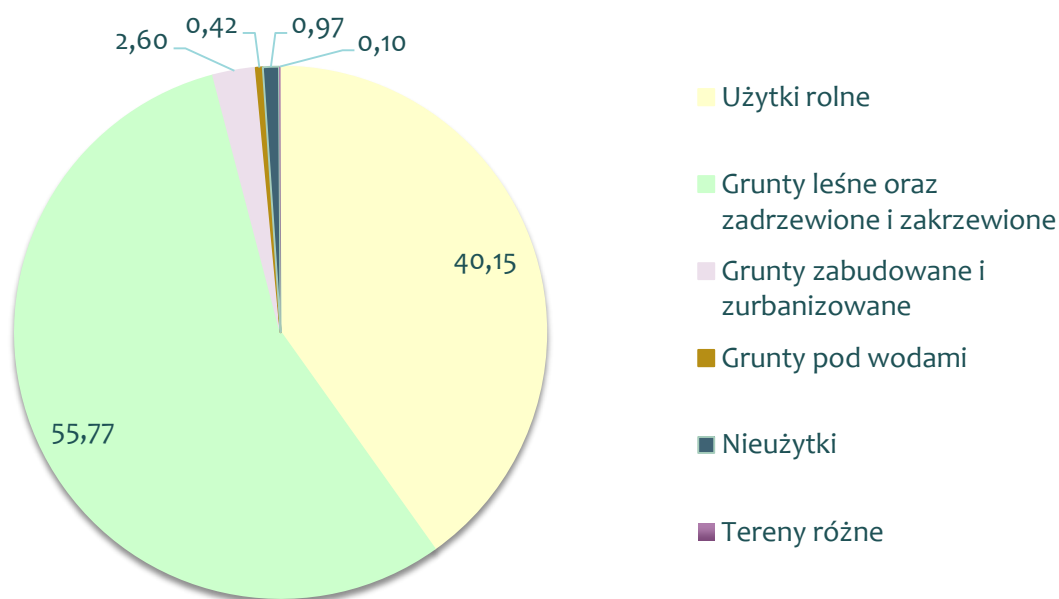
1.1. Informacje ogólne

Gmina Sośnie jest gminą wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie ostrowskim. Gmina Sośnie graniczy z 8 gminami:

- od północnego-wschodu z gminami Odolanów i Przygodzice (pow. ostrowski),
- od południowego-wschodu z gminami Ostrzeszów i Kobyła Góra (pow. ostrzeszowski),
- od południa z gminą Międzybórz (pow. oleśnicki),
- od południowego-zachodu z gminą Twardogóra (pow. oleśnicki),
- od zachodu z gminą Krośnice (pow. milicki),
- od północnego-zachodu z gminą Milicz (pow. milicki).

W 2022 r. według danych GUS Gminę Sośnie zamieszkiwały 6 264 osoby, co stanowiło 4% wszystkich mieszkańców powiatu ostrowskiego. Powierzchnia gminy wynosi z kolei 187,72 km², co przekłada się na gęstość zaludnienia wynoszącą 33 os./km².

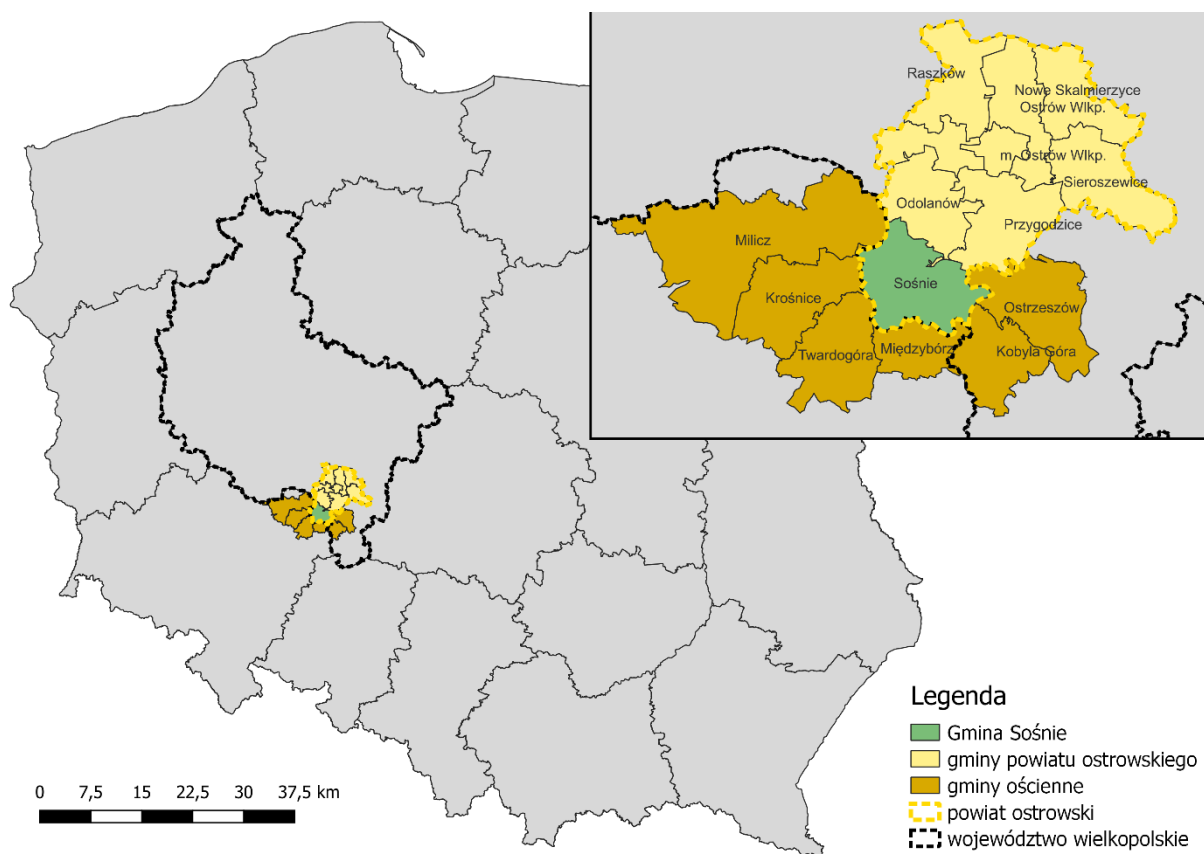
W strukturze użytkowania gruntów przeważają lasy i grunty leśne, które stanowią ok. 55% ogółu powierzchni gminy. Nieco ponad 40% powierzchni stanowią grunty orne, a blisko 3% powierzchni stanowią tereny znajdujące się pod wodami. Pozostałe 1,5% powierzchni to tereny zabudowane wraz z nieużytkami.

Ryc. 13 Struktura użytkowania gruntów w Gminie Sośnie

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrowie Wielkopolskim [za: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrowskiego do roku 2030].

Gmina podzielona jest na 17 sołectw: Bogdaj, Chojnik, Cieszyn, Dobrzec, Granowiec, Janisławice, Kałkowskie, Kąty Śląskie, Kocina, Konradów, Kuźnica Kącka, Mariak, Młynik, Możdżanów, Pawłów, Sośnie, Szklarka Śląska.

Ryc. 14. Położenie Gminy Sośń na tle gmin ościennych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Układ komunikacyjny gminy tworzą drogi gminne i powiatowe, łączące Sośń z sąsiednimi gminami. Ponadto przez gminę przebiega droga krajowa nr 25 relacji Bobolice – Oleśnica. Dojazd do ośrodka powiatowego – Ostrowa Wielkopolskiego zajmuje ok. 40 min podróży samochodem. W podobnym czasie dotrzeć można również do Milicza czy Oleśnicy. Warto jednak zwrócić uwagę, że Ostrow Wielkopolski jest oddalony od Sośni jedynie o 29 km. Stan techniczny dróg, ich przepustowość oraz obecny układ wpływają jednak na wydłużenie czasu podróży. Gminę od ośrodka wojewódzkiego – Poznania dzieli 140 km, co przekłada się na odległość czasową wynoszącą 2h 30 min podróży samochodem. Zdecydowanie bliżej zlokalizowany jest Wrocław (70 km), do którego podróż trwa ok. 1h 15 min. Tym samym Gmina Sośń jest marginalnie zlokalizowana zarówno w powiecie, jak i w województwie, co nie wpływa pozytywnie na dostępność komunikacyjną.

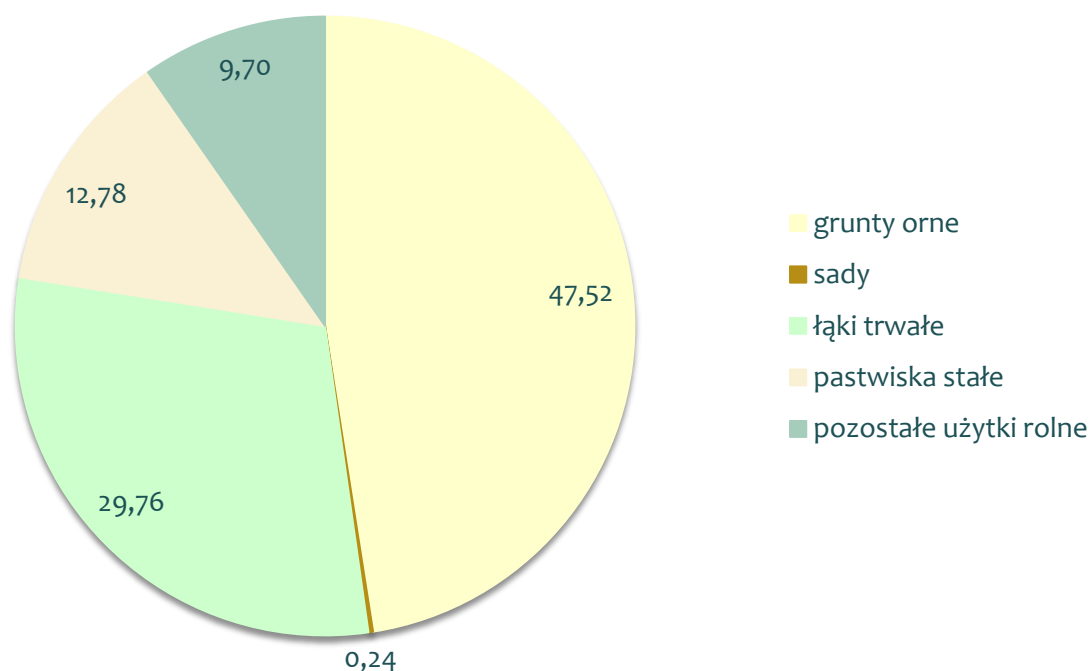
W Gminie Sośń funkcjonuje transport szynowy w oparciu o linię kolejową nr 355 relacji Ostrow Wielkopolski – Grabowo Wielkie. Na terenie gminy zlokalizowane są dwa dworce kolejowe kategorii lokalnej: w Sośniach i Granowcu oraz jeden przystanek kolejowy w Pawłowie. Ze stacji w Sośniach i Granowcu dziennie kursuje 6 pociągów do Ostrowa Wielkopolskiego, z kolei z Pawłowa – 4. Podróż koleją do ośrodka powiatowego trwa ok. 1 godziny. W gminie funkcjonuje jedynie prywatny autobusowy transport zbiorowy, realizowany przez firmę Transport Osobowy Krajowy i Międzynarodowy Filipczak. Transportem zbiorowym autobusowym objęte jest Sośń oraz Granowiec. Dostrzega się zatem problem związany z możliwościami przemieszczania się poza transportem indywidualnym, jednak organizacja gminnego transportu zbiorowego byłaby nieuzasadniona ekonomicznie ze względu na potencjalnie zbyt małe wykorzystanie go przez mieszkańców.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania wyróżnione zostały obszary funkcjonalne.

Gmina Sośnie została zakwalifikowana do **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej**. Tym samym, uznaje się iż w Sośniach widoczny jest pozytywny impuls rozwojowy związany z bliskim położeniem względem aglomeracji. Dzięki temu Sośnie zostało zaliczone do **obszarów wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych**. Do obszaru tego zaliczone zostały jednostki samorządu terytorialnego, cechujące się względnie dobrym położeniem oraz dostępnością komunikacyjną, będące równocześnie w stanie przyjmować i przekazywać innowacje. W ramach obszaru wśród podstawowych celów polityki regionalnej wymienia się m.in.: przeciwdziałanie procesom migracyjnym, rozwój turystyki, w tym turystyki wiejskiej i agroturystyki czy propagowanie i wdrażanie idei odnowy wsi.

Ze względu na duży udział użytków rolnych w Gminie Sośnie, a także etykę pracy rolników osiągających wysokie plony w stosunku do jakości gleb, terytorium gminy uznano za **obszar ochrony gleb dla celów produkcji rolnej**. Do takowych obszarów zaliczone zostały gminy cechujące się wysokim udziałem I sektora PKB w gospodarce lokalnej, a także mające strategiczne znaczenie ze względu na zapewnienie żywnościowego bezpieczeństwa regionu.

Ryc. 15 Struktura użytków rolnych w Gminie Sośnie

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrowie Wielkopolskim [za: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrowskiego do roku 2030].

- Obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,
- Obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe,
- Obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich,

Granice omówionych obszarów funkcjonalnych przedstawione zostały na poniższej rycinie.

Gmina Sośnie charakteryzuje się wysoką lesistością, kulturą rolną a także hodowlaną w zakresie akwakultury. Jakość gleb nie pozwala jednak na prowadzenie intensywnej produkcji rolnej. Według wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP) biorącego pod uwagę aspekty związane z jakością i przydatnością rolniczą gleb, agroklimatem, rzeźbą terenu i stosunkami wodnymi gleb Gmina Sośnie osiągnęła wynik poniżej 52 pkt. (przedział ogólny 19,5 – 120 pkt). Tym samym została zaliczona do gmin o niskim potencjale do prowadzenia produkcji rolnej. Z wyjątkiem

Możdżanowa, wszystkie sołectwa gminy zostały zakwalifikowane jako obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) z ograniczeniami naturalnymi – strefa II (nizinne). Kwalifikacja ta poza oceną warunków gospodarowania na danym terenie, determinuje również wysokość dopłat kierowanych do lokalnych producentów rolnych. W stopniu ogólnym uwarunkowania oraz kierunki rozwoju przestrzennego gminy określone są w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego sporządzonym w roku 2000 i poddawanych późniejszym aktualizacjom. Najnowsza aktualizacja przyjęta została Uchwałą nr XXXIII/208/2013 Rady Gminy Sośnie w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnie z dnia 28 czerwca 2013 r. Zważając na znaczny stopień dezaktualizacji danych zawartych w studium, w dniu 20 października 2021 r. Rada Gminy Sośnie przyjęła Uchwałę nr XXXIII/262/2021 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sośnie.

Gmina nie posiada dużych rezerw terenowych w związku z bardzo wysokim udziałem terenów leśnych i rolniczych. Związane jest to z niemożliwością odlesienia czy odrolnienia części ziem ze względu na wysokie klasy bonitacyjne gleb oraz ich ochronę. Rozwój zabudowy mieszkaniowej czy usługowej związany ma być z miejscowym jej zagęszczaniem. Rozwój działalności gospodarczej w ramach przyjętego Studium został przewidziany w granicach miejscowości Sośnie, Cieszyn i Pawłów. Działalność gospodarcza również powinna być intensyfikowana w obecnych ramach przestrzennych jej występowania. Dopuszcza się przekształcenia funkcji na terenach częściowo zindustrializowanych w ramach działalności spółdzielni kółek rolniczych czy baz produkcji zwierzęcej. Niemniej, przekształcenia te również wiązałyby się z koniecznością zmiany przeznaczenia użytkowania gruntów na cele nierolnicze. Dostrzega się potrzebę wyznaczenia stref aktywności gospodarczej, jednak jest to zadanie utrudnione ze względu na przedstawione uwarunkowania wewnętrzne.

Aktami prawa miejscowego w zakresie planowania przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie Gminy Sośnie na koniec 2022 roku obowiązywało 5 planów miejscowych, a 2 pozostawały w trakcie opracowania. W gminie nie obowiązują akty uchwalone przed 2003 r. Obowiązujące plany miejscowe dotyczą przede wszystkim uporządkowania kwestii związanych z obecnymi na terenie gminy odwiertami górniczymi i rurociągami. Plan miejscowy wyznacza również w środkowej części obrębu geodezyjnego Granowiec obszar o powierzchni ok. 75 ha dla posadowienia farmy wiatrowej. Tym samym, stopień pokrycia powierzchni gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jest niewielki i wynosi niespełna 1,5% ogółu powierzchni gminy.

Na terenach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydawane są decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2017-2021 w Gminie Sośnie. Liczba wydawanych decyzji w Gminie utrzymuje się na poziomie od 50 do 83 na rok, co daje średnio blisko 68 decyzji wydawanych rocznie. Odnosząc się do liczby decyzji wydawanych w powiecie ostrowskim ogółem, udział Gminy Sośnie w owej liczbie wynosi jedynie ok. 5%. Porównując jednak wskaźnik decyzji o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dla Gminy Sośnie i powiatu ostrowskiego, okazuje się, że w latach 2018-2021 był on wyższy w gminie niż w powiecie, co oznacza, iż w gminie wydawanych jest więcej decyzji niż średnio w innych gminach w powiecie w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.

Tab. 9. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2017-2021

		2017	2018	2019	2020	2021
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Sośnie	50	68	78	60	83
	powiat	1347	1261	1351	1315	1546
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Sośnie	7,60	10,35	12,23	9,49	13,25
	powiat	8,34	7,80	8,45	8,26	9,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Znikomy udział planów miejscowych w całkowitej powierzchni gminy determinuje potrzebę wydawania większej liczby decyzji o warunkach zabudowy. Jest to alternatywa dla planów miejscowych, która jednak nie donosi się do całokształtu zagospodarowania przestrzennego Gminy. Prowadzenie polityki przestrzennej w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy może prowadzić do znaczącego rozproszenia zabudowy, wzrostu kosztów obsługi nieruchomości i chaosu urbanistycznego.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Gmina Sośnie położona jest w prowincji Niziny środkowoeuropejskiej, podprowincji Niziny środkowopolskie, makroregionie Obniżenia Milicko-Głogowskiego (zwanego również Pradolina Barucko-Głogowską), mezoregionie Kotliny Milickiej (zwanej też Kotliną Odolanowską). Jest to mezoregion będący pradoliną powstałą podczas cofania się lądolodu, w wyniku działalności wód roztopowych. Poprzez osiągnięty niewielki nurt wody, a także licznie rozczłonkowane koryta, przeważała działalność akumulacyjna wody nad erozyjną. W wyniku tych procesów powstało równoleżnikowe zagłębienie o płaskim dnie i niezbyt żyznych glebach (z przewagą gleb piaszczystych, głównie bielcowych). Jednak poza lasami i łąkami, w regionie Kotliny Milickiej charakterystyczną cechą krajobrazu są liczne stawy hodowlane powstałe w dolinie Baryczy. Kolejnym typowym elementem krajobrazu są liczne, aczkolwiek niewielkie ciek wodne. Tym samym na terenie Gminy Sośnie można wyróżnić strugi, strumienie i rzeki, odwadniające tereny. Najważniejszym z nich jest Młyńska Woda, na której utworzono zbiornik retencyjny w Sośniach. Jest to sztuczne jezioro zaporowe powstałe poprzez pogłębienie misy zabagnionego stawu. Wody jeziora są regularnie zarybiane, będąc pod zarządem Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Kaliszu. Mimo, iż rzeźba terenu w Gminie Sośnie nie jest zbyt zróżnicowana, to towarzyszą jej unikalne krajobrazy i malownicze scenerie leśne. Deniwelacje terenu sięgają maksymalnie 84 m, bowiem najniżej położony punkt w gminie znajduje się we wsi Bogdaj na wysokości 115 m n.p.m, najwyższym zaś jest Winna Góra – 199 m n.p.m.

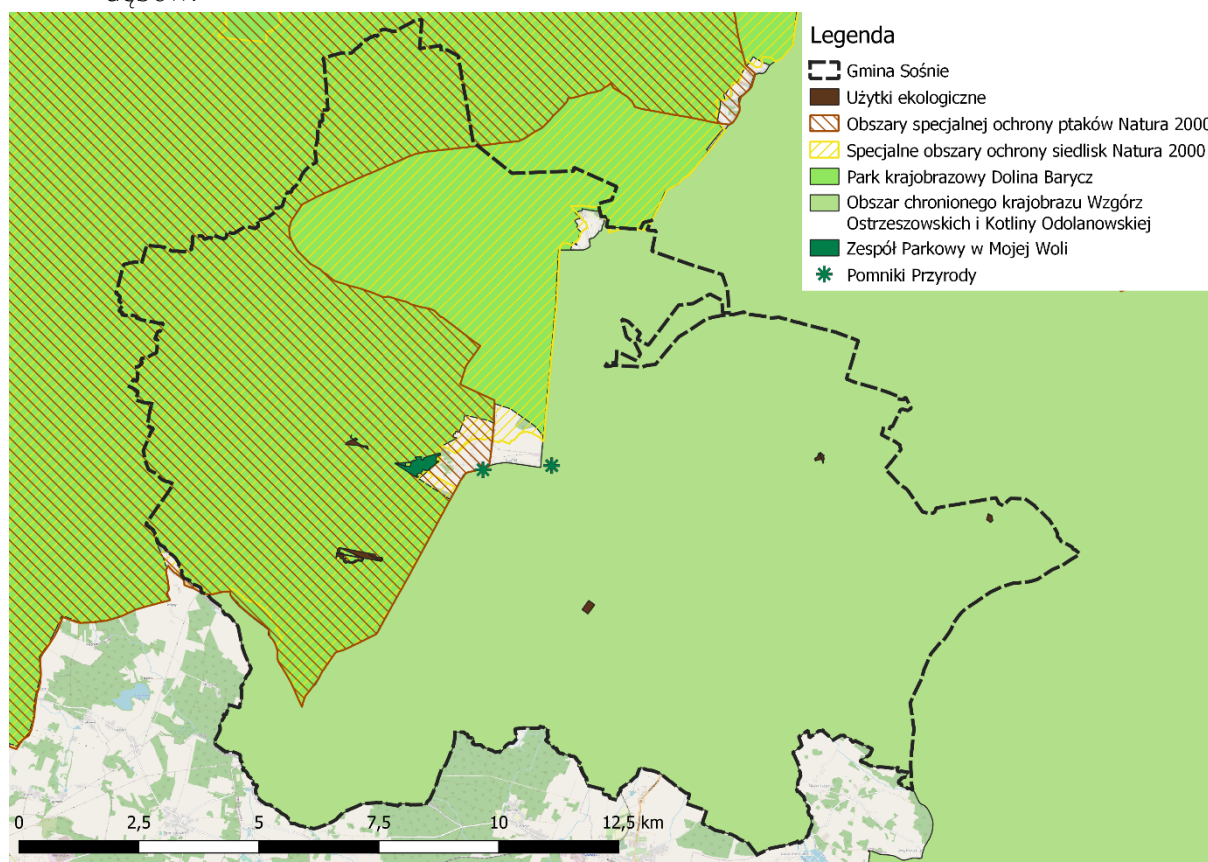
Ochrona przyrody na terenie gminy realizowana jest w oparciu o ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. W rozumieniu ustawy ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a odbywa się to poprzez wprowadzanie różnych form ochrony przyrody.

Zdecydowana większość terenu gminy objęta jest formami ochrony przyrody. Należą do nich:

- Park Krajobrazowy Dolina Baryczy – w północno-zachodniej części Gminy roztaczają się stawy rybne, lasy i podmokłe łąki reprezentując trzy typy siedlisk występujących w parku. Część wielkopolska parku zajmuje łącznie powierzchnię 17 tys. ha, z czego 7 423,5 ha powierzchni znajduje się w Gminie Sośnie;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotliną Odolanowską – w południowo-wschodniej części gminy występuje obszar chroniący przed degradacją

tereny o szczególnych walorach przyrodniczych, w tym ze względu na zaspokajanie potrzeb społecznych w zakresie regeneracji przyrody. Zajmuje ok. 45% powierzchni Gminy Sośnie;

- 3 pomniki przyrody: zespół parkowy w Mojej Woli, dąb „Jan” w Możdżanowie oraz aleja 145 dębów.

Ryc. 17. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Sośnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Pomniki przyrody w Sośniach stanowią obiekty przyrody ożywionej o ponadprzeciętnych walorach wizualnych. Zespół pałacowo-parkowy w Mojej Woli zajmuje powierzchnię ok. 10 ha, na których wzrasta ok. 80 gatunków drzew, krzewów i pnączy. Dąb „Jan” jest z kolei niezwykle okazem, którego obwód pnia osiągnął 830 cm. Aleja dębów znacząca niegdyś trakt ze Szklarki Śląskiej do Sośni stanowi nieodłączny element wyróżniający krajobrazu.

Gmina Sośnie wyróżnia się przede wszystkim wyjątkowymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, które stanowić mogą o ich atrakcyjności turystycznej. Ponadto na terenie gminy obecne są również zabytki ruchome i nieruchome wpisane do gminnej ewidencji zabytków przyjętej Zarządzeniem nr 33/2023 Wójta Gminy Sośnie. Łącznie do gminnej ewidencji zabytków nieruchomych wpisane zostało 168 obiektów sakralnych oraz świeckich, a ponadto 6 obiektów ruchomych i 31 stanowisk archeologicznych.

Do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wpisane zostały 3 obiekty z trzech miejscowości Gminy Sośnie, a są to:

Cieszyn

- kościół par. pw. św. Michała Archaniola, 4 ćw. XVII, nr rej.: 525 z 31.12.1990

Kałkowskie

- wiatrak „paltrak”, drewn., 1900, nr rej.: 263/Wlkp/A z 22.11.2005

Sośnie

- zespół pałacowy Moja Wola, ul. Sztolcmana 1-5, nr rej.: 1048/Wlpk/A z 4.04.1975:
 - pałac, 1825, 1907
 - park, 1 poł. XIX – XX.

Spoglądając na charakter zabytków umieszczonych w gminnej ewidencji, widać jej leśno-rolniczy charakter. Dominują zabudowania myśliwskie, zagrodowe (obory, stodoły), mieszkalne (w tym leśniczówki i gajówki) i pełniące funkcje sakralne (kościoły, cmentarze).

Obiekty te powiązane są z historycznym kształtowaniem się miejscowości tworzących współczesną Gminę Sośnie. O przewadze działalności na terenach leśnych świadczą nazwy miejscowości tj. Sośnie, Chojnik czy Piła. Z kolei o obecności hut żelaza przypominają nazwy miejscowości: Kuźnicy Kąckiej czy Kuźnicy Sośnieńskiej, a huty szkła – Szklarka Śląska. Najstarszą metrykalnie miejscowością gminy jest Cieszyn datowany na 1155 r. W latach 60. XIII w. pojawiły się z kolei wzmianki o miejscowości Sośnie. W wiekach średnich powstały ponadto miejscowości: Kąty Śląskie, Kuźnica Kącka, Pawłów, Konradów, Chojnik i Surmin. Miejscowości: Bogdaj, Czesławice, Granowiec, Janisławice, Jarnostów, Kałkowskie, Mariak, Młynik, Możdżanów i Szklarka Śląska datowane są na XVII-XVIII w. Średniowieczny charakter miejscowości widoczny jest również w ich strukturze przestrzennej, często prezentują one bowiem typ łańcuchówki. Inną nazwą tego typu morfologicznego wsi jest wieś leśno-łanowa. W tego typu osadach zabudowania lokalizowane były wzdłuż jednej bądź obu skrajni drogi, gdzie na przodzie wykarczowanego lasu stawiano dom, zaś za nim wstęgami rozchodziły się pola. Siegały one aż pod granicę lasu, czy do rzeki. Wśród określeń gwarowych określających takowe miejscowości można się natknąć na „kąty”, które występują również w nazwach miejscowości gminnych.

Wśród walorów kulturowych w Gminie Sośnie, należy zwrócić uwagę również na obecne atrybuty lokalne, w tym walory turystyczne i produkty lokalne. Gmina Sośnie pozostaje zrzeszona w ramach inicjatyw partnerskich gmin zlokalizowanych w obrębie doliny Baryczy. Tym samym, głównym gatunkiem hodowlanym wśród ryb jest karp oraz pochodne tego gatunku. Gmina uczestniczy w kolorowym szlaku karpia po Dolinie Baryczy łączącym zarówno gminy słynące z hodowli znakomitych ryb, jak i swej urokliwej lokalizacji. Sośnie aktywnie uczestniczy również w obchodzonych Dniach Karpia, które stanowią cykl wydarzeń, w stowarzyszonych w ramach szlaku gminach trwający niemal trzy miesiące. Lokalni rzemieślnicy czy producenci naturalnej żywności mogą również wnioskować o promowanie ich produktów znakiem handlowym „Dolina Baryczy Poleca”. Gmina posiada również obiekt noclegowy, powstały poprzez rewitalizację harcówki i utworzenie Ośrodka Rekreacyjno-Wypoczynkowego „Biały Daniel” w Sośniach. Ośrodek oferuje 40 miejsc noclegowych, a ponadto dysponuje salą kominkową i wędzarnią, a także boiskiem zewnętrznym. Przy ośrodku działa wypożyczalnia rowerów, co zachęca turystów do podejmowania aktywnego wypoczynku w oparciu o okoliczne trasy rowerowe.

Przez gminę przebiegają bowiem dwa szlaki rowerowe PTTK Ostrów Wielkopolski, o łącznej długości na terenie gminy 45,4 km:

- szlak czerwony – szlak prowadzący dookoła powiatu ostrowskiego, w tym przez miejscowości Gminy Sośnie,
- szlak niebieski – szlak prowadzący z Ostrowa Wielkopolskiego do Mojej Woli.

Na terenie Gminy Sośnie jest ponadto wytyczony Szlak konny w Dolinie Baryczy. Liczy on sobie ponad 100 km długości, prowadząc m.in. przez miejscowości Moja Wola czy Możdżanów. Opracowania kartograficzne uwzględniają również szlaki kajakowe obecne na terenie gminy: szlak Polskiej Wody i szlak Młyńskiej Wody. Szlaki te jednak nie są często uczęszczanymi przez turystów, ze względu na niskie poziomy wód osiąganę przez rzeki, a także związany z tym poziom trudności tras.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu ostrowskiego w latach 2018-2022. Odnotowany przyrost w powiecie ostrowskim wyniósł 2 341 przedsiębiorstw. Gmina Sośnie odnotowała zdecydowanie najmniejszy wzrost liczby przedsiębiorstw w analizowanym okresie (wzrost o 99) w porównaniu do pozostałych gmin. Po Sośniach, najmniejszy przyrost obserwuje się w gminach Raszków i Sieroszewice (wzrost o 168 podmiotów gospodarczych). Przedsiębiorstwa działające na terenie Gminy Sośnie w roku 2022 stanowiły 2,9% (555 podmiotów) wszystkich przedsiębiorstw prowadzących swoją działalność w powiecie ostrowskim. Jest to najmniejszy udział w skali powiatu. Gmina Sośnie jest jednostką o zdecydowanie najmniejszym stopniu rozwoju przedsiębiorczości w powiecie, również w porównaniu do pozostałych gmin wiejskich.

Tab. 10. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie ostrowskim w latach 2018-2022

JST	2018		2022		Zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2018-2022
	Liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	Odsetek w powiecie	Liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	Odsetek w powiecie	
powiat ostrowski	17 081	100,0%	19 422	100,0%	2 341
m. Ostrów Wielkopolski	9 249	54,1%	10 064	51,8%	815
Nowe Skalmierzyce	1 202	7,0%	1 476	7,6%	274
Odolanów	1 223	7,2%	1 416	7,3%	193
Ostrów Wielkopolski	1 858	10,9%	2 256	11,6%	398
Przygodzice	1 189	7,0%	1 415	7,3%	226
Raszków	1 107	6,5%	1 275	6,6%	168
Sieroszewice	797	4,7%	965	5,0%	168
Sośnie	456	2,7%	555	2,9%	99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Gminy Sośnie przeważały firmy działające w zakresie budownictwa (151 podmiotów), handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle (106 podmiotów), przetwórstwa przemysłowego (66 podmiotów) i pozostałej działalności usługowej (65 podmiotów). Ich udział wśród wszystkich podmiotów na terenie gminy wyniósł odpowiednio 27%, 19% i 12% (w przypadku dwóch ostatnich sekcji). Mimo mniejszego udziału podmiotów zaliczanych do sekcji A, czyli rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (5% udziału), to rolnictwo stanowi podstawę gospodarki gminnej. W gminie z kolei nie rozwija się działalność związana z leśnictwem i gospodarką leśną, również poprzez wprowadzone obszarowe formy ochrony przyrody. Mimo bogatych terenów łowieckich, takowe również się nie rozwija na terenie gminy, przyjmując jedynie formę zajęcia okazjonalnego.

Tab. 11. Podmioty działające na terenie Gminy Sośnie w 2022 roku

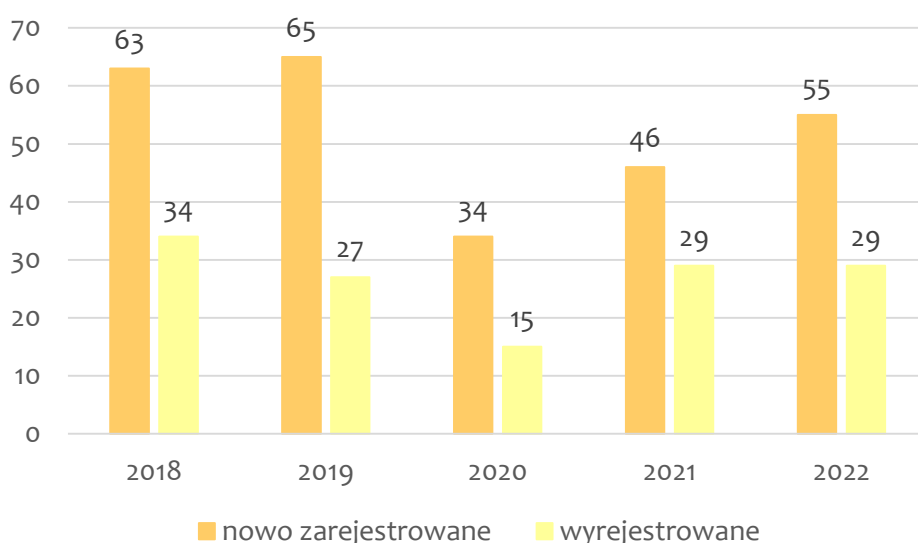
SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA F Budownictwo	151	27%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	106	19%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	66	12%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	65	12%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	29	5%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	27	5%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	22	4%
SEKCJA P Edukacja	15	3%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13	2%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13	2%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	10	2%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	2%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	1%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4	1%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	1%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród największych podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy wyróżnia się m.in.:

1. CERTUS – produkcja płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw sztucznych;
2. GUMO-PLAST – produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych dla budownictwa;
3. MASTERPLAST – produkcja opakowań z tworzyw sztucznych;
4. Dino Polska S.A. – handel detaliczny;
5. LEBEX – produkcja mebli;
6. Henryk Mensfeld – Usługi transportowe – transport;
7. Adam Gałach – Usługi Transportowe – transport;
8. Piotr Kołeczko – Usługi Transportowe – transport;
9. Usługi Ogólnobudowlane Anna Chleboś – usługi budowlane;
10. ROLKOM sp. z o.o. – usługi komunalne;
11. ZHU ROLBUD – sprzedaż materiałów budowlanych;
12. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Janas” – produkcja mebli kuchennych.

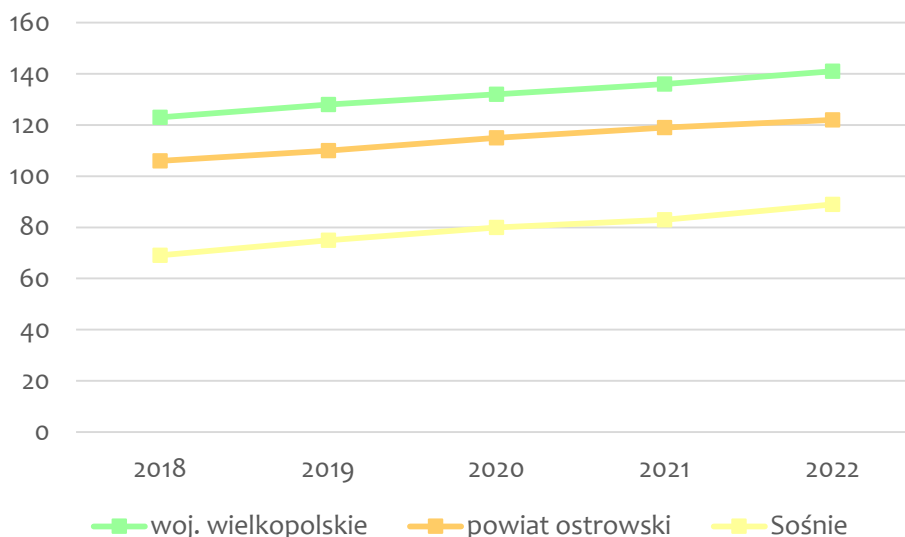
Większe zakłady produkcyjne zlokalizowane są w południowo-zachodniej części gminy, na granicy z województwem dolnośląskim (miejscowości: Cieszyn, Konradów). Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Sośnie. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2018-2022. W całym analizowanym okresie liczba podmiotów nowo zarejestrowanych przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych, co jest zjawiskiem zdecydowanie pozytywnym. Najmniej firm zarejestrowano, ale także wyrejestrowano w roku 2020, na co mogła wpłynąć pandemia, która zahamowała proces decyzyjny związany z prowadzeniem własnej działalności. Od roku 2020 notuje się roczny wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Ponadto w latach 2021-2022 liczba wyrejestrowanych podmiotów utrzymała się na stałym poziomie, dzięki czemu przyrost rzeczywisty firm na terenie gminy wzrasta.

Ryc. 18. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 działających na terenie Gminy Sośnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższej rycinie przedstawione zostało z kolei kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Sośnie na tle powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego. W latach 2018-2022 wartość wskaźnika dla gminy była corocznie znacznie niższa niż średnia dla powiatu i województwa. Dla wszystkich jednostek obserwuje się systematyczny wzrost wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat. Dynamika wzrostu również jest zbliżona we wszystkich jednostkach.

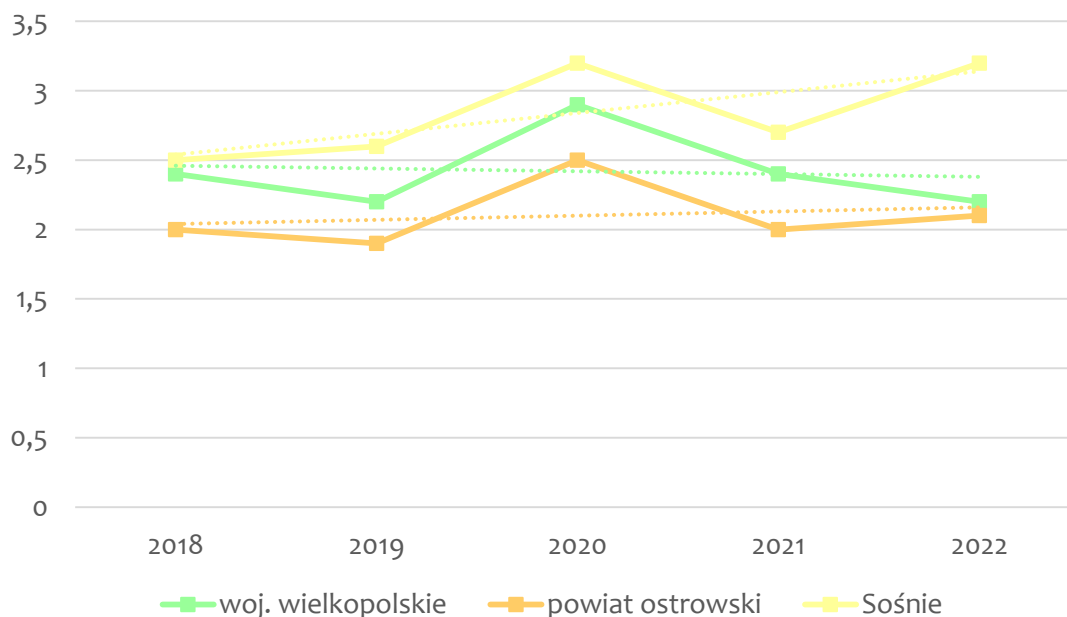

Ryc. 19. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina ze względu na wprowadzone obszarowe formy ochrony przyrody posiada ograniczone możliwości rezerwowania gruntów pod działalność gospodarczą czy budownictwo mieszkaniowe. Ograniczenia te w zakresie rozwoju przemysłu, zarówno w ujęciu chłonności terenu jak i położenia komunikacyjnego gminy, nakazują kierunkować ofertę w stronę mikro i małych przedsiębiorców. Władze gminne zauważają potrzebę wyznaczenia inwestycyjnych gruntów gminnych oraz ich uzbrojenia w podstawowe media. Wśród potencjalnych inwestorów i przedsiębiorców na terenie gminy najbardziej pożądanymi będą przedsiębiorstwa związane z branżą turystyczną, w tym: usługi gastronomiczne, usługi noclegowe, usługi rozrywkowo-rekreacyjne. Gmina Sośnie poprzez swoją lokalizację może bowiem stanowić ośrodek wypoczynkowo-rekreacyjny dla mieszkańców dużych aglomeracji, w tym Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, aglomeracji wrocławskiej czy poznańskiej.

W gminie obserwuje się wysoki odsetek osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców, w wieku produkcyjnym. Poniższa rycina prezentuje dane dla Gminy Sośnie w latach 2018-2022 w zestawieniu ze średnimi dla powiatu i województwa. W przypadku wszystkich trzech analizowanych jednostek widoczny jest wyraźny wzrost bezrobocia w roku 2020, co powiązane było bezpośrednio z pandemią Covid-19. Postpandemiczne uwarunkowania rynkowe doprowadziły do spadku wskaźnika w 2021 roku. Niestety, w przypadku Sośni rok 2022 przyniósł ponowny wzrost poziomu bezrobocia do poziomu z okresu pandemii – 3,2%. Wzrost w analizowanym okresie jest tym bardziej zauważalny, bowiem wyniósł 0,7 punktu procentowego (z 2,5% w 2018 roku, do 3,2% w 2022 roku). Z kolei w przypadku tendencji obserwowanych w województwie, widoczny jest dalszy, systematyczny spadek poziomu bezrobocia (z poziomu 2,4% w 2018 roku, do poziomu 2,2% w 2022 roku). W powiecie ostrowskim poziom bezrobocia z wyłączeniem szczytowego roku 2020, jest stabilny i wynosi ok. 2%.

Ryc. 20. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych zawartych w Barometrze zawodów 2023 Wojewódzkiego Urzędu Pracy w powiecie ostrowskim występują deficyty w aż 69 zawodach, a liczba ta wzrasta. Jedynie w trzech powiatach województwa występuje więcej zawodów deficytowych. Świadczy to o osiągniętym braku równowagi na rynku pracy, w ujęciu potrzeb pracodawców i wykształcenia potencjalnych pracowników. Wśród zawodów deficytowych są m.in.:

- kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych,
- pedagodzy,
- pielęgniarki i położne,
- nauczyciele (zarówno nauczyciele praktycznej nauki zawodu, przedmiotów ogólnokształcących, przedmiotów zawodowych, przedszkoli jak i szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych).

W powiecie nie stwierdzono żadnych nadwyżek zawodów. Równowagę osiągnięto z kolei m.in. w zawodach: animator kultury i organizator imprez, pracownik przetwórstwa spożywczego czy instruktor rekreacji i sportu.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Na infrastrukturę drogową w Gminie Sośnie składa się 8,3 km dróg krajowych (DK25), 67 km dróg powiatowych oraz 101 km dróg gminnych. W gminie nie występują drogi wojewódzkie. Spośród 101 km dróg będących pod zarządem gminy, 38 km to drogi nieutwardzone.

Najważniejszym szlakiem drogowym w gminie jest droga krajowa numer 25 relacji Bobolice – Oleśnica. Droga biegnie na osi północny wschód – południowy zachód, przecinając miejscowości Bronisławka, Chojnik czy Pawłów. Przez główną miejscowość gminy – Sośnie przebiega jedynie droga powiatowa nr 5335P relacji Odolanów-Sośnie-Cieszyn. Z Odolanowa, korzystając z drogi

wojewódzkiej nr 445 można w najkrótszym czasie dotrzeć do ośrodka powiatowego – Ostrowa Wielkopolskiego. Jest to zatem niezwykle istotna trasa dla Sośni.

Niewątpliwym problemem w Gminie Sośnie jest wysoki udział dróg nieutwardzonych w ogóle dróg gminnych. Drogi gruntowe są przede wszystkim podatne na zmienne warunki atmosferyczne, przez co częściej przejazd nimi może być utrudniony lub uniemożliwiony. Potencjalnym problemem w gminie może być zatem wykluczenie komunikacyjne.

Na terenie gminy występują nieliczne ścieżki rowerowe o łącznej długości 1,9 km. Miejscowości gminne częściowo zostały wyposażone w ciągi piesze, jednak w dalszym ciągu dostrzega się potrzebę poprawy bezpieczeństwa drogowego, ze szczególnym uwzględnieniem pieszych i rowerzystów. Modernizacja infrastruktury drogowej, z uwzględnieniem ścieżek pieszko-rowerowych, oświetlenia, przejść dla pieszych pozwoli na swobodne i bezpieczne przemieszczanie się mieszkańców na terenie Gminy Sośnie.

Wydatki z budżetu gminy w dziale transport i łączność nie są stałe i ulegają wahaniom na przestrzeni lat. W analizowanych latach 2017-2022 wydatki te zmieniały się od 2,1 mln zł do 4,1 mln zł. W analizowanych 6 latach łącznie wydatkowano nieco ponad 16 mln zł w dziale transport i łączność. Dokładne wartości rok do roku przedstawiono w tabeli poniżej. Średnio stanowiły one 7% całkowitych wydatków gminy w badanym okresie.

Tab. 12. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2017-2022 w Gminie Sośnie (zł)

2017	2018	2019	2020	2021	2022
2 389 874,97	2 648 867,08	2 277 453,43	2 191 572,92	2 316 645,02	4 189 388,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczenie wody oraz odprowadzanie ścieków z terenu Gminy Sośnie jest Rolkom sp. z o.o. Firma zajmuje się obsługą urządzeń wodno-kanalizacyjnych, ich eksploatacją, a także działaniami remontowo-modernizacyjnymi. Gmina Sośnie posiada 100% udziałów w spółce. W celu realizacji usług komunalnych spółka dzierżawi od gminy mienie w postaci oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacyjną w Sośniach, sieci wodociągowej, hydroforni oraz stacji uzdatniania wody w miejscowościach Chojnik, Dobrzec i Granowiec.

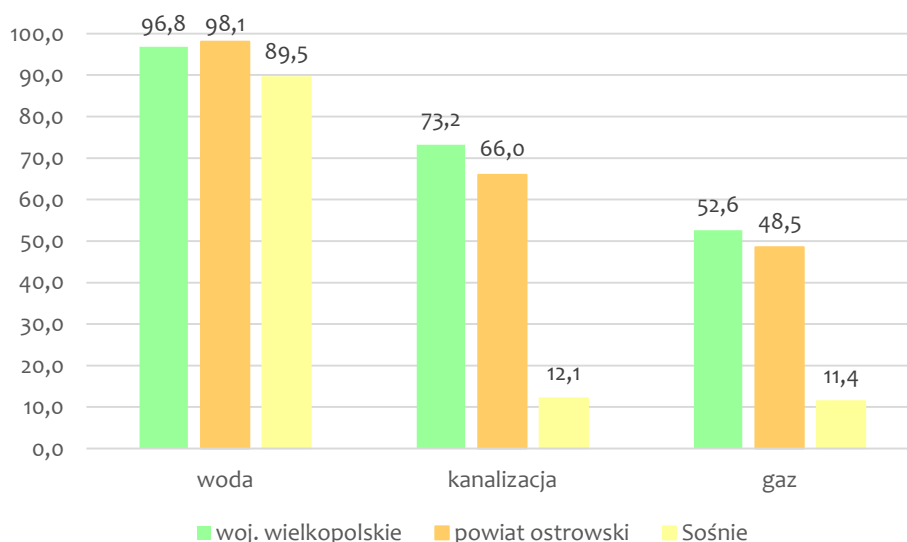
W 2021 roku dostęp do sieci wodociągowej w Gminie Sośnie miało 89,5% mieszkańców. Jednakże dostęp do sieci kanalizacyjnej na terenie gminy miało jedynie 12,1% mieszkańców. Oznacza to, iż 77,4% mieszkańców posiada dostęp do sieci wodociągowej, bez zapewnienia usługi odbioru ścieków komunalnych. Taki stan wyposażenia w infrastrukturę komunalną wymusza na mieszkańcach posiadanie bezodpływowych zbiorników gromadzących ścieki komunalne lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Indywidualne gospodarowanie ściekami komunalnymi najczęściej odbywa się ze szkodą dla środowiska przyrodniczego, poprzez często występujące zaniedbania w zakresie konserwacji zbiorników bezodpływowych, ich nielegalnego opróżniania lub powstałych uszkodzeń. Gmina podejmuje działania w zakresie kontroli wywozu nieczystości płynnych, a także prowadzi inwentaryzację szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Działania te mają zminimalizować powstające szkody dla środowiska naturalnego.

Gmina Sośnie dostrzegając problem związany z bardzo niskim dostępem do sieci kanalizacyjnej, przystąpiła do rozbudowy oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w miejscowości Sośnie. Inwestycja ma zostać oddana do użytku pod koniec roku 2023. Dzięki poczynionym działaniom usprawniony zostanie proces oczyszczania ścieków, a w najbliższej przyszłości będzie możliwość rozbudowy sieci

kanalizacyjnej. Obecna przepustowość oczyszczalni wynosi bowiem 130 m³ na dobę, co nie pozwoliłoby na zwiększenie liczby obsługiwanych mieszkańców.

Mieszkańcy miejscowości Sośnie, Granowiec oraz Bogdaj posiadają dostęp do sieci gazowej, za której rozbudowę odpowiedzialne są podmioty ANCO sp. z o.o. oraz G.EN. GAZ Energia sp. z o.o. Łącznie z sieci gazowej korzysta ok. 11,4% mieszkańców gminy. Mieszkańcy gminy wyrażają ograniczone zainteresowanie podłączeniem do sieci gazowej, co może być związane z rosnącymi cenami gazu, a także koncepcjami proekologicznymi zakładającymi odchodzenie od eksploatacji gazu jako źródła ciepła, czy ciepłej wody użytkowej. Ponadto, należy zaznaczyć, iż koszty podłączenia do sieci pokrywane są bezpośrednio przez interesanta, tym samym wycena wykonania podłączenia może być różna w zależności od usytuowania konkretnej posesji. Powyższe czynniki wraz z dotychczasowym sposobem ogrzewania lokalu mieszkalnego będą kluczowe dla zainteresowania rozwojem sieci gazowej na terenie gminy.

Na poniższym wykresie zestawiono kształtowanie się dostępu do urządzeń sieciowych w Gminie Sośnie, województwie wielkopolskim oraz powiecie ostrowskim w 2021 roku według danych GUS. W zakresie dostępu do sieci wodociągowej, wszystkie analizowane jednostki osiągnęły wysoki poziom dostępności. Niemniej, Gmina Sośnie osiągnęła najniższy wynik. W przypadku dostępu do sieci kanalizacyjnej, Gmina wypadła znacznie gorzej niż średnia dla powiatu i województwa. Niedorozwój sieci kanalizacyjnej w przypadku Gminy Sośnie jest znaczący. Gazyfikacja gminy również jest na znacznie niższym poziomie niż średnia dla powiatu i województwa. Jednak, jak zostało wspomniane, mieszkańcy gminy nie wykazują szczególnego zainteresowania rozwojem sieci gazowej. Należy zwrócić uwagę, iż w przypadku gmin wiejskich dostęp do sieci gazowej ogólnie jest niewielki. Na obszarach wiejskich województwa wielkopolskiego dostęp do sieci gazowej w 2021 roku posiadało 30,5% mieszkańców.

Ryc. 21. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Sośnie w 2021 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród głównych operatorów odpowiedzialnych za zapewnienie dostępu do Internetu w gminie jest Plus, INEA, Orange, PROMAX, ZAPNET, Operator WSS, czy T-Mobile. W gminie ok. 75% gospodarstw domowych jest podłączonych do Internetu. Występują jednak duże rozbieżności w prędkości oferowanego łącza, a ze względu na dużą lesistość terenu wciąż występują tzw. białe plamy, czyli miejsca bez dostępu do Internetu. Internet szerokopasmowy dostępny jest jedynie w Sośniach

i Granowcu. Najmniejszym stopniem dostępu do sieci charakteryzują się miejscowości Kąty Śląskie, Bronisławka i Jerzówka.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

W Gminie Sośnie podmiotem odpowiedzialnym za odbiór odpadów jest Rolkom sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Wielkopolskiej 11 w Sośniach. Na podstawie zawartych z gminą umów dzierżawy spółka korzysta z mienia w postaci wysypiska śmieci wraz ze spalarnią odpadów zlokalizowanych w Cieszyńcu oraz Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Sośniach. Na potrzeby spółki w 2023 roku został również zakupiony nowy niskoemisyjny pojazd do odbioru odpadów.

PSZOK w Sośniach dostępny jest dla mieszkańców gminy w środy i piątki w godzinach 10-12 oraz 16-18. Utworzenie PSZOK w 2020 r. miało za zadanie przede wszystkim zapewnić prawidłowe obchodzenie się mieszkańców gminy z odpadami gabarytowymi, budowlanymi, porozbiórkowymi czy potencjalnie niebezpiecznymi (przeterminowane leki, baterie, akumulatory). Poprzez swoją działalność PSZOK zapewnia właściwe postępowanie z odpadami, neutralizuje lub minimalizuje ich negatywne oddziaływanie na środowisko oraz zapobiega zanieczyszczaniu środowiska naturalnego.

Odbiór odpadów bezpośrednio z nieruchomości odbywa się w 6 frakcjach: bioodpady, szkło, metale i tworzywa sztuczne, papier, popiół i żużel z palenisk domowych, niesegregowane (zmieszane).

Odpady z nieruchomości zamieszkałych zbierane są w następującej częstotliwości:

- niesegregowane (zmieszane) – 1 raz na dwa tygodnie;
- szkło – 1 raz na miesiąc;
- papier i tektura – 1 raz na miesiąc;
- tworzywa sztuczne, drobny metal – 1 raz na miesiąc;
- bioodpady w okresie od kwietnia do listopada – 1 raz na dwa tygodnie, od grudnia do marca – 1 raz na miesiąc;
- popiół w okresie od października do kwietnia – 1 raz na dwa tygodnie, od maja do września – brak odbioru.

Pozostałe frakcje odpadów przyjmowane są w PSZOK.

W tabeli poniżej przedstawiono podstawowe dane z zakresu gospodarki odpadami w Gminie Sośnie w latach 2018-2022. W analizowanym pięcioleciu z pewnością zjawiskiem niekorzystnym jest fakt, iż mimo spadku liczby mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi rośnie łączna masa zebranych odpadów. Od 2020 roku można jednak zaobserwować systematyczny spadek tonażu odebranych odpadów zmieszanych, co przekłada się na wzrost udziału odpadów segregowanych w łącznej strukturze odpadów. Analizowany był również osiągnięty w gminie poziom recyklingu poszczególnych frakcji odpadów: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. Wymagany poziom recyklingu został spełniony w gminie jedynie w roku 2018. Od 2021 roku nastąpiła zmiana sposobu obliczania wskaźnika poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, jednak w Gminie Sośnie pozostają spełnione minimalne wymagania w tym zakresie. Niezwykle pozytywnie wygląda z kolei poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych, bowiem rokrocznie wszystkie

takie odpady są poddawane właściwym procesom. Gmina spełnia również zakładane wymagania względem poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Tab. 13. Stan gospodarki odpadami w Gminie Sośnie w latach 2018-2022

		2018	2019	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		5 671	5 670	5 639	5 558	5 549
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		1 486,71	1 548,22	1 522,10	1 793,14	1 619,96
zmieszane		1 031,82	1 086,10	1 121,86	1 058,36	929,76
segregowane		454,89	462,12	400,24	734,78	690,20
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		31%	30%	26%	41%	43%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,26	0,27	0,27	0,32	0,29
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	32,61%	36,05%	32,16%	x	x
	wymagany	30	40	50	x	x
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	gmina	100,00%	100,00%	100,00%	250,66%	x
	wymagany	50	60	70	70	x
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	35,85%	28,63%	22,64%	30,36%	x
	wymagany	<40	<40	<35	<35	x
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	gmina	x	x	x	31,98%	25,02%
	wymagany	x	x	x	>20	>25

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Gospodarka odpadami w Gminie Sośnie prowadzona jest zatem w zgodzie z obowiązującymi przepisami i spełnia ich wymogi. Nie zmienia to jednak faktu, iż należy wciąż dbać o rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców i spadek łącznego tonażu odbieranych odpadów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Najważniejszym działaniem z zakresu gospodarki odpadami dla Gminy powinno być tym samym budowanie postaw świadomych i proekologicznych wśród mieszkańców, które przełożą się na wykreowanie stałej tendencji do spadku tonażu odbieranych odpadów oraz wzrostu udziału odpadów segregowanych.

Działania te pozwolą nie tylko spełniać założone poziomy odzysku i recyklingu odpadów, ale również przełożą się na utrzymanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego w Gminie Sośnie.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zmiany klimatyczne związane z antropopresją i emisją zanieczyszczeń do środowiska przyrodniczego zmuszają do podejmowania natychmiastowych działań ukierunkowanych na

ochronę i wsparcie komponentów biotycznych i abiotycznych środowiska. Zważając na unikalne warunki środowiskowe oraz koncentrację wielu cennych przyrodniczo obiektów zdecydowana większość obszaru gminy została objęta powierzchniowymi formami ochrony przyrody. Brak uciążliwej działalności przemysłowej oraz wysokotowarowego rolnictwa sprawia, iż gmina jest stosunkowo czysta ekologicznie i atrakcyjna wizerunkowo. Niemniej, konieczne jest dalsze podejmowanie działań ex-ante zmierzających do podtrzymania wysokich walorów przyrodniczych.

Gminna ewidencja źródeł ciepła jest stale uzupełniana, w miarę napływu złożonych deklaracji w ramach Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB). Zdecydowanie najpowszechniej użytkowanym źródłem ciepła w Gminie Sośnie są kotły na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek). Indywidualne źródła ciepła na paliwa stałe są źródłem niskiej emisji, która znacząco obniża jakość powietrza. Drugim najbardziej rozpowszechnionym źródłem ciepła jest ogrzewanie z wykorzystaniem energii elektrycznej. Odnawialne źródła energii stanowią jedynie 4% ogółu źródeł ciepła w gminie. Jest to niewielki udział, choć należy podkreślić, iż pozytywnym zjawiskiem jest ich występowanie na terenie gminy.

Tab. 14. Ewidencja źródeł ciepła w Gminie Sośnie według stanu na 2022 rok

Wyszczególnienie źródeł ciepła na podstawie przeprowadzonej ewidencji:	Liczba źródeł ciepła w gminie, w tym:	% udział źródeł ciepła w gminie
Stałe (węgiel, miał, ekogroszek)	1480	49,07
Gaz	180	5,97
Energia elektryczna	420	13,93
Sieć ciepła	17	0,56
OZE	123	4,08
Inne	796	26,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, w Granowcu wyznaczone zostały tereny pod budowę farmy wiatrowej. Ogólne warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii w Gminie Sośnie są korzystne, zwłaszcza w przypadku wykorzystania wiatru. W ostatnich latach w gminie wydano również decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla budowy farm fotowoltaicznych oraz biogazowni. Działania te mają na celu rozwój alternatywnych metod pozyskiwania energii elektrycznej, która zapewni podtrzymanie wysokiego standardu jakości środowiska. Zapewnienie wysokiej jakości powietrza atmosferycznego jest czynnikiem niezbędnym, warunkującym naturalne predyspozycje gminy do rozwoju funkcji turystycznych.

Jedyna stacja monitoringu jakości powietrza jest zlokalizowana na budynku Urzędu Gminy. Okresowo pomiar jakości powietrza w jednostce samorządu terytorialnego jest zlecany do wykonania przez podmiot zewnętrzny. Dzięki tym działaniom, jakość powietrza jest na bieżąco monitorowana. Zgodnie z tendencjami krajowymi oraz licznie występującymi w gminie indywidualnymi źródłami ciepła na paliwa stałe, jakość powietrza ulega obniżeniu w miesiącach zimowych i wczesnowiosennych. Widoczna jest zatem potrzeba ograniczania niskiej emisji, a także rozbudowy systemu monitoringu stanu powietrza o kolejne punkty pomiarowe.

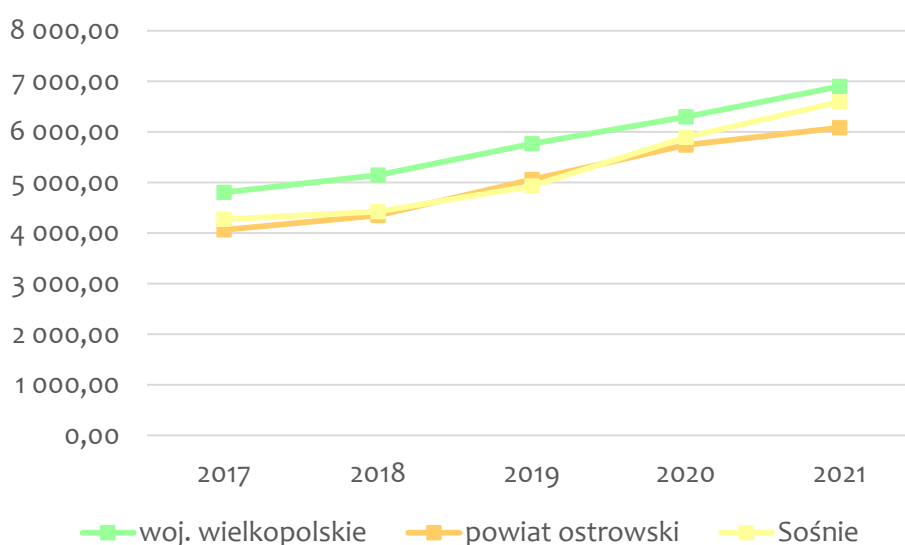
2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Dochody budżetu Gminy Sośnie w latach 2017-2022 wzrosły niemal dwukrotnie z nieco ponad 28 mln zł w roku 2017 do nieco ponad 56 mln zł w roku 2022. Zdecydowanie największy wzrost zanotowano

między rokiem 2021 a 2022 – o blisko 15 mln. Związane jest to głównie z dotacją pozyskaną przez gminę na rozbudowę oczyszczalni ścieków w Sośniach.

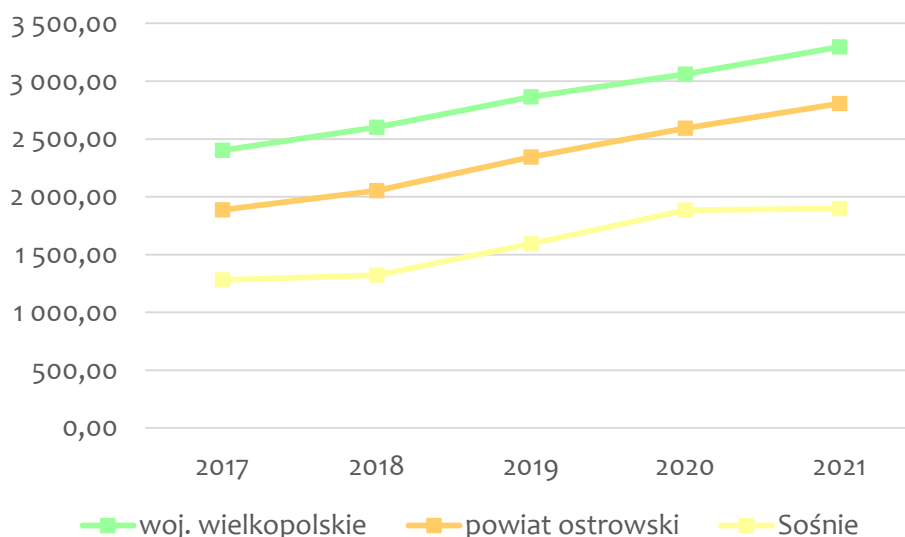
Poniższy wykres przedstawia dochody ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca w Gminie Sośnie na tle powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2017-2021. W analizowanym pięcioleciu wskaźnik wzrastał rok do roku we wszystkich analizowanych jednostkach. W Gminie Sośnie dochody ogółem na 1 mieszkańca w 2017 roku wynosiły 4 269,78 zł, podczas gdy w 2021 roku było to już 6 594,98 zł. (wzrost o 2 325,20 zł). W przypadku powiatu oraz województwa również zauważalny jest wzrost dochodów, odpowiednio o 2 018,90 zł i 2 093,18 zł. Niemniej to w gminie wzrost jest najbardziej dynamiczny, co poskutkowało zmniejszeniem się różnicy między dochodami ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie i w gminie z 534,10 zł w 2017 roku do 302,08 zł w 2021 roku. W przypadku zestawienia dochodów Sośni do dochodów powiatu widoczny jest natomiast wzrost różnicy między jednostkami, z ok. 200 zł w 2017 roku do ponad 500 zł w 2021 roku.

Ryc. 22. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mniej korzystnie wygląda sytuacja w przypadku analizy jedynie dochodów własnych jednostek w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W przypadku Sośni, na 1 mieszkańca w 2017 roku przypadało 1 279,98 zł, natomiast w 2021 roku było to już 1 897,06 zł. Różnica wyniosła 617,08 zł. Nie zmienia to jednak faktu, iż dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zarówno w powiecie jak i województwie są znacznie wyższe niż w Gminie Sośnie, a różnica między nimi na przestrzeni lat się jedynie powiększa. W powiecie ostrowskim na 1 mieszkańca w 2017 roku przypadało 1 887,16 zł, w 2021 roku było to już 2 807,11 zł (wzrost o 919,95 zł). W przypadku województwa, w 2017 roku na 1 mieszkańca przypadało 2 400,73 zł, w 2021 roku zaś 3 296,10 zł (wzrost o 895,37 zł). Tym samym, w 2017 roku różnice między dochodami w przeliczeniu na 1 mieszkańca między Gminą Sośnie a powiatem i województwem wynosiły odpowiednio 607,18 zł i 1 120,75 zł, podczas gdy w 2021 roku wyniosły one już odpowiednio 910,05 zł i 1 399,04 zł. Zachodzące zmiany prezentuje poniższa rycina.

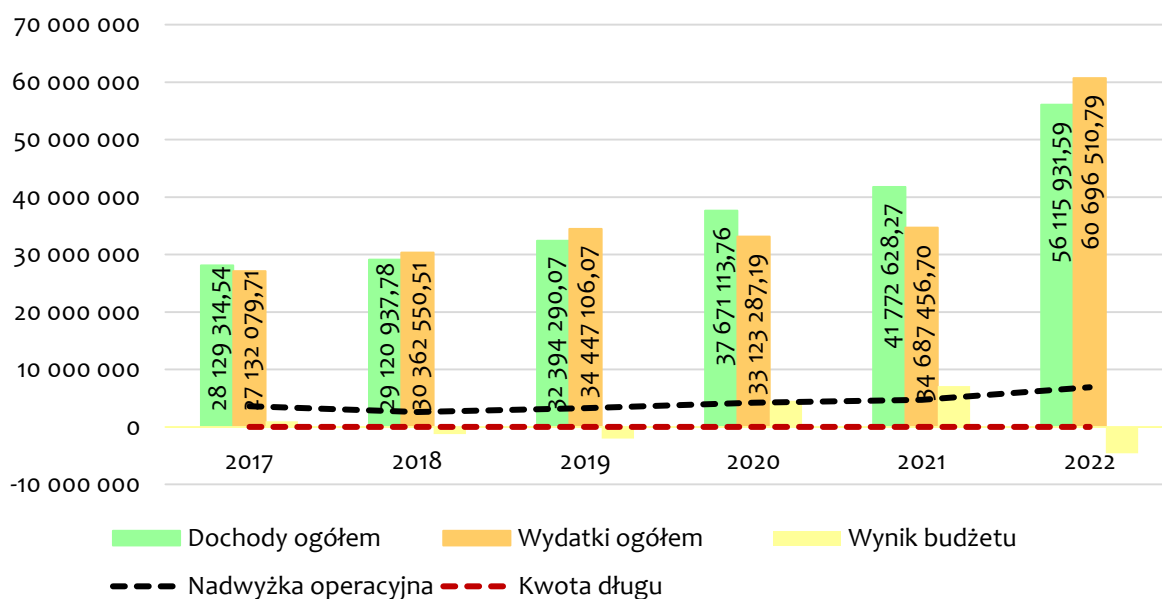
Ryc. 23 Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2022 roku udział dochodów bieżących w ogóle dochodów budżetowych wyniósł 78%, podczas gdy jeszcze w 2021 roku było to 86%. Obserwowany spadek udziału dochodów bieżących jest bezpośrednio skorelowany z rosnącym udziałem dochodów majątkowych, a wśród nich przede wszystkim ze wzrostem dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje. Od 2020 roku obserwuje się regularny wzrost pozyskiwanych dotacji i środków przeznaczanych na inwestycje. W 2022 roku osiągnięto rekordową kwotę prawie 12,5 mln złotych. Związane jest to z realizacją inwestycji rozbudowy oczyszczalni ścieków w Sośniach, która została dofinansowana w ramach RP „Polski Ład” (szacowana wartość inwestycji to ok. 21 mln zł.). Mimo spadku udziału, dochody bieżące gminy również rosną. Zauważalny jest przede wszystkim wzrost udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz dochodów z tytułu dotacji i środków na cele bieżące.

Widoczny jest również stopniowy wzrost wydatków Gminy Sośnie. W 2017 roku wydatki bieżące gminy kształtowały się na poziomie nieco ponad 24 mln zł podczas gdy w 2022 roku wyniosły one ponad 36,5 mln zł. Stopniowo wzrastały zarówno wydatki bieżące na pokrycie wynagrodzeń i ich pochodnych, jak i pozostałe. Gmina Sośnie w analizowanych latach nie posiadała zobowiązań kredytowych, w związku z czym nie ponosiła kosztów obsługi długu. Wzrost wydatków bieżących jest oczywiście zjawiskiem naturalnym. Dynamika wzrostu jest zależna od wielu czynników makroekonomicznych, w tym między innymi od poziomu inflacji. Ważne jest zatem to, aby budżet gminy był zbilansowany, a wzrost wydatków bieżących współmierny do wzrostu dochodów bieżących gminy.

Poniższy wykres prezentuje wykonanie budżetu Gminy Sośnie w latach 2017-2022. W latach 2018-2019 oraz w roku 2022 wynik budżetu gminy był ujemny, a zatem wydatki ogółem przewyższyły dochody ogółem. Z kolei w latach 2017 i 2020-2021 odnotowano nadwyżki budżetowe odpowiednio w kwocie: 1 mln zł, 4,5 mln zł oraz 7 mln zł. Nadwyżka operacyjna budżetu (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) w latach 2017-2022 zwiększyła się z poziomu 3,5 mln zł do prawie 7 mln zł.

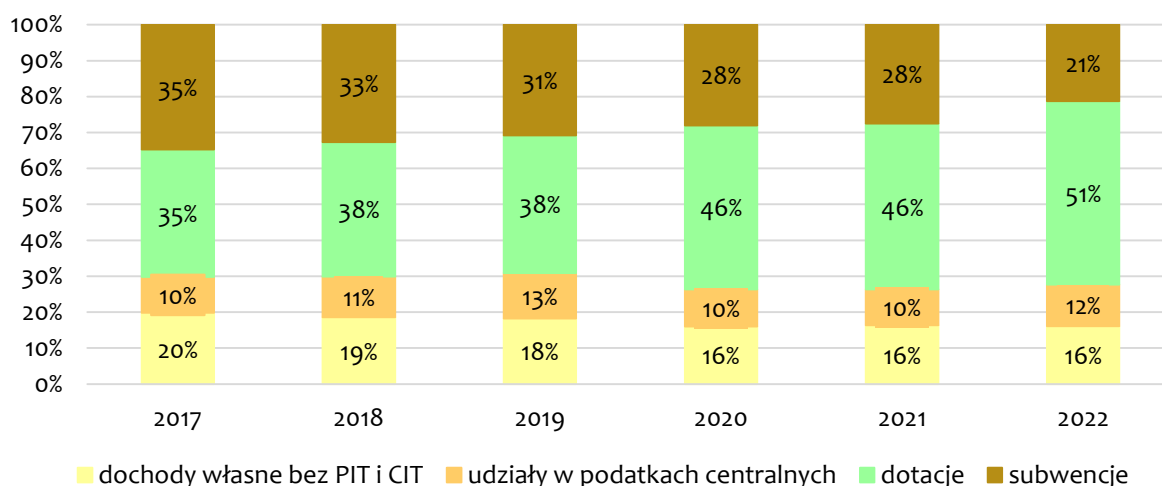
Ryc. 24. Wykonanie budżetu Gminy Sośnie w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych gminy wyróżnia się dochody własne, subwencję ogólną oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Dochody własne gminy stanowią najważniejszą składową jej budżetu, obejmując przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Gmina nie posiada pełnej decyzyjności względem wysokości uiszczanych opłat czy podatków, ale w określonym zakresie może regulować ich stawki. Posiada również możliwość wprowadzania ulg czy zwolnień, a także umarzania należności. Dzięki temu jest zdolna do oddziaływania na lokalne podmioty gospodarcze, a co za tym idzie posiada pewne możliwości kreowania miejscowej gospodarki.

Poniższy wykres prezentuje strukturę dochodów budżetu Gminy Sośnie w latach 2017-2022. W analizowanym okresie dotacje nieprzerwanie mają największy udział w strukturze dochodów. Ponadto ich udział w ogóle dochodów stopniowo wzrasta. Drugą co do wielkości udziału grupą są subwencje, których udział jednak systematycznie spada. Niewielkimi fluktuacjami cechuje się udział w podatkach centralnych, mieszcząc się w przedziale 10-13%. Przechodząc do dochodów własnych gminy w analizowanym okresie obserwuje się systematyczny spadek ich udziału w ogóle dochodów, z 20% w 2017 roku do 16% w 2022 roku. W 2022 roku dochody własne Gminy Sośnie wraz z udziałem w podatkach centralnych stanowiły zaledwie 28% dochodów ogółem. Jest to zjawisko niekorzystne, świadczące o małej samodzielności finansowej jednostki samorządu terytorialnego. Gmina Sośnie potrafi skutecznie pozyskiwać środki ze źródeł zewnętrznych na finansowanie swoich potrzeb. Sama jednak posiada niewielki wpływ na kształtowanie struktury i wysokości dochodów. Przekłada się to również na możliwości związane z oddziaływaniem na lokalny rynek gospodarczy, w tym pobudzanie jego aktywności.

Ryc. 25. Struktura dochodów Gminy Sośnie w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Analizując dochody Gminy Sośnie w oparciu o dochody podatkowe, najbardziej znaczącym był podatek od osób fizycznych (PIT), którego kwota wzrosła z 2,7 mln zł w 2017 roku do 6,4 mln zł w 2022 roku. Drugim znaczącym źródłem dochodów podatkowych gminy jest podatek od nieruchomości, który jednak cechuje się znacznie mniejszą dynamiką wzrostu niż podatek PIT (wzrost z 2,5 mln zł w 2017 roku do 2,9 mln zł w 2022 roku). Gmina posiada stosunkowo wysokie wpływy z opłaty eksploatacyjnej oraz podatku leśnego. Najmniejsze dochody generują z kolei wpływy z opłaty skarbowej oraz podatku rolnego.

Szczegółowe kwoty przedstawia poniższa tabela.

Tab. 15. Dochody podatkowe Gminy Sośnie w latach 2017-2022 (zł)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PIT	2 776 213,00	3 208 682,00	4 069 885,00	3 804 927,00	3 995 614,00	6 402 174,57
CIT	38 479,53	66 334,84	36 641,53	109 582,67	203 596,24	107 362,68
Podatek rolny	48 328,86	48 672,88	50 484,51	54 636,49	55 162,60	50 232,99
Podatek od nieruchomości	2 590 484,52	2 593 897,88	2 409 670,94	2 626 486,05	2 828 215,00	2 900 477,41
Podatek leśny	271 375,00	283 167,00	275 999,40	282 259,00	291 054,00	317 306,00
Podatek od środków transportowych	180 832,13	167 553,07	190 588,75	202 274,05	193 809,46	201 400,54
Podatek od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	7 971,84	7 829,85	9 638,91	8 311,46	20 504,59	31 587,51
Podatek od czynności cywilnoprawnych	85 902,61	108 573,21	122 430,03	155 796,40	207 860,02	253 596,12
Wpływy z opłaty skarbowej	18 577,15	18 246,00	21 132,00	24 648,33	44 131,52	30 294,00
Wpływy z opłaty eksploatacyjnej	725 329,23	699 415,21	762 913,96	719 886,55	733 319,72	748 319,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Warto zauważyć, iż gmina rokrocznie nie przyjmuje najwyższych możliwych stawek podatku, a ponadto stosuje ulgi i zwolnienia w ramach podatku od nieruchomości oraz podatku od środków

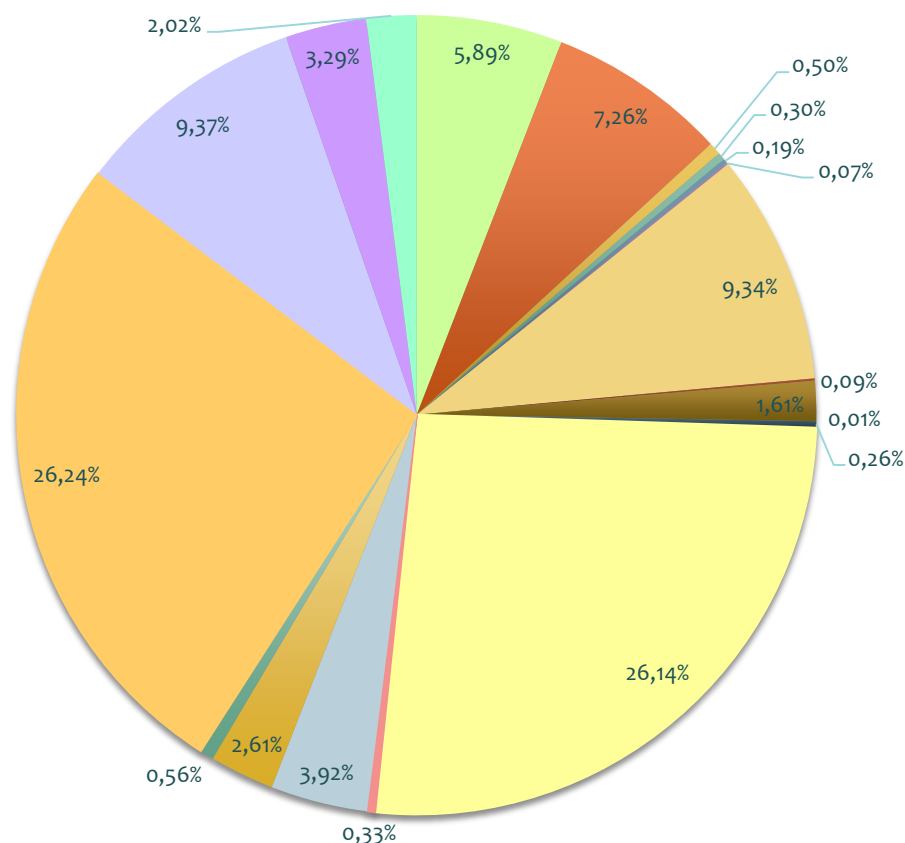
transportowych. Gmina posiada zatem wyższy potencjał podatkowy. Sumarycznie, w latach 2017-2022 łączna wysokość umniejszenia wpływów z podatków wyniosła blisko 6,5 mln zł. W ramach podatku od nieruchomości umniejszono dochód o 5,6 mln zł, z kolei w ramach podatku od środków transportu o 760 tys. zł.

Tab. 16. Kwoty stawek podatkowych oraz ulg i zwolnień podatkowych w Gminie Sośnie w latach 2017-2022 (zł)

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Podatek od nieruchomości	wykonanie	2 590 484,52	2 593 897,88	2 409 670,94	2 626 486,05	2 828 215,00	2 900 477,41
	skutki obniżenia górnych stawek podatków	674 739,07	720 434,72	713 181,89	617 744,72	560 919,04	540 575,01
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	303 826,64	304 046,64	304 118,43	309 561,00	313 124,40	321 979,05
Podatek od środków transportowych	wykonanie	180 832,13	167 553,07	190 588,75	202 274,05	193 809,46	201 400,54
	skutki obniżenia górnych stawek podatków	94 856,78	101 742,54	113 352,32	120 134,49	133 234,49	157 217,95
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	7 200,00	6 450,00	7 200,00	7 200,00	7 200,00	5 400,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Biorąc pod uwagę wydatki w latach 2017-2022 w podziale na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej, największy udział przypadają na: oświatę i wychowanie oraz rodzinę (oba po 26%). Następnie, przeciętnie największym udziałem charakteryzowały się działy: administracja publiczna oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska (oba po 9%). Z kolei 7% wydatków poczynionych zostało w ramach działu transport i łączność. Szczegółową uśrednioną strukturę wydatków prezentuje poniższa rycina.

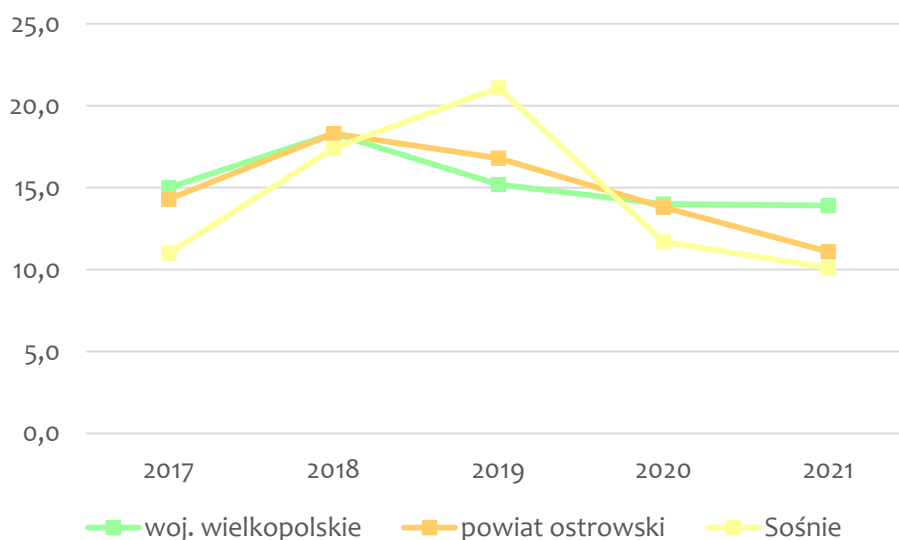
- Rolnictwo i łowiectwo
- Transport i łączność
- Turystyka
- Gospodarka mieszkaniowa
- Działalność usługowa
- Informatyka
- Administracja publiczna
- Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa
- Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa
- Obsługa długu publicznego
- Różne rozliczenia
- Oświata i wychowanie
- Ochrona zdrowia
- Pomoc społeczna
- Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej
- Edukacyjna opieka wychowawcza
- Rodzina
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska
- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego
- Kultura fizyczna i sport

Ryc. 26. Struktura średnich wydatków Gminy Sośń w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Poniżej przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach Gminy Sośń na tle powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2017-2021. Z analizy wynika,

że największy udział nakładów inwestycyjnych Gmina Sośnie poniosła w 2019 roku (21,1%). Najniższy z kolei odnotowano w 2021 roku (10,1%). Średnio w analizowanym okresie udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wynosił ok. 14%. Dla powiatu i województwa rok 2018 był tym z najwyższym udziałem wydatków inwestycyjnych. Wyniósł on wtedy 18,3% dla obu jednostek. Uśredniając, zarówno w powiecie, jak i w województwie wydatki inwestycyjne stanowią nieznacznie większą część wydatków ogółem w porównaniu do Sośni. Obserwowany jest ponadto spadek aktywności inwestycyjnej gminy w latach 2020-2021. Należy jednak podkreślić, iż wszystkie analizowane jednostki w roku 2021 poświęciły na inwestycje najmniejszą część swojego budżetu w porównaniu do pozostałych analizowanych lat.

Ryc. 27. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

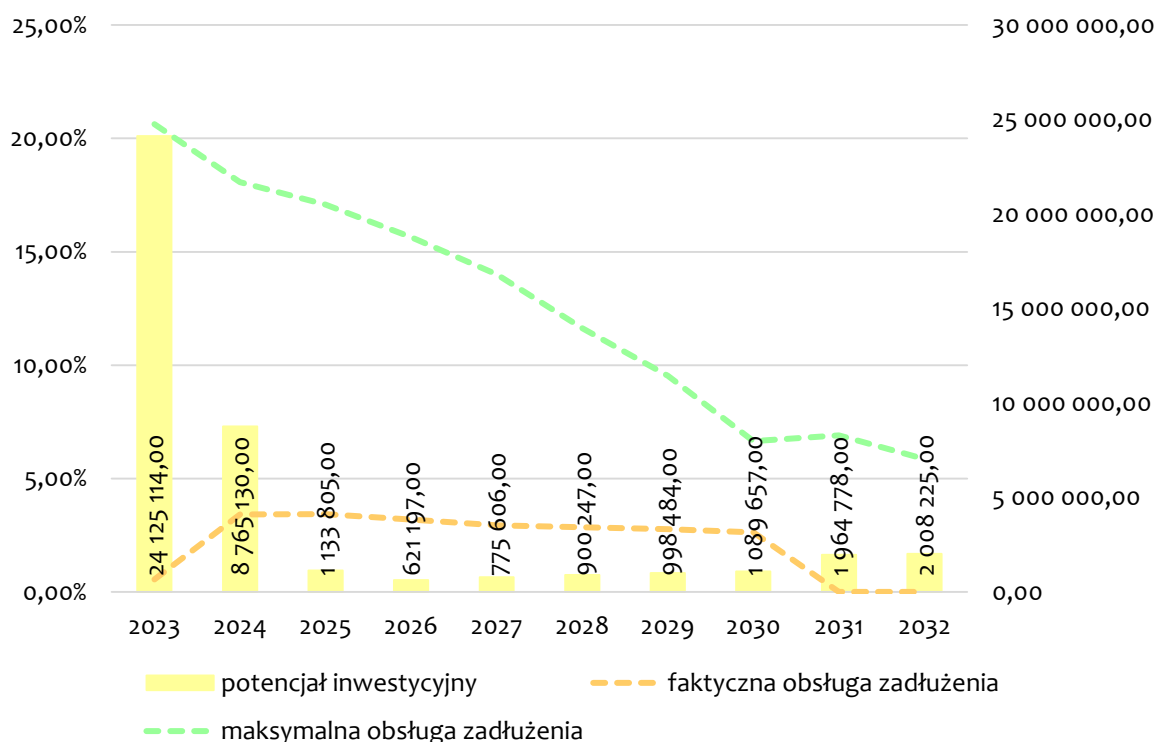
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Potencjał inwestycyjny

Poniższa rycina prezentuje kształtowanie się maksymalnego poziomu obsługi zadłużenia Gminy Sośnie na lata 2023-2032 na podstawie podjętej przez Radę Gminy Uchwały nr LVIII/446/2023 z dnia 30 sierpnia 2023 roku w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sośnie na lata 2023-2032. Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Wskaźnik służy przede wszystkim ocenie i predykcji zdolności kredytowej Gminy, a co za tym idzie jej możliwości inwestycyjnych. Zgodnie z prezentowanym wykresem, Gmina Sośnie zaciągnęła w 2023 roku kredyt w wysokości 4,7 mln zł, którego spłata planowana jest do końca 2030 roku. Obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia pozwala jednak na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Na niniejszym wykresie zaprezentowany został również potencjał inwestycyjny Gminy, poprzez który rozumie się sumę środków finansowych pozostałych do dyspozycji po pokryciu wszelkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie zaciągniętych zobowiązań w postaci obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2032. Skumulowany potencjał inwestycyjny Gminy Sośnie we wskazanym okresie wyniesie ok. 42 mln zł. Jest to kwota, którą potencjalnie gmina będzie mogła przeznaczyć na inwestycje w najbliższej dekadzie. Należy jednak mieć na uwadze, iż Wieloletnia Prognoza Finansowa precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza przygotowywana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które

w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie. Z tego względu przewidywania odnoszące się do lat kolejnych należy przyjmować jedynie szacunkowo oraz mieć na uwadze, iż potencjał inwestycyjny gminy może ulegać zmianom.

Ryc. 28. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Sośnie na lata 2023-2032

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr LVIII/446/2023 Rady Gminy Sośnie z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sośnie na lata 2023-2032.

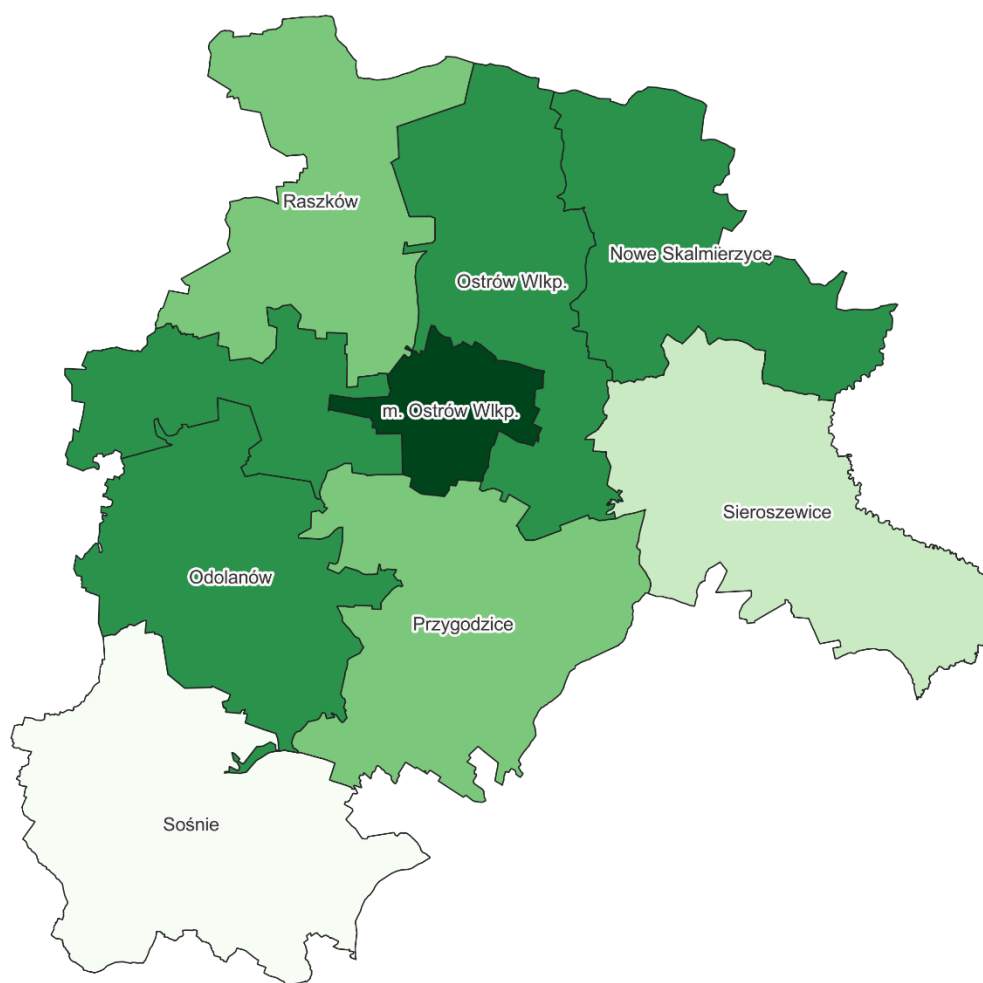
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Analiza demograficzna przeprowadzona została na podstawie danych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>), które różnić się mogą od danych gminnej ewidencji ludności ze względu na stosowanie innej metodyki obliczeń. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej.

Według danych GUS Gmina Sośnie w 2022 roku liczyła 6 264 mieszkańców. Zważając na powierzchnię gminy wynoszącą 187,72 km² daje to gęstość zaludnienia wynoszącą 33,4 os/km². W porównaniu z resztą gmin powiatu ostrowskiego była to zdecydowanie najniższa wartość wskaźnika.

Legenda

Gęstość zaludnienia [os/km²]

- 33 - 33
- 33 - 57
- 57 - 85
- 85 - 128
- 128 - 1665

Ryc. 29. Gęstość zaludnienia w powiecie ostrowskim w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W poniższej tabeli umieszczone zostały dane dotyczące zmiany liczby ludności w powiecie ostrowskim w latach 2018-2022 wraz ze średnią dynamiką zmian oraz udziałem mieszkańców gmin w stosunku do całkowitej liczby osób zamieszkujących powiat. W powiecie ostrowskim liczba ludności w latach 2018-2022 zmniejszyła się o 2 605 osób, co przełożyło się na średnią dynamikę zmian liczby ludności wynoszącą 99,6%. Analizując sytuację gmin powiatu ostrowskiego wyraźnie zachodzące zjawisko suburbanizacji. Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski traci mieszkańców (średnia dynamika na poziomie 99,2%) na rzecz gmin bezpośrednio z nią graniczących: Nowych Skalmierzyc (średnia dynamika 100,8%), gminy wiejskiej Ostrów Wielkopolski (średnia dynamika 100,2%) i Przygodzic (średnia dynamika 100,6%). W gminach, które nie graniczą z miastem powiatowym, obserwowany jest odpływ ludności. Przez wzgląd na swoje

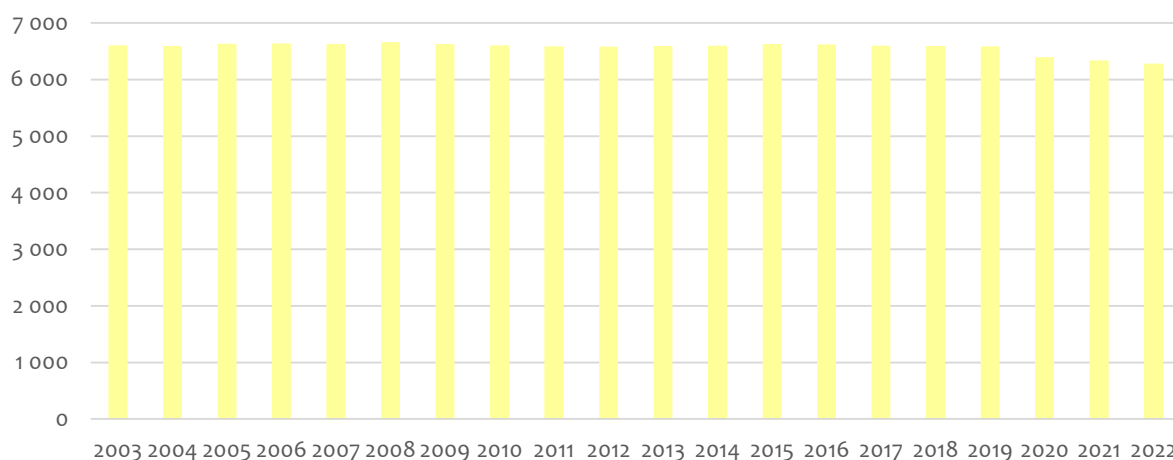
marginalne położenie Gmina Sośnie najszybciej traci mieszkańców, osiągając dynamikę zachodzących zmian na poziomie 98,8%. Między rokiem 2018 a 2022 gmina straciła 315 mieszkańców. Ludność zamieszkująca Gminę stanowi 4% ludności powiatu.

Tab. 17. Zmiany liczby ludności w powiecie ostrowskim w latach 2018-2022

JST	2018	2019	2020	2021	2022	Udział w 2022 r.	Średnia dynamika
powiat ostrowski	161 519	161 581	159 843	159 293	158 914	100%	99,6%
m. Ostrów Wielkopolski	72 050	71 931	70 868	70 296	69 755	44%	99,2%
Nowe Skalmierzyce	15 478	15 563	15 774	15 910	15 986	10%	100,8%
Odolanów	14 628	14 655	14 506	14 474	14 439	9%	99,7%
Ostrów Wielkopolski	19 097	19 147	19 078	19 146	19 261	12%	100,2%
Przygodzice	12 123	12 179	12 219	12 285	12 403	8%	100,6%
Raszków	11 901	11 849	11 580	11 501	11 461	7%	99,1%
Sieroszewice	9 663	9 684	9 440	9 361	9 345	6%	99,2%
Sośnie	6 579	6 573	6 378	6 320	6 264	4%	98,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W szerszej, dwudziestoletniej perspektywie w Gminie również zauważalny jest niewielki odpływ ludności. Niemniej, proces nasilił się począwszy od 2019 roku, a największy spadek odnotowano między rokiem 2019 a 2020 kiedy ubyło 195 mieszkańców Gminy. Przed rokiem 2019 zmiany liczby ludności w ujęciu rok do roku mieściły się w zakresie od -34 do 42.

Ryc. 30. Liczba ludności w Gminie Sośnie w latach 2003-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zmiany liczby ludności są zależne od zachodzących procesów demograficznych, do których zalicza się przyrost naturalny, saldo migracji czy strukturę płci i wieku mieszkańców. Jak wynika z poniższej tabeli współczynnik przyrostu naturalnego w województwie wielkopolskim w 2022 roku wynosił -2,16 promila. Dodatni wynik współczynnika odnotowano jedynie w gminach Nowe Skalmierzyce (0,13 promila) i Przygodzice (0,24 promila). Związane jest to z procesem suburbanizacji i osiedlaniem się osób chcących założyć rodzinę na obszarach podmiejskich. Tym samym, najniższe wartości współczynnik przyrostu naturalnego przyjął w mieście Ostrów Wielkopolski (-4,91 promila). W Gminie Sośnie współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł -1,9 promila, co jest przeciętną wartością (w 3 gminach powiatu odnotowano niższą wartość wskaźnika, z kolei w 4 gminach odnotowano wyższą

wartość wskaźnika). Istotnym jest jednak fakt, iż przyrost naturalny w gminie jest wyższy zarówno od wskaźników dla powiatu jak i województwa. W przypadku dynamiki omawianego współczynnika, we wszystkich jednostkach jest ona ujemna, co wskazuje na pogłębiający się problem z dzietnością i wzrastającą przewagą liczby zgonów nad liczbą urodzeń żywych.

W przypadku współczynnika salda migracji w gminach powiatu ostrowskiego widoczne jest dużo większe zróżnicowanie. Rozpiętość odnotowanych wyników wynosi od -6,66 do 7,70 promila. Niestety, najniższym współczynnikiem salda migracji charakteryzuje się Gmina Sośnie (-6,66 promila). Ponadto, ujemne wartości odnotowano również w mieście Ostrów Wielkopolski oraz gminie Raszków. W przypadku pozostałych gmin współczynnik osiągnął wartości dodatnie, co przełożyło się również na wynik całego powiatu ostrowskiego (0,1 promila). W województwie wielkopolskim współczynnik salda migracji również jest dodatni i wynosi 0,4 promila. Obserwując średnie zmiany współczynnika od 2018 roku w przypadku żadnej jednostki nie należy spodziewać się zmiany obecnego trendu.

Suma współczynnika przyrostu naturalnego oraz współczynnika salda migracji określa współczynnik przyrostu rzeczywistego. W przypadku Gminy Sośnie współczynnik ten jest oczywiście ujemny (-8,56 promila), co znajduje odzwierciedlenie w zmniejszającej się liczbie ludności. Wskazuje to bowiem, iż rocznie z każdego 1 tys. mieszkańców Gminy Sośnie ubywa średnio 8,56 osoby. Utrzymanie się obecnych tendencji oznacza dla Gminy ubytek ponad 50 mieszkańców rocznie, co jest sytuacją dalece niekorzystną.

Tab. 18. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Sośnie w latach 2018-2022 na tle powiatu i województwa

JST	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		Saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.
woj. wielkopolskie	-2,16	-0,80	0,40	0,01
powiat ostrowski	-2,93	-0,66	0,10	0,31
m. Ostrów Wielkopolski	-4,91	-0,76	-3,45	-0,34
Nowe Skalmierzyce	0,13	-0,13	3,96	0,51
Odolanów	-2,28	-1,05	1,04	0,23
Ostrów Wielkopolski	-3,02	-0,60	7,66	1,89
Przygodzice	0,24	-0,44	7,70	2,09
Raszków	-1,57	-1,19	-2,44	-0,21
Sieroszewice	-0,64	-0,24	0,86	0,97
Sośnie	-1,90	-0,40	-6,66	-1,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Biorąc pod uwagę dalsze wskaźniki demograficzne dla Gminy Sośnie, zaobserwować można postępujący odpływ mieszkańców w wieku 25-34 lata. Przywołany przedział wiekowy przyjmuje się nazywać „wiekiem kreatywnym”. Są to osoby, które zakończyły swoją edukację i rozpoczynają karierę zawodową ze świeżym i często innowacyjnym spojrzeniem na szereg aspektów. Dzięki temu młodzi dorośli są grupą implementującą zmiany zachodzące w gospodarce czy na rynku pracy. Jest to również wiek, w którym często osoby decydują się założyć rodzinę, co przekłada się na sytuację demograficzną społeczności lokalnej. W Sośniach mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem stanowią jedynie 11,46%. W 2018 roku ich udział wynosił 14,87%, co przełożyło się na

dynamikę zachodzących w ostatnim pięcioleciu zmian w wysokości 77%. Jest ona znacznie niższa niż w powiecie czy województwie, co wskazuje na szybszy ubytek mieszkańców w przedziale wiekowym 25-34 lat.

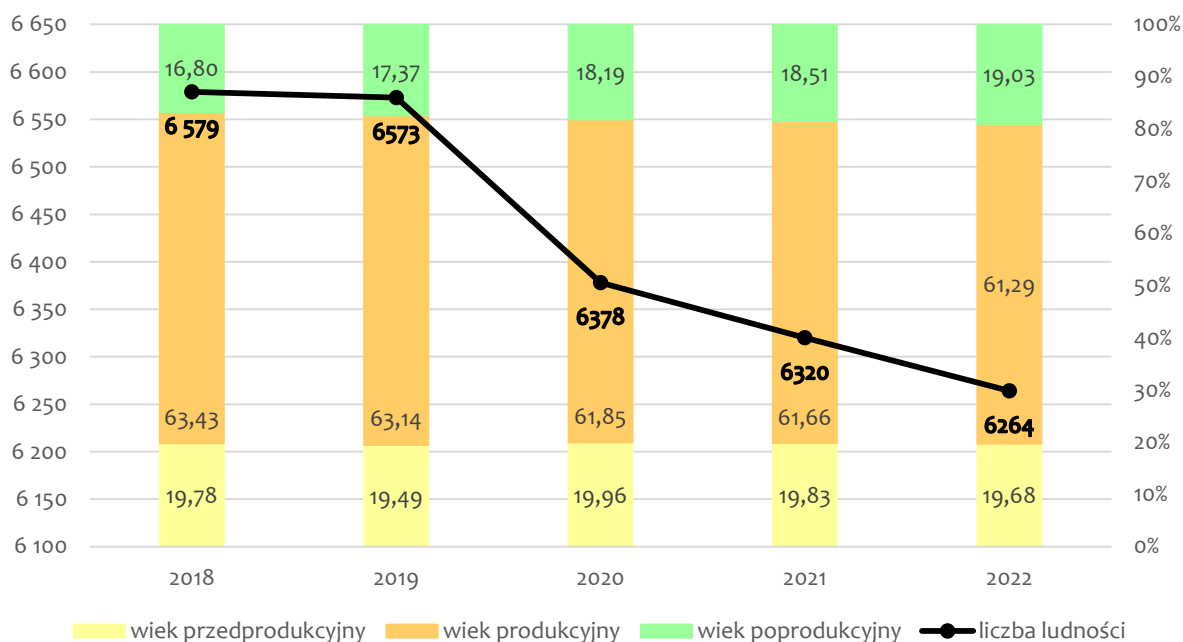
Widoczne jest także postępujące starzenie się społeczeństwa, które uwidacznia wskaźnik dotyczący ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. W 2018 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 19,4 osoby w wieku poprodukcyjnym, z kolei w 2022 roku liczba ta wzrosła do 23,5 osób. Jest to odsetek wciąż niższy niż w województwie czy powiecie, aczkolwiek dynamika zachodzących zmian wskazuje, iż proces w Sośniah postępuje szybciej (średnia dynamika 121%). W przyszłości będzie to zatem prowadziło do zmniejszania się różnic między gminą, a powiatem i województwem.

Tab. 19. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Sośnie w 2018 i 2022 roku na tle innych jednostek

JST	Mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2018	2022	dynamika	2018	2022	dynamika
woj. wielkopolskie	14,53	13,13	90%	24,20	27,70	114%
powiat ostrowski	14,63	12,39	85%	24,60	28,70	117%
Sośnie	14,87	11,46	77%	19,40	23,50	121%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

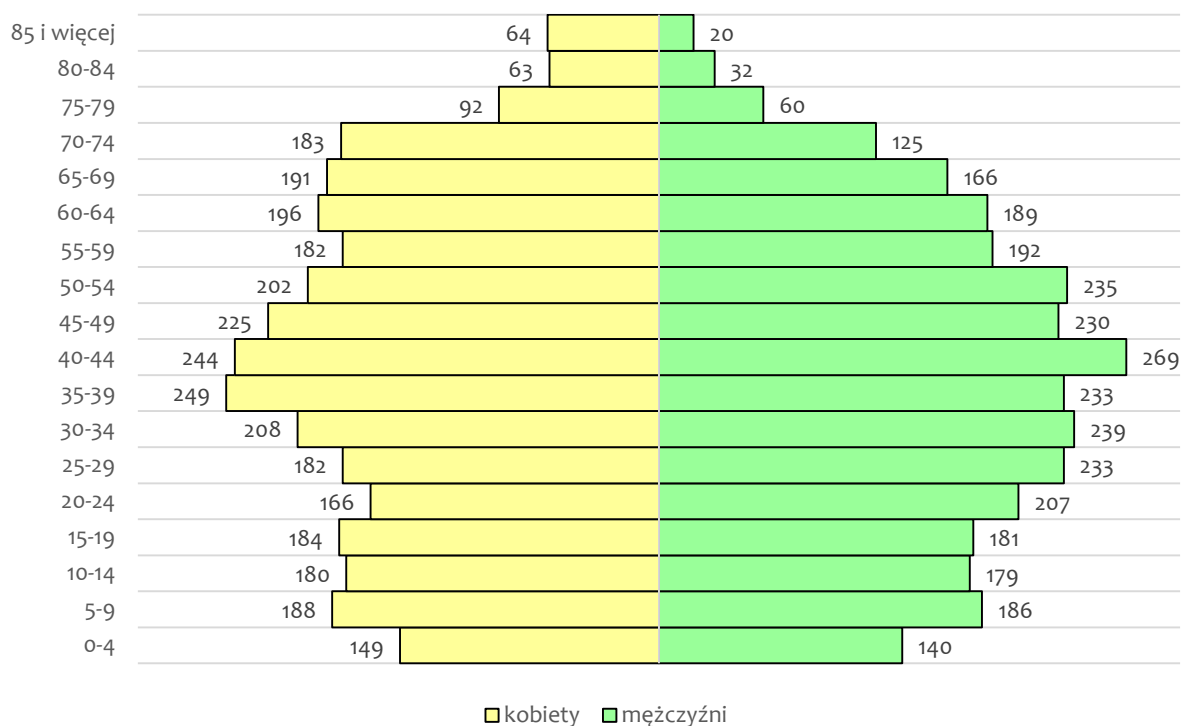
Powyższe wnioski potwierdza poniższa rycina prezentująca zmiany strukturalne zachodzące wśród ludności gminy w latach 2018-2022. Ukazana została także liczba ludności ogółem zamieszkująca Sośnie. Widoczny jest systematyczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym kosztem zmniejszającego się udziału osób w wieku produkcyjnym (zmiana o 2,2% punktu procentowego). Udział osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się z kolei na względnie stałym poziomie, wynoszącym niespełna 20%. Ostatnie pięciolecie przyniosło ponadto spadek liczby ludności gminy, łącznie o 315 osób.

Ryc. 31. Struktura i liczba ludności w Gminie Sośnie w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na obszarach wiejskich poza starzeniem się społeczeństwa często istotnym czynnikiem jest malejący współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn). W latach 2018-2022 współczynnik ten wzrósł jednak z wartości 99 do 101. Rozkład płci w poszczególnych przedziałach wiekowych prezentuje poniższy wykres.

Ryc. 32 Piramida płci i wieku w Gminie Sośnie w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie Sośnie widoczny jest znaczny deficyt kobiet względem mężczyzn w przedziale wiekowym 20-34 lata. W tym przedziale współczynnik feminizacji wynosi zaledwie 88. Oznacza to, iż znacznym problemem demograficznym jest odpływ młodych kobiet z terenu gminy. Tak wysoka przewaga liczebna mężczyzn w społeczeństwie związana z emigracją młodych kobiet będzie determinowała spadek poziomu dzietności, jak również prowadziła do przemian w przyjętym modelu rodziny. Skutkiem migracji kobiet jest również malejący odsetek ludności w wieku kreatywnym. Wśród najmłodszych obserwuje się niewielką przewagę urodzeń płci żeńskiej. W przedziale wiekowym powyżej 70 lat zdecydowanie dominują kobiety, co jest zjawiskiem typowym. Najczęściej powiązane jest to z większą troską o zdrowie przywiązywaną przez kobiety oraz fizycznie mniej szkodliwymi pracami wykonywanymi w ramach obowiązków zawodowych.

Biorąc pod uwagę stopniowe starzenie się społeczeństwa, zwiększający się udział osób w wieku poprodukcyjnym, a także niski współczynnik feminizacji w przedziale wiekowym 20-34 lata sytuację demograficzną w gminie można określić jako niekorzystną. Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym kosztem wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym może prowadzić do braku zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz spadku dochodów gminy z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych (PIT). Brak odpowiedniego zbilansowania społeczeństwa ze względu na płeć będzie z kolei prowadził do dalszych przemian, w tym mieszania się wiejskiego i miejskiego stylu życia lub emigracji również mężczyzn chcących założyć rodzinę. Całokształt zmian demograficznych zachodzących w gminie może zatem prowadzić do wzrostu zapotrzebowania na usługi senioralne, pogłębienia procesu wyludniania się gminy oraz ubożenia zarówno gminy jak i jej społeczeństwa.

3.2. Kapitał społeczny

Żłobki i przedszkola

Opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie jest zapewniona poprzez funkcjonowanie Gminnego Żłobka w Sośniach. Żłobek zapewnia 24 miejsca opieki, z których wszystkie pozostają wykorzystane. Jest on również dostosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami i wymagających szczególnej opieki. Miesięczna opłata za pobyt dziecka w placówce wynosi 700 zł. Dodatkowa opłata za wyżywienie dziecka wynosi 7 zł/dzień. Placówka sprawuje opiekę nad dziećmi od poniedziałku do piątku w godzinach 6.30-16.30, zgodnie z potrzebami rodziców.

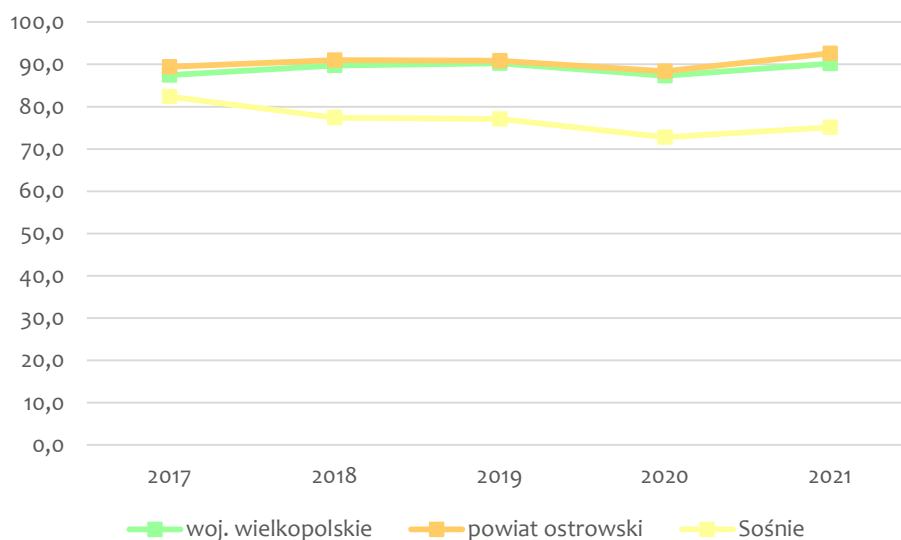
Opiekę nad dziećmi powyżej 3 roku życia w Gminie Sośnie sprawowały w roku szkolnym 2021/2022: Przedszkole Samorządowe w Sośniach, Przedszkola Publiczne w Granowcu, Cieszynie i Pawłowie (obecnie wygaszone na rzecz nowoutworzonego Przedszkola w Chojniku) oraz Oddział Przedszkolny w Bogdaju. Szczegółowe informacje dotyczące placówek umieszczono w tabeli poniżej. W Gminie Sośnie nie funkcjonują przedszkola prywatne.

Tab. 20. Przedszkola na terenie Gminy Sośnie

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
1.	Publiczne Przedszkole w Cieszynie	25	1	25	7:30 - 14:30
2.	Oddział Przedszkolny w Bogdaju	13	1	13	8:00 - 13:30
3.	Publiczne Przedszkole w Granowcu	47	2	23,5	7:30 - 15:30
4.	Publiczne Przedszkole w Pawłowie	44	2	22	7:30 - 15:30
5.	Przedszkole Samorządowe w Sośniach	100	4	25	8:00 - 16:00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

W 2021 roku upowszechnienie opieki przedszkolnej na terenie Gminy Sośnie wyniosło 75%. Jest to stosunkowo niski poziom dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, również w porównaniu do średniego poziomu upowszechnienia edukacji przedszkolnej w powiecie i województwie. W przypadku Gminy Sośnie nietypowym jest również fakt, iż odsetek dzieci uczęszczających do przedszkoli spada, podczas gdy w pozostałych analizowanych jednostkach wzrasta.

Ryc. 1. Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogólnej liczbie dzieci w wieku 3-5 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Miesięczny koszt utrzymania dziecka w przedszkolu gminnym w 2022 roku był nieznacznie niższy niż w roku 2021. Widoczny jest jednak znaczny wzrost kosztów utrzymania względem roku 2020. Przepuszczalnie tendencja wzrostowa w tym zakresie zostanie podtrzymana również w kolejnych latach.

Tab. 21. Koszt opieki przedszkolnej w Gminie Sośnie w latach 2020-2022 (zł)

	2020	2021	2022
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	811,11	949,66	912,81

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Edukacja

W Gminie Sośnie funkcjonowało w roku szkolnym 2021/2022 5 szkół podstawowych, które mieściły się w Bogdaju (obecnie działająca jako szkoła filialna), Cieszyńcu, Granowcu, Pawłowie i Sośniach. Największą placówką jest Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Sośniach, w której naukę w roku szkolnym 2021/2022 pobierało 209 uczniów. Dzieci uczęszczają do szkoły w ramach 9 prowadzonych oddziałów, których średnia wielkość wynosiła 23 uczniów. Placówki w Pawłowie i Granowcu miały odpowiednio 101 i 107 uczniów. Zdecydowanie najmniejszą placówką w gminie była szkoła w Bogdaju, do której uczęszczało jedynie 13 uczniów w ramach 2 oddziałów. W żadnej z gminnych szkół nie ma potrzeby prowadzenia zmianowego systemu nauczania.

Tab. 22. Szkoły na terenie Gminy Sośnie

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
1.	Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Bogdaju	13	2	6,5	4,55
2.	Szkoła Podstawowa im. Marii i Lecha Kaczyńskich w Cieszynie	60	8	7,5	11,83
3.	Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Granowcu	107	7	15,28	15,78
4.	Szkoła Podstawowa w Pawłowie	101	8	12,63	16,4
5.	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Sośniach	209	9	23,22	24,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Gmina Sośnie jest na zaawansowanym etapie prac związanych z budową nowej siedziby Szkoły Podstawowej im. Marii i Lecha Kaczyńskich w Cieszynie, która pomieści 80 uczniów, a także 50 dzieci w wieku przedszkolnym. Budynek ma być w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością i szczególnymi potrzebami. Szkoła będzie również posiadała halę gimnastyczną.

Stan bazy dydaktycznej w szkołach gminnych jest stosunkowo wyrównany. Zachodzące różnice w liczbie sal lekcyjnych, czy dostępnych komputerów są związane z liczbą uczniów uczęszczających do placówki. Zdecydowanie pozytywnym aspektem jest dostęp do gabinetu pielęgniarstwa w każdej ze szkół. Ponadto wszystkie placówki są wyposażone w świetlice, gdzie dzieci i młodzież mają zapewnioną opiekę. Przy każdej szkole jest również dostępny parking. Różnice między placówkami widoczne są jednak w zakresie dostępu do infrastruktury sportowej. Szkoła w Sośniach dysponuje halą sportową, w Granowcu jest sala gimnastyczna. Z kolei w Cieszynie i Pawłowie nie znajdują się tego typu obiekty sportowe. Cieszyńska szkoła jako jedyna nie posiada również monitoringu. Uczniowie szkół w Cieszynie i Granowcu nie mają ponadto do dyspozycji szafek. W żadnej ze szkół nie ma specjalistycznych pracowni językowych, nie są również prowadzone klasy specjalne (dwujęzyczne, integracyjne czy sportowe). Ogólny stan bazy dydaktycznej jest zatem zadowalający, aczkolwiek wymaga rozwoju w pewnych aspektach, a także doposażenia placówek. Z pewnością pierwszym krokiem do dalszego rozwoju bazy dydaktycznej na terenie gminy jest budowa nowej szkoły w Cieszynie. Ma to być nowoczesny budynek dostępny dla osób z niepełnosprawnością oraz wyposażony w infrastrukturę sportową.

Tab. 23. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Sośnie w roku szkolnym 2021/2022

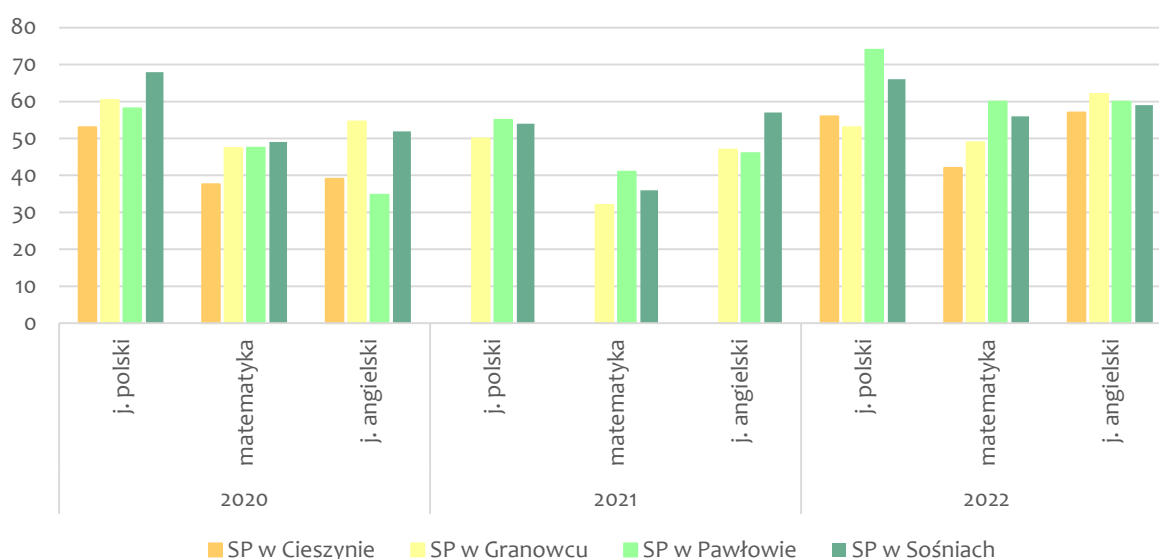
Nazwa szkoły:	ZS Cieszyn	ZS Granowiec	ZS Pawłów	ZS Sośnie
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	8	11	11	17
Liczba obiektów sportowych / sal gimnastycznych (szt.)	0	1	0	1
Pracownie językowe	nie	nie	nie	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	17	22	25	27
Projektory multimedialne (szt.)	8	9	7	12
Kamery - monitoring szkolny	nie	tak	tak	tak

Szafki dla każdego ucznia	nie	nie	tak	tak
Świetlice	tak	tak	tak	tak
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	tak	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

W obowiązującym systemie edukacji przyjętych jest wiele form wewnętrznej i zewnętrznej ewaluacji postępów czynionych przez uczniów na poszczególnych etapach nauki. Sprawdziany, czy kartkówki będą formą wewnętrznego, międzyokresowego sprawdzenia stanu wiedzy. Z kolei przykładem zewnętrznych form spełniania poszczególnych wymagań edukacyjnych będą egzaminy okresowe, egzaminy przedmiotowe czy egzaminy zawodowe. Z uwagi, na to iż w Gminie Sośnie prowadzona jest edukacja na poziomie podstawowym, poziom nauczania został przeanalizowany na podstawie wyników egzaminów ósmoklasisty w latach 2020-2022 w gminnych szkołach oraz w zestawieniu ze średnimi wynikami osiąganymi przez uczniów szkół w powiecie i w województwie.

Porównując średnie wyniki szkół w gminie zauważyć można, iż najlepiej wypadają szkoły w Sośniach i Pawłowie. Nieco słabsze wyniki osiągają uczniowie szkoły w Granowcu. Najśłabsze wyniki uzyskują uczniowie szkoły w Cieszynie. W roku 2021 w Szkole Podstawowej w Cieszynie do egzaminów przystąpiło jedynie 5 uczniów, co nie pozwoliło na wyciągnięcie miarodajnej średniej dla placówki. Z kolei do szkoły w Bogdaju w analizowanym okresie nie uczęszczali uczniowie przystępujący do egzaminów.

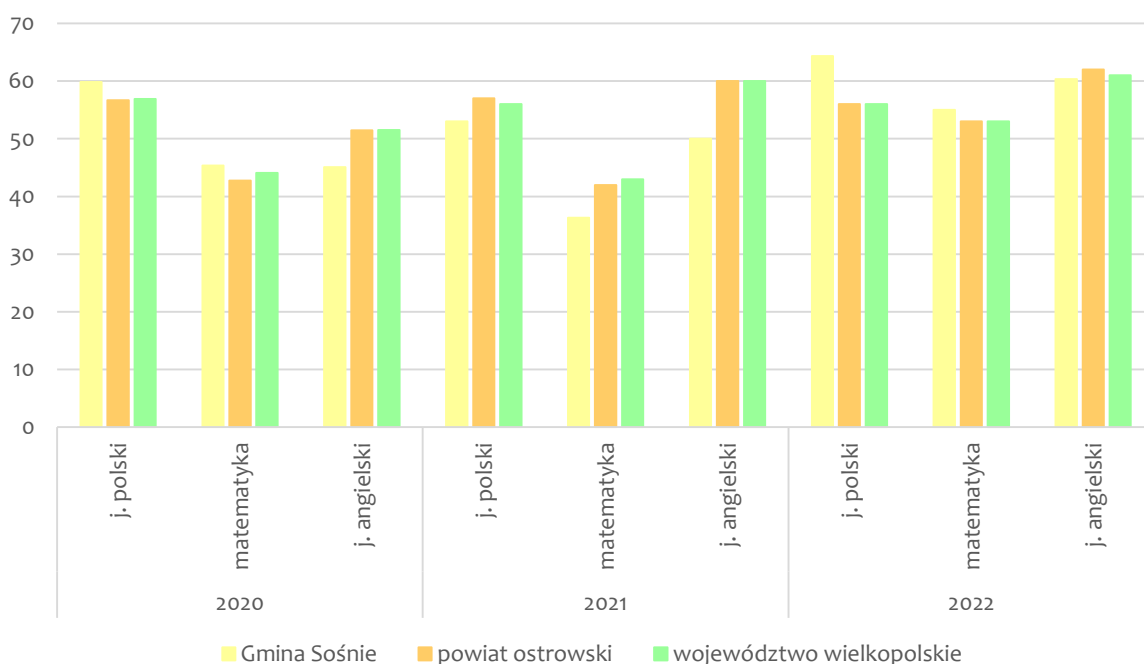

Ryc. 33. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Sośnie w latach 2020-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2020-2022.

W porównaniu z powiatem i województwem Gmina Sośnie wypada na zbliżonym poziomie. Niemniej obserwuje się duże rozbieżności w wynikach osiąganych rok do roku we wszystkich analizowanych jednostkach. Przede wszystkim rok 2021 był trudny dla uczniów ze względu na nauczanie zdalne, co znalazło odzwierciedlenie w słabszych wynikach egzaminów we wszystkich analizowanych jednostkach. W gminie najlepiej wypadają egzaminy z języka polskiego, których wyniki z wyłączeniem roku 2021 były wyższe niż średnia dla powiatu i województwa. Relatywnie słabiej wypadają wyniki egzaminów z języka angielskiego, gdzie uczniowie gminy osiągają wyniki niższe niż średnie dla powiatu i województwa, choć różnice w wynikach są coraz mniejsze, co jest dobrym prognostykiem na przyszłość. W przypadku egzaminu z matematyki we wszystkich jednostkach obserwuje się

bardzo duże rozbieżności w wynikach. Z wyłączeniem roku 2021 wyniki egzaminu w gminie były jednak nieznacznie wyższe niż średnia dla powiatu i województwa. Generalnie jednak obserwowana jest tendencja wzrostowa średnich wyników egzaminów zarówno w gminie, jak i powiecie i województwie.

Ryc. 34. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Sośnie w latach 2020-2022 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2022.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2017-2022. Wydatki bieżące ponoszone na oświatę stale wzrastają, łącznie w analizowanym okresie o blisko 2,5 mln zł. Najwyższy udział w wydatkach bieżących mają wynagrodzenia i ich pochodne, które pochłonęły ponad 8 mln zł w 2022 r. W analizowanym okresie wzrosły z kolei o 2,3 mln zł. Pozostałe wydatki bieżące wahają się między 1,8 mln zł a 2,6 mln zł. Największe inwestycje w dziale oświaty zostały poczynione w 2022 roku, choć należy podkreślić, iż Gmina Sośnie regularnie inwestuje zbliżone środki finansowe w rozwój oświaty. Mimo, iż subwencja oświatowa wzrasta rok do roku to stopień pokrycia wydatków w dziale oświaty zmniejsza się z 65% w 2017 roku do 61% w 2022 roku.

Tab. 24. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Sośnie w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WYDATKI OGÓŁEM	8 825 085,34	8 817 290,00	9 672 262,17	8 698 086,46	10 412 939,79	11 205 656,51
Wydatki bieżące, w tym:	8 070 608,10	8 273 641,56	8 976 451,17	8 582 096,46	9 912 697,98	10 955 252,51
Wynagrodzenia i pochodne	6 066 946,81	6 438 968,28	6 856 421,18	6 769 598,56	7 721 079,81	8 333 132,09
Pozostałe wydatki bieżące	2 003 661,29	1 834 673,28	2 120 029,99	1 812 497,90	2 191 618,17	2 622 120,42
Wydatki majątkowe	754 477,24	543 648,44	695 811,00	115 990,00	500 241,81	250 404,00
SUBWENCJA OŚWIATOWA	5 738 011,00	5 678 110,00	5 932 950,00	5 972 803,00	6 251 522,00	6 832 340,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	3 087 074,34	3 139 180,00	3 739 312,17	2 725 283,46	4 161 417,79	4 373 316,51
Stopień pokrycia	65%	64%	61%	69%	60%	61%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Kultura i sport

Podmiotem realizującym zadania z zakresu kultury jest Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Sośniach. Działalność kulturalna w Gminie jest prowadzona i rozwijana we współpracy z Urzędem Gminy Sośnie, jednostkami organizacyjnymi gminy oraz lokalnymi stowarzyszeniami. GOKiGBP czynne jest w poniedziałki, środy i piątki w godzinach 7:30 – 17:30, a we wtorki i czwartki w godzinach 7:30 – 17:00. Ośrodek jest również dzierżawcą 14 świetlic wiejskich zlokalizowanych w następujących miejscowościach: Bogdaju, Chojniku, Dobrzecu, Granowcu, Janisławicach, Kałkowskim, Kątach Śląskich, Kocinie, Konradowie, Młyniku, Możdżanowie (Centrum Wypoczynkowo-Rekreacyjne „Rybakówka”), Pawłowie, Sośniach i Szklarce Śląskiej.

Do podstawowych zadań Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej w Sośniach należy zaliczyć upowszechnianie kultury, sztuki, nauki i czytelnictwa. Istotnym elementem działalności ośrodka jest także krzewienie tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców.

Wśród głównych działań ośrodka należy wymienić organizację festynów, koncertów, spotkań autorskich, przedstawień teatralnych, występów tanecznych i innych wydarzeń, w których organizację angażowane są Rady Sołeckie, stowarzyszenia czy mieszkańcy. W okresie wakacji czy ferii zimowych przygotowywana jest również specjalna oferta dla dzieci i młodzieży pozwalająca aktywnie wypoczywać na terenie Gminy Sośnie. Wśród najważniejszych cyklicznych wydarzeń odbywających się w gminie można wymienić: Dzień Gminy Sośnie, dożynki gminne, jarmark bożonarodzeniowy, koncert noworoczny, kolację rybną.

Poniżej przedstawiono obiekty sportowe, którymi dysponuje Gmina Sośnie. Organizowane są w nich wspomniane wyżej zajęcia sportowe oraz różnego rodzaju imprezy. Część z obiektów wymaga jednak podjęcia działań remontowych lub rozbudowy.

Tab. 25. Stan infrastruktury kulturalnej i sportowej na terenie Gminy Sośnie

Nazwa obiektu i lokalizacja	Charakterystyka obiektu
Kompleks sportowy w Sośniach (pełnowymiarowe boisko trawiste do piłki nożnej, kort tenisowy, boisko do siatkówki plażowej, zaplecze sanitarne) - ul. Wielkopolska 29, 63-435 Sośnie	stan bardzo dobry - nie wymaga remontu
Boisko typu orlik przy SP w Sośniach - ul. Wielkopolska 43, 63-435 Sośnie	stan dobry - częściowo wymaga remontu
Boisko typu orlik przy SP w Cieszynie - ul. Kościelna, 63-435 Cieszyn	stan dobry - częściowo wymaga remontu
Hala sportowa w Sośniach - ul. Wielkopolska 43, 63-435 Sośnie	stan dobry - częściowo wymaga remontu
Sala gimnastyczna przy SP w Granowcu	stan dobry - częściowo wymaga remontu
Boisko piłkarskie z murawą naturalną w Szklarce Śląskiej	stan bardzo dobry – nie wymaga remontu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Ponadto, w gminie znajdują się boiska wielofunkcyjne zlokalizowane w Bogdaju, Janisławicach, przy Zespole Szkół w Granowcu, przy Zespole Szkół w Pawłowie oraz na terenie Ośrodka Rekreacyjno-Wypoczynkowego „Biały Daniel” w Sośniach. Mieszkańcy mogą również korzystać z otwartych stref aktywności i siłowni zewnętrznych zlokalizowanych przy hali sportowej w Sośniach, w sąsiedztwie bloków mieszkalnych w Sośniach, w Możdżanowie, Chojniku, Cieszynie, Kocinie i Kałkowskim.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Bezpieczeństwa mieszkańców oraz porządku publicznego w gminie pilnują funkcjonariusze Posterunku Policji, zlokalizowanego w Sośniach przy ul. Wielkopolskiej 47. Posterunek podlega pod Komendę Powiatową Policji w Ostrowie Wielkopolskim. Zatrudnienie w Sośniach znajduje pięciu policjantów. Wśród najczęściej popełnianych przestępstw na terenie gminy są z kolei: kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości, kradzieże mienia, kradzieże z włamaniami oraz przemoc w rodzinie.

Na terenie Gminy Sośnie działają również 2 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, które są ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG) i tym samym odpowiadają na zgłoszenia z całego powiatu ostrowskiego. Jednostki te zlokalizowane są w Sośniach przy ul. Witosa 2a oraz w Granowcu przy ul. Kolejowej 5. Ponadto na terenie gminy działa jeszcze 6 jednostek OSP, które nie są wpisane do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, a zatem ich rejonem operacyjnym jest jedynie terytorium Gminy Sośnie. Są to OSP w Bogdaju, Chojniku, Cieszynie, Kałkowskim, Możdżanowie i Pawłowie. Z wyjątkiem OSP w Możdżanowie, jednostki są wyposażone w wozy gaśnicze. Gmina wydatkuje środki w ramach działu bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa między innymi na bieżące utrzymanie jednostek (ubezpieczenia, badania lekarskie, konserwacja sprzętu), ale również na zakup dodatkowego wyposażenia. Średnio wydatki poczynione w ramach wspomnianego działu w ostatnich 6 latach stanowiły 2% ogółu wydatków.

Na terenie Gminy Sośnie nie ma zlokalizowanych punktów monitoringu wizyjnego.

Otoczenie wewnętrzne gminy

Na terenie Gminy Sośnie działalność prowadzą liczne organizacje pozarządowe. W ramach zrzeszenia sympatyków poszczególnych miejsc czy dziedzin pozwalają one w większym gronie dzielić się wiedzą, doświadczeniem, a także wspólnie się rozwijać i działać. Obecność organizacji pozarządowych jest również bardzo istotna ze względu na ogólną aktywność społeczną oraz poziom integracji lokalnej społeczności. Ich zaangażowanie pozwala realizować szereg działań we współdziałaniu z samorządem lokalnym. Wśród nich wyróżnia się m.in.:

- Stowarzyszenie Kulturalno-Edukacyjne Pasikonik z siedzibą w Kocinie,
- Stowarzyszenie „NADAL RAZEM” z siedzibą w Sośniach,
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Kocina,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Granowca „GRANOWIEC 300”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół w Pawłowie,
- Stowarzyszenie PRZYJAZNE OTOCZENIE z siedzibą w Cieszynie,
- Stowarzyszenie „Razem dla Sośni”,

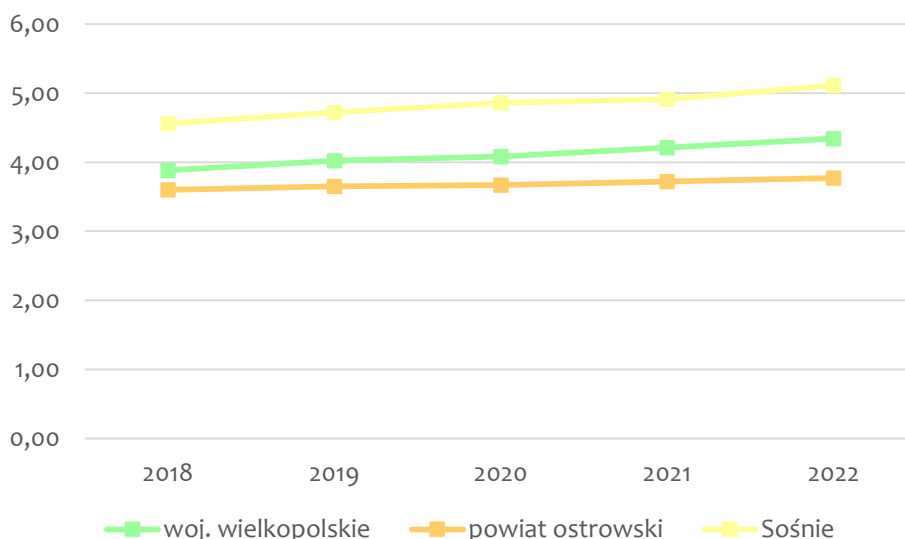
- Uczniowski Klub Sportowy „SOKÓŁ” przy Zespole Szkół w Granowcu,
- Uczniowski Klub Sportowy „TĘCZA” przy Zespole Szkół w Cieszynie,
- Uczniowski Klub Sportowy „IKAR” w Sośniach,
- Parafialny Uczniowski Klub Sportowy „św. Michał” przy Zespole Szkół w Cieszynie.

Ochotnicze Straże Pożarne realizują zadania nie tylko z zakresu ochrony przeciwpożarowej, ale stanowią ważne akceleratory życia publicznego organizując m. in.: zawody sportowo-strażackie, szkolenia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej, czy pokazowe akcje ratownicze.

W ramach współpracy rozwijanej między samorządem a organizacjami pozarządowymi przyznawane są dofinansowania na realizację zadań z zakresu nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz innych. W ramach przedstawionego zakresu współpracy realizowane są zadania obejmujące m.in.:

- organizację i prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- animację czasu wolnego dla osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- organizację wydarzeń gminnych, np. jarmarku bożonarodzeniowego czy festynów.

Na poniższym wykresie przedstawiono wskaźnik obrazujący liczbę działających w Gminie Sośnie fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Wartość wskaźnika w Gminie Sośnie analizowana jest w latach 2018-2022 w zestawieniu ze średnią dla powiatu ostrowskiego oraz województwa wielkopolskiego. We wszystkich analizowanych jednostkach wskaźnik rośnie, pozostając zdecydowanie najwyższy w Gminie Sośnie. Świadczy to o wysokim zaangażowaniu społecznym oraz aktywnej postawie prezentowanej przez mieszkańców gminy w ramach działalności stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych.

Ryc. 35. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pozytywny jest również trend obserwowany w Gminie Sośnie, bowiem odnotowana dynamika wzrostu jest wyższa niż w powiecie czy województwie. Wysoki poziom zaangażowania społecznego może również być powiązany z wysokim przywiązaniem do lokalnych tradycji, zwyczajów i kultury.

Poczucie tożsamości lokalnej jest niewątpliwie jednym z kluczowych czynników, stanowi bowiem wyraz głęboko zakorzenionej chęci partycypacji w rozwoju jednostki.

Otoczenie zewnętrzne gminy

Gmina Sośnie jest członkiem 3 związków i stowarzyszeń międzygminnych. Są to:

- Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska – jest to stowarzyszenie zrzeszające 25 jednostek samorządu terytorialnego, zarówno gmin jak i powiatów wchodzących w skład aglomeracji kalisko-ostrowskiej;
- Stowarzyszenie „Partnerstwo Dla Doliny Baryczy” – jest to stowarzyszenie zrzeszające gminy położone w dolinie rzeki Baryczy, które w oparciu o unikalne walory regionu starają się rozwijać głównie sektor turystyki;
- Wielkopolskie Partnerstwo dla Doliny Baryczy – jest to organizacja działająca aktywnie na rzecz zrównoważonego rozwoju Doliny Baryczy.

Partnerstwo we wskazanych stowarzyszeniach stanowi cenne pole dialogu wspomagające rozwój i integrujące działania samorządowe. Wymiana doświadczeń i praktyk, wspólne podejmowanie działań czy inicjatyw powoduje rozwój Gminy na wielu płaszczyznach.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców z terenu Gminy Sośnie zapewniana jest przez dwa ośrodki podstawowej opieki zdrowotnej:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sośniach,
- Gabinet Lekarski – Jacek Gęsior.

Najbliższa stacja pogotowia ratunkowego zlokalizowana jest w oddalonym od Sośni o 29 km Ostrowie Wielkopolskim.

Gmina Sośnie aktywnie wspomaga profilaktykę zdrowia m.in.: w zakresie badań mammograficznych, badań wzroku i słuchu czy badań diagnostycznych w kierunku raka jelita grubego poprzez nieodpłatne udostępnianie pomieszczeń oraz mediów (m.in. energii elektrycznej) firmom realizującym badania w ramach kontraktów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia. Ponadto władze lokalne każdorazowo przeprowadzają działania zmierzające do rozpropagowania informacji o możliwości wykonania badań wśród mieszkańców, celem promowania profilaktyki zdrowia.

Głównym podmiotem świadczącym usługi społeczne na terenie Gminy Sośnie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, zlokalizowany przy ul. Wielkopolskiej 41 w Sośniach. Elementarnym celem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin, które znalazły się w trudnych sytuacjach życiowych, a także zapobieganie takim sytuacjom. Do podstawowych zadań pomocy społecznej należą: wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań mających na celu usamodzielnienie osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem. W osiągnięciu wyznaczonych celów służy udzielanie pomocy: finansowej, rzeczowej, usługowej, poradnictwa oraz pracy socjalnej.

Działania podejmowane w gminie prowadzone i koordynowane są zgodnie z obowiązującymi opracowaniami: Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii, Programem Wspierania Rodziny i Rozwoju

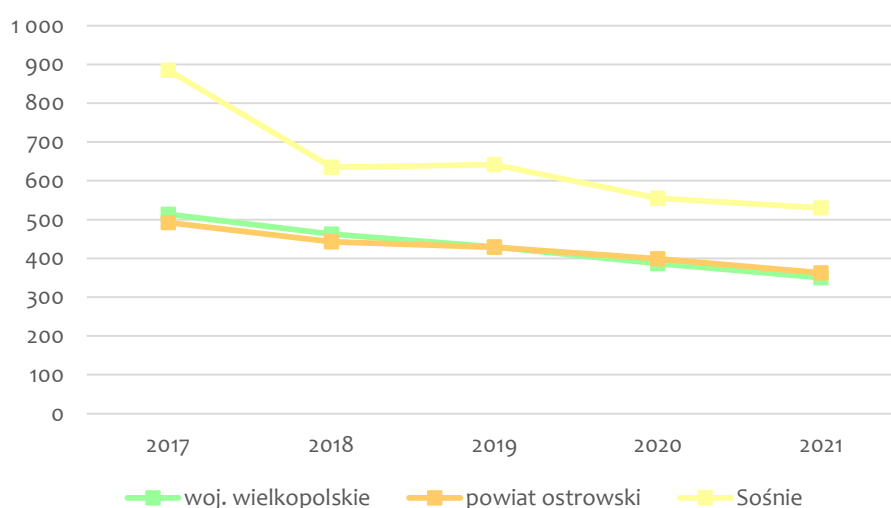
Pieczny Zastępczej, Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Sośnie.

W realizację programów zaangażowane pozostają następujące jednostki: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, grupa wsparcia Anonimowych Alkoholików „Moja Wola”, funkcjonariusze Posterunku Policji w Sośniach, organizacje pozarządowe.

Wśród prowadzonych działań z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki i leczenia uzależnień należy wymienić utrzymanie świetlicy terapeutycznej, pomoc terapeuty uzależnień, prowadzenie warsztatów z zakresu profilaktyki uzależnień dla uczniów szkół gminnych, organizację spotkań integracyjnych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i rodzin osób uzależnionych, inicjowanie spotkań świątecznych i okolicznościowych. Zaangażowane jednostki aktywnie kolportują materiały promocyjne akcji profilaktycznych (broszury, plakaty, wizytówki), prowadzą zajęcia budujące świadomość wśród dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów z zakresu problematyki społecznej, w tym uzależnień, przemocy, czy kryzysów zdrowia psychicznego.

Bezpośrednio przy siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje również Klub Seniora, który stanowi ważną przestrzeń integracyjną i aktywizującą osoby starsze z terenu Gminy Sośnie. Klub jest miejscem pożytkowania czasu wolnego w sposób kreatywny, wspiera włączenie społeczne oraz niweluje poczucie odosobnienia wśród osób starszych.

Wykres poniżej przedstawia liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej GOPS w Sośniach w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2017-2021. W całym analizowanym okresie we wszystkich jednostkach obserwowany był spadek beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Niemniej jednak, liczba beneficjentów pomocy społecznej w gminie jest zdecydowanie najwyższa spośród analizowanych jednostek, podczas gdy w powiecie i województwie wskazania są zbliżone. Wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle ludności świadczy o wzmożonych problemach społecznych występujących w gminie.

Ryc. 36. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W analizie zapotrzebowania na usługi z zakresu pomocy społecznej należy również wziąć pod uwagę strukturę wieku ludności zamieszkującej gminę. Wśród głównych powodów korzystania z usług

pomocy społecznej na podstawie sporządzanych sprawozdań można wskazać: ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie oraz długotrwałą lub ciężką chorobę. Wskazane problemy przenikają się, potęgując problemy społeczne obserwowane w gminie. Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na potrzebę rozwoju usług senioralnych oraz dedykowanych dla osób z niepełnosprawnością. W Gminie Sośnie obserwuje się bowiem problemy z zakresu wykluczenia społecznego grup szczególnie narażonych.

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej jest zadaniem własnym gminy, nałożonym przez ustawę z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego. Polityka mieszkaniowa w Gminie Sośnie prowadzona jest w oparciu o Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy na lata 2019-2023. W uchwale nr XXII/113/2016 Rady Gminy Sośnie z dnia 20 stycznia 2016 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Sośnie zostały określone szczegółowe kryteria warunkujące możliwości ubiegania się o mieszkanie z zasobu gminy. Tym samym do kryteriów zalicza się wysokość dochodów, metraż powierzchni użytkowej lokalu przypadający na 1 osobę, zamieszkiwanie wraz z osobą z niepełnosprawnością oraz nieposiadanie tytułu prawnego do innego lokalu mieszkalnego. Z kolei pierwszeństwo najmu lokalu będą miały osoby, które:

- utraciły miejsce zamieszkania na skutek klęski żywiołowej, katastrofy, pożaru;
- dysponują orzeczeniem sądu uprawniającym do otrzymania lokalu socjalnego;
- osobom posiadającym tytuł prawny do lokalu znajdującego się w budynku podlegającym rozbiórce wobec zamierzeń inwestycyjnych gminy.

W wyżej wymienionych przypadkach nie stosuje się ponadto kryterium dochodowego wobec osób ubiegających się o lokal. Gmina Sośnie dysponuje 19% ogółu lokali mieszkalnych, w tym 7 lokalami socjalnymi. Liczba lokali, którymi dysponuje gmina pozostaje niezmienna w okresie ostatnich 5 lat. Z kolei średni czas oczekiwania na mieszkanie komunalne wynosi obecnie ok. 96 miesięcy, czyli 8 lat. Gmina nie dysponuje mieszkaniem wspomaganimi ani chronionymi.

ANKIETA

Strategia Rozwoju Sośnie na lata 2024-2030

Szanowni Państwo,
W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Sośno na lata 2024-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety.
Ankieta jest anonimowa.

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz Gminy Sośno?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków/klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez miasto (DPS, Klub Seniora)?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						

Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w mieście?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						

Środowisko i przestrzeń						
<i>Jak oceniasz:</i>	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
<i>Jak oceniasz:</i>	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						

<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wypożyczenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						

Edukacja i kultura						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						

Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w mieście w ciągu najbliższych lat:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- ☐ poprawa funkcjonowania/zapewnienie transportu zbiorowego
- ☐ rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- ☐ rozbudowa oświetlenia ulicznego
- ☐ rozwój infrastruktury sportowej
- ☐ budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- ☐ budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- ☐ rozwój sieci gazowej
- ☐ budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- ☐ rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- ☐ poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- ☐ zwiększenie dostępu do Internetu
- ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- ☐ poprawa dostępu do usług medycznych
- ☐ zmniejszenie bezrobocia
- ☐ promocja gminy
- ☐ inwestycje w rozwój turystyki
- ☐ budowa obwodnicy
- ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- ☐ zwiększenie dostępności przedszkoli
- ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży

- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
- ☐ rozwój kultury
- ☐ aktywizacja osób starszych
- ☐ inne (jakie?)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Metryczka

Płeć: ☐ kobieta ☐ mężczyzna

Wiek: ☐ poniżej 18 lat ☐ 18-25 lat ☐ 26-35 lat ☐ 36-45 lat ☐ 46-55 lat ☐ 56-65 lat ☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

☐ uczeń/student ☐ rolnik ☐ przedsiębiorca ☐ osoba pracująca ☐ osoba bezrobotna ☐ emeryt / rencista ☐ inne (jakie?)

Zamieszkanie:

☐ jestem mieszkańcem gminy ☐ nie jestem mieszkańcem gminy

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

Cel strategiczny 1: Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury drogowej	Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych, parkingów, chodników, ścieżek rowerowych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej				
	Poprawa bezpieczeństwa w sąsiedztwie dróg m.in.: poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, poprawę stanu oznakowania drogowego, doświetlenie i odpowiednie oznakowanie przejść dla pieszych, a w uzasadnionych przypadkach montaż sygnalizacji świetlnej				
	Budowa, rozbudowa i modernizacja tras rowerowych (w tym dróg rowerowych oraz pieszo-rowerowych) na terenie gminy				
	Utwardzenie intensywnie eksploatowanych dróg gruntowych				
	Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w szczególności dróg powiatowych, celem ich rozbudowy i modernizacji				
	Poprawa dostępności do szerokopasmowego Internetu i współpraca z operatorami, celem zapewnienia dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom gminy				
1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz z modernizacją istniejących stacji uzdatniania wody				
	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, wraz z jej doprowadzeniem do możliwie jak największej liczby mieszkańców				
	Rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie gminy				

zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu	Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia				
	Prowadzenie stałej ewidencji i okresowych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne zlokalizowanych na terenie gminy				
	Rozbudowa, przebudowa i odbudowa urządzeń melioracji szczegółowej, w tym rowów melioracyjnych				
	Wsparcie w zakresie prawidłowego retencjonowania wody deszczowej				
	Wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne				
	Rozszerzenie zakresu działań na rzecz podniesienia świadomości i prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy				
	Zwiększanie stopnia informacji dla mieszkańców w zakresie prowadzonych programów wsparcia na rzecz podniesienia jakości środowiska w gminie				
1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna	Opracowanie Planu Ogólnego dla gminy				
	Aktualizacja i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego				
	Wyznaczenie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej				
	Sporządzenie katalogu działek inwestycyjnych, wraz z ich odpowiednim przeznaczeniem w opracowaniach planistycznych				
	Wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych				
	Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej				
	Zwiększanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej				
	Wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców				

Cel strategiczny 2: Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia	Wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, w szczególności w zakresie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, edukacyjnych i opiekuńczych				
	Utworzenie punktu konsultacyjnego i doradczego dla producentów rolnych, mającego na celu ich integrację, zdobywanie nowych rynków zbytu i wsparcie przekształcenia gospodarstw w agroturystyczne, opiekuńcze lub edukacyjne				
	Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych				
	Wsparcie mieszkańców w zakresie aktywizacji zawodowej i zakładania działalności gospodarczej				
2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o promocję istniejących terenów rekreacyjnych, gminnych zabytków i pomników przyrody				
	Współpraca z lokalnymi rzemieślnikami, artystami, przedsiębiorcami i stowarzyszenie „Partnerstwo dla Doliny Baryczy” w celu wypracowania strategii rozwoju turystyki w oparciu o produkty lokalne				
	Tworzenie i odnowienie tras pieszych, rowerowych, konnych i wodnych w oparciu o walory krajobrazowe i miejsca szczególne				
	Wyposażenie istniejących i nowo wytyczonych szlaków turystycznych w niezbędną infrastrukturę, np. kosze, ławki, stoły biesiadne, tablice informacyjne itp.				
	Poprawa funkcjonowania Stacji Biały Daniel, poprzez przygotowanie oferty sezonowej dla osób prywatnych i zorganizowanych wycieczek				

	Przygotowanie i promocja kalendarza cyklicznych wydarzeń lokalnych, w szczególności w oparciu o produkty lokalne, walory kulturalne i rekreacyjne				
	Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i zagospodarowanie terenu przy Zalewie w Sośniach, m.in.: poprzez budowę ścieżki spacerowej, tarasu widokowego itp.				
2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję	Wykorzystanie i kreowanie rozpoznawalności znaków handlowych Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy				
	Wzmacnianie współpracy z innymi gminami członkowskimi AKO, zwłaszcza o sąsiednim położeniu, poprzez przedstawianie wspólnych stanowisk i wzmacnianie swojej pozycji w strukturze stowarzyszenia				
	Kreowanie rozpoznawalności produktów lokalnych gminy, w tym hodowli karpia				
	Stworzenie logotypu i hasła marketingowego wykorzystywanego do promocji lokalnych wydarzeń				

Cel strategiczny 3: Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych	Rozwój e-usług z zachowaniem zasad bezpieczeństwa cyfrowego i ochrony danych osobowych				
	Integracja społeczna mieszkańców poprzez organizację wydarzeń i spotkań międzypokoleniowych, w tym edukację międzypokoleniową np. w zakresie edukacji ekologicznej				
	Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej				
	Zwiększenie dostępności infrastrukturalnej dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych				
	Rozwój świadczenia usług prewencji i rozwiązywania problemów społecznych				

	Organizacja mobilnych usług indywidualnych dla osób starszych, w tym opieka pielęgniarstwa, usługi techniczne i naprawcze, itp.				
	Organizacja dowozów do specjalistycznych placówek medycznych dla osób starszych, niesamodzielnych lub z niepełnosprawnością				
	Wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia, w tym organizacja programów profilaktycznych				
3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza	Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie placówek oświatowych, w tym m.in.: poprawa stanu przyszkolnej infrastruktury sportowej, zakup pomocy naukowych niezbędnych do rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych, itp.				
	Modernizacja i wyposażenie placówek opieki nad dziećmi powyżej 3 roku życia i popularyzacja korzystania z opieki przedszkolnej wśród rodziców				
	Zwiększenie dostępu do placówek opieki na dzieci do lat 3				
	Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli				
	Wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, m.in.: poprzez powołanie Uniwersytetu III Wieku				
	Kształtowanie postaw przedsiębiorczości m.in. poprzez włączenie mieszkańców w zajęcia z doradztwa zawodowego i organizację szkoleń umożliwiających przebranżowienie				
	Zapewnienie efektywności nauczania języków obcych				
	Rozwój wolontariatu na rzecz kształtowania postaw leaderskich i obywatelskich wśród uczniów				
3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną	Zapewnienie oferty kulturalnej odpowiadającej oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców z różnych grup wiekowych				
	Umożliwienie większego zaangażowania społeczności lokalnej w organizację i przebieg wydarzeń kulturalnych czy sportowych w gminie				
	Organizacja cyklicznych wydarzeń sportowych, np. lig sołeckich piłkarskich „piątek” czy koszykarskich „trójek”				
	Pobudzanie aktywności społecznej oraz rozwój działalności organizacji pozarządowych, m.in. poprzez zlecanie części zadań własnych gminy				

stowarzyszeniom w formie konkursu ofert, co przełoży się na wzrost kreatywności i konkurencyjności				

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO STRATEGIA ROZWOJU GMINY SOŚNIE NA LATA 2024-2030

Sośnie, 2024

Zamawiający:

Urząd Gminy Sośnie

ul. Wielkopolska 47

63-435 Sośnie

Wykonawca:

Eko-Operat Agnieszka Olek

Autor opracowania: inż. Agnieszka Olek

Data opracowania 10.10.2024 r.

Podpis autora Prognozy:

PODPIS ZAUFANY

AGNIESZKA ZOFIA
OLEK

27.11.2024 07:45:41 [GMT+1]

Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE	6
1.	Przedmiot i zakres opracowania	6
2.	Podstawa prawna opracowania prognozy.....	7
3.	Cel i zakres merytoryczny opracowania	9
4.	Zastosowane metody przy sporządzaniu prognozy.....	15
II.	INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	17
1.	Ustalenia Strategii, cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań	17
2.	Powiązania z dokumentami szczebla międzynarodowego, krajowego, regionalnego i lokalnego.....	21
2.1.	Szczebel międzynarodowy	21
2.2.	Szczebel krajowy.....	24
2.3.	Szczebel regionalny i lokalny.....	26
III.	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU ŚRODOWISKA GMINY.....	36
1.	Istniejący stan środowiska.....	36
1.1.	Położenie administracyjne i fizyczno-geograficzne	36
1.2.	Klimat.....	37
1.3.	Gleby	38
1.4.	Zasoby naturalne	38
1.5.	Wody powierzchniowe i podziemne	39
1.5.1.	Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych, zagrożenie powodziowe oraz zagrożenie suszą.....	45
1.6.	Powietrze atmosferyczne	47
1.7.	Klimat akustyczny	50
1.8.	Promieniowanie elektromagnetyczne	51

1.9.	Gospodarka odpadami	53
1.10.	Zasoby przyrodnicze.....	54
1.11.	Dziedzictwo kulturowe.....	70
1.12.	Krajobraz	71
1.13.	Dobra materialne	71
2.	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	71
3.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu Strategii, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.....	72
IV.	OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA	74
1.	Potencjalne oddziaływanie projektów strategicznych na środowisko	74
2.	Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny, obszary chronione oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.....	86
3.	Oddziaływanie na klimat i powietrze atmosferyczne.....	117
4.	Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	120
5.	Oddziaływanie na krajobraz, powierzchnie ziemi i gleby	127
6.	Oddziaływanie na gospodarkę odpadami	129
7.	Oddziaływanie na klimat akustyczny.....	129
8.	Oddziaływanie na pola elektromagnetyczne.....	130
9.	Oddziaływanie na zasoby naturalne i zabytki	130
10.	Oddziaływanie na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	130
11.	Ryzyko wystąpienia poważnych awarii	134
12.	Relacje między oddziaływaniami	134
13.	Oddziaływania wtórne i skumulowane	136

14.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000	136
15.	Rozwiązania alternatywne	141
16.	Transgraniczne oddziaływania.....	141
17.	Napotkane trudności i luki w wiedzy	141
18.	Przewidywane metody analizy skutków realizacji Strategii	142
STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM		147
LITERATURA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE.....		158
ZESTAWIENIE TABEL I RYSUNKÓW		160
OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY.....		161

I. WPROWADZENIE

1. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko, zwana dalej „Prognozą” dla dokumentu „**Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030**”, zwana dalej „Strategią”. Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 stanowi kluczowe narzędzie długofalowego zarządzania gminą. Dokument ten wytycza strategiczne kierunki rozwoju gminy do roku 2030, co pozwoli zapewnić stabilność i ciągłość działań władz lokalnych, niezależnie od zmieniającej się sytuacji politycznej. Strategia umożliwia również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastruktura czy finanse. Ponadto dokument ten stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu gminy Sośnie, w szczególności uwzględniającej jej sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną, a także mikro- i makrootoczenie sformułowano trzy główne cele strategiczne. Realizacja każdego z nich ma przybliżyć gminę Sośnie do zrealizowania wizji, czyli pożądanego obrazu gminy w 2030 roku. Rozwinięciem celów strategicznych jest ich rozbicie na kilka celów szczegółowych (operacyjnych), do których przypisane są kierunki działań, będące podstawową wiązką działań koniecznych do osiągnięcia, celem realizacji poczynionych założeń.

PRZESTRZEŃ	GOSPODARKA	SPOŁECZNOŚĆ
CELE STRATEGICZNE		
1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia	2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja	3. Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas
CELE OPERACYJNE		
1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej 1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu 1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna	2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia 2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej 2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję	3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych 3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza 3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną

Prognoza oddziaływania na środowisko ma na celu szczegółowe określenie oddziaływania realizacji niniejszego dokumentu na środowisko oraz zdrowie ludzkie. Określa aktualny stan środowiska obszaru gminy oraz jego potencjalne zmiany w wyniku realizacji określonych celów Strategii. Ocena oddziaływania na środowisko ma charakter prognostyczny, wskazuje możliwe do wystąpienia oddziaływania, uwzględniając różne warianty realizacji przedsięwzięcia, przede wszystkim najbardziej niekorzystne. Opracowanie zawiera także rozwiązania mające na celu zapobieganiu i ograniczeniu negatywnych oddziaływań na środowisko.

2. Podstawa prawna opracowania prognozy

Podstawę prawną sporządzenia prognozy dla zapisów Strategii stanowi art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, dalej „ustawa o oś”. Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985, str. 40, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 1, str. 248);
- 2) dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str.7, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102);
- 3) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, str. 30; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 157);
- 4) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003, str.26; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t.7, str. 375);
- 5) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003, str.17; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t.7, str. 466);
- 6) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2008, str. 8);
- 7) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej) (Dz. Urz. UE L 164 z 25.06.2008, str. 19).

Oprócz wymienionej ustawy podstawą opracowania prognozy oddziaływania na środowisko są również inne obowiązujące ustawy i rozporządzenia krajowe, w tym przede wszystkim:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2023 poz. 1587 ze zm.);

- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2024 poz. 399);
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. 2020 poz. 2187);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448);
- Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. 2020 poz. 10);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2015 r. w sprawie odzysku odpadów poza instalacjami i urządzeniami (Dz. U. 2015 poz. 796);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 września 2020 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz.U. 2020 poz. 1860);
- Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2022 r. w sprawie Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (Dz. U. z 2023 r. poz. 335)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2010 nr 16 poz. 87);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia (Dz. U. 2010 nr 130 poz. 881);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. Dz.U. 2019 poz. 1510);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2021 poz. 845);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. 2016 poz. 138);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 2380);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. 2014 poz. 1408);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. 2014 poz. 1409);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1713);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2024 r. poz. 870);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294 ze zm.);

Organ opracowujący projekt Strategii wystąpił zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy ooś pismami z dnia 25 czerwca 2024 roku do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu oraz do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z prośbą o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 9 lipca 2024 roku nr sprawy DN-NS.9011.861.2024 uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem z dnia 18 lipca 2024 roku nr sprawy WOO-III.410.367.2024.ET.1 ustalił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie projektu Strategii zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust 1 i 2 ustawy ooś.

Organ opracowujący projekt Strategii wystąpił zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy ooś pismem z dnia 6 sierpnia 2024 roku do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu z prośbą o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania dla projektu Strategii.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 13 sierpnia 2024 roku nr sprawy DN-NS.9011.861.2024 ustalił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie projektu Strategii zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust 1 i 2 ustawy ooś.

Prognoza powinna ponownie być poddana konsultacjom społecznym wraz z opracowanym projektem Strategii. Organ opracowujący projekt dokumentu jest zobowiązany wziąć pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie ww. organów oraz rozpatrzyć uwagi i wnioski zgłoszone w wyniku udziału społeczeństwa w procesie konsultacji społecznych. Następnie, po zatwierdzeniu projektu dokumentu, powinien on być udostępniony społeczeństwu wraz z informacją w jaki sposób ocena środowiskowa została uwzględniona.

3. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji przedsięwzięć, dla których Strategia wyznacza ramy i kierunki rozwoju, między innymi poprzez ocenę relacji pomiędzy przyjętymi w Strategii rozwiązaniami o charakterze planistycznym i organizacyjnym, a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego, a także aspektami gospodarczymi i społecznymi, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Prognoza ooś opracowana jest zgodnie z art. 51 ust. 2. Zgodnie z tym artykułem prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

1. informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
2. informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
3. propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
4. informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
5. streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
6. oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,

7. datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

1. istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
2. stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
3. istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
4. cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
5. przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne
 - obszar Natura 2000,z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Ponadto prognoza przedstawia:

1. rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
2. biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu, cele i przedmiot obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub we współczesnej wiedzy.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem z dnia 18 lipca 2024 roku nr WOO-III.410.367.2024.ET.1 ustalił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie projektu Strategii:

Prognoza powinna być opracowana zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy ooś.

W prognozie proszę określić aktualny stan środowiska obszaru opracowania oraz jego potencjalne zmiany w wyniku realizacji ustaleń projektowanego dokumentu, tzn. ocenić wpływ planowanych działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych na stan środowiska, w szczególności w zakresie emisji pyłów i gazów do powietrza, emisji hałasu, emisji pól elektromagnetycznych, emisji substancji do wód, gleby i ziemi. Analizę potencjalnych oddziaływań, które mogą być skutkiem realizacji ustaleń projektowanego dokumentu proszę przedstawić w formie opisowej wraz z merytorycznym uzasadnieniem i odpowiednimi wnioskami wynikającymi z tej analizy. Również w przypadku stwierdzenia braku znaczących oddziaływań lub oddziaływań pozytywnych na wybrane komponenty środowiska prognoza winna zawierać taką informację wraz z odpowiednim uzasadnieniem. W przypadkach gdy organ opracowujący projekt dokumentu nie posiada szczegółowych informacji na temat parametrów technicznych i rozwiązań technologicznych planowanych na danym obszarze przedsięwzięć, ocena oddziaływania na środowisko powinna mieć charakter prognostyczny, wskazywać możliwe do wystąpienia oddziaływania, uwzględniając różne warianty realizacji przedsięwzięcia, przede wszystkim najbardziej niekorzystne dla środowiska. Pomocne w takiej sytuacji może być korzystanie z informacji dotyczących inwestycji o podobnym charakterze i skali [R. Bednarek (red.), *Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko w planowaniu przestrzennym*, Poznań 2012, s. 50]. Natomiast w odniesieniu do działań zaplanowanych w projekcie dokumentu, dla których wskazano nazwę lub przybliżoną lokalizację, ocena powinna uwzględniać lokalne warunki środowiskowe. W prognozie proszę także przedstawić rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji ustaleń projektowanego dokumentu.

W prognozie proszę określić aktualny stan powietrza w strefie, do której należy obszar opracowania zgodnie z art. 87 ust. 2a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54). Informuję, że na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska została opublikowana „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023”. Sporządzając prognozę i projektowany dokument proszę uwzględnić działania naprawcze zawarte w „Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”, przyjętym uchwałą Nr XXI/391/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2020 r. poz. 5954), w szczególności dotyczące ograniczenia emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej, zachęt finansowych na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk, inwentaryzacji źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gminy, kontroli realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych, termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, obniżenia emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści w gminach miejskich i miastach, w gminach miejsko-wiejskich, ochrony i zwiększania udziału zieleni w przestrzeni gmin miejskich, edukacji ekologicznej, zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego. W prognozie proszę określić, przeanalizować i ocenić problemy w zakresie jakości powietrza na obszarze objętym projektowanym dokumentem. W prognozie proszę określić przewidywane oddziaływanie istniejących i planowanych szlaków komunikacyjnych oraz innych terenów, na których są lub będą zlokalizowane przedsięwzięcia mogące powodować pogorszenie stanu powietrza na terenach objętych projektowanym dokumentem i terenach sąsiednich. W projekcie dokumentu i prognozie proszę zaproponować środki organizacyjne, technologiczne lub techniczne służące ograniczeniu ewentualnego niekorzystnego oddziaływania powodowanego emisją substancji do powietrza.

W prognozie proszę określić, przeanalizować i ocenić wpływ realizacji ustaleń projektowanego dokumentu na klimat (w tym mikroklimat), w szczególności na kształtowanie się warunków termicznych, anemometrycznych, wilgotnościowych. W prognozie proszę również przeanalizować w jaki sposób przewidywana zmiana klimatu (mikroklimatu) wpłynie na pozostałe komponenty środowiska. Określając wpływ realizacji ustaleń projektowanego dokumentu na klimat wskazane jest uwzględnienie zaleceń zawartych w opracowaniu „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020), opublikowanym w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Sporządzając projekt dokumentu i prognozę proszę również uwzględnić możliwość realizacji działań adaptacyjnych do zmiany klimatu, uwzględniających m.in. ochronę struktur przyrodniczych i terenów biologicznie czynnych, zachowanie spójności i drożności sieci ekologicznej, przeciwdziałanie wzrostowi temperatury na terenach zabudowanych i jego skutkom, zwiększenie retencji poprzez wydłużenie czasu obiegu wody i spowolnienie jej odpływu.

W prognozie proszę również określić, przeanalizować i ocenić wpływ realizacji ustaleń projektowanego dokumentu na krajobraz, mając na uwadze potrzebę ochrony krajobrazu oraz konieczność prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymywania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych, w myśl Europejskiej Konwencji Krajobrazowej sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98).

W prognozie proszę określić aktualny stan klimatu akustycznego obszaru objętego projektowanym dokumentem oraz jego potencjalne zmiany w wyniku realizacji ustaleń projektowanego dokumentu.

W prognozie proszę określić aktualny stan środowiska gruntowo-wodnego na obszarze objętym projektowanym dokumentem, ze szczególnym wskazaniem obszarów zanieczyszczonych, na których nastąpiło przekroczenie dopuszczalnej zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie lub w ziemi. Przy określaniu istniejącego stanu wód podziemnych i powierzchniowych oraz stanu gleby i ziemi proszę uwzględnić m.in. informacje dostępne na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, a także określić czynniki wpływające na ww. komponenty środowiska. W prognozie proszę wskazać jednolite części wód (JCW), w granicach których położony jest obszar objęty projektowanym dokumentem wg podziału określonego w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335), określić ich stan oraz wyznaczone dla nich cele środowiskowe. Jednocześnie informuję, że na stronie internetowej <https://apgw.gov.pl/> dostępne są m.in. materiały pomocnicze w postaci narzędzi do przeglądania i pobierania kart charakterystyk JCWP i JCWPd oraz dane przestrzenne. Ponadto, w prognozie proszę określić, przeanalizować i ocenić przewidywane znaczące oddziaływania realizacji ustaleń projektowanego dokumentu na jakość gleby i ziemi, a także na jednolite części wód. W prognozie proszę wskazać (wraz z uzasadnieniem), czy realizacja ustaleń projektowanego dokumentu może spowodować nieosiągnięcie celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (Dz. U. z 2023 r. poz. 335).

W prognozie proszę wskazać, czy obszar objęty projektowanym dokumentem położony jest w strefie ochronnej ujęcia wód podziemnych. Jeżeli tak, w prognozie proszę przeanalizować zgodność ustaleń projektowanego dokumentu z przepisami dotyczącymi strefy ochronnej,

ze szczególnym uwzględnieniem nakazów obowiązujących na terenie ochrony bezpośredniej oraz zakazów, ograniczeń i nakazów obowiązujących na terenie ochrony pośredniej.

Prognoza powinna określać, analizować i oceniać istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji ustaleń projektu dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

W prognozie proszę określić, przeanalizować i ocenić skumulowane oddziaływanie istniejących i planowanych funkcji terenów, wynikające z realizacji ustaleń projektowanego dokumentu oraz terenów sąsiednich, na poszczególne komponenty środowiska, w szczególności na powietrze i wodę oraz klimat akustyczny istniejących i projektowanych terenów podlegających ochronie akustycznej.

W prognozie proszę ocenić walory przyrodnicze przedmiotowego obszaru, w szczególności proszę wskazać, czy w jego granicach występują gatunki roślin, grzybów i zwierząt objęte ochroną gatunkową wymienione w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409), w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380), w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408), gatunki z załącznika IV Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. L 206 z 22.7.1992, str. 7) - tzw. Dyrektywy Siedliskowej, a także gatunki zagrożone wyginięciem (np. znajdujące się na krajowej bądź regionalnej czerwonej liście) lub rzadkie.

W prognozie proszę określić, przeanalizować i ocenić wpływ realizacji ustaleń projektowanego dokumentu na rośliny, zwierzęta i grzyby (w tym na gatunki chronione), na różnorodność biologiczną. Proszę przeanalizować wpływ planowanych działań na:

- cele ochrony Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy oraz ocenić zgodność zapisów projektu Strategii z zakazami wymienionymi w uchwale Nr XIX/347/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 18 maja 2020 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy na terenie województwa wielkopolskiego (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2020 r. poz. 4390),
- cele ochrony obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska”,
- cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 - obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Baryczy PLB020001 oraz specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja nad Baryczą PLH020041,
- cele ochrony użytków ekologicznych: „Łąki Łosie”, „Malinowe Łąki”, „Łąki koło Wieży”, „Łąki na Koninie”, „Łąki przy Kasztanie” oraz ocenić zgodność zapisów projektu Strategii z zakazami wymienionymi w uchwale Nr L/282/2018 Rady Gminy Sośnie z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie ustanowienia użytków ekologicznych: „Łąki na Koninie”, „Łąki przy Kasztanie”, „Łąki Łosie”, „Malinowe Łąki”, „Łąki koło wieży” (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2018 r. poz. 1204).

W prognozie proszę również przeanalizować wpływ realizacji ustaleń projektowanego dokumentu na główne tendencje w zakresie zmian klimatu i różnorodności biologicznej oraz wpływające na nie czynniki. W prognozie proszę także zaproponować rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na rośliny, zwierzęta i grzyby (w tym na gatunki chronione), na różnorodność biologiczną, na cele i przedmioty ochrony ww. obszarów Natura 2000, ich integralność i spójność sieci, na cele ochrony ww. parku krajobrazowego, ww. obszaru chronionego krajobrazu i ww. użytków ekologicznych, mogących być rezultatem realizacji ustaleń projektowanego dokumentu.

W przypadku planowania prac termomodernizacji budynków lub montażu paneli fotowoltaicznych na dachach informuję, że stanowią one potencjalne siedlisko chronionych gatunków ptaków, w tym m.in. jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*) oraz nietoperzy. W prognozie proszę przeanalizować zgodność planowanych działań z zakazami obowiązującymi w odniesieniu do zwierząt chronionych, wymienionymi w rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji.

W przypadku inwestycji związanych z lokalizacją liniowych elementów infrastruktury technicznej w prognozie proszę ocenić wpływ realizacji tego typu inwestycji na środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania na chronione gatunki roślin, grzybów i zwierząt i ich siedliska, tereny zieleni, zadrzewienia przydrożne itp., a także zaproponować działania minimalizujące ewentualne negatywne oddziaływania.

W przypadku inwestycji związanych z realizacją działania pn. „wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych” należy sprecyzować jakie dokładnie zadania przewiduje się wykonać w ramach tego celu. Następnie należy ocenić wpływ typu inwestycji na środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania na chronione gatunki roślin, grzybów i zwierząt i ich siedliska, tereny zieleni, zadrzewienia przydrożne itp., przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, a także zaproponować działania minimalizujące ewentualne negatywne oddziaływania.

W przypadku realizacji nowych nasadzeń zieleni zwracam uwagę, że wprowadzanie do środowiska przyrodniczego i przemieszczanie w nim gatunków obcych, jest co do zasady zakazane. Należy mieć na uwadze, że każdy gatunek obcy może w przyszłości stać się gatunkiem zagrażającym rodzimej bioróżnorodności; w odniesieniu do drzew status inwazyjnych zyskały w ostatnich dziesięcioleciach np. jesion pensylwański, dąb czerwony, a regionalnie i lokalnie także bożodrzew gruczołowaty, wiązowiec zachodni czy orzech włoski. Należy uwzględnić przedmiotowe informacje w projekcie Strategii oraz w prognozie.

Z uwagi na prawdopodobieństwo konieczności usuwania drzew i krzewów w związku z realizacją planowanych zadań, zwracam uwagę, że drzewa oraz krzewy wymagają szczególnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego. Najgroźniejszymi dla życia drzew są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Nie wolno dopuścić aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy również pamiętać aby zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie, np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby, tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarznięciem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać, że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew. (Suchocka M., Organizacja prac budowlanych na terenach zadrzewionych, Warszawa, 2016 r.).

Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska, tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji. Powyższe informacje proszę uwzględnić w prognozie.

Ponadto zwracam uwagę, że wyżej wspomniane drzewa lub krzewy mogą stanowić siedliska chronionych gatunków zwierząt m.in. ptaków i nietoperzy. W stosunku do ww. gatunków zwierząt obowiązują zakazy wymienione w rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, m.in.: zakaz niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, zimowisk lub innych schronień oraz zakaz niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą pod kątem występowania chronionych gatunków zwierząt, w tym ptaków i nietoperzy, na drzewach i krzewach, które przewidziane będą do wycinki. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków zwierząt termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji, a w przypadku naruszenia zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną zwrócić się do właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o uzyskanie zezwolenia na odstępstwa od obowiązujących zakazów. Zgodnie z art. 56 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie przyrody Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska lub regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na odstępstwa od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków chronionych z uwzględnieniem art. 56 ust. 4, 4a, 4b, 4c, 4d i 5 ustawy o ochronie przyrody.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 13 sierpnia 2024 roku nr DN-NS.9011.861.2024 ustalił zakres Prognozy. Prognoza oddziaływania na środowisko winna być sporządzona w zakresie, o którym mowa w art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 Ustawy. Ponadto prognoza powinna odnosić się do pełnej wersji projektowanego dokumentu i obejmować wszystkie potencjalnie planowane działania mogące znacząco oddziaływać na środowisko (zdrowie ludzi) zarówno w fazie realizacji, jak i eksploatacji. Stosownie do brzmienia art. 3 ust. 2 Ustawy należy podkreślić, że ilekroć w Ustawie jest mowa o oddziaływaniu na środowisko, rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o oś informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem. W prognozie oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 51 ust.1, uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

4. Zastosowane metody przy sporządzaniu prognozy

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody indukcyjno-opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w logiczną całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń Strategii. Posłużono się również metodą porównawczą, wykorzystując wiedzę o

funkcjonowaniu środowiska jako całości. Prognozę oddziaływania na środowisko przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz w tym kontekście - stopień ogólności (lub szczegółowości) ustaleń Strategii. Powyższe materiały pozwoliły opracować charakterystykę stanu funkcjonowania środowiska, a także określić szanse i zagrożenia wynikające z realizacji Strategii w odniesieniu do środowiska przyrodniczego oraz warunków życia mieszkańców i funkcjonowania lokalnych społeczności.

Dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych rodzajów działań Strategii. W tym celu posłużono się macierzą relacyjną elementów środowiska i kierunków działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych przewidzianych do realizacji, przedstawiającą w skondensowanej postaci możliwe oddziaływanie tych zadań na środowisko.

Analizowano bezpośredni wpływ celów Strategii na środowisko, jak również oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, chwilowe, stałe, pozytywne i negatywne. Brano pod uwagę odwracalność skutków podjętych działań, skalę czasową oddziaływań, zasięg przestrzenny, możliwość oddziaływania transgranicznego.

Przy ocenie starano się brać pod uwagę końcowy efekt realizacji przedsięwzięcia i jego potencjalne oddziaływanie na etapie normalnego funkcjonowania. Szczegółowa analiza oddziaływań w odniesieniu do poszczególnych obszarów interwencji oraz analiza oddziaływań dla etapu realizacji inwestycji została przedstawiona w kolejnych rozdziałach.

Przeprowadzając analizę potencjalnego oddziaływania Strategii na środowisko przyrodnicze odniesiono się do poszczególnych typów działań w niej zawartych. W stosunku do każdego rodzaju przedsięwzięcia zaplanowanego w ramach Strategii ochrony środowiska przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, obszary Natura 2000). Rozważono także potencjalne oddziaływanie na zdrowie ludzi, obiekty zabytkowe oraz na dobra materialne.

Ocenę i identyfikację znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w tabelach tzw. macierzach skutków środowiskowych, które są syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, krótkoterminowych czy długoterminowych oddziaływań tych zadań.

II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

1. Ustalenia Strategii, cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań

Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 jest kompleksowym dokumentem, podczas opracowywania którego dokładnie przeanalizowano aktualną sytuację gminy. Badanie uwzględniło zarówno mocne strony, które stanowią fundament do wykorzystania ich w dalszym rozwoju, jak i obszary problemowe wymagające specjalnej uwagi i rozwiązania. Podczas wywiadu pogłębionego, wraz z zaangażowanymi Członkami Zespołu ds. opracowania Strategii, stworzono misję, czyli główne cele i wartości, które stanowią przewodnik do określenia celów strategicznych Gminy Sośnie na przyszłość. Wizja gminy, czyli sprecyzowany obraz przyszłości, była kluczowym elementem, pomagającym w definiowaniu kierunku, w którym gmina powinna zmierzać, aby zrealizować swoje aspiracje i spełnić oczekiwania społeczności lokalnej. Cały proces strategiczny miał na celu ustalenie ram rozwoju gminy Sośnie na kolejne lata, gwarantując rozsądne działania i harmonijne wysiłki w dążeniu do zamierzonych celów.

Misja Gminy Sośnie brzmi następująco:

Gmina Sośnie na fundamencie unikalnych walorów środowiskowych, wraz ze swoimi mieszkańcami tworzy miejsce pozwalające znaleźć balans między pracą i rodziną, stwarzając zdrowe i zrównoważone warunki do rozwoju osobistego, społecznego i gospodarczego.

Misja Gminy Sośnie oparta jest nie tylko na idei zrównoważonego rozwoju, ale również na korzystaniu w pełni z obecnych zasobów, jakimi są walory środowiskowe i społeczność lokalna silnie utożsamiająca się z gminą. Równowagę gmina chce odnaleźć nie tylko w procesach rozwojowych, ale również poprzez zapewnienie swoim mieszkańcom warunków dogodnych do założenia rodziny, pracy i rozwoju osobistego. Gmina Sośnie dostrzega, iż podstawą do jej rozwoju jest chęć rozwoju jej mieszkańców.

Wizja Gminy Sośnie brzmi następująco:

Gmina Sośnie w 2030 r. jest miejscem łączącym pokolenia i oferującym atrakcyjne, bezpieczne i zielone miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku. Rozwinięty sektor turystyki i przetwórstwa rolno-spożywczego tworzy silną gospodarkę gminy, zapewniając stabilne zatrudnienie jej mieszkańcom. Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, zielona transformacja oraz dopasowana oferta usług społecznych, kulturalnych i zdrowotnych znacząco podniosły poziom życia mieszkańców.

Wizja gminy Sośnie oparta jest na zrównoważonym rozwoju w oparciu o wielopokoleniową społeczność lokalną, łączącą rozwój gospodarczy z troską o stan środowiska naturalnego i ekologię. To miejsce oferujące swoim mieszkańcom rozmaite możliwości rozwoju, aktywności i współpracy, zachowujące silną tożsamość lokalną.

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu gminy Sośnie, w szczególności uwzględniającej jej sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną, a także mikro- i makrootoczenie sformułowano trzy główne cele strategiczne. Realizacja każdego z nich ma przybliżyć gminę Sośnie do zrealizowania wizji, czyli pożądanego obrazu gminy w 2030 roku. Rozwinięciem celów strategicznych jest ich rozbięcie na kilka celów szczegółowych (operacyjnych), do których przypisane są kierunki działań, będące podstawową wiązką działań koniecznych do osiągnięcia, celem realizacji poczynionych założeń.

Cel strategiczny 1: Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury drogowej	Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych, parkingów, chodników, ścieżek rowerowych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej
	Poprawa bezpieczeństwa w sąsiedztwie dróg m.in.: poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, poprawę stanu oznakowania drogowego, doświetlenie i odpowiednie oznakowanie przejść dla pieszych, a w uzasadnionych przypadkach montaż sygnalizacji świetlnej
	Budowa, rozbudowa i modernizacja tras rowerowych (w tym dróg rowerowych oraz pieszo-rowerowych) na terenie gminy
	Utworzenie intensywnie eksploatowanych dróg gruntowych
	Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w szczególności dróg powiatowych, celem ich rozbudowy i modernizacji
	Poprawa dostępności do szerokopasmowego Internetu i współpraca z operatorami, celem zapewnienia dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom gminy
1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz z modernizacją istniejących stacji uzdatniania wody
	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, wraz z jej doprowadzeniem do możliwie jak największej liczby mieszkańców
	Rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie gminy
	Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia
	Prowadzenie stałej ewidencji i okresowych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne zlokalizowanych na terenie gminy
	Rozbudowa, przebudowa i odbudowa urządzeń melioracji szczegółowej, w tym rowów melioracyjnych
	Wsparcie w zakresie prawidłowego retencjonowania wody deszczowej
	Wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
	Rozszerzenie zakresu działań na rzecz podniesienia świadomości i prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy
	Zwiększanie stopnia informacji dla mieszkańców w zakresie prowadzonych programów wsparcia na rzecz podniesienia jakości środowiska w gminie
1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna	Opracowanie Planu Ogólnego dla gminy
	Aktualizacja i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
	Wyznaczenie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
	Sporządzenie katalogu działek inwestycyjnych, wraz z ich odpowiednim przeznaczeniem w opracowaniach planistycznych
	Wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych
	Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
	Zwiększanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej
	Wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców

Cel strategiczny 2: Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia	Wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, w szczególności w zakresie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, edukacyjnych i opiekuńczych
	Utworzenie punktu konsultacyjnego i doradczego dla producentów rolnych, mającego na celu ich integrację, zdobywanie nowych rynków zbytu i wsparcie przekształcenia gospodarstw w agroturystyczne, opiekuńcze lub edukacyjne
	Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych
	Wsparcie mieszkańców w zakresie aktywizacji zawodowej i zakładania działalności gospodarczej
2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o promocję istniejących terenów rekreacyjnych, gminnych zabytków i pomników przyrody
	Współpraca z lokalnymi rzemieślnikami, artystami, przedsiębiorcami i stowarzyszenie „Partnerstwo dla Doliny Baryczy” w celu wypracowania strategii rozwoju turystyki w oparciu o produkty lokalne
	Tworzenie i odnowienie tras pieszych, rowerowych, konnych i wodnych w oparciu o walory krajobrazowe i miejsca szczególne

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
	Wypożyczenie istniejących i nowo wytyczonych szlaków turystycznych w niezbędną infrastrukturę, np. kosze, ławki, stoły biesiadne, tablice informacyjne itp. Poprawa funkcjonowania Stanicy Biały Daniel, poprzez przygotowanie oferty sezonowej dla osób prywatnych i zorganizowanych wycieczek Przygotowanie i promocja kalendarza cyklicznych wydarzeń lokalnych, w szczególności w oparciu o produkty lokalne, walory kulturalne i rekreacyjne Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i zagospodarowanie terenu przy Zalewie w Sośniach, m.in.: poprzez budowę ścieżki spacerowej, tarasu widokowego itp.
2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję	Wykorzystanie i kreowanie rozpoznawalności znaków handlowych Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy Wzmacnianie współpracy z innymi gminami członkowskimi AKO, zwłaszcza o sąsiednim położeniu, poprzez przedstawianie wspólnych stanowisk i wzmacnianie swojej pozycji w strukturze stowarzyszenia Kreowanie rozpoznawalności produktów lokalnych gminy, w tym hodowli karpia Stworzenie logotypu i hasła marketingowego wykorzystywanego do promocji lokalnych wydarzeń

Cel strategiczny 3: Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych	Rozwój e-usług z zachowaniem zasad bezpieczeństwa cyfrowego i ochrony danych osobowych Integracja społeczna mieszkańców poprzez organizację wydarzeń i spotkań międzypokoleniowych, w tym edukację międzypokoleniową np. w zakresie edukacji ekologicznej Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej Zwiększenie dostępności infrastrukturalnej dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych Rozwój świadczenia usług prewencji i rozwiązywania problemów społecznych Organizacja mobilnych usług indywidualnych dla osób starszych, w tym opieka pielęgniarstwa, usługi techniczne i naprawcze, itp. Organizacja dowozów do specjalistycznych placówek medycznych dla osób starszych, niesamodzielnych lub z niepełnosprawnością Wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia, w tym organizacja programów profilaktycznych

3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza	Rozbudowa, modernizacja i doposażenie placówek oświatowych, w tym m.in.: poprawa stanu przyszkolnej infrastruktury sportowej, zakup pomocy naukowych niezbędnych do rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych, itp.
	Modernizacja i doposażenie placówek opieki nad dziećmi powyżej 3 roku życia i popularyzacja korzystania z opieki przedszkolnej wśród rodziców
	Zwiększenie dostępu do placówek opieki na dziećmi do lat 3
	Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli
	Wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, m.in.: poprzez powołanie Uniwersytetu III Wieku
	Kształtowanie postaw przedsiębiorczości m.in. poprzez włączenie mieszkańców w zajęcia z doradztwa zawodowego i organizację szkoleń umożliwiających przebranżowienie
	Zapewnienie efektywności nauczania języków obcych
	Rozwój wolontariatu na rzecz kształtowania postaw liderekich i obywatelskich wśród uczniów
3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną	Zapewnienie oferty kulturalnej odpowiadającej oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców z różnych grup wiekowych
	Umożliwienie większego zaangażowania społeczności lokalnej w organizację i przebieg wydarzeń kulturalnych czy sportowych w gminie
	Organizacja cyklicznych wydarzeń sportowych, np. lig sołeckich piłkarskich „piątek” czy koszykarskich „trójek”
	Pobudzanie aktywności społecznej oraz rozwój działalności organizacji pozarządowych, m.in. poprzez zlecanie części zadań własnych gminy stowarzyszeniom w formie konkursu ofert, co przełoży się na wzrost kreatywności i konkurencyjności

2. Powiązania z dokumentami szczebla międzynarodowego, krajowego, regionalnego i lokalnego

2.1. Szczebel międzynarodowy

Do dokumentów rangi międzynarodowej ujmujących cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu Strategii należą ratyfikowane przez Polskę konwencje międzynarodowe:

- Konwencja Genewska (1979) w sprawie transgranicznego zanieczyszczania powietrza na dalekie odległości mająca na celu ochronę człowieka i jego środowiska przed zanieczyszczeniem powietrza oraz dążenie do ograniczenia i stopniowego zmniejszania i zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, łącznie z transgranicznym zanieczyszczaniem powietrza na dalekie odległości,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (Rio de Janeiro, 1992), której głównym celem jest zapobieganie dalszym zmianom klimatu globalnego, ze szczególnym uwzględnieniem długoterminowego jego ocieplania na skutek wzrostu stężenia gazów cieplarnianych w atmosferze oraz Protokół z Kioto (1998) stanowiący uzupełnienie Konwencji klimatycznej,
- Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, sporządzona w Aarhus dnia 25 czerwca 1998 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 78 poz. 706), której podstawowym celem jest ochrona prawa każdej osoby do życia w środowisku odpowiednim dla jej zdrowia. Dla osiągnięcia celu w Konwencji określono działania w trzech obszarach dotyczących:

zapewnienia społeczeństwu przez władze publiczne dostępu do informacji dotyczących środowiska, ułatwienia udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji mających wpływ na środowisko, rozszerzenia warunków dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska,

- Europejska Konwencja Krajobrazowa sporządzona we Florencji w 2000 roku ma na celu ochronę różnorodności krajobrazów europejskich, zarówno naturalnych, jak i kulturowych, a także racjonalne zagospodarowanie i planowanie krajobrazu,
- Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r., zwana Konwencją Maltańską, której celem jest ochrona dziedzictwa archeologicznego jako źródła zbiorowej pamięci europejskiej i jako instrumentu dla badań historycznych i naukowych.

Akcesja Polski do Unii Europejskiej nałożyła na Polskę nowe obowiązki, wynikające z konieczności dostosowania prawa polskiego do regulacji unijnych. Ochrona środowiska wraz z Traktatem z Maastricht (1991) włączona została przez Wspólnoty Europejskie do spisu ich stałych zadań, dla których określono cele działań zapobiegawczych i regulujących. Obecnie prawo Unii Europejskiej regulujące ochronę środowiska liczy sobie kilkaset aktów prawnych, obejmujących dyrektywy, rozporządzenia, decyzje i zalecenia. Do priorytetów Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska zaliczyć należy m.in. przeciwdziałanie zmianom klimatu, ochronę różnorodności biologicznej, ograniczenie wpływu zanieczyszczenia na zdrowie, a także lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych.

Do dokumentów ustanowionych na szczeblu wspólnotowym, formułujących cele ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia omawianego projektu Strategii, zaliczyć można:

- Dyrektywę 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, której celem jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko,
- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, której celem jest ustalenie ram dla ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych,
- Dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu, która ustanawia szczególne środki, określone w art. 17 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60/WE, w celu zapobiegania i ochrony przed zanieczyszczeniem wód podziemnych,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy, która ma na celu m.in. utrzymanie jakości powietrza, tam gdzie jest ona dobra, oraz jej poprawę w pozostałych przypadkach.

Projekt Strategii respektuje zasady ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym, poprzez wprowadzenie odpowiednich zapisów określających zasady ochrony środowiska i przyrody.

W odniesieniu do ustanowionego w Konwencji Genewskiej i Dyrektywie UE z dnia 21 maja 2008 r. celu ochrony człowieka i jego środowiska przed zanieczyszczeniem powietrza, w projekcie Strategii zawarto ustalenia dotyczące zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez łagodzenie skutków zmian klimatu, wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze

źródeł odnawialnych, zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, zwiększanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej, wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców, minimalizowane ruchu samochodowego na obszarach objętych formami ochrony przyrody poprzez priorytet komunikacji pieszej i rowerowej, wdrożenia kompleksowej edukacji ekologicznej, a także zapewnienie należytej pomocy mieszkańcom gminy w pozyskaniu dofinansowania na wymianę źródeł ciepła w ramach programu „Czyste powietrze”.

W myśl Europejskiej Konwencji Krajobrazowej sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98), której celem jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu oraz organizowanie współpracy europejskiej w tym zakresie, opartej na wymianie doświadczeń, specjalistów i tworzeniu dobrej praktyki krajobrazowej, krajobraz jest ważnym elementem życia ludzi zamieszkujących w miastach i na wsiach, na obszarach zdegradowanych, pospolitych, jak również odznaczających się wyjątkowym pięknem. Ustalenia Konwencji wskazują na konieczność prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. W celu realizacji zapisów Konwencji podejmuje się działania zmierzające m.in. do: rozwoju zabudowy z zachowaniem ładu przestrzennego, poprawy funkcjonalności zagospodarowania przestrzeni, klaryfikacji i transparentności prowadzonej polityki przestrzennej. Respektując zapisy Konwencji Krajobrazowej w projekcie Strategii zawarto ustalenia dotyczące racjonalnej gospodarki przestrzennej i energetycznej, wśród najważniejszych celów należy wymienić utrzymanie wykształconej struktury funkcjonalno-przestrzennej, wyznaczenie stref o określonych sposobach zagospodarowania i użytkowania przestrzeni oraz konsekwentne przestrzeganie zasad realizacji ustaleń, ograniczenie rozwoju przestrzennego do zwartych kompleksów osadniczych, realizacja nowych obiektów kubaturowych na zasadzie wymiany kubatury w lukach zabudowy lub na zasadzie ograniczonego ekonomicznie uzasadnionego uzupełnienia struktur osadniczych z uwzględnieniem ochrony gruntów rolnych i zwartości struktur osadniczych, rehabilitacja budynków lub wymiana obiektów będących w złym stanie technicznym (stosowanie ulg i zachęt dla właścicieli nieruchomości podejmujących w/w zadania), budowa zorganizowanej gospodarki ściekowej na drodze rozwiązań zbiorowych i lokalnych.

W odniesieniu do ustanowionego w Konwencji Maltańskiej celu ochrony dziedzictwa archeologicznego w projekcie Strategii zawarto ustalenia dotyczące zabezpieczenia zabytkowej tkanki urbanistycznej przed postępującą degradacją, rozwoju turystyki i rekreacji w oparciu o promocję istniejących terenów rekreacyjnych, gminnych zabytków i pomników przyrody, kształtowanie świadomej postawy społecznej wobec istniejących w gminie zabytków, tradycji i kultury, funkcjonalizacja, poprawa dostępności i powiązanie przestrzenne głównych zabytków gminnych z poszczególnymi miejscowościami.

Cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym zostały przeniesione do krajowych i lokalnych dokumentów i na ich podstawie są realizowane. Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 ze zm.). Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

2.2. Szczebel krajowy

Cele strategiczne oraz kierunki działań zawarte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, które mieszkańcy napotykają na obszarze gminy Sośnie. Jednocześnie, są one zgodne i harmonijne z dokumentami strategicznymi o wyższym stopniu rangi na poziomie krajowym. Istotne z punktu widzenia opracowywanego dokumentu są takie opracowania jak: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Polityka ekologiczna państwa 2030, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

W Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) wskazano nowy model rozwoju regionalnego Polski. Przewidziano w nim rozwój naszego kraju jako społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze (np. przestały być miastami wojewódzkimi) przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe (np. negatywne skutki procesów demograficznych). W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 odzwierciedlenie znajdują postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony.

Głównym celem polityki regionalnej jest „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Wśród celów szczegółowych wymieniono m.in.:

- zwiększenie spójności rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
- przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.

W dokumencie określono wyzwania rozwojowe w kraju regionalnym do 2030 roku w świetle analiz terytorialnych:

- adaptację do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń do środowiska,
- zachowanie bogactwa przyrodniczego regionów,
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych,
- rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego,
- wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek,

W odniesieniu do KSRR w projekcie Strategii zdiagnozowano lokalne problemy rozwojowe i określono działania zaradcze oraz wyznaczano realizację inwestycji lokalnych, zidentyfikowano dziedziny, w których warto wprowadzać innowacje dla ożywienia lokalnej gospodarki oraz innowacje społeczne, za cel przyjęto wzmacnianie współpracy z innymi gminami członkowskimi Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej oraz kreowanie rozpoznawalności znaków handlowych Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy.

W systemie dokumentów strategicznych Polityka ekologiczna państwa 2030 stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) - SOR. W związku z powyższym, cel główny PEP2030, tj. rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, został przeniesiony wprost ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Kierunki interwencji obejmują wszystkie obszary tematyczne polityki ochrony środowiska. Stanowią wiązki działań i projektów strategicznych przyczyniających się do realizacji celów szczegółowych PEP2030:

- 1) Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:
 - Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód;
 - Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;
 - Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb;
 - Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.
- 2) Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:
 - Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu;
 - Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
 - Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;
 - Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa;
 - Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT.
- 3) Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych:
 - Przeciwdziałanie zmianom klimatu;
 - Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

W odniesieniu do wyżej wymienionych celów PEP2030 w projekcie Strategii ustalono kierunki:

- Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, wraz z jej doprowadzeniem do możliwie jak największej liczby mieszkańców;
- Rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie gminy;
- Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia;
- Prowadzenie stałej ewidencji i okresowych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne zlokalizowanych na terenie gminy;
- Rozbudowa, przebudowana i odbudowa urządzeń melioracji szczegółowej, w tym rowów melioracyjnych;
- Wsparcie w zakresie prawidłowego retencjonowania wody deszczowej;
- Wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne;
- Rozszerzenie zakresu działań na rzecz podniesienia świadomości i prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy;
- Zwiększanie stopnia informacji dla mieszkańców w zakresie prowadzonych programów wsparcia na rzecz podniesienia jakości środowiska w gminie;
- Opracowanie Planu Ogólnego dla gminy;
- Aktualizacja i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- Wyznaczenie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;

- Sporządzenie katalogu działek inwestycyjnych, wraz z ich odpowiednim przeznaczeniem w opracowaniach planistycznych;
- Wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych ;
- Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej;
- Zwiększanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej;
- Wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców;
- Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych.

Istotny dokumentem na poziomie krajowym, dotyczącym ochrony wód jest Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2022 r., w którym zapisano cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd). Wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych JCWP brano ponadto pod uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Obszar gminy Sośnie leży granicach JCWP o nr RW60001014259 - Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu, RW600010142899 - Sarni Rów, RW6000111429 - Polska Woda od Młyńskiego Rowu do Baryczy, RW600010141699 – Złotnica, RW6000111439 - Barycz od Dąbrówki do Sąsiedzicy, dla których stan wód oceniono jako zły. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dla dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027. Obszar gminy Sośnie leży granicach JCWPd 8GW600080. Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, celem środowiskowym dla tej części wód podziemnych w zakresie stanu chemicznego jest dobry stan chemiczny, natomiast celem środowiskowym w zakresie stanu ilościowego jest dobry stan ilościowy. Osiągnięcie celów środowiskowych dla JCWPd nr 80 nie jest zagrożone.

Projekt Strategii ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu, a rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej wpłynie na polepszenie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Wprowadzone w projekcie Strategii ustalenia nie przyczynią się do pogorszenia jakości wód na omawianym terenie i nie spowodują nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”.

2.3. Szczegel regionalny i lokalny

Celem Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej do roku 2030 jest określenie działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych lub docelowych substancji w powietrzu. Wskazanie właściwych działań wymaga zidentyfikowania przyczyn ponadnormatywnych stężeń oraz rozważenia możliwych sposobów ich likwidacji.

Cele i kierunki interwencji Programu oraz działania zmierzające do poprawy stanu środowiska zostały wskazane w ramach poszczególnych obszarów interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza – cele:
 - 1.1. Dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm w strefach
 - 1.2. Adaptacja do zmian klimatu;

- 1.3. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;
2. Zagrożenie hałasem – cele:
 - 2.1. Dobry stan klimatu akustycznego, brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu;
 - 2.2. Zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas;
3. Pola elektromagnetyczne – cel:
 - 3.1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych;
4. Gospodarowanie wodami – cele:
 - 4.1. Zwiększenie retencji wodnej województwa;
 - 4.2. Racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody;
 - 4.3. Przeciwdziałanie skutkom suszy;
 - 4.4. Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód;
5. Gospodarka wodno-ściekowa, - cele:
 - 5.1. Poprawa jakości wody;
 - 5.2. Wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich;
6. Zasoby geologiczne – cele:
 - 6.1. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas wydobywania kopalin;
 - 6.2. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;
7. Gleby – cele:
 - 7.1. Ochrona gleb przed degradacją, utrzymanie dobrej jakości gleb;
 - 7.2. Rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – cele:
 - 8.1. Redukcja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych;
 - 8.2. Ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania;
 - 8.3. Ograniczenie nielegalnego obrotu odpadami;
9. Zasoby przyrodnicze – cel:
 - 9.1. Zwiększenie lesistości województwa i zachowanie dobrego stanu terenów leśnych;
 - 9.2. Zachowanie różnorodności biologicznej;
10. Zagrożenie poważnymi awariami – cel:
 - 10.1. Brak incydentów o znamionach poważnej awarii.

Poza głównymi obszarami interwencji w strategii ochrony środowiska uwzględniono również zagadnienia horyzontalne takie, jak działania edukacyjne, czy monitoring środowiska. Wszystkie cele strategiczne Projektu Strategii Rozwoju Gminy Sośnie nawiązują do celów i kierunków ww. Programu.

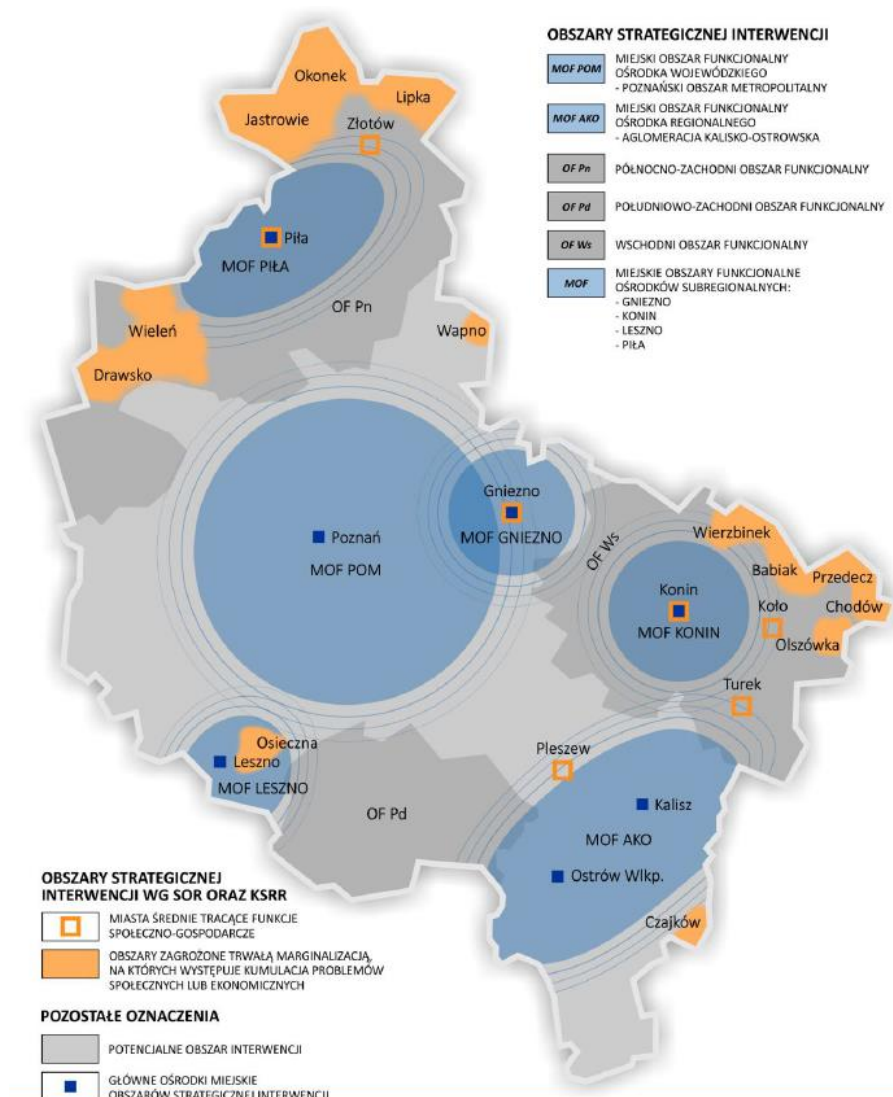
W Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono wizję rozwoju województwa, misję oraz cel generalny. Misją Samorządu Województwa jest umacnianie krajowej i europejskiej pozycji Wielkopolski, rozwój jej potencjału społecznego i gospodarczego, podnoszenie poziomu życia mieszkańców oraz dbałość o środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe regionu dla dobra jego obecnych i przyszłych pokoleń w myśl zasad zrównoważonego rozwoju. Rozwój Wielkopolski ma przebiegać według modelu funkcjonalnego, zakładającego zrównoważony terytorialnie rozwój regionu, wzajemnie korzystne relacje zarówno w przestrzeni, jak i w układzie sfer gospodarczych i społecznych, a także powiązania międzyinstytucjonalne i partnerskie współdziałanie. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku zalicza gminę Sośnie do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, czyli obszaru funkcjonalnego dwóch powiązanych ze sobą ośrodków miejskich: Kalisza i Ostrowa oraz gmin sąsiadujących. Bilateralny charakter ośrodka stanowi unikalny obszar w skali województwa. AKO charakteryzuje się wysokorozwiniętą funkcją przemysłową obszaru, dzięki czemu występuje na jej obszarze duże zagęszczenie podmiotów gospodarczych. Obszar AKO charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem w zakresie dostępności komunikacyjnej. Głównym priorytetem rozwojowym pozostaje zatem poprawa dostępności komunikacyjnej, przede wszystkim poprzez dalsze integrowanie systemów komunikacyjnych między poszczególnymi gminami członkowskimi AKO, rozwój tras drogowych ruchu przyspieszonego oraz kolei. Wśród szczególnie niekorzystnych trendów w AKO należy z kolei wskazać na starzejące się społeczeństwo oraz ogólny ubytek liczby ludności. Niewspółmierny względem siebie jest również poziom rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych gmin i powiatów tworzących AKO, co determinuje potrzebę prowadzenia działań zmierzających do wyrównywania szans rozwojowych obszarów najsłabiej rozwiniętych.

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego wskazanym w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej będzie osiągnięcie wysokiego poziomu spójności, konkurencyjności i dostępności obszaru, służącego podnoszeniu jakości życia mieszkańców, poprzez kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, z podkreśleniem jej rozpoznawalności w przestrzeni regionu i kraju.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Kształtowanie efektywnej struktury sieci osadniczej
- Cel 2. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej
- Cel 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
- Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego
- Cel 5. Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego
- Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej

Rysunek 1. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz ze Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.

Tabela 1. Spójność celów strategicznych dla dokumentów na szczeblu regionalnym.

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	• podnoszenie i promocja atrakcyjności inwestycyjnej jako jedno z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność AKO • podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej • promowanie i wspieranie samozatrudnienia, m.in. przez opracowanie atrakcyjnej oferty instrumentów finansowych • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, w tym wymagań wysokotechnologicznego przemysłu, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego, dualnego i zawodowego • podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej • wzmocnienie potencjału IOB i zapewnienie przedsiębiorcom szerokiego wachlarza usług doradczych dla MŚP i rzemiosła • wsparcie działalności klastrowej, w tym klastra lotniczego i spożywczego • mobilizacja współpracy nauki i biznesu, zwiększenie zainteresowania sektora prywatnego działalnością B+R, rozwój szkolnictwa wyższego AKO • wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Kaliszu	4. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną, ponadlokalną pozycję gospodarczą 4.1. Zapewnienie wysokiej aktywności gospodarczej i konkurencyjności Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej 4.2. Wsparcie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego 4.3. Integracja i wzmocnienie współpracy pomiędzy samorządami, sektorem nauki i biznesu 4.4. Wsparcie lokalnego rynku pracy	2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja 2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia 2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję 3. Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas 3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	• rozwój usług wyższego rzędu stanowiących istotne uzupełnienie oferty opieki zdrowotnej • rozwój usług społecznych • upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców AKO • rozwój obsługi turystycznej z poszanowaniem dziedzictwa przyrodniczego i stworzenie produktu kulturalno-turystycznego AKO • wykorzystanie potencjału przyrodniczego przez modernizację dróg wodnych dla celów turystycznych, wykorzystanie walorów nadrzecznych na potrzeby rekreacyjno-wypoczynkowe	3. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska integrująca lokalne wspólnoty i wzmacniająca wymiar społeczny 3.1. Poprawa jakości i dostępności do edukacji na wszystkich jej etapach 3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych oraz deinstytucjonalizacja usług społecznych 3.3. Ochrona i popularyzacja dziedzictwa kulturowego 3.4. Poprawa infrastruktury turystycznej oraz integracja związanej z nią oferty dla mieszkańców 3.5 Integracja społeczności lokalnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego	1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia 1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej 2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja 2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej 3. Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas 3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych 3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza 3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	• rozwój systemu komunikacji i infrastruktury transportowej • zapewnienie sprawnego i bezpiecznego połączenia pomiędzy dwoma rdzeniami Aglomeracji wzmacniających integrację AKO, m.in. przez budowę obwodnicy miasta Kalisza w ciągu DK nr 25; modernizację i rozbudowę DK nr 12 i 25; • dążenie do lepszego skomunikowania AKO z Poznaniem przez budowę drogi S11 oraz zwiększenie liczby połączeń kolejowych między Kaliszem a Poznaniem • rozwój linii Kolei Dużych Prędkości „Y” w wariantcie uwzględniającym rozgałęzienie na obszarze Aglomeracji • wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej AKO przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, rozwój transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, uruchomienie kolei aglomeracyjnej, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych • budowa multimodalnego węzła transportowego i centrum logistycznego o szerokim zasięgu • rozwój portu lotniczego Michałków przez integrację funkcji sportowo-rekreacyjnych z obsługą ruchu lotniczego prywatnego i komercyjnego ze szczególnym uwzględnieniem lotnictwa biznesowego • wsparcie kształtowania zielonego pierścienia AKO w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji	1. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność 1.1. Rozwój zintegrowanego transportu 1.2. Wsparcie przyjaznej środowisku, zrównoważonej mobilności 2. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformację i poprawę jakości środowiska. 2.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i adaptacja do zmian klimatu 2.2. Rozwój terenów zieleni oraz wsparcie ochrony przyrody 2.3. Poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie efektywności energetycznej 3.4. Wsparcie efektywnego i przyjaznego środowisku systemu gospodarowania odpadami oraz wdrażanie rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym	1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia 1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej 1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu 1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna 2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja 2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
	• wyposażenie i integracja służb zaangażowanych w usuwanie skutków klęsk żywiołowych i środowiskowych oraz inwestycje w systemy wykrywania zagrożeń • przeciwdziałanie suszy i powodzi – wzrost retencji wody, w tym budowa Zbiornika Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie • poprawa jakości powietrza, m.in. przez działania na rzecz efektywności energetycznej i rozwój alternatywnych źródeł energii • rozwój inicjatyw klastrowych w sektorze energetycznym, w tym dalsza rozbudowa Ostrowskiego Rynku Energii jako narzędzia do osiągnięcia samowystarczalności energetycznej • zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej i inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną		

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	• prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, w tym mieszkaniowej • rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych • wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w usługach • rozwój współpracy w ramach ZIT AKO przez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych w działania rozwojowe obszaru, rozwój współpracy na wszystkich szczeblach administracji	5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usług publiczne o znaczeniu ponadlokalnym 5.1. Integracja lokalnych polityk przestrzennych, ograniczenie rozlewania się zabudowy oraz rewitalizacja miast i wsi 5.2. Rozwój cyfrowy, zmniejszenie poziomu wykluczenia cyfrowego oraz wdrażanie inteligentnych rozwiązań technologicznych 5.3. Wspieranie efektywnego zarządzania oraz budowanie pozytywnego wizerunku Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej na zewnątrz	1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia 1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna 2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja 2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję 3. Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla Ciebie, dla nas 3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych

Zgodnie z Planem zagospodarowania województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego, gmina Sośnie zaklasyfikowania została także do innych obszarów interwencji:

- Obszarów wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych,
- Obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,
- Obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,
- Obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe,
- Obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

Szczegółowe cele polityki regionalnej dla każdego ze wskazanych powyżej obszarów ujęte zostały w *Strategii*.

Gmina Sośnie położona jest w prowincji Niziny środkowoeuropejskiej, podprowincji Niziny środkowopolskie, makroregionie Obniżenia Milicko-Głogowskiego (zwanego również Pradolina Barucko-Głogowską), mezoregionie Kotliny Milickiej (zwaną też Kotliną Odolanowską). Jest to mezoregion będący pradoliną powstałą podczas cofania się lądolodu, w wyniku działalności wód roztopowych. Poprzez osiągnięty niewielki nurt wody, a także licznie rozczłonkowane koryta, przeważała działalność akumulacyjna wody nad erozyjną. W wyniku tych procesów powstało równoleżnikowe zagłębienie o płaskim dnie i niezbyt żyznych glebach (z przewagą gleb piaszczystych, głównie bielcowych). Jednak poza lasami i łąkami, w regionie Kotliny Milickiej charakterystyczną cechą krajobrazu są liczne stawy hodowlane powstałe w dolinie Baryczy. Kolejnym typowym elementem krajobrazu są liczne, aczkolwiek niewielkie ciek wodne. Tym samym na terenie gminy Sośnie można wyróżnić strugi, strumienie i rzeki, odwadniające tereny. Najważniejszym z nich jest Młyńska Woda, na której utworzono zbiornik retencyjny w Sośniach. Jest to sztuczne jezioro zaporowe powstałe poprzez pogłębienie misy zabagnionego stawu. Wody jeziora są regularnie zarybiane, będąc pod zarządem Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Kaliszu. Mimo, iż rzeźba terenu w gminie Sośnie nie jest zbyt zróżnicowana, to towarzyszą jej unikalne krajobrazy i malownicze scenerie leśne. Deniwelacje terenu sięgają maksymalnie 84 m, bowiem najniżej położony punkt w gminie znajduje się we wsi Bogdaj na wysokości 115 m n.p.m, najwyższym zaś jest Winna Góra - 199 m n.p.m.

1.2. Klimat

Gmina Sośnie położona jest w strefie klimatu umiarkowanego. Warunki klimatyczne i zjawiska meteorologiczne kształtowane są przez napływające masy powietrza kontynentalnego ze wschodu i masy powietrza morskiego z Oceanu Atlantyckiego. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7 - 8 °C (styczeń -3 °C, lipiec 18°C), natomiast średnia suma roczna opadów to 573 mm. Największe opady obserwuje się w lipcu, a najmniejsze w lutym/marcu. Na obszarach objętych zmianą Studium dominują wiatry zachodnie i południowo-zachodnie. Średnia prędkość wiatru wynosi średnio 3,0-3,5 m/s. Frekwencja cisz atmosferycznych wynosi średnio 5-10%. Wiosna pojawia się wcześniej i charakteryzuje się stosunkowo niskimi temperaturami. Okres wegetacyjny trwa 220-225 dni w roku, a średnia wilgotność względna wynosi 80%.

Najbliższymi miastami, w których znajdują się stacje meteorologiczne umożliwiające wyznaczenie różnicy wiatrów są Wrocław i Kalisz. Jak wynika z obserwacji meteorologicznych przeprowadzonych dla stacji meteorologicznej w Kaliszu, najczęściej wiatrów wieje z kierunku zachodniego - ponad 50%. Najmniej wiatrów wieje z kierunku północnego, przeważają wiatry o niskich prędkościach.

Obserwuje się systematyczną tendencję do wzrostu temperatury powietrza. Opady są bardziej gwałtowne, krótkotrwałe, niszczycielskie powodujące coraz częściej gwałtowne powodzie; zanikają opady poniżej 1 mm/dobę. W ostatnich kilkudziesięciu latach można zauważyć wzrost częstotliwości zjawiska suszy. Bezpośrednie przyczyny występowania suszy w Polsce to utrzymujące się przez ponad 10 dni okresy bezopadowe z niską temperaturą powietrza w zimie - przy braku opadów i pokrywy śnieżnej, utrzymywanie się w okresie wiosenno-letnim wysokiej temperatury z silną insolacją słoneczną, brakiem opadów i bardzo słabym wiatrem oraz długimi okresami trwania od 15 do 20 dni. Skutkami ocieplenia się klimatu to wzrost występowania groźnych zjawisk pogodowych takich wyżej wspomniana susza, wiatry huraganowe, trąby powietrzne oraz grad. Obserwuje się tendencje wzrostowe fal upałów, maksymalna temperatura powyżej 30°C utrzymująca się przynajmniej 3 dni oraz tendencje spadkową liczby dni mroźnych i bardzo mroźnych.

Krajowa polityka adaptacyjna opiera się na dokumencie pn. „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań, jakie należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach. Do tych sektorów i obszarów, które występują w gminie Sośnie, zalicza się gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna i obszar prawnie chroniony, zdrowia, energetyki, budownictwa, transportu oraz gospodarki przestrzennej i obszarów zurbanizowanych.

Cele i zakres działań w Strategii Rozwoju Gminy Sośnie są zgodne z celami i kierunkiem działań SPA 2020. Istotnym priorytetem Strategii Rozwoju Gminy Sośnie jest przeciwdziałanie negatywnym skutkom zachodzących zmian klimatu tj. deszcze nawalne czy susze fizjologiczne.

1.3. Gleby

Gleby na terenie gminy Sośnie nie są szczególnie żyzne (dominuje V i VI klasa). Przeważają gleby bielcowe, wytworzone na piaskach luźnych. Jakość gleb nie pozwala jednak na prowadzenie intensywnej produkcji rolnej.

W strukturze użytkowania gruntów przeważają tereny leśne, stanowiące ponad 55% ogółu powierzchni gminy oraz użytki rolne zajmujące 40% ogółu powierzchni. Gmina posiada ekstensywny rolniczy charakter. Gmina Sośnie charakteryzuje się wysoką lesistością, kulturą rolną a także hodowlaną w zakresie akwakultury. Jakość gleb nie pozwala jednak na prowadzenie intensywnej produkcji rolnej. Według wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP) biorącego pod uwagę aspekty związane z jakością i przydatnością rolniczą gleb, agroklimatem, rzeźbą terenu i stosunkami wodnymi gleb gmina Sośnie osiągnęła wynik poniżej 52 pkt. (przedział ogólny 19,5 - 120 pkt). Tym samym została zaliczona do gmin o niskim potencjale do prowadzenia produkcji rolnej. Z wyjątkiem Moźdzanowa, wszystkie sołectwa gminy zostały zakwalifikowane jako obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) z ograniczeniami naturalnymi - strefa II (nizinne). Kwalifikacja ta poza oceną warunków gospodarowania na danym terenie, determinuje również wysokość dopłat kierowanych do lokalnych producentów rolnych.

W projekcie Strategii zawarto kierunki działań mające na celu ochronę przed zainwestowaniem gleb o wysokiej jakości, cechujących się wysoką przydatnością rolniczą oraz kontynuację rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej.

1.4. Zasoby naturalne

Na terenie gminy Sośnie występują złoża gazu ziemnego, kruszyw naturalnych i torfów. W północnej części gminy znajduje się kilkanaście odwiertów gazu ziemnego. Gaz znajduje się w strukturach brachyantyklinarnych piasków perskich i wapieni cechsztyńskich, zalegających na głębokości 1200 – 1500m. Jest to gaz o dużej zawartości metanu stosowany jako wysokokaloryczne paliwo oraz półprodukt do syntezy chemicznej. W gminie znajduje się tylko południowy skraj udokumentowanego złoża z „rejonu odolanowskiego”.

Na terenie gminy Sośnie prowadzono prace poszukiwawcze w roku 1967 w rejonie wsi: Kąty Śląskie, Cieszyn i Pawłów oraz w latach 1979 – 80 na obszarze między Międzyborzem, Kątami Śląskimi i Cieszynem. Wyniki badań w zakresie możliwości udokumentowania złóż kruszywa naturalnego były negatywne.

Na terenie gminy Sośnie istnieje kilka odsłoneń utworów piaszczystych. Eksploatowane one są w rejonie Cieszyna, Kątów Śląskich, Pawłowa, w miejscowości Łomy koło Cieszyna, Granowca,

Kałkowskie oraz miejscowość Kopalina. Eksploatacja jest niewielka i sporadyczna. W obrębie gminy Sośnie nie ma złóż piasków lub żwirów o udokumentowanych bądź zarejestrowanych zasobach.

Złóża torfów przebadano w rejonie miejscowości Młynik, Chojnik i Pawłów. Udokumentowane torfowiska to torfowiska niskie z przewagą łąkowych i turzycowych, o miąższości ca 0,50 m. Torfowiska nie nadają się do eksploatacji przemysłowej ze względu na nieprzemysłową miąższość i popielność. Najwłaściwsze zatem będzie zrezygnowanie z wydobywania surowca. Po uregulowaniu stosunków wodnych i zastosowaniu właściwej agrotechniki stanowić mogą dobre obiekty łąkarskie.

1.5. Wody powierzchniowe i podziemne

Podstawową jednostką gospodarki wodnej w myśl polskiego prawa, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną jest Jednolita Część Wód (JCW). Jednolite części wód dzielimy na Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP) i Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd).

Celem ochrony wód jest osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych, jednolitych części wód podziemnych oraz obszarów chronionych, a także poprawa jakości wód oraz biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na terenach podmokłych.

W odniesieniu do wód powierzchniowych celem środowiskowym jest:

- nie pogarszanie stanu wód, osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód,
 - stopniowe redukcje zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi oraz substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego,
 - zaprzestanie, stopniowe eliminowanie lub ograniczanie emisji substancji priorytetowych oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego,
- spełnienie wymagań szczególnych w odniesieniu do obszarów chronionych (np. obszary chronione przyrody, kąpieliska), tj. jest osiągnięcia norm i celów ustanowionych dla obszarów chronionych.

W odniesieniu do wód podziemnych celem środowiskowym jest:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń,
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu,
- ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Obszar gminy Sośnie leży w zlewniach następujących jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP).

Tabela 2. Jednolite Części Wód Powierzchniowych znajdujące się na obszarze gminy Sośnie.

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych	Udział powierzchni danej zlewni JCWP w powierzchni gminy
RW600010141699	Złotnica	ZAGROŻONA	13,69%
RW60001014259	Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu	ZAGROŻONA	22,94%
RW600010142899	Sarni Rów	ZAGROŻONA	56,26%

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych	Udział powierzchni danej zlewni JCWP w powierzchni gminy
RW6000111429	Polska Woda od Młyńskiego Rowu do Baryczy	ZAGROŻONA	4,19%
RW6000111439	Barycz od Dąbrówki do Sąsiedzicy	ZAGROŻONA	2,91%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie.

Stopień zanieczyszczenia wód na terenie gminy spowodowany jest rodzajem zagospodarowania zlewni oraz wpływem działalności antropogenicznej na stan jednolitych części wód. Uniemożliwia to osiągnięcie założonych celów środowiskowych, co powoduje konieczność przesunięcia w czasie zapisów zawartych w Ramowej Dyrektywie Wodnej, z uwagi na brak rozwiązań technicznych umożliwiających przywrócenie odpowiedniego stanu wód.

Tabela 3. Stan JCWP na terenie gminy Sośnie.

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód	Status	Zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych
RW60001014259	Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu	umiarkowany stan	poniżej dobrego	zły	naturalna	zagrożona
RW600010142899	Sarni Rów	zły stan	poniżej dobrego	zły	naturalna	zagrożona
RW6000111429	Polska Woda od Młyńskiego Rowu do Baryczy	słaby potencjał	poniżej dobrego	zły	silnie zmieniona	zagrożona
RW600010141699	Złotnica	umiarkowany stan	poniżej dobrego	zły	naturalna	zagrożona
RW6000111439	Barycz od Dąbrówki do Sąsiedzicy	słaby potencjał	poniżej dobrego	zły	silnie zmieniona	zagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry; „Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu – tabela”.

Tabela 4. Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników JCWP na terenie gminy Sośnie.

Kod JCWP	Kod JCWP	Status jcwp	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne		
			Rok badań	PoM	Klasa	Rok badań	PoM	Klasa	Rok badań	PoM	Klasa
PLRW60001014259	Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu	NAT				2023	0,30677	1			NIE
PLRW600010142899	Sarni Rów	NAT	2023	0,39971	5	2023	0,38851	>2	2023	0,13932	2
PLRW6000111429	Polska Woda od Młyńskiego Rowu do Baryczy	SZCW		0,09367	5	2023	0,4209	>2	2023	0,49458	2
PLRW600010141699	Złotnica	NAT	2023			2023	0,49719	>2			NIE
PLRW6000111439	Barycz od Dąbrówki do Sąsiecznicy	SZCW	2023	0	5	2023	0,30205	>2	2023	0,2049	>2

Źródło: Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za rok 2023.

W związku ze złym stanem wód JCWP na terenie gminy Sośnie, zagrożone są one nieosiągnięciem celów środowiskowych. Celem środowiskowym dla JCWP jest osiągnięcie dobrego potencjału/stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego, dlatego odroczenia w czasie terminu osiągnięcia celów środowiskowych do 2027 r. na podstawie aPGWII dla dorzecza Odry.

Obszar gminy Sośnie leży w zlewniach następujących jednolitych części wód podziemnych (JCWPd).

Tabela 5. Jednolite Części Wód Podziemnych znajdujące się na obszarze gminy Sośnie.

Kod JCWPd	Numer JCWPd	Zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych	Udział powierzchni danej JCWPd w powierzchni gminy
PLGW600080	80	NIEZAGROŻONA	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie.

Części Wód Podziemnych nr 80 oznaczonej kodem PLGW600080 o powierzchni 1723,5 km², obszar dorzecza Odra, region Wodny Środkowej Odry. W 2019 roku Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Próbki wód podziemnych pobrano w 1289 punktach pomiarowych. Dane uzyskane podczas badań monitoringowych w 2019 roku posłużyły do oceny stanu jednolitych części wód podziemnych, która została wykonana zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w podziale na 172 JCWPd.

Tabela 6. Stan JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy Sośnie.

Kod JCWPd	Ocena stanu JCWPd			Cel środowiskowy JCWPd na lata 2022 -2027	
	aktualna ocena stanu chemicznego	aktualna ocena stanu ilościowego	rok oceny	Stan chemiczny	stan ilościowy
PLGW600080	dobry	dobry	2019	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie.

Według zapisów Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry jednolita część wód podziemnych PLGW600080 określona została jako JCWPd o dobrym stanie chemicznym, dobrym stanie ilościowym i jako niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych, które polegają na osiągnięciu/utrzymaniu dobrego stanu jakościowego i ilościowego.

Tabela 7. Wyniki monitoringu dla punktów pomiarowo-kontrolnych w obrębie JCWPd 80.

Kod JCWPd	Numer punktu pomiarowego wg ID Monitoring	Gmina	Miejscowość	Użytkowanie terenu	Rok badań	Klasa jakości 2022 końcowa
PLGW600080	285	Milicz	Milicz	2. Zabudowa miejska luzna	2022	II
PLGW600080	684	Milicz	Potasznia	9. Łąki i pastwiska	2022	IV
PLGW600080	1318	Ostrów Wielkopolski	Ostrów Wielkopolski	5. Tereny przemysłowe	2022	III
PLGW600080	3429	Cieszków	Jankowa	10. Lasy	2022	II
PLGW600080	3442	Odolanów	Raczyce	9. Łąki i pastwiska	2022	II
PLGW600080	3443	Sośnie	Chojnik	7. Grunty orne	2022	III
PLGW600080	3445	Przygodzice	Czarnylas	10. Lasy	2022	II
PLGW600080	3446	Przygodzice	Chynowa	9. Łąki i pastwiska	2022	III
PLGW600080	3447	Rozdrażew	Dąbrowa	7. Grunty orne	2022	II
PLGW600080	7349	Syców	Biskupice	4. Zabudowa wiejska	2022	II
PLGW600080	7672	Twardogóra	Goszcz	4. Zabudowa wiejska	2022	III
PLGW600080	8455	Ostrzeszów	Szklarka Przygodzicka	4. Zabudowa wiejska	2022	IV

Źródło: Opracowano na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska” (listopad 2022).

Realizacja ustaleń projektu Strategii nie spowoduje nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Zgodnie ze mapą Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, opracowaną przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie, na obszarze gminy Sośnie zlokalizowany jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP 303) - Pradolina Barycz - Głogów (E).

GZWP nr 303 Pradolina Barycz - Głogów (E) o powierzchni 1583 km², o bardzo znacznych zasobach użytkowych sięgających 199 tys. m³/dobę. GZWP nr 303 jest położony wzdłuż rzeki Baryczy, na przedpolu Wzgórz Trzebnickich i Twardogórskich. Stanowi wschodni fragment erozyjno-akumulacyjnej struktury pradoliny Barycko-Głogowskiej, od południa zamknięty zaburzoną glaciektogenicznie strefą wzgórz moreny spiętrzonej i czołowej, od północy - zbudowanymi z glin zwałowych wysoczyznami, od zachodu - rzeką Odrą, a od wschodu doliną rzeki Prosnicy. Jest zbiornikiem o charakterze porowym, na ogół pozbawiony izolacji lub słabo izolowany od powierzchni terenu. Zwierciadło wody ogólnie zalega na głębokości 1-5 m, miejscami nieco głębiej.

Zbiornik jest związany ze strukturą pradoliną pra-Baryczy o założeniach wieku wczesno plejstocenicznego. Tworzą go osady piaszczysto żwirowe, piaszczyste i piaszczysto pylaste,

związane ze wszystkimi kolejnymi ogniwami plejstocenu i holocenu, tworząc dwie warstwy wodonośne: górną, przypowierzchniową o zwierciadle swobodnym i dolną o zwierciadle napiętym, rozdzielone serią półprzepuszczalnych utworów zastoiskowych (mułków, pyłów, łąw warwowych i lokalnie z wkładkami torfów) i glin zwałowych. Współczynnik filtracji pierwszej warstwy wodonośnej wynosi 0,2 -50 m/d, a wodoprzewodność - 12 -12 410 m²/d. Współczynnik filtracji drugiej warstwy wodonośnej zmienia się w przedziale 0,5 -130 m/d, a wodoprzewodność - 25 -2400 m²/d.

Obszar zbiornika stanowi zarazem główny obszar jego alimentacji, gdzie zachodzą procesy formowania zasobów na drodze przesączania wód opadowych w przepuszczalne i półprzepuszczalne podłoże. Dodatkowo jest zasilany od południa oraz częściowo zachodu i wschodu wodami spływającymi z Wzgórz Trzebnickich oraz od północy wodami napływającymi z Wysoczyzny Leszczyńskiej i Kaliskiej. Jednocześnie jest strefą drenażu głównie rzeki Barycz z jej dopływami na całym swoim obszarze.

Stan chemiczny wód podziemnych czwartorzędowego piętra wodonośnego jest na ogół dobry, a ich jakość ogólnie zaliczono do klas I - III. Ze względu na podwyższone, niezgodne z wymaganiami dla wód pitnych stężenia żelaza i manganu, wody te są zdatne do spożycia po prostym uzdatnieniu. Z uwagi na brak izolacji od powierzchni, warstwy wodonośne pradoliny są podatne na zanieczyszczenie, a jakość wód może być zmienna, co szczególnie uwidacznia zwiększone stężenie związków azotu w wodach z pojedynczych otworów studziennych.

Dominującymi elementami zagospodarowania powierzchni zbiornika są tereny rolnicze i lasy (95% powierzchni), z rozproszonymi ogniskami potencjalnych zanieczyszczeń. Prawie cały obszar zbiornika jest objęty obowiązującymi i planowanymi formami ochrony przyrody (obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu i rezerваты).

Wyznaczony obszar ochronny zbiornika na podstawie izochrony 25 lat czasu migracji zanieczyszczeń do poziomu wodonośnego, obejmuje zasięgiem znaczną powierzchnię zbiornika (2398 km²), przekraczając jego granice na wszystkich kierunkach. Odkryty, płytko zalegający poziom wodonośny będący w więzi hydraulicznej z głębiej leżącym horyzontem wodonośnym determinuje krótki czas migracji zanieczyszczeń, stąd praktycznie cały obszar zbiornika (99%) charakteryzuje się bardzo wysoką i wysoką podatnością na zanieczyszczenia. Zbiornik ten należy do strefy ochronnej wód podziemnych i jest mu przyznana ranga najwyższej ochrony.

Tabela 8. Parametry GZWP nr 303 Pradolina Barycz - Głogów (E).

Nr GZWP	Nazwa GZWP	Typ ośrodka	Wiek skał	Powierzchnia GZWP	Średnia głębokość ujęć	Zasoby dyspozycyjne
303	Pradolina Barycz-Głogów	porowy	Q _p - utwory czwartorzędu w pradolinach	1583	60	199

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie.

Charakterystyczną cechą krajobrazu gmina Sośnie są liczne stawy hodowlane powstałe w dolinie Baryczy. Kolejnym typowym elementem krajobrazu są liczne, aczkolwiek niewielkie cieki wodne.

Rozbudowana sieć cieków wodnych przepływających przez teren gminy, przełożyła się na potrzebę stworzenia sztucznego zbiornika retencyjnego w Sośniach. Regulacja stosunków wodnych przełożyła się na małe występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy. Trzy główne rzeki to: Młyńska Woda, Kobylarka i Jaźwiniec. W przypadku dwóch pierwszych, stanowiły one podstawę do utworzenia stawów hodowlanych, które obecnie zajmują

się przede wszystkim hodowlą karpia. Rzeki spływają w kierunku północno-zachodnim (zgodnie z nachyleniem kraju), dzięki czemu stawy hodowlane zlokalizowane są przede wszystkim w zachodniej części gminy, w miejscowościach Możdżanów, Szklarka Śląska i Janisławice.

Na terenie gminy Sośnie nie znajdują się strefy ochrony ujęć wody.

1.5.1. Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych, zagrożenie powodziowe oraz zagrożenie suszą

W 2021 roku dostęp do sieci wodociągowej w gminie Sośnie miało 89,5% mieszkańców. Jednakże dostęp do sieci kanalizacyjnej na terenie gminy miało jedynie 12,1% mieszkańców. Oznacza to, iż 77,4% mieszkańców posiada dostęp do sieci wodociągowej, bez zapewnienia usługi odbioru ścieków komunalnych. W przypadku dostępu do sieci kanalizacyjnej, gmina wypadła znacznie gorzej niż średnia dla powiatu i województwa. Niedorozwój sieci kanalizacyjnej w przypadku gminy Sośnie jest znaczący, wymusza on na mieszkańcach posiadanie bezodpływowych zbiorników gromadzących ścieki komunalne lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Indywidualne gospodarowanie ściekami komunalnymi najczęściej odbywa się ze szkodą dla środowiska przyrodniczego, poprzez często występujące zaniedbania w zakresie konserwacji zbiorników bezodpływowych, ich nielegalnego opróżniania lub powstałych uszkodzeń. Gmina podejmuje działania w zakresie kontroli wywozu nieczystości płynnych, a także prowadzi inwentaryzację szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Działania te mają zminimalizować powstające szkody dla środowiska naturalnego.

Należy zwrócić uwagę na położenie niektórych domostw w dużej odległości od terenów zwartej zabudowy i brak ekonomicznego uzasadnienia dla doprowadzania do nich przyłączy sieciowych. Dostrzega się natomiast potrzebę modernizacji istniejącej sieci wodociągowej, która przełoży się na jej mniejszą awaryjność. Mieszkańcy gminy Sośnie mają bardzo niskim dostępem do sieci kanalizacyjnej, w związku z tym gmina Sośnie przystąpiła do rozbudowy oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w miejscowości Sośnie. Inwestycja została zakończona 29.02.2024 r. Dzięki poczynionym działaniom usprawniony zostanie proces oczyszczania ścieków, a w najbliższej przyszłości będzie możliwość rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Obecna przepustowość oczyszczalni wynosi bowiem 130 m³ na dobę, co nie pozwoliłoby na zwiększenie liczby obsługiwanych mieszkańców. Wśród działań priorytetowych przyjęto m.in.: rozwój sieci kanalizacyjnej w Granowcu i Mariaku.

W trosce o zachowanie jakości środowiska przyrodniczego gminy, kluczowym elementem pozostaje jednak stały monitoring i ewaluacja systemu odprowadzania nieczystości płynnych, a także edukacja ekologiczna prowadzona wśród mieszkańców.

Powódzie należą do zjawisk naturalnych i są zjawiskiem przyrodniczym o charakterze ekstremalnym, często gwałtownym, występującym nieregularnie. Zgodnie z definicją z ustawy Prawo wodne, powódź definiowana jest jako czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych. Niektóre działania człowieka (np. przyrost zabudowy mieszkaniowej i wzrost wartości majątku na obszarach zalewowych, a także obniżenie naturalnego potencjału retencyjnego zlewni w związku z zagospodarowaniem powierzchni) i zmiany klimatyczne przyczyniają się do zwiększenia prawdopodobieństwa występowania powodzi i zaostrzenia ich negatywnych skutków. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Sośnie wyznaczone zostały wzdłuż

Źródło: PGW Wody Polskie.

Rozwój infrastruktury wodnej, w tym infrastruktury melioracji szczegółowej umożliwi zwiększenie poziomu retencji wód opadowych, przeciwdziałając negatywnym skutkom zachodzących zmian klimatu tj. deszcze nawalne czy susze fizjologiczne. Zmniejszony spływ powierzchniowy pozytywnie wpłynie na zanieczyszczanie poszczególnych komponentów biotycznych środowiska przyrodniczego. Z kolei rozwój infrastruktury sieciowej, w szczególności sieci kanalizacyjnej umożliwi stopniowe odstępowanie od korzystania z bezodpływowych zbiorników, zmniejszając ryzyko potencjalnego skażenia gruntów. Działania te istotne są zarówno ze względu na rolniczy

charakter jednostki, jej potencjał środowiskowy oraz właściwe zarządzanie ograniczonymi zasobami wodnymi.

W projekcie Strategii zawarto kierunki działań mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu.

1.6. Powietrze atmosferyczne

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie wielkopolskim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), mniejszy udział stanowią emisje transportu (emisja liniowa) oraz działalności przemysłowej (emisja punktowa). Znaczący udział w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu na obszarze województwa ma ich napływ z obszaru Polski oraz Europy.

Na terenie gminy Sośnie jest jedyna stacja monitoringu jakości powietrza, zlokalizowana jest na budynku Urzędu Gminy. Jakość powietrza jest na bieżąco monitorowana.

Głównymi lokalnymi źródłami zanieczyszczeń na terenie gminy są kominy domów ogrzewanych indywidualnie paliwami stałymi. Zdecydowanie najpowszechniej użytkowanym źródłem ciepła w gminie Sośnie są kotły na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek). Indywidualne źródła ciepła na paliwa stałe są źródłem niskiej emisji, która znacząco obniża jakość powietrza.

Transport samochodowy stanowi kolejne źródło zanieczyszczeń powietrza w gminie. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się hamulców, opon i nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg. Natomiast tlenki azotu są emitowane z rur wydechowych. Gmina Sośnie charakteryzuje się złą dostępnością komunikacyjną, ze względu na niekorzystny układ dróg. Przez gminę z północnego-wschodu w kierunku południowo-zachodnim przebiega droga krajowa nr 25, stanowiąca podstawę systemu komunikacyjnego w gminie. Ponadto, sieć dróg składa się z dróg powiatowych i gminnych, wśród których ponad 37% stanowią drogi nieutwardzone.

Na terenie gminy nie ma zakładów przemysłowych, przez co na terenie gminy nie ma problemu z emisją punktową z działalności przemysłowej.

Brak uciążliwej działalności przemysłowej oraz wysokotowarowego rolnictwa sprawia, iż gmina jest stosunkowo czysta ekologicznie. Zgodnie z tendencjami krajowymi oraz licznie występującymi w gminie indywidualnymi źródłami ciepła na paliwa stałe, jakość powietrza ulega obniżeniu w miesiącach zimowych i wczesnowiosennych. Widoczna jest zatem potrzeba ograniczania niskiej emisji, a także rozbudowy systemu monitoringu stanu powietrza o kolejne punkty pomiarowe.

W poniższej tabeli zamieszczone zostały dane na temat stężeń dopuszczalnych dla poszczególnych substancji określonych w Rozporządzeniu oraz dane dla roku kalendarzowym 2023 dla gminy Sośnie zgonie z pismem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu DMS-PO.731.1.1042.2024 z dnia 5 września 2024 r.

Tabela 9. Poziomy dopuszczalne ze względu na ochronę zdrowia ludzi.

Substancja	Wartość dopuszczalna dla okresu roku kalendarzowego $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Wartość stężeń średniorocznych w roku 2023 dla gminy Sośnie $\mu\text{g}/\text{m}^3$
dwutlenek siarki SO_2	20 ¹	od 3 do 4
dwutlenek azotu NO_2	40	od 8 do 9
pył zawieszony PM_{10}	40	od 14 do 16
pył zawieszony $\text{PM}_{2,5}$	20 ²	od 9 do 11
benzen	5	0,6
ołów	0,5	0,001

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

W 2023 r. na terenie województwa wielkopolskiego na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza stosowano pomiary intensywne - wykonywane na stałych stanowiskach, obejmujące:

- pomiary automatyczne,
- pomiary manualne prowadzone codziennie.

W 2023 r. w ramach systemu PMŚ, na terenie województwa wielkopolskiego funkcjonowało 19 stacji pomiarowych. Pomiary realizowane były przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - w wojewódzkiej sieci stacji i punktów pomiarowych, w ramach ogólnopolskiego systemu monitoringu powietrza. Zakres prowadzonego monitoringu to pomiary stężeń: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, benzenu, tlenku węgla, ozonu, pyłu zawieszonego PM_{10} i $\text{PM}_{2,5}$ w powietrzu, a także pomiary ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM_{10} . Na jednej stacji miejskiej w Poznaniu prowadzono również pomiary składu pyłu zawieszonego PM_{10} pod kątem zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA).

Metodę uzupełniającą w stosunku do pomiarów stężeń zanieczyszczeń powietrza może stanowić, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, matematyczne modelowanie transportu i przemian substancji w powietrzu. Roczna ocena jakości powietrza składa się z oceny poziomu substancji w powietrzu w strefach oraz klasyfikacji stref.

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy. Jak wspomniano wcześniej, niniejszy raport prezentuje finalne wyniki oceny za rok 2023, uwzględniające podział Polski na strefy określony w załączniku do ustawy - Prawo ochrony środowiska.

Załącznik ustawy - Prawo ochrony środowiska zawiera następujące grupy stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza w Polsce:

- aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tysięcy,

¹ Poziom dopuszczalny ze względu na ochronę roślin.

² Poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego $\text{PM}_{2,5}$ do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020r. (faza II).

- pozostały obszar województwa niewchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji i miast.

Zgodnie z ustawą - Poś w województwie wielkopolskim strefy stanowią: aglomeracja poznańska, miasto Kalisz oraz strefa wielkopolska. Gmina Sośnie należy do strefy wielkopolskiej (kod strefy PL3003). Ocenę jakości powietrza wykonuje się w odniesieniu do obszaru strefy. Strefa wielkopolska stanowi pozostały obszar województwa, nie wchodząc w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców. Na terenie gminy Sośnie nie ma stacji pomiarowych jakości powietrza. Najbliższe stanowisko zlokalizowane jest w Ostrowie Wlkp., ul. Wysocka 57, stacja o kodzie WpOstWieWyso.

Tabela 10. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie za 2023 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi.

Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ³	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5} ⁴
Strefa wielkopolska	PL3003	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport Za rok 2023.

Na podstawie klasyfikacji stref województwa wielkopolskiego za rok 2023 stwierdzono potrzebę realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi dla jednej strefy województwa, tj. strefy wielkopolskiej, w której znajduje się gmina Sośnie. Strefę tą ze względu na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ zaliczono do klasy C. We wszystkich strefach został przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu - klasa D₂. Jako główne przyczyny przekraczania poziomu celu długoterminowego wskazuje się występowanie w okresie wiosenno-letnim warunków meteorologicznych sprzyjających formowaniu się ozonu w powietrzu (duże nasłonecznienie i wysoka temperatura), emisję prekursorów ozonu, zwłaszcza z sektora transportu samochodowego oraz napływ powietrza zanieczyszczonego ozonem spoza obszaru województwa i spoza granic kraju.

Największy udział źródeł emisji do powietrza stanowi emisja komunalno-bytowa w zakresie, benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀. Znaczący udział emisji tlenków siarki ma emisja punktowa, a tlenków azotu transport drogowy.

Realizacja przyjętych założeń projektu Strategii pozwoli docelowo poprawić stan powietrza atmosferycznego. Działalność w zakresie ochrony środowiska skupiona jest głównie na zachowaniu wysokiej jakości powietrza w gminie. Brak uciążliwego i szkodliwego dla środowiska przemysłu na terenie gminy sprawia, iż jest ona stosunkowo czysta ekologicznie i atrakcyjna środowiskowo. Nierozwiązanym problemem środowiskowym w gminie pozostaje tzw. niska emisja, obniżająca jakość powietrza głównie w okresie grzewczym. Mieszkańcy mają możliwość pozyskania dofinansowania na wymianę źródeł ciepła w ramach programu „Czyste powietrze”, jednak podchodzą nieufnie do procesu z tym związanego. Fakt ten ponownie wskazuje na potrzebę wdrożenia kompleksowej edukacji ekologicznej, a także zapewnienie należytej pomocy w ramach

³ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D₂,

⁴ Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefy strefa aglomeracja poznańska, miasto Kalisz i strefa wielkopolska uzyskały klasę A.

prowadzonego punktu konsultacyjnego. W ramach ograniczania emisyjności część budynków gminnych została poddana termomodernizacji, obecnie zaś planuje się kontynuację tych działań na kolejnych obiektach. Na terenie gminy, zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, w Granowcu wyznaczone zostały tereny pod budowę farmy wiatrowej - Uchwała nr XXXIII/210/13 Rady Gminy Sośnie z dnia 28 czerwca 2013 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla farmy wiatrowej w obrębie Granowiec w gminie Sośnie, zostały wyznaczone tereny pod budowę farmy wiatrowej, co ma wspomóc rozwój odnawialnych źródeł energii na jej obszarze.

1.7. Klimat akustyczny

Ochroną akustyczną objęte są określone rodzaje terenów, wskazane w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, wyróżnione ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje. Dopuszczalne poziomy hałasu wyrażone w decybelach (dB) zawierają następujące kategorie wskaźników:

- L_{AeqD} i L_{AeqN} - równoważne poziomy dźwięku wg charakterystyki A odniesione do jednej doby (odpowiednio do 16 godzin w ciągu dnia i 8 godz. w ciągu nocy), mające zastosowanie do ustalenia i kontroli warunków korzystania ze środowiska,
- L_{DWN} i L_N - długookresowe średnie poziomy dźwięku A wyznaczone w ciągu wszystkich dób w roku (dla L_{DWN} z uwzględnieniem pory dnia, wieczoru i nocy, dla L_N z uwzględnieniem pory nocy), mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.

Przekroczenia krótkookresowych dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku, określonych wymogami cytowanego rozporządzenia Ministra Środowiska, tj. wartości 65 dB w porze dnia i 56 dB w porze nocy dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz odpowiednio 61 dB w dzień i 56 dB w nocy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży.

Klimat akustyczny środowiska gminy Sośnie w zdecydowanej większości kształtowany jest przez hałas komunikacyjny drogowy. Hałas komunikacyjny zalicza się do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu dla człowieka, ze względu na swoją powszechność. Problem ten związany ilością emitowanych zanieczyszczeń zależy od natężenia ruchu, rodzaju pojazdów oraz paliwa stosowanego do ich napędu. Najbardziej uciążliwe są pojazdy ciężkie, które często emitują hałas o poziomie większym niż 80dB, przy dopuszczalnej wartości np. w otoczeniu budynków mieszkalnych do 50 dB w porze nocnej.

Na infrastrukturę drogową w gminie Sośnie składa się 8,3 km dróg krajowych (DK25), 67 km dróg powiatowych oraz 101 km dróg gminnych. W gminie nie występują drogi wojewódzkie. Spośród 101 km dróg będących pod zarządem gminy, 38 km to drogi nieutwardzone. Najważniejszym szlakiem drogowym w gminie jest droga krajowa numer 25 relacji Bobolice - Oleśnica. Droga biegnie na osi północny wschód - południowy zachód, przecinając miejscowości Bronisławka, Chojnik czy Pawłów. Przez główną miejscowość gminy Sośnie przebiega jedynie droga powiatowa nr 5335P relacji Odolanów-Sośnie-Cieszyn.

Według Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/21 średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych w GPR 2020/21 na drogach krajowych, dla drogi krajowa nr 25, odcinek Bobolice,

ul. Warszawska (DK11) - Biały BÓR, ul. Szczecinecka (DK20)), ruch ogółem wynosił 4197 poj./dobę, w tym ruch pojazdów ciężarowych 873 poj./dobę.

W gminie Sośnie funkcjonuje transport szynowy w oparciu o linię kolejową nr 355 relacji Ostrów Wielkopolski - Grabowno Wielkie. Na terenie gminy zlokalizowane są dwa dworce kolejowe kategorii lokalnej: w Sośniach i Granowcu oraz jeden przystanek kolejowy w Pawłowie. Ze stacji w Sośniach i Granowcu dziennie kursuje 6 pociągów do Ostrowa Wielkopolskiego, z kolei z Pawłowa 4 pociągi, uciążliwości związane z ich funkcjonowaniem są mniejsze w odniesieniu do uciążliwości hałasowych pochodzących od samochodów.

Na linii kolejowej nr 355 na trasie Ostrów Wielkopolski – Grabowno Wielkie odbywa się ruch pociągów pasażerskich i towarowych. W związku na ze zły stan techniczny torowiska oraz stacji podjęto realizację projektu, którego przedmiotem są prace na linii kolejowej nr 355 na odcinku Ostrów Wielkopolski – Grabowno Wielkie od km -1,180 do km 31,900, polegające na przywróceniu parametrów technicznych linii. Na wielkość hałasu ma wpływ m.in.: ukształtowanie terenu, pokrycie szatą roślinną, stan techniczny linii kolejowej oraz taboru, prędkość pojazdów oraz ich długość, częstotliwość przejazdów a także odległość obiektów chronionych od linii kolejowej. Poprawienie stanu linii kolejowej zmniejszy uciążliwości związane z jej funkcjonowaniem.

W gminie funkcjonuje jedynie prywatny autobusowy transport zbiorowy, realizowany przez firmę Transport Osobowy Krajowy i Międzynarodowy Filipczak. Transportem zbiorowym autobusowym objęte jest Sośnie oraz Granowiec.

Niewątpliwym problemem w gminie Sośnie jest wysoki udział dróg nieutwardzonych w ogóle dróg gminnych. Drogi gruntowe są przede wszystkim podatne na zmienne warunki atmosferyczne, przez co częściej przejazd nimi może być utrudniony lub uniemożliwiony.

Wśród priorytetowych celów związanych z aspektem przestrzennym znalazła się poprawa dostępności komunikacyjnej gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej. Poprzez rozwijanie infrastruktury drogowej rozumie się kooperację i współdziałanie z zarządcami dróg powiatowych i krajowych, celem poprawy ich stanu technicznego oraz rozwoju i uzupełnienia sieci. Aby zwiększyć dostępność komunikacyjną gminy niezbędne będzie podjęcie działań także w zakresie infrastruktury towarzyszącej, tj.: oświetlenie uliczne, odpowiednie oznakowanie dróg, bezpieczne przejścia dla pieszych, uzupełnianie sieci chodników i ścieżek pieszo-rowerowych itp. Zła dostępność komunikacyjna w gminie Sośnie, z dominującą drogą krajową i dużą liczbą dróg nieutwardzonych, może prowadzić do podwyższonego poziomu hałasu, w celu ograniczenia uciążliwości związanej z hałasem należy podejmować działania związane z ograniczeniem prędkości ruchu pojazdów oraz poprzez zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego dróg.

Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest przede wszystkim z niewłaściwą lokalizacją zabudowy mieszkaniowej względem zakładów przemysłowych i usługowych (lub z niewłaściwą lokalizacją zakładów przemysłowych i usługowych względem zabudowy mieszkaniowej). Ograniczenia w zakresie rozwoju przemysłu, zarówno w ujęciu chłonności terenu jak i położenia komunikacyjnego gminy, powoduje, że brak jest uciążliwego i szkodliwego dla środowiska przemysłu na terenie gminy. Hałas przemysłowy nie stanowi uciążliwości dla mieszkańców gminy.

1.8. Promieniowanie elektromagnetyczne

Podstawowe znaczenie dla ochrony przed polami elektromagnetycznymi ma właściwa lokalizacja instalacji emitujących te pola, z tego powodu konieczne jest uwzględnianie instalacji emitujących pola elektromagnetyczne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Pola elektromagnetyczne (PEM) w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska są to pola

elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach z zakresu od 0 Hz do 300 GHz.

Do głównych źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne należy zaliczyć:

- obiekty elektroenergetyczne takie jak: stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110 kV i więcej),
- obiekty radiokomunikacyjne, czyli stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej,
- obiekty radiolokacyjne (wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji).

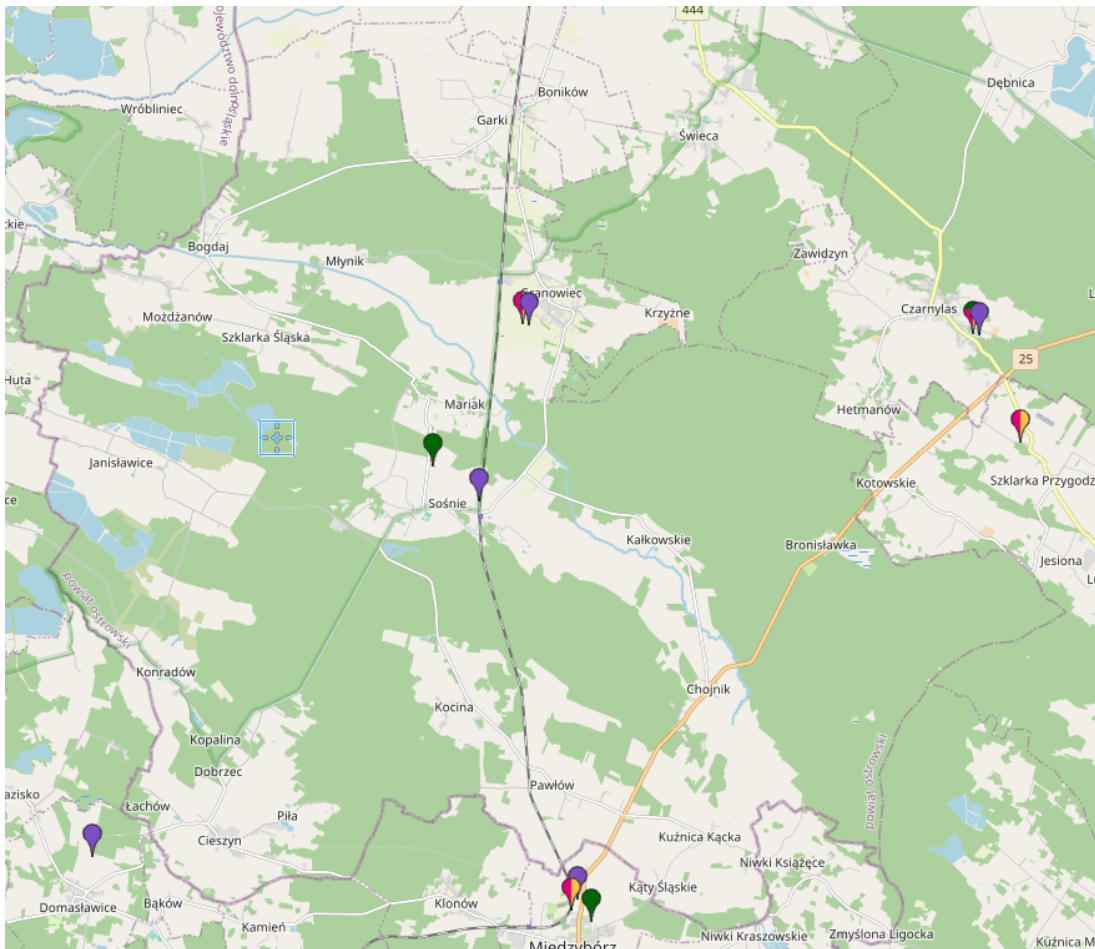
Zasilanie w energię elektryczną obszaru gminy Sośnie odbywa się z GPZ (Główny Punkt Zasilania) Sośnie, GPZ Odolanów i GPZ Syców. Na terenie gminy Sośnie znajduje się 71 stacji stanowiących transformatorowych własność SN/nn ENERGA - OPERATOR SA oraz następujące linie:

- linie wysokiego napięcia WN 110 kV,
- średniego napięcia SN 15 kV,
- niskiego napięcia nn 0,4 kV.

Linie energetyczne oraz stacje transformatorowe SN/nn są w dobrym stanie technicznym i posiadają rezerwy w zakresie obciążalności prądowej. Istnieją również rezerwy w mocach transformatorów WN/SN oraz SN/nn.

Kolejnym źródłem promieniowania mogą być anteny nadawcze operatorów telekomunikacyjnych, na terenie gminy Sośnie (dane ze strony beta.btsearch.pl):

- Sośnie, ul. Wielkopolska 6 - własna wieża kratowa, sieć Play, technologie LTE,
- Sośnie, ul. Jerzego Lanca - wieża Cellnex/Towerlink, sieć Plus, technologie GSM, LTE, UMTS,
- Granowiec - gm. Sośnie - wieża Orange, sieć Orange, technologie GSM, LTE, UMTS,
- Granowiec - gm. Sośnie - wieża Orange, sieć Orange, technologie LTE,
- Granowiec - gm. Sośnie - wieża Orange, sieć T-Mobile, technologie LTE,
- Granowiec - gm. Sośnie - wieża Orange, sieć T-Mobile, technologie GSM, LTE,
- Granowiec - gm. Sośnie - była wieża T-Mobile, sieć Play, technologie GSM, LTE, UMTS,

Rysunek 4. Mapa lokalizacji stacji bazowych na terenie gminy Sośń.

Źródło: Baza danych BTSearch.

Od 2021 roku monitoring pól elektromagnetycznych prowadzony jest w nowej, rozszerzonej sieci pomiarowej, zmienił się również zakres i częstotliwość prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Dla punktów pomiarowych w powiecie ostrowskim, zgodnie z ceną poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 województwie wielkopolskim, średnia arytmetyczna natężenia pola elektromagnetycznego z pomiarów wykonanych w latach 2021-2022 [V/m] wynosiła 0,61 V/m. Pomiary pól elektromagnetycznych na terenach dostępnych dla ludności na obszarze województwa wielkopolskiego nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w żadnym z badanych punktów pomiarowych.

1.9. Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

W gminie Sośń podmiotem odpowiedzialnym za odbiór odpadów jest Rolkom sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Wielkopolskiej 11 w Sośniach. Na podstawie zawartych z gminą umów dzierżawy spółka korzysta z mienia w postaci wysypiska śmieci wraz ze spalarnią odpadów zlokalizowanych

w Cieszynie oraz Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Sośniach. Na potrzeby spółki w 2023 roku został również zakupiony nowy niskoemisyjny pojazd do odbioru odpadów.

W gminie Sośnie nie stwierdzono problemów związanych z prawidłowym prowadzeniem gospodarki odpadami komunalnymi. Odpady są odbierane i zagospodarowywane przez spółkę komunalną. Odpady odbierane są z częstotliwością dostosowaną do potrzeb mieszkańców w podziale na 6 frakcji.

Odbiór odpadów bezpośrednio z nieruchomości odbywa się w 6 frakcjach: bioodpady, szkło, metale i tworzywa sztuczne, papier, popiół i żużel z palenisk domowych, niesegregowane (zmieszane).

Odpady z nieruchomości zamieszkałych zbierane są w następującej częstotliwości:

- niesegregowane (zmieszane) - 1 raz na dwa tygodnie;
- szkło - 1 raz na miesiąc;
- papier i tektura - 1 raz na miesiąc;
- tworzywa sztuczne, drobny metal - 1 raz na miesiąc;
- bioodpady w okresie od kwietnia do listopada - 1 raz na dwa tygodnie, od grudnia do marca - 1 raz na miesiąc;
- popiół w okresie od października do kwietnia - 1 raz na dwa tygodnie, od maja do września - brak odbioru.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, gdzie mieszkańcy mogą dostarczać pozostałe odpady. Dzięki temu gospodarka odpadami jest prowadzona w zgodzie z obowiązującymi przepisami i spełnia ich wymogi.

Gospodarka odpadami w gminie Sośnie prowadzona jest zatem w zgodzie z obowiązującymi przepisami i spełnia ich wymogi. Nie zmienia to jednak faktu, iż należy wciąż dbać o rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców i spadek łącznego tonażu odbieranych odpadów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Najważniejszym działaniem z zakresu gospodarki odpadami dla gminy powinno być tym samym budowanie postaw świadomych i proekologicznych wśród mieszkańców, które przełożą się na wykreowanie stałej tendencji do spadku tonażu odbieranych odpadów oraz wzrostu udziału odpadów segregowanych.

1.10. Zasoby przyrodnicze

Gmina Sośnie cechuje się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, a także kulturowymi. Wyjątkowe scenerie leśne, niewielkie deniwelacje terenu oraz liczne ciekі wodne, sprawiają iż tereny gminy są nie tylko urokliwe, ale również korzystne dla rozwoju turystyki poznawczej i krajoznawczej. Gmina Sośnie, mimo iż w ujęciu gospodarczym ma rolniczy charakter, nie cechuje się przewagą użytków rolnych w strukturze użytkowania gruntów. W gminie widoczne jest znaczące rozdrobnienie w strukturze użytkowania gruntów. Osady wiejskie stanowiące obecne sołectwa kształtowały się poprzez wyrąb lasów wśród gęstej sieci cieków wodnych. Efektem tego jest stosunkowo zwarta zabudowa w poszczególnych miejscowościach, zwłaszcza w zakresie zabudowy jednorodzinnej i gospodarczej. O kulturze leśnej gminy świadczą z kolei licznie występujące leśniczówki, będące najczęściej odseparowane od reszty zabudowy mieszkalnej.

W strukturze użytkowania gruntów przeważają lasy i grunty leśne, które stanowią ok. 55% ogółu powierzchni gminy. Nieco ponad 40% powierzchni stanowią grunty orne, a blisko 3% powierzchni stanowią tereny znajdujące się pod wodami. Pozostałe 1,5% powierzchni to tereny zabudowane wraz z nieużytkami. Gmina nie posiada dużych rezerw terenowych w związku z bardzo wysokim

udziałem terenów leśnych i rolniczych. Związane jest to z niemożliwością odlesienia czy odrolnienia części ziem ze względu na wysokie klasy bonitacyjne gleb oraz ich ochronę.

Największe, zwarte kompleksy użytków rolnych można obserwować w południowej i centralnej części gminy, w rejonie miejscowości: Dobrzec; Kocina-Pawłów-Kąty Śląskie w kierunku Sośni i dalej w kierunku północno-zachodnim Młynika i Bogdaju. Łącznie użytki rolne zajmują nieco ponad 40% ogółu gruntów w gminie, podczas gdy lasy niespełna 56%. Należy jednak zaznaczyć, iż kompleksy leśne gminy objęte są prawnymi formami ochrony: w północno-zachodniej części gminy jest to park krajobrazowy Doliny Baryczy, z kolei w południowo-wschodniej obszar chronionego krajobrazu Wzgórz Ostrzeszowskich i Kotliny Odolanowskiej. W występujących na terenie borach sosnowych znajdziemy siedliska o zróżnicowanej wilgotności i zasobności. Wyróżniają się tu zarówno skrajnie suche i ubogie bory, jak i bardziej żyzne i wilgotne ekosystemy leśne. Wśród sosen, zarówno pół-jak i jednowiekowych, rozwija się bogate runo leśne, które obfituje w krzewinki borówki czerwonej i czarnej, wrzosy, paprocie oraz różnorodne trawy. W tych bioróżnorodnych siedliskach możemy odnaleźć wiele gatunków grzybów jadalnych, takich jak podgrzybki, maślaki czy koźlarze. Na terenie gminy występują również bory mieszane z dębami szypułkowymi, a także miejscami z bukiem, leszczyną, świerkiem i brzozą. Na obrzeżach tych lasów można natknąć się na krzewy malin i jeżyn, a w ich cieniu rosną doskonałe okazy prawdziwków. W bezpośrednim sąsiedztwie stawów, rzek oraz rowów występują naturalne olsy i łągi, które stanowią cenne siedliska dla wielu gatunków ptaków, płazów i innych organizmów wodnych. Te ekosystemy są niezwykle ważne dla utrzymania bioróżnorodności regionu oraz dla ochrony jakości wód, a także odgrywają istotną rolę w regulacji wodnej i stabilizacji brzegów.

Kolejnym typowym elementem krajobrazu są liczne, aczkolwiek niewielkie ciekі wodne. Tym samym na terenie Gminy Sośnie można wyróżnić strugi, strumienie i rzeki, odwadniające tereny. Najważniejszym z nich jest Młyńska Woda, na której utworzono zbiornik retencyjny w Sośniach. Jest to sztuczne jezioro zaporowe powstałe poprzez pogłębienie misy zabagnionego stawu. Wody jeziora są regularnie zarybiane, będąc pod zarządem Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Kaliszu. Największe obszary na licznych stawach zajmują rośliny wodne: rdestnice, rzęsa, lilie wodne w tym grzybień biały i grzybieńczyk wodny. W zbiorowiskach szuwarów często tworzących wysokie łąny dominują: trzcina, pałka wodna, sitowie czy tatarak. Na spokojnych powierzchniach stawów można dostrzec jedyną polską paproć wodną – salwinię pływającą. W dolinkach rzecznych i między stawami występują różnej wielkości i różnego stopnia uwilgocenia łąki. W grupie łąk wilgotnych najczęściej spotykany jest zespół łąki ziołoroślowej ze zdrojówką błotną i bodziszkiem błotnym *Filipendulo – Geranietum*. Łąki świeże charakteryzuje mniej zasobne w wodę siedlisko. W ich składzie florystycznym dominują: jaskier łąkowy *Ranunculus acris*, mniszek lekarski *Taraxacum officinale*, przetacznik ożankowy *Veronica chamaedrys*, szczaw łąkowy *Rumex acetosa*, mietlica pospolita *Agrostis capillaris*, tymotka łąkowa *Phleum pratense*, wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis* czy tomka wonna *Anthoxanthum odoratum*. Łąki tego typu dominują w miejscach wylesionych, nie użytkowanych zbyt intensywnie, głównie na obszarach polderów stobrawskich, w miejscach oddalonych od koryta rzeki.

Na terenie gminy można zaobserwować różnorodną faunę, świadczącą o bogactwie bioróżnorodności tego obszaru. Wśród bezkręgowców lądowych występuje wiele gatunków owadów, pająków i ślimaków. W wodach gminy żyją ryby, takie jak karp, szczupak, lin, amur, tołpyga, sum oraz sandacz. W bogatej faunie płazów można znaleźć wiele gatunków żab, ropuchę szarą, rzekotkę drzewną, a także kumaka nizinnego. Wśród gadów wyróżniają się zaskroniec oraz żmija zygzakowata, a także różne gatunki jaszczurek, w tym padalec, zwinka i żyworódka. Szczególnie wart uwagi jest bogaty świat ptaków, które gnieźdzą się w środowiskach wodno-

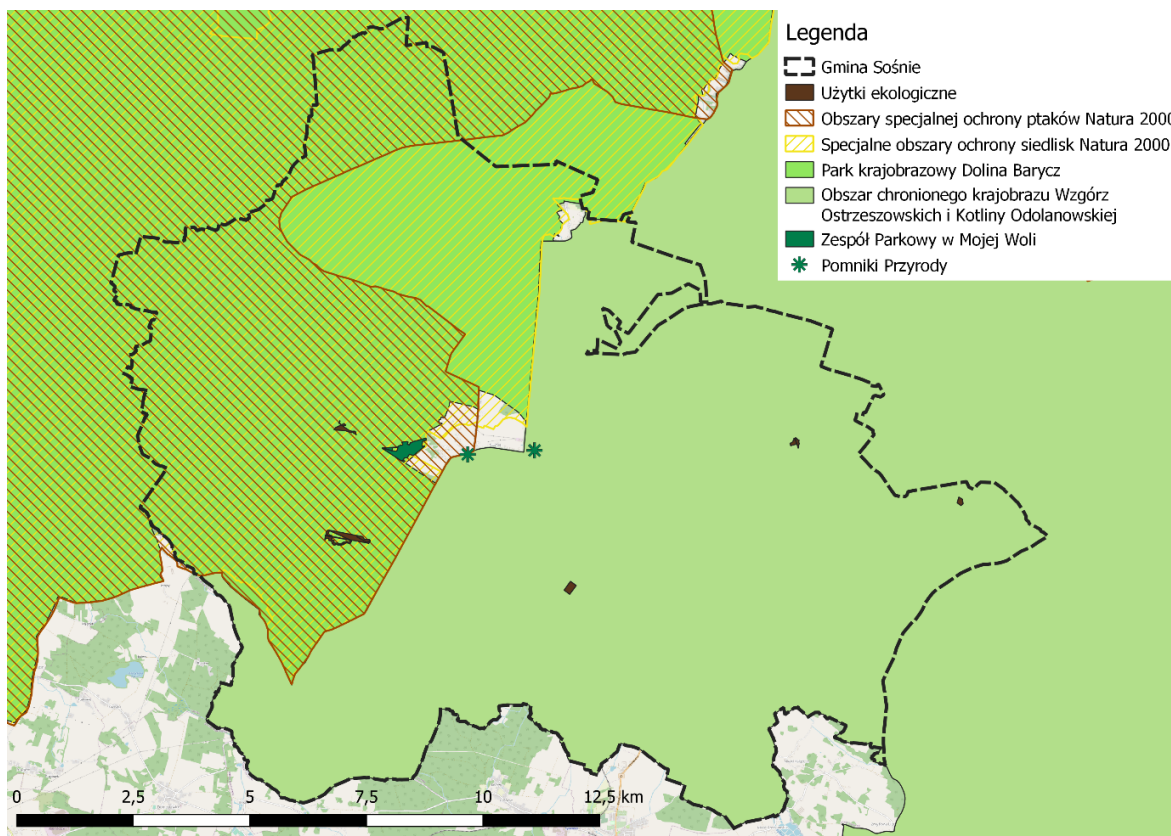
błotnych. Można tu spotkać gęgawy, żurawie, łabędzie nieme i krzykliwe, błotniaki, bąki i bączki, czaple, kormorany, łyski, a także liczne gatunki kaczek, perkozy, słowiki, rybitwy, mewy i jaskółki. W leśnych ekosystemach gminy łęgowe miejsca znajdują orzeł bielik, bocian czarny i biały, kanie, myszołowy, jastrzębie, krogulce, sowy, dzięcioły, lelek oraz inne gatunki ptaków. W otwartych terenach spotkać można ptaki łąkowe, takie jak czajki, kszuki, rycyki, potrzosy, kuropatwy oraz bażanty. Fauna ssaków owadożernych obejmuje jeże, krety, ryjówki oraz wiele gatunków nietoperzy. Wśród gryzoni znajdują się zające, króliki, wiewiórki, badylarki, orzesznice i piżmaki. W ekosystemie gminy żyją również drapieżnicy, w tym lisy, borsuki, jenoty, wydry, kuny, łasice i tchórze, a rzadziej można spotkać wilki. Na terenie gminy występują także ssaki łowne, takie jak sarny, jelenie, daniela, łosie i dziki.

Zróżnicowanie i koncentracja wielu cennych obiektów przyrodniczych zdecydowały o włączeniu części zachodnio-północnej gminy Sośnie do Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy, a części wschodnio-południowej do Obszaru Chronionego Krajobrazu Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska.

Ochrona przyrody na terenie gminy realizowana jest w oparciu o ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. W rozumieniu ustawy ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a odbywa się to poprzez wprowadzanie różnych form ochrony przyrody.

Zdecydowana większość terenu gminy objęta jest formami ochrony przyrody. Należą do nich:

- Park Krajobrazowy Dolina Baryczy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska;
- Obszar Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Baryczy PLBo20001 oraz obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja nad Baryczą PLHo20041;
- 3 pomniki przyrody: zespół parkowy w Mojej Woli, dąb „Jan” w Możdżanowie oraz aleja 145 dębów.
- użytki ekologiczne: „Łąki Łosie”, „Malinowe Łąki”, „Łąki koło Wieży”, „Łąki na Koninie”, „Łąki przy Kasztanie”.

Rysunek 5. Formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy Sośńcie.

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Sośńcie na lata 2024-2030.

Parku krajobrazowy „Dolina Baryczy” jest największym parkiem krajobrazowym w Polsce (powierzchnia 87 040 ha). Powołany został na podstawie wspólnego rozporządzenia wojewody wrocławskiego i kaliskiego z dnia 3.06.1996 r. Obszar parku znajduje się na terenach województwa dolnośląskiego (70 040 ha) oraz wielkopolskiego (16 296,53 ha - zgodnie z uchwałą Nr XIX/347/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 18 maja 2020 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy na terenie województwa wielkopolskiego). Cała część wielkopolska Parku leży w powiecie ostrowskim, w gminach: Odolanów (4 945,94 ha), Przygodzice (3 927,10 ha) i Sośńcie (7 423,50 ha).

Obejmuje swoim zasięgiem 3 typy siedlisk: stawy rybne, podmokłe łąki i lasy. Obszar Parku objęty jest konwencją ochrony środowisk wodnych z Ramsar. Europejska Ostoja Ptaków IBA i jednocześnie Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków "Dolina Baryczy" w ramach europejskiej sieci Natura 2000. Na terenie Parku znajduje się także jeden z największych w Europie kompleksów stawów rybnych, w skład którego wchodzi m.in. prawie 300 stawów w rejonie Milicza i Żmigrodu. Oś parku stanowi rzeka Barycz, płynąca równoleżnikowo ze wschodu na zachód. Ze względu na bardzo niewielki spadek (najmniejszy wśród polskich rzek) w dolinie rzeki możliwe było budowanie już w średniowieczu tanim kosztem dużych zbiorników wodnych, w których hodowano ryby. Obecnie łączna powierzchnia stawów rybnych na terenie parku wynosi blisko 7500 ha. Pogrupowane są one w kompleksy różnej wielkości, z których największy, jest kompleks Stawno, zajmujący 1630 ha. Stawy, będące najbardziej charakterystycznym elementem krajobrazu Doliny Baryczy, łączą w sobie walory przyrodnicze (jako siedlisko wielu cennych gatunków roślin i zwierząt) oraz kulturowe (jako wytwór działalności człowieka).

Do szczególnych celów ochrony na terenie Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy zgodnie z Uchwałą Nr XIX/347/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 18 maja 2020 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy na terenie województwa wielkopolskiego należy:

- 1) zachowanie ekosystemów doliny Baryczy wraz z zespołami stawów rybnych,
- 2) zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk w dolinie Baryczy,
- 3) zachowanie struktury przestrzennej terenu,
- 4) ochrona wartości kulturowych i historycznych w rejonie doliny Baryczy.

Obszar Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy posiada ustanowione zakazy wprowadzone uchwałą Nr XIX/347/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 18 maja 2020 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy na terenie województwa wielkopolskiego:

- 1) *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;*
- 2) *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;*
- 3) *pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*
- 4) *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwoślusiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;*
- 5) *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;*
- 6) *budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:*
 - a) *linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,*
 - b) *zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne*
- *z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;*
- 7) *likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnoblotnych;*
- 8) *organizowania rajdów motorowych i samochodowych;*
- 9) *używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych*

Parku krajobrazowy „Dolina Baryczy” to najciekawszy przyrodniczo obszar powiatu ostrowskiego, ale i całej południowej wielkopolski. Z przyrodniczego punktu widzenia najważniejszą część Parku stanowią 3 typy siedlisk: stawy rybne, podmokłe łąki i lasy. Fragment Parku leżący w granicach powiatu ostrowskiego charakteryzuje się następującym użytkowaniem terenu: lasy 38,8%, użytki zielone 34,1%, wody 7,1%, pozostałe tereny 20%.

W Powiecie Ostrowskim wody na terenie Parku zgrupowane są w dwóch głównych kompleksach stawów hodowlanych:

- pierwszy stanowi około 60 stawów w gminie Przygodzice o wspólnej nazwie „Stawy Przygodzickie”. Łączna powierzchnia stawów wynosi ok. 630 ha,

- drugi stanowią stawy w gminie Sośnie w miejscowościach Możdżanów, Janisławice i Konradów. Łącznie znajduje się tam ok. 40 stawów o powierzchni ok. 315 ha.

Obszar przy rozdzielających stawy groblach porastają pasy roślinności, złożonej głównie z trzciny pospolitej. Na powierzchni wody występują rośliny chronione: grzybienie białe i grązel żółty. Liczne na tym obszarze wyspy, krzewy, drzewa i szuwary są miejscem lęgowym wielu gatunków ptaków wodnych. Są wśród nich: 4 gatunki perkozów (perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, zausznik i perkozek), bąk, łabędź niemy, gęś gęgawa, kilka gatunków kaczek (najczęstsze to krzyżówka, głowienka, czernica, krakwa), błotniak stawowy, łyska, kokoszka wodna, wodnik, mewa śmieszka, rybitwa rzeczna i czarna, zimorodek i remiz. Stawy stanowią również ważne miejsce wypoczynku ptaków w czasie wędrówki jesiennej i wiosennej. Ważnym przyrodniczo terenem Parku są zlokalizowane poza obszarem gminy tzw. „Łąki Odolanowskie” położone na południowy-zachód od Odolanowa podmokłe tereny w dolinie Baryczy i jej dopływów: Kurocha, Olszówki i kanału Świeca.

Występują tu rzadkie rośliny, chronione prawem: storczyk szerokolistny, kruszczyk błotny, pełnik europejski, goździk pyszny, bobrek trójlistkowy, a także starzec kędzierzawy, chaber ostroluskowy, bukwica zwyczajna, kozłek dwupienny i koniopłoch łąkowy i około 14 gatunków turzyc. Gniazdują tu czajka, rycyk, bekas kszyski rzadziej kulik wielki i brodziec krwawodziób, a wyjątkowo batalion. Spotykany jest również zagrożony wyginięciem w skali światowej derkacz.

Obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska” należy do najbardziej wartościowych i najciekawszych pod względem przyrodniczo-krajobrazowym obszarów w regionie. Wzgórza Ostrzeszowskie są najwyższą częścią Wału Trzebnickiego, a Kotlina Odolanowska jest malowniczym obniżeniem terenu, częściowo zalesionym z rozległymi łąkami i licznymi stawami rybnymi. Położony jest na terenie powiatów ostrzeszowskiego, oleśnickiego i ostrowskiego.

Obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska” o łącznej powierzchni 69 400 ha. Obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska” został ustanowiony rozporządzeniem Wojewody Kaliskiego nr 63 z dnia 25 września 1995r. (Dz. Urz. Woj. Kaliskiego nr 15, poz. 95), celem wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu było zabezpieczenie przed zniszczeniem bądź degradacją najwartościowszych i najciekawszych terenów (w byłym województwie kaliskim) pod względem przyrodniczym i krajobrazowym. Rozporządzenie uwzględnia ich znaczenie jako terenów przydatnych do zaspokajania ważnych potrzeb społecznych w zakresie regeneracji przyrody oraz sił człowieka. O powołaniu obszaru chronionego krajobrazu zadecydowały walory estetyczno-widokowe krajobrazu, zróżnicowanie występujących ekosystemów, rzeźba terenu, złożona sieć cieków, rowów i kompleksów stawowych oraz charakter oraz stan szaty roślinnej.

Zasady zagospodarowania terenów na obszarze chronionego krajobrazu "Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska" określają przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i postanowienia ww. rozporządzenia.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wprowadza następujące zakazy:

1. Na obszarze chronionego krajobrazu mogą być wprowadzone następujące zakazy:
 - 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne;
 - z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;
- 9) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.
- 1a. Na obszarze chronionego krajobrazu, dla terenów:
 - 1) objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i położonych w strefach, o których mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1, wprowadza się zakazy:
 - a) lokalizowania nowych obiektów budowlanych,
 - b) zalesiania;
 - 1) nieobjętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego położonych w strefach, o których mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1, wprowadza się zakazy:
 - a) lokalizowania nowych obiektów budowlanych,
 - b) lokalizowania nowych obiektów budowlanych odbiegających od lokalnej formy architektonicznej,
 - c) lokalizowania nowych obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 2 kondygnacje lub 7 m,
 - d) zalesiania.
- 1b. Na obszarze chronionego krajobrazu zakazuje się niszczenia i uszkodzania obiektów o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym wskazanych w uchwale, o której mowa w art. 23a ust. 1.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska”, stanowi również teren, na którym istnieją unikalne ekosystemy torfowych łąk, kompleksów stawów rybnych, stanowiących siedliska dla najcenniejszych gatunków ptaków, płazów i gadów. Uwzględniając powyższe, należy stwierdzić, że na terenach obszaru chronionego krajobrazu najważniejszymi celami są: ustalenie sposobu ochrony i kształtowania środowiska naturalnego, stworzenie warunków do utrzymania obecnej lub przywrócenia utraconej różnorodności biologicznej, ustalenie zasad ochrony, kształtowania i użytkowania typów ekosystemów, ustalenie zasad ochrony, kształtowania i funkcjonowania środowiska kulturowego, określenie

uwarunkowań i opracowań zgodnych z ochroną przyrody zasad funkcjonowania: gospodarki leśnej, rolnictwa, eksploatacji surowców, gospodarki wodnej, infrastruktury technicznej, osadnictwa, funkcji turystyczno-rekreacyjnych.

Obszar Natura 2000 „Dolina Baryczy” (PLB020001), jest Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO). Ma łączną powierzchnię 55 516,83 ha i jest zlokalizowany podobnie jak Park Krajobrazowy Dolina Baryczy na terenie dwóch województw wielkopolskiego i dolnośląskiego. Zdecydowana większa część obszaru zlokalizowana jest w województwie dolnośląskim.

Przeważający udział w powierzchni mają grunty orne, łąki oraz pastwiska, które zajmują 43% powierzchni. Tereny leśne zajmują 37% powierzchni. Obszar obejmuje dolinę Baryczy pomiędzy Żmigrodem na zachodzie, a okolicą Przygodzic na wschodzie. Zlokalizowanych jest tam 5 dużych i 5 małych kompleksów stawów rybnych (łącznie 130 stawów) wraz z otaczającymi łąkami, gruntami ornymi, mokradłami i lasami. Występuje tu co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasie, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), bąk (PCK), bielik (PCK), błotniak stawowy, bocian czarny, kania czarna (PCK), łabędź krzykliwy, podgorzałka (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, zielonka (PCK), zimorodek, cyranka, gęgawa, krakwa, rycyk; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: kropiatka i żuraw. W obszarze tym notowana jest także wysoka liczebność brzęczki, brzegówki i pustułki (około 1% populacji krajowej). W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego następujących gatunków ptaków: żuraw, gęgawa, gęś zbożowa; ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach powyżej 20000 osobników. W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego następujących gatunków ptaków: łabędź krzykliwy, gęś zbożowa; ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach powyżej 20000 osobników.

Celem obszarów powstania obszaru jest ochrona populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi, przywracanie zniszczonych biotopów oraz tworzenie biotopów. Na terenie obszaru Natura 2000 „Dolina Baryczy” (PLB020001) nie obowiązuje Plan Zadań Ochronnych. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu jest w trakcie przygotowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Baryczy (PLB020001).

Tabela 11. Gatunki ptaków stanowiące przedmioty ochrony obszaru.

Przedmiot ochrony	Ocena ogólna obszaru*	Status na terenie gminy Sośnie
Zimorodek (<i>Alcedo atthis</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Krzyżówka (<i>Anas platyrhynchos</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Cyranka zwyczajna (<i>Anas querquedula</i>)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Krakwa (<i>Anas strepera</i>)	B	Gatunek notowany w rejonie stawów Janisławice Północne i w rejonie stawów Janisławice Południowe
Gęś białoczelna (<i>Anser albifrons</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie

Przedmiot ochrony	Ocena ogólna obszaru*	Status na terenie gminy Sośnie
Gęgawa (Anser anser)	A	Gatunek notowany w rejonie stawów Janisławice Północne i w rejonie stawów Janisławice Południowe
Gęś zbożowa (Anser fabalis)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Czapla siwa (Ardea cinerea)	C	Gatunek notowany w rejonie stawów Janisławice Północne i w rejonie stawów Janisławice Południowe
Głowienka zwyczajna (Aythya ferina)	A	Gatunek notowany w rejonie stawów Janisławice Północne i w rejonie stawów Janisławice Południowe
Czernica (Aythya fuligula)	A	Gatunek notowany w rejonie stawów Janisławice Północne i w rejonie stawów Janisławice Południowe
Podgorzałka zwyczajna (Aythya nyroca)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Bąk (Botaurus stellaris)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Rybitwa białowąsa (Chlidonias hybridus)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Rybitwa czarna (Chlidonias niger)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Bocian biały (Ciconia ciconia)	C	Gatunek notowany na terenie gminy Sośnie
Bocian czarny (Ciconia nigra)	B	Gatunek notowany na terenie gminy Sośnie
Błotniak stawowy (Circus aeruginosus)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
derkacz (Crex crex)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Łabędź krzykliwy (Cygnus cygnus)	C	Gatunek notowany w rejonie stawów Janisławice Północne
Łabędź niemy (Cygnus olor)	C	Gatunek notowany w rejonie stawów Janisławice Północne i w rejonie stawów Janisławice Południowe
Czapla biała (Egretta alba)	C	Gatunek notowany w rejonie stawów Janisławice Północne i w rejonie stawów Janisławice Południowe
Łyska zwyczajna (Fulica atra)	C	Gatunek notowany w rejonie stawów Janisławice Północne i w rejonie stawów Janisławice Południowe
Żuraw zwyczajny (Grus grus)	C	Gatunek notowany w rejonie stawów Janisławice Południowe

Przedmiot ochrony	Ocena ogólna obszaru*	Status na terenie gminy Sośnie
Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	C	Gatunek notowany w rejonie stawów Janisławice Północne
Bączek zwyczajny (<i>Ixobrychus minutus</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Śmieszka (<i>Larus ridibundus</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Rycyk (<i>Limosa limosa</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Nurogęs (<i>Mergus merganser</i>)	C	Gatunek notowany w rejonie stawów Janisławice Północne
Kania czarna (<i>Milvus migrans</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Kania ruda (<i>Milvus milvus</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Batalion (<i>Philomachus pugnax</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Perkoz dwuczuby (<i>Podiceps cristatus</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Perkoz rdzawoszyi (<i>Podiceps grisegena</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Zielonka (<i>Porzana parva</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Kropiatka (<i>Porzana porzana</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Wodnik (<i>Rallus aquaticus</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Rybitwa rzeczna (<i>Sterna hirundo</i>)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Ocena ogólna dla gatunków przyjmuje wartość: A – znakomita, B – dobra, C - znacząca		

Źródło: Powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, (przeprowadzona na podstawie Zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r.) zweryfikowana w zakresie siedlisk przyrodniczych w 2022 i 2023 r.

Obszar Natura 2000 „Ostoja nad Baryczą” (PLH020041) - jest Specjalnym Obszarem Ochrony (SOO). Ma łączną powierzchnię 82 026,38 ha i jest zlokalizowany podobnie jak OSO Dolina Baryczy na terenie dwóch województw wielkopolskiego i dolnośląskiego. Zdecydowana większa część obszaru zlokalizowana jest w województwie dolnośląskim.

Obszar obejmuje rozległe, bagniste obniżenie doliny Baryczy. Rzeka ma charakter typowo nizinny z wieloma dopływami, fragmentami terenów zalewanych i dobrze zachowanymi starorzeczami. W dolinie znajdują się utwory glacialne, fluwioglacialne i współczesne aluwia rzeczne. Cechą charakterystyczną południowo-zachodniej części obszaru są zalesione morenowe Wzgórza

Twardogórskie z najwyższym wzniesieniem - Wzgórzem Joanny (219 m n.p.m.), dominującym nad szeroką i płaską doliną Baryczy. W skład obszar wchodzi: kompleks łąk zalewowych, stawy rybne (z najbardziej znanymi Stawami Milickimi), pola uprawne i rozległe tereny leśne (z wyłączeniem miasta Milicz). Obszar jest specyficzny ze względu na bogatą sieć hydrograficzną z licznymi kanałami oraz naturalnymi i sztucznymi ciekami wodnymi, a także stawami i mokradłami. Lasy tworzą dwa większe kompleksy - Lasy Milickie na zachodzie i Lasy Ostrzeszowskie na wschodzie. W pobliżu cieków wodnych zachowały się cenne fragmenty łągów i olsów, a na wyżej położonych terenach - cenne buczyny i grądy. Uboższe siedliska porastają bory sosnowe i bory mieszane.

W Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 września 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja nad Baryczą (PLH020041) wyznacza się obszar w celu:

- 1) trwałej ochrony:
 - a. siedlisk przyrodniczych,
 - b. populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin,
 - c. populacji zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt innych niż ptaki lub
- 2) odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony gatunków, o których mowa w pkt 1 lit. b lub c
- w stosunku do przedmiotów ochrony.

Przedmiotem ochrony na obszarze są:

- 1) siedliska przyrodnicze określone w załączniku nr 3 do ww. rozporządzenia;
- 2) gatunki roślin, określone w załączniku nr 4 do ww. rozporządzenia, oraz ich siedliska;
- 3) gatunki zwierząt innych niż ptaki, określone w załączniku nr 5 do ww. rozporządzenia, oraz ich siedliska.

Głównym celem obszaru jest wspieranie zachowania różnorodności biologicznej przy uwzględnieniu wymagań gospodarczych, społecznych, kulturowych i regionalnych, ma na celu trwały rozwój, zachowanie takiej różnorodności biologicznej może w niektórych przypadkach wymagać utrzymania lub wręcz pobudzania działalności człowieka; ochrona oznacza zespół środków wymaganych do zachowania lub odtworzenia siedlisk przyrodniczych oraz populacji gatunków dzikiej fauny i flory we właściwym stanie ochrony. Na terenie obszaru Natura 2000 „Ostojka nad Baryczą” (PLH020041), nie obowiązuje Plan Zadań Ochronnych.

Tabela 12. Siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony obszaru.

Przedmiot ochrony	Ocena ogólna obszaru*	Status na terenie gminy Sośnie
3130 Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoëto Nanojuncetea	A	Nie stwierdzono siedliska na terenie gminy Sośnie
3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion	B	Nie stwierdzono siedliska na terenie gminy Sośnie
3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (Ranunculion fluitantis)	C	Nie stwierdzono siedliska na terenie gminy Sośnie

Przedmiot ochrony	Ocena ogólna obszaru*	Status na terenie gminy Sośnie
6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae)	B	Nie stwierdzono siedliska na terenie gminy Sośnie
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)	A	Nie stwierdzono siedliska na terenie gminy Sośnie
6430 Ziołorośla górskie (Adenostylion alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium)	B	Nie stwierdzono siedliska na terenie gminy Sośnie
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris)	B	Stwierdzono siedliska w południowej części gminy Sośnie
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea)	B	Stwierdzono siedliska w południowej części gminy Sośnie
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	A	Nie stwierdzono siedliska na terenie gminy Sośnie
9110 Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagetum)	B	Nie stwierdzono siedliska na terenie gminy Sośnie
9130 Żyzne buczyny (Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion)	B	Nie stwierdzono siedliska na terenie gminy Sośnie
9170 Grąd środkowoeuropejski subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)	A	Stwierdzono siedliska w południowej części gminy Sośnie
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae) i olsy źródliskowe	C	Stwierdzono siedliska w południowej części gminy Sośnie
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario- Ulmetum)	A	Stwierdzono siedliska w południowej części gminy Sośnie
Ocena ogólna dla gatunków przyjmuje wartość: A – doskonała, B – dobra, C - znacząca		

Źródło: Powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, (przeprowadzona na podstawie Zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r.) zweryfikowana w zakresie siedlisk przyrodniczych w 2022 i 2023 r.

Tabela 13. Gatunki roślin i zwierząt stanowiące przedmioty ochrony obszaru.

Przedmiot ochrony	Ocena ogólna obszaru*	Status na terenie gminy Sośnie
Mopek zachodni (<i>Barbastella barbastellus</i>)	B	Stwierdzono stanowisk gatunku w południowej części gminy Sośnie
Kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>)	B	Stwierdzono stanowisk gatunku w południowej części gminy Sośnie
Bóbr (<i>Castor fiber</i>)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Kozioróg dębosz (<i>Cerambyx cerdo</i>)	A	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Koza pospolita (<i>Cobitis taenia</i>)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Koleantus delikatny (<i>Coleanthus subtilis</i>)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Jelonek rogacz (<i>Lucanus cervus</i>)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	B	Stwierdzono stanowisk gatunku w południowej części gminy Sośnie
Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Piskorz (<i>Misgurnus fossilis</i>)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Nocek duży (<i>Myotis myotis</i>)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Pachnica dębowa (<i>Osmoderma eremita</i>)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Różanka (<i>Rhodeus amarus</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Kiełb białopłetwy (<i>Romanogobio bipinnatus</i>)	C	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Koza złotawa (<i>Sabanejewia aurata</i>)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	B	Nie stwierdzono stanowisk gatunku na terenie gminy Sośnie
Ocena ogólna dla gatunków przyjmuje wartość: A – znakomita, B – dobra, C - znacząca		

Źródło: Powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, (przeprowadzona na podstawie Zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r.) zweryfikowana w zakresie siedlisk przyrodniczych w 2022 i 2023 r.

Indywidualnymi formami ochrony przyrody są: rezerваты przyrody, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo - krajobrazowe i stanowiska dokumentacyjne.

Pomniki przyrody w Sośniach stanowią obiekty przyrody ożywionej o ponadprzeciętnych walorach wizualnych. Zespół pałacowo-parkowy w Mojej Woli zajmuje powierzchnię ok. 10 ha, na których wzrasta ok. 80 gatunków drzew, krzewów i pnączy. Dąb „Jan” jest z kolei niezwykle okazem, którego obwód pnia osiągnął 830 cm. Aleja dębów znacząca niegdyś trakt ze Szklarki Śląskiej do Sośni stanowi nieodłączny element wyróżniający krajobrazu.

Obiekty te są zarejestrowane i opatrzone odpowiednimi tabliczkami informacyjnymi. Wszelkie zmiany wymagają zgody Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody. Obecnie nie ma na terenie gminy użytków ekologicznych objętych ochroną prawną.

Przez gminę Sośnie przebiegają bowiem dwa szlaki rowerowe PTTK Ostrów Wielkopolski, o łącznej długości na terenie gminy 45,4 km:

- szlak czerwony - szlak prowadzący dookoła powiatu ostrowskiego, w tym przez miejscowości Gminy Sośnie,
- szlak niebieski - szlak prowadzący z Ostrowa Wielkopolskiego do Mojej Woli.

Na terenie gminy Sośnie jest ponadto wytyczony Szlak konny w Dolinie Baryczy. Liczy on sobie ponad 100 km długości, prowadząc m.in. przez miejscowości Moja Wola czy Możdżanów. Opracowania kartograficzne uwzględniają również szlaki kajakowe obecne na terenie gminy: szlak Polskiej Wody i szlak Młyńskiej Wody. Szlaki te jednak nie są często uczęszczanymi przez turystów, ze względu na niskie poziomy wód osiąganę przez rzeki, a także związany z tym poziom trudności tras.

Na terenie gminy Sośnie uchwałą nr L/282/2018 Rada Gminy Sośnie z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie ustanowienia użytków ekologicznych: „Łąki na Koninie”, „Łąki przy Kasztanie”, „Łąki Łosie”, „Malinowe Łąki”, „Łąki koło wieży” (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2018 r. poz. 1204) zostały ustanawiane użytki ekologiczne, są to:

- „**Łąki na Koninie**” położony na terenie Nadleśnictwa Antonin, leśnictwo Kałkowskie, pododdział 31f, 24l, 230; 2), powierzchnia użytku ekologicznego wynosi 1,99 ha i jest zgodna z granicą pododdziału 31f, 24l, 230 według Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Antonin na okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2023 r. Użytek obejmuje części działek o numerach ewidencyjnych 536/3, 525/1, 534, obręb geodezyjny Kałkowskie, gmina Sośnie;
- „**Łąki przy Kasztanie**” położony na terenie Nadleśnictwa Antonin, leśnictwo Krupa, pododdział 50j; 3), powierzchnia użytku ekologicznego wynosi 1,46 ha i jest zgodna z granicą pododdziału 50j według Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Antonin na okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2023 r. Użytek obejmuje część działki o numerze ewidencyjnym 440, obręb geodezyjny Kuźnica Kącka, gmina Sośnie;
- „**Łąki Łosie**” położony na terenie Nadleśnictwa Antonin, leśnictwo Możdżanów, pododdział 158d, 158f, 168c; 4), powierzchnia użytku ekologicznego wynosi 4,15 ha i jest zgodna z granicą pododdziału 158d, 158f, 168c według Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Antonin na okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia Użytek obejmuje części działek o numerach ewidencyjnych 783, 806 obręb geodezyjny Sośnie, gmina Sośnie;
- „**Malinowe Łąki**” położony na terenie Nadleśnictwa Antonin, leśnictwo Cieszyn, pododdział 203g, 203k, 215d, 215j oraz leśnictwa Możdżanów, pododdział 199k, 199l; 5), powierzchnia użytku ekologicznego wynosi 4,85 ha i jest zgodna z granicą pododdziału 203g, 203k, 215d, 215j (leśnictwo Cieszyn), 199k, 199l (leśnictwo Możdżanów) według Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Antonin na okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2023 r. Użytek obejmuje części działek o numerach ewidencyjnych 680, 679, 684, 685, 676, 677 obręb geodezyjny Cieszyn, gmina Sośnie.

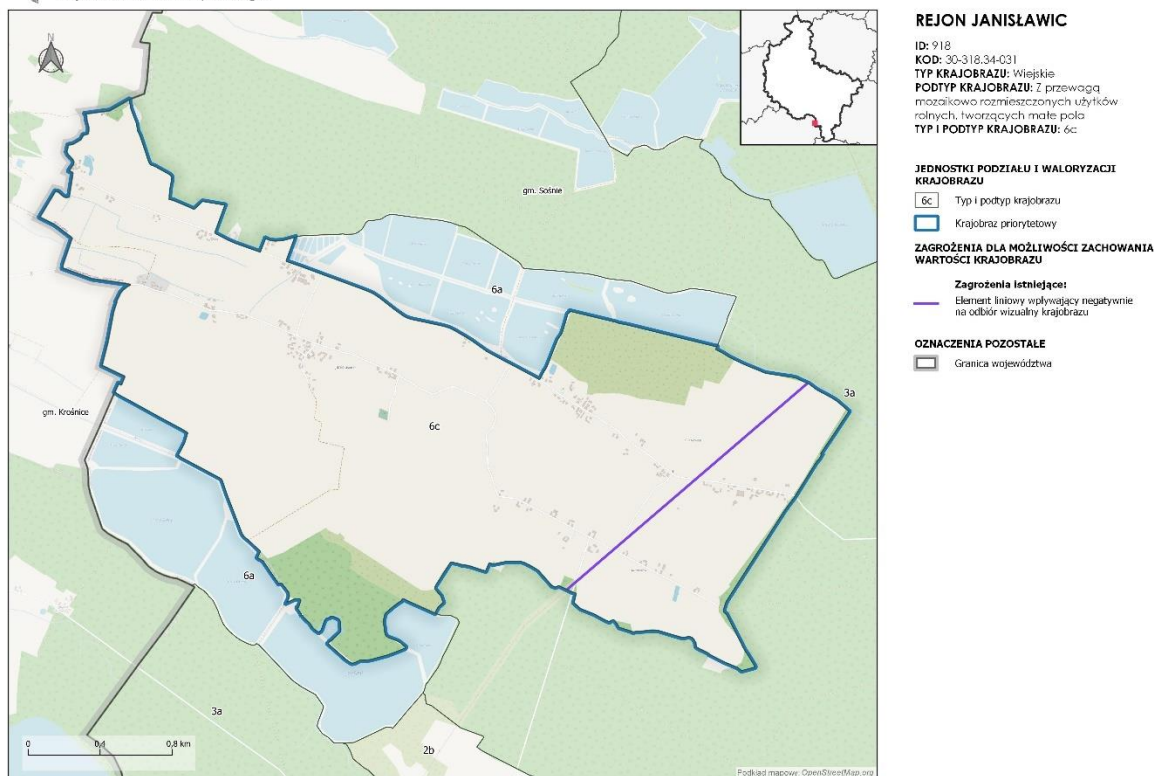
- „Łąki koło wieży” położony na terenie Nadleśnictwa Antonin, leśnictwo Mariak, pododdział 258k, powierzchnia użytku ekologicznego wynosi 3,56 ha i jest zgodna z granicą pododdziału 258k według Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Antonin na okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2023 r. Użytek obejmuje część działki o numerze ewidencyjnym 268, obręb geodezyjny Kocina, gmina Sośnie.

Celem ustanowienia użytków ekologicznych jest zachowanie różnorodności biologicznej, utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów oraz zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków.

Na terenie gminy Sośnie znajdują się 25 krajobrazów ujętych w audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego. Jednakże znajduje się tylko jeden krajobraz priorytetowy jest to **krajobraz o nazwie Rejon Janisławic**, w zachodniej części gminy Sośnie, o powierzchni 612 ha. Od zachodu krajobraz graniczy z województwem dolnośląskim. Jest to krajobraz przyrodniczo-kulturowe ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzennej przez człowieka. Dominujące pokrycie terenu stanowią grunty orne z szachownicowym układem pól, które zajmują około 36% powierzchni. Taki sam odsetek stanowią grunty podmokłe, które towarzyszą licznym drobnym naturalnym ciekom wodnym, kanałom przecinającym pola i łąki. Około 5% tego krajobrazu to lasy, głównie mieszane wilgotne o funkcji ochronnej a dominującym gatunkiem jest sosna. Największe ciek wodny na terenie krajobrazu to rzeka Młyńska Woda 2 i Dopływ spod Mojej Woli. Są to jedne z cieków zasilających okoliczne stawy rybne położone w sąsiedztwie krajobrazu.

Do zjawisk zagrażających możliwości zachowania wartości krajobrazu, które mają/mogą mieć niekorzystny wpływ na odbiór tego krajobrazu, zaburzają jego estetykę oraz oddziałują negatywnie na wartości przyrodnicze, kulturowe i estetyczno-widokowe należą: element liniowy wpływający negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu: napowietrzne linie elektroenergetyczne 400 kV, spływ powierzchniowy biogenów z pól do rzeki Młyńska Woda 2, Dopływu spod Mojej Woli i innych małych cieków wodnych i zbiorników wodnych na terenie krajobrazu, intensywny rozwój rolnictwa, w tym m.in.: przekształcanie trwałych użytków zielonych na grunty orne, zwiększanie areału pól, likwidacja miedz, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych, oczek wodnych, mokradeł śródpolnych wraz z towarzyszącą zielenią.

Audyt krajobrazowy wskazuje rekomendacje i wnioski dotyczące zadania mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu.

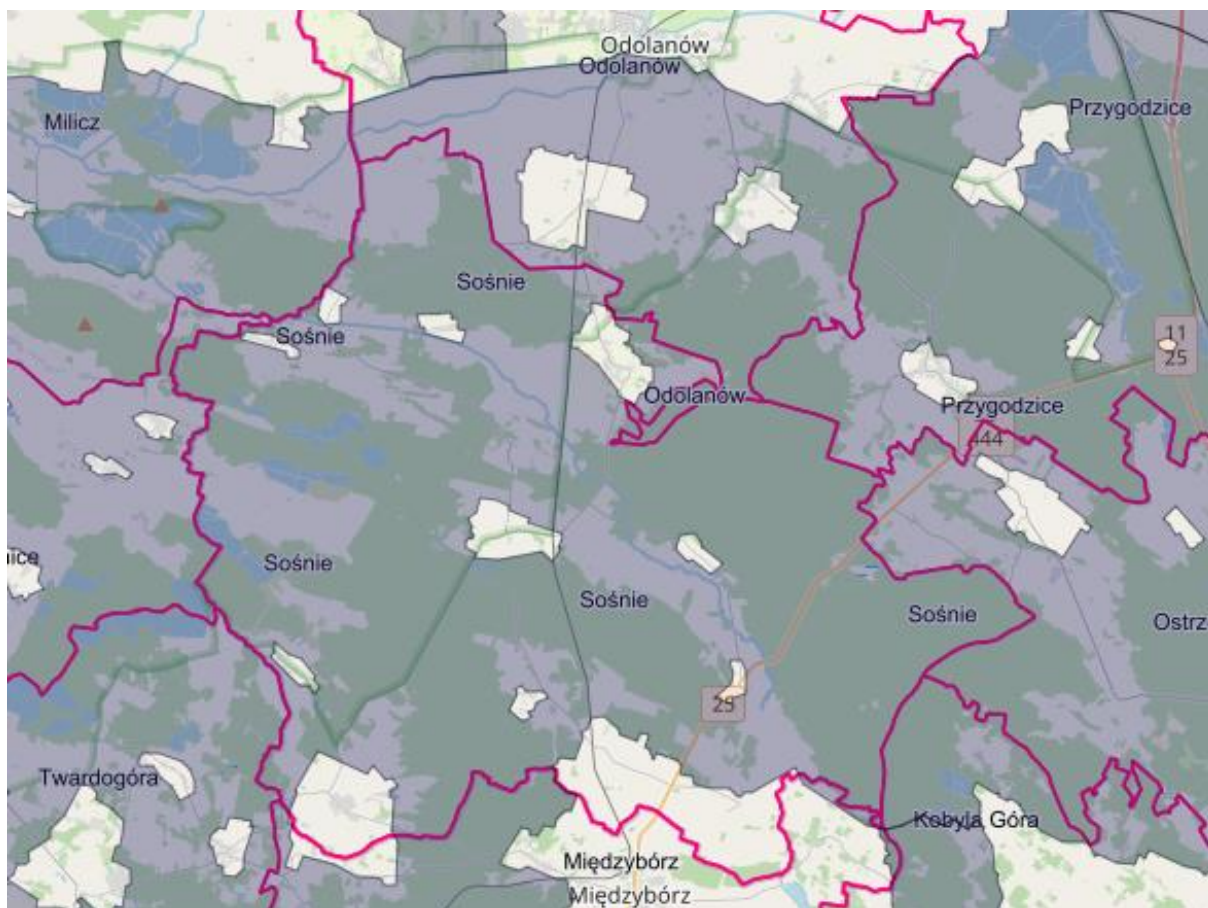

Rysunek 6. Położenie krajobrazu priorytetowego - Rejon Janisławic.

Źródło: Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego.

Kwestie dotyczące ochrony krajobrazu zdefiniowane zostały Europejskiej Konwencji Krajobrazowej sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r. Ochrona krajobrazu zakłada prowadzenie działań na rzecz zachowania i utrzymywania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Zgodnie z Mapą korytarzy ekologicznych opracowaną przez Instytut Biologii Ssaków PAN w Białowieży we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot (w ramach projektu ze środków EEA/EOG) – aktualizacja w 2012r., przez obszar gminy przebiega **korytarz ekologiczny Stawy Milickie o kodzie GKPdC-17**.

Rysunek 7. Mapa korytarzy ekologicznych na terenie gminy Sośnie.

Źródło: Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

1.11. Dziedzictwo kulturowe

Gmina Sośnie wyróżnia się przede wszystkim wyjątkowymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, które stanowić mogą o ich atrakcyjności turystycznej. Ponadto na terenie gminy obecne są również zabytki ruchome i nieruchome wpisane do gminnej ewidencji zabytków przyjętej Zarządzeniem nr 33/2023 Wójta Gminy Sośnie. Łącznie do gminnej ewidencji zabytków nieruchomych wpisane zostało 168 obiektów sakralnych oraz świeckich, a ponadto 6 obiektów ruchomych i 31 stanowisk archeologicznych.

Do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wpisane zostały 3 obiekty z trzech miejscowości gminy Sośnie, a są to:

Cieszyn: kościół par. pw. św. Michała Archanioła, 4 ćw. XVII, nr rej.: 525 z 31.12.1990;

Kałkowskie: wiatrak „paltrak”, drewn., 1900, nr rej.: 263/Wlkp/A z 22.11.2005;

Sośnie: zespół pałacowy Moja Wola, ul. Sztolcmanna 1-5, nr rej.: 1048/Wlpk/A z 4.04.1975:

- pałac, 1825, 1907
- park, 1 poł. XIX – XX.

Obiekty te powiązane są z historycznym kształtowaniem się miejscowości tworzących współczesną gminę Sośnie. O przewadze działalności na terenach leśnych świadczą nazwy miejscowości tj. Sośnie, Chojnik czy Piła. Z kolei o obecności hut żelaza przypominają nazwy miejscowości: Kuźnicy Kąckiej czy Kuźnicy Sośnieńskiej, a huty szkła – Szklarka Śląska. Najstarszą

metrykalnie miejscowością gminy jest Cieszyn datowany na 1155 r. W latach 60. XIII w. pojawiły się z kolei wzmianki o miejscowości Sośnie. W wiekach średnich powstały ponadto miejscowości: Kąty Śląskie, Kuźnica Kącka, Pawłów, Konradów, Chojnik i Surmin. Miejscowości: Bogdaj, Czesławice, Granowiec, Janisławice, Jarnostów, Kałkowskie, Mariak, Młynik, Możdżanów i Szklarka Śląska datowane są na XVII-XVIII w. Średniowieczny charakter miejscowości widoczny jest również w ich strukturze przestrzennej, często prezentują one bowiem typ łańcuchówki. Inną nazwą tego typu morfologicznego wsi jest wieś leśno-łanowa. W tego typu osadach zabudowania lokalizowane były wzdłuż jednej bądź obu skrajni drogi, gdzie na przodzie wykarczowanego lasu stawiano dom, zaś za nim wstęgami rozchodziły się pola. Sięgały one aż pod granicę lasu, czy do rzeki. Wśród określeń gwarowych określających takowe miejscowości można się natknąć na „kąty”, które występują również w nazwach miejscowości gminnych.

W ramach Strategii Rozwoju Gminy Sośnie założono działania związane z rozwojem turystyki i rekreacji w oparciu o promocję istniejących terenów rekreacyjnych, gminnych zabytków i pomników przyrody.

1.12. Krajobraz

Gmina Sośnie cechuje się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, a także kulturowymi. Wyjątkowe scenerie leśne, niewielkie deniwelacje terenu oraz liczne ciekі wodne, sprawiają iż tereny gminy są nie tylko urokliwe, ale również korzystne dla rozwoju turystyki poznawczej i krajoznawczej. W gminie Sośnie utworzone zostały szlaki turystyki rowerowej, pieszej czy konnej. Wyznaczono również tereny rekreacyjne, m.in. nad zbiornikiem wodnym w Sośniach.

Walory przyrodnicze oraz ciekawe zabytki czy pomniki przyrody przyciągają odwiedzających, co potencjalnie może służyć promocji gminy. Zdecydowana większość terenu gminy objęta jest obszarowymi formami ochrony przyrody, w tym blisko 40% stanowi Park Krajobrazowy Doliny Baryczy. To przyczyniło się do członkostwa gminy Sośnie w Stowarzyszeniu „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”, w ramach którego może realnie wzmacniać swoją markę jako miejscowości turystycznej. Gmina została włączona w kolorowy szlak karpia (posiada własny, unikalny wzór karpia zaprojektowany przez studentów wrocławskiej ASP), a także czynnie obchodzi Dni Karpia. Ważnym aspektem jest podkreślanie walorów przyrodniczych i kulturowych towarzyszących gminie Sośnie, a także dalszego harmonijnego rozwijania sektora rekreacji i turystyki krótkoterminowej.

1.13. Dobra materialne

Dobra materialne na obszarze gminy Sośnie to przede wszystkim dobra prywatne, w postaci zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej, tereny rolnicze. Do dóbr materialnych służących dobru mieszkańców zaliczyć można sieć dróg gminnych, parkingów, chodników, ścieżek rowerowych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej, sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa, światłowodowa, infrastruktura rekreacyjna, sportowa, społecznej, a także szereg innych obiektów użyteczności publicznej.

2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Ochrona środowiska jest jednym z ważniejszych wyzwań stojących przed samorządami w XXI wieku. Jakość środowiska wodnego, leśnego, a także stan powietrza atmosferycznego wpływają na wizerunek gminy w oczach turystów, ale także mieszkańców obecnych i potencjalnych. W Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 zawarto szeroki katalog działań związanych z ochroną środowiska, przy założeniu, że wszystkie zadania będą realizowane przy równoległym

wzroście świadomości ekologicznej oraz wprowadzaniu elementów edukacji środowiskowej wśród mieszkańców.

Brak realizacji kierunków działań w ramach projektu Strategii będzie prowadzić do pogarszania się wszystkich elementów środowiska, niniejszym spowodowuje to:

- pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego,
- brak spełnienia wymogów prawnych w zakresie wskaźników emisyjnych i wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych,
- wzrost emisji gazów cieplarnianych,
- wzrost zagrożenia ze strony ekstremalnych zjawisk meteorologicznych występujących z większą częstotliwością z uwagi na zmiany klimatyczne (np. suszę),
- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych - zwiększenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do wód,
- wzrost zużycia zasobów wodnych,
- zwiększenie obciążenia zanieczyszczeniami komunikacyjnymi,
- pogorszenie klimatu akustycznego i zwiększenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywne wartości poziomu dźwięku,
- brak ładunku przestrzennego na terenie gminy,
- zmniejszenie różnorodności biologicznej i cennych przyrodniczo terenów,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców,
- zwiększone negatywne oddziaływanie zanieczyszczenia powietrza na dobrą kulturę,
- zwiększenie masy wytwarzanych odpadów i rosnący problem z ich unieszkodliwianiem,
- niski poziom edukacji ekologicznej i ograniczone treści nauczania wpływają negatywnie na poziom świadomości ekologicznej zarówno dzieci, jak i dorosłych mieszkańców gminy.

Dlatego też w przypadku odstąpienia od realizacji postanowień Strategii przewiduje się wystąpienia zjawisk negatywnych, dotyczących braku poprawy lub pogorszenia i degradacji stanu środowiska naturalnego. Pogorszenie stanu środowiska posiada bezpośrednie przełożenie na inne obszary funkcjonowania gminy takie jak: jakość życia mieszkańców, ochrona zdrowia, a także atrakcyjność gminy pod kątem turystycznym i rekreacyjnym.

3. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu Strategii, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. Pozwala ona na porównanie mocnych i słabych stron jednostki wynikających z jej wewnętrznego otoczenia oraz identyfikację szans i zagrożeń dla jej rozwoju, płynących z otoczenia zewnętrznego. Takie zestawienie analityczne składowych pozwala na hierarchizację poszczególnych elementów oraz obserwację powiązań występujących między nimi. Prawidłowa identyfikacja związków przyczynowo-skutkowych stanowi podstawę do obrania odpowiedniego podejścia rozwojowego dla jednostki samorządu terytorialnego.

Analizę SWOT dla gminy Sośnie opracowano bazując na:

- 1) Diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej gminy Sośnie;
- 2) Danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy Sośnie, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;
- 3) Wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy oraz interesariuszy Strategii.

Główne problemy i zagrożenia dla środowiska w gminie Sośnie wynikające z analizy SWOT:

- Niski poziom przedsiębiorczości wynikający z niskiej dostępności komunikacyjnej obszaru oraz wysokiego odsetka obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody.
- Niska dostępność komunikacyjna obszaru, wynikająca z niedorozwoju sieci dróg powiatowych i wojewódzkich oraz marginalnego położenia gminy zarówno w powiecie jak i w województwie.
- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura pieszo-rowerowa skutkująca obniżonym poziomem bezpieczeństwa wśród mieszkańców.
- Wysoki udział dróg nieutwardzonych w ogóle dróg gminnych, drogi gruntowe są przede wszystkim podatne na zmienne warunki atmosferyczne.
- W gminie nie rozwija się działalność związana z leśnictwem i gospodarką leśną.
- Niska dostępność cyfrowa, związana z obecnością tzw. „białych plam” na terenie gminy oraz częściowym brakiem zasięgu sieci telefonicznej.
- Stopień pokrycia powierzchni gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jest niewielki i wynosi niespełna 1,5% ogółu powierzchni gminy.
- Gmina ze względu na wprowadzone obszarowe formy ochrony przyrody posiada ograniczone możliwości rezerwowania gruntów pod działalność gospodarczą czy budownictwo mieszkaniowe.
- Wzrost presji urbanizacyjnej na terenie gminy negatywnie oddziałujący na powierzchnię terenu, roślinność i zwierzęta.
- Niewystarczająca powierzchnia rezerw terenowych pod utworzenie zwartej strefy inwestycyjnej.
- Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna na terenie gminy.
- Zaniedbania w zakresie konserwacji zbiorników bezodpływowych, ich nielegalnego opróżniania lub powstałych uszkodzeń
- Rosnące zagrożenie środowiskowe związane z niewystarczająco rozwiniętą siecią kanalizacyjną.
- Zły stan jakości wód rzecznych (JCWP).
- Niska jakość i częściowy zanik elementów infrastruktury melioracji szczegółowej, skutkujący niskim poziomem retencji i występowaniem zjawiska suszy fizjologicznej.
- Niski poziom świadomości ekologicznej, głównie wśród osób dorosłych, związany m.in. ze skutkami nieodpowiedniego palenia w piecach i zanieczyszczaniem powietrza oraz wód, brak dostatecznego informowania mieszkańców przez gminę w zakresie możliwości poprawy jakości środowiska.
- Niski stopień rozwoju turystyki.
- Spadek łącznego tonażu odbieranych odpadów w przeliczeniu na 1 mieszkańca
- Pogłębiające się zmiany klimatyczne skutkujące spadkiem ilościowym i jakościowym uzyskiwanych plonów.

Postępujące zmiany klimatyczne związane z antropopresją i emisją zanieczyszczeń do środowiska przyrodniczego zmuszają do podejmowania natychmiastowych działań ukierunkowanych na ochronę i wsparcie komponentów biotycznych i abiotycznych środowiska. Zważając na unikalne warunki środowiskowe oraz koncentrację wielu cennych przyrodniczo obiektów zdecydowana większość obszaru gminy została objęta powierzchniowymi formami ochrony przyrody. Brak uciążliwej działalności przemysłowej oraz wysokotowarowego rolnictwa sprawia, iż gmina jest stosunkowo czysta ekologicznie i atrakcyjna wizerunkowo. Niemniej, konieczne jest dalsze podejmowanie działań ex-ante zmierzających do podtrzymania wysokich walorów przyrodniczych.

IV. OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA

Analizując potencjalne oddziaływania Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 na środowisko przyrodnicze odniesiono się do poszczególnych celów ujętych w Strategii. Odnosząc się do poszczególnych celów przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, obszary Natura 2000). Rozważono także potencjalne oddziaływanie na zdrowie ludzi, obiekty zabytkowe oraz na dobra materialne.

1. Potencjalne oddziaływanie projektów strategicznych na środowisko

Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie (B), pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (SK), krótkoterminowe (K), średnioterminowe (Ś), długoterminowe (D), chwilowe (CH), stałe (ST), pozytywne, negatywne i neutralne, na różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, obszary Natura 2000 wykorzystując metodę macierzy interakcji.

W ramach tworzenia dokumentu prowadzona była szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania. Szczegółowa analiza oddziaływań w odniesieniu do poszczególnych celów operacyjnych i typów zadań została przedstawiona w kolejnych rozdziałach.

Tabela 14. Objasnienia skrótów zastosowanych w ocenie

INTENSYWNOŚĆ I CHARAKTER ODDZIAŁYWANIA	
+	potencjalnie pozytywne oddziaływanie
o	brak oddziaływania lub oddziaływanie znikome
-	potencjalnie negatywne oddziaływanie
+/-	potencjalnie zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływanie
TYP ODDZIAŁYWANIA	
B	bezpośrednie
P	pośrednie
W	wtórne
SK	skumulowane
CZAS ODDZIAŁYWANIA	
K	krótkoterminowe
Ś	średnioterminowe
D	długoterminowe
C	chwilowe
S	stałe

Tabela 15. Ocena oddziaływania na komponenty środowiska

Lp.	Cel operacyjny	Kierunki działań	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Natura 2000
Cel strategiczny 1: Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia															
1.	Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej	Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych, parkingów, chodników, ścieżek rowerowych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej	- B, C +/- P, S	+ B, D	- B, C +/- P, S	- B, C +/- P, S	- B, C + P, S	- B, C +/- P, S	- B, C + P, S	- B, C +/- P, S	- B, C +/- B, D	0	0	+ P, D	- B, C +/- P, S
2.		Poprawa bezpieczeństwa w sąsiedztwie dróg m.in.: poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, poprawę stanu oznakowania drogowego, doświetlenie i odpowiednie oznakowanie przejść dla pieszych, a w uzasadnionych przypadkach montaż sygnalizacji świetlnej	0	+ B, D	+/- B, D	0	0	0	0	0	0	0	0	+ B, D	0
3.		Budowa, rozbudowa i modernizacja tras rowerowych (w tym dróg rowerowych oraz pieszo-rowerowych) na terenie gminy	- B, C +/- P, S	+ B, D	- B, C +/- P, S	- B, C +/- P, S	- B, C + P, S	- B, C +/- P, S	- B, C + P, S	- B, C +/- P, S	+ P, D	0	+/- P, S	+ P, D	- B, C +/- P, S
4.		Utwardzenie intensywnie eksploatowanych dróg gruntowych	- B, C +/- P, S	+ B, D	- B, C +/- P, S	- B, C +/- P, S	- B, C + P, S	- B, C +/- P, S	- B, C + P, S	- B, C +/- P, S	+ P, D	0	0	+ P, D	- B, C +/- P, S

Lp.	Cel operacyjny	Kierunki działań	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Natura 2000
5.		Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w szczególności dróg powiatowych, celem ich rozbudowy i modernizacji	0	+	0	0	0	+	0	0	+	+	0	0	0
6.		Poprawa dostępności do szerokopasmowego Internetu i współpraca z operatorami, celem zapewnienia dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom gminy	-	+	-	-	-	-	-	-	-	0	0	+	-
7.	Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz z modernizacją istniejących stacji uzdatniania wody	-	+	-	-	+	-	-	-	-	+	+	+	-
8.		Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, wraz z jej doprowadzeniem do możliwie jak największej liczby mieszkańców	-	+	-	-	+	-	-	-	-	+	+	+	-
9.		Rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie gminy	-	+	-	-	+	-	-	-	-	+	+	+	-
10.		Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia	-	+	-	-	+	-	-	-	-	+	+	+	-

Lp.	Cel operacyjny	Kierunki działań	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Natura 2000
11.		Prowadzenie stałej ewidencji i okresowych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne zlokalizowanych na terenie gminy	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+
12.		Rozbudowa, przebudowana i odbudowa urządzeń melioracji szczegółowej, w tym rowów melioracyjnych	- B, C	+	-	-	+	-	-	-	-	+	+	+	-
13.		Wsparcie w zakresie prawidłowego retencjonowania wody deszczowej	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+
14.		Wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
15.		Rozszerzenie zakresu działań na rzecz podniesienia świadomości i prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
16.		Zwiększanie stopnia informacji dla mieszkańców w zakresie prowadzonych programów wsparcia na rzecz podniesienia jakości środowiska w gminie	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Cel operacyjny	Kierunki działań	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Natura 2000
17.	Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna	Opracowanie Planu Ogólnego dla gminy	+/- W, D	+	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+	+	+/- W, D
18.		Aktualizacja i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	+/- W, D	+	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+	+	+/- W, D
19.		Wyznaczenie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	+/- W, D	+	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+	+	+/- W, D
20.		Sporządzenie katalogu działek inwestycyjnych, wraz z ich odpowiednim przeznaczeniem w opracowaniach planistycznych	o	+	o	o	o	o	o	o	o	+	o	o	o
21.		Wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych	+/- W, D	+	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+	+	+/- W, D
22.		Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	- B, C	+	- B, C	- B, C	o	- B, C + P, D	- B, C	- B, C + P, S	- B, C + P, D	o	o	+	- B, C +/- P, S
23.		Zwiększanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej	o	+	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
24.		Wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców	- B, C	+	- B, C	- B, C	o	- B, C + P, D	- B, C	- B, C + P, S	- B, C + P, D	o	o	+	- B, C +/- P, S

Lp.	Cel operacyjny	Kierunki działań	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Natura 2000
Cel strategiczny 2: Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja															
25.	Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia	Wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, w szczególności w zakresie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, edukacyjnych i opiekuńczych	-/+ W, D	+ P, D	-/+ W, D	-/+ W, D	-/+ W, D	-/+ W, D	-/+ W, D	-/+ W, D	-/+ W, D	-/+ W, D	0	-/+ W, D	-/+ W, D
26.		Utworzenie punktu konsultacyjnego i doradczego dla producentów rolnych, mającego na celu ich integrację, zdobywanie nowych rynków zbytu i wsparcie przekształcenia gospodarstw w agroturystyczne, opiekuńcze lub edukacyjne	0	+ P, D	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27.		Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych	+/- W, D	+ B, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+ W, D	+ W, D	+/- W, D
28.		Wsparcie mieszkańców w zakresie aktywizacji zawodowej i zakładania działalności gospodarczej	0	+ B, D	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0

Lp.	Cel operacyjny	Kierunki działań	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Natura 2000
29.	Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o promocję istniejących terenów rekreacyjnych, gminnych zabytków i pomników przyrody	+/- P, D	+/- P, D	+/- P, D	+/- P, D	+/- P, D	+/- P, D	+/- P, D	+/- P, D	+/- P, D	+/- P, D	+/- P, D	+/- P, D	+/- P, D
30.		Współpraca z lokalnymi rzemieślnikami, artystami, przedsiębiorcami i stowarzyszenie „Partnerstwo dla Doliny Baryczy” w celu wypracowania strategii rozwoju turystyki w oparciu o produkty lokalne	o	⁺ P, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	⁺ P, D	o
31.		Tworzenie i odnowienie tras pieszych, rowerowych, konnych i wodnych w oparciu o walory krajobrazowe i miejsca szczególne	- B, C +/- P, S	⁺ B, D	- B, C +/- P, S	- B, C +/- P, S	- B, C + P, S	- B, C +/- P, S	- B, C + P, S	- B, C +/- P, S	⁺ P, D	o	+/- P, S	⁺ P, D	- B, C +/- P, S
32.		Wyposażenie istniejących i nowo wytyczonych szlaków turystycznych w niezbędną infrastrukturę, np. kosze, ławki, stoły biesiadne, tablice informacyjne itp.	- B, C +/- P, S	⁺ B, D	- B, C +/- P, S	- B, C +/- P, S	- B, C + P, S	- B, C +/- P, S	- B, C + P, S	- B, C +/- P, S	⁺ P, D	o	+/- P, S	⁺ P, D	- B, C +/- P, S
33.		Poprawa funkcjonowania Stacji Biały Daniel, poprzez przygotowanie oferty sezonowej dla osób prywatnych i zorganizowanych wycieczek	o	⁺ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	⁺ B, D	o

Lp.	Cel operacyjny	Kierunki działań	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Natura 2000
34.		Przygotowanie i promocja kalendarza cyklicznych wydarzeń lokalnych, w szczególności w oparciu o produkty lokalne, walory kulturalne i rekreacyjne	0	+ W, D	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35.		Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i zagospodarowanie terenu przy Zalewie w Sośniach, m.in.: poprzez budowę ścieżki spacerowej, tarasu widokowego itp.	+/- W, D	+/- P, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+/- W, D	+ W, D	+ W, D	0	+ W, D	+/- W, D
36.	Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję	Wykorzystanie i kreowanie rozpoznawalności znaków handlowych Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy	0	+ W, D	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37.		Wzmacnianie współpracy z innymi gminami członkowskimi AKO, zwłaszcza o sąsiednim położeniu, poprzez przedstawianie wspólnych stanowisk i wzmacnianie swojej pozycji w strukturze stowarzyszenia	0	+ W, D	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+ W, D	0
38.		Kreowanie rozpoznawalności produktów lokalnych gminy, w tym hodowli karpia	0	+ W, D	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
39.		Stworzenie logotypu i hasła marketingowego wykorzystywanego do promocji lokalnych wydarzeń	0	+ W, D	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+ W, D	0

Lp.	Cel operacyjny	Kierunki działań	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Natura 2000
Cel strategiczny 3: Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas															
40.	Rozwój usług społecznych i senioralnych	Rozwój e-usług z zachowaniem zasad bezpieczeństwa cyfrowego i ochrony danych osobowych	o	+ P, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
41.		Integracja społeczna mieszkańców poprzez organizację wydarzeń i spotkań międzypokoleniowych, w tym edukację międzypokoleniową np. w zakresie edukacji ekologicznej	+ W, D	+ B, D	+ W, D	+ W, D	+ W, D	+ W, D	+ W, D	+ W, D	+ W, D	+ W, D	+ W, D	+ W, D	+ W, D
42.		Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej	o	+ P, D	o	o	o	o	o	o	+ P, D	+ P, D	o	+ P, D	o
43.		Zwiększenie dostępności infrastrukturalnej dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych	o	+ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	+ P, D	o
44.		Rozwój świadczenia usług prewencji i rozwiązywania problemów społecznych	o	+ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
45.		Organizacja mobilnych usług indywidualnych dla osób starszych, w tym opieka pielęgniarstwa, usługi techniczne i naprawcze, itp.	o	+ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o

Lp.	Cel operacyjny	Kierunki działań	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Natura 2000
46.		Organizacja dowozów do specjalistycznych placówek medycznych dla osób starszych, niesamodzielnych lub z niepełnosprawnością	o	⁺ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
47.		Wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia, w tym organizacja programów profilaktycznych	o	⁺ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
48.	Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza	Rozbudowa, modernizacja i doposażenie placówek o światowych, w tym m.in.: poprawa stanu przyszkolnej infrastruktury sportowej, zakup pomocy naukowych niezbędnych do rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych, itp.	- P, C	⁺ B, D	- P, C	- P, C	o	- P, C	o	o	o	o	o	⁺ P, D	o
49.		Modernizacja i doposażenie placówek opieki nad dziećmi powyżej 3 roku życia i popularyzacja korzystania z opieki przedszkolnej wśród rodziców	o	⁺ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	⁺ P, D	o
50.		Zwiększenie dostępu do placówek opieki na dziećmi do lat 3	o	⁺ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
51.		Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli	o	⁺ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
52.		Większa indywidualizacja toku nauczania w przypadku uczniów z problemami w nauce lub szczególnie uzdolnionych	o	⁺ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o

Lp.	Cel operacyjny	Kierunki działań	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Natura 2000
53.		Wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, m.in.: poprzez powołanie Uniwersytetu III Wieku	o	+ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
54.		Kształtowanie postaw przedsiębiorczości m.in. poprzez włączenie mieszkańców w zajęcia z doradztwa zawodowego i organizację szkoleń umożliwiających przebranżowienie	o	+ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
55.		Zapewnienie efektywności nauczania języków obcych	o	+ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
56.		Rozwój wolontariatu na rzecz kształtowania postaw leaderskich i obywatelskich wśród uczniów	o	+ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
57.	Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną	Zapewnienie oferty kulturalnej odpowiadającej oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców z różnych grup wiekowych	o	+ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
58.		Umożliwienie większego zaangażowania społeczności lokalnej w organizację i przebieg wydarzeń kulturalnych czy sportowych w gminie	o	+ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
59.		Organizacja cyklicznych wydarzeń sportowych, np. lig sołeckich piłkarskich „piątek” czy koszykarskich „trójek”	o	+ B, D	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o

Lp.	Cel operacyjny	Kierunki działań	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Natura 2000
60.		Pobudzanie aktywności społecznej oraz rozwój działalności organizacji pozarządowych, m.in. poprzez zlecanie części zadań własnych gminy stowarzyszeniom w formie konkursu ofert, co przełoży się na wzrost kreatywności i konkurencyjności	0	+ B, D	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne.

2. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny, obszary chronione oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000

Na etapie opracowywania prognozy oddziaływania na środowisko nie wskazano konkretnych lokalizacji dla działań określonych w Strategii. Projekt ma charakter strategiczny i na podstawie wyznaczonych trendów w dokumentach sektorowych wskazuje kierunki rozwoju gminy Sośnie na lata 2024-2030.

W ocenie oddziaływania Strategii na różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, a także obszary Natura 2000 i ich integralność, kluczowa jest jej ocena jako całości i skutków jej realizacji, a także ocena wpływu Strategii na poprawę jakości środowiska. W związku z powyższym, ocena została przeprowadzona na ogólnym poziomie, bez szczegółowego uwzględnienia konfliktów przestrzennych w ramach poszczególnych form ochrony przyrody. Przyjęto jednak zasadę przezorności oraz starano się uwzględnić wszystkie możliwe i hipotetyczne oddziaływania projektowanych inwestycji, z naciskiem na działania minimalizujące. Z uwagi na brak dokładnych lokalizacji działań zawartych w Strategii, analiza wpływu na poszczególne elementy ekosystemów oraz ich integralność nie mogła zostać przeprowadzona na poziomie konkretnych inwestycji.

Działania związane z inwestycjami drogowymi, rozbudową sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz rozwijaniem odnawialnych źródeł energii mogą mieć szczególnie negatywny wpływ na różnorodność biologiczną. Warto jednak podkreślić, że Strategia uwzględnia realizację celów przy jednoczesnym poszanowaniu zasobów środowiska oraz uwzględnieniu potrzeb związanych ze zmianami klimatycznymi.

Kluczowe oddziaływania przyszłych przedsięwzięć w kontekście różnorodności biologicznej będą ściśle związane z ich lokalizacją, a także z charakterystyką i skalą realizowanych inwestycji. W szczególności należy zwrócić uwagę na następujące aspekty:

1. Zajmowanie powierzchni czynnych biologicznie: działania mogą prowadzić do utraty naturalnych ekosystemów, co negatywnie wpływa na lokalną faunę i florę, należy zwrócić uwagę na lokalizację w obszarach o szczególnej wartości przyrodniczej, w tym terenach zielonych, łąkach, lasach czy innych siedliskach, które pełnią ważne funkcje ekologiczne.
2. Zajmowanie siedlisk gatunków chronionych oraz siedlisk przyrodniczych: ważne jest, aby w procesie planowania przedsięwzięć uwzględnić obszary chronione, czyli takie, które są siedliskami gatunków objętych ochroną prawną, niewłaściwe lokalizowanie inwestycji może prowadzić do zaniku tych cennych siedlisk, co z kolei przyczynia się do spadku bioróżnorodności.
3. Powstawanie barier w postaci nowych obiektów o dużej powierzchni: budowa dużych obiektów, takich jak infrastruktura energetyczną, w tym farmy fotowoltaiczne czy farmy wiatrowe, może prowadzić do fragmentacji siedlisk oraz ograniczenia migracji zwierząt, należy rozważyć rozwiązania minimalizujące te negatywne skutki, takie jak tworzenie przejść dla zwierząt czy rewitalizacja sąsiednich ekosystemów.

Należy monitorować wpływ działań ujętych w Strategii na lokalne ekosystemy oraz wdrożyć praktyki zrównoważonego rozwoju. Współpraca z lokalnymi społecznościami oraz organizacjami ekologicznymi może również przyczynić się do lepszego zarządzania tymi oddziaływaniami. Ważnym aspektem jest sporządzenie katalogu działek inwestycyjnych, wraz z ich odpowiednim przeznaczeniem w opracowaniach planistycznych oraz wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych.

Skutki powyższych negatywnych oddziaływań będą przejawiać się przede wszystkim w następujący sposób:

1. Ograniczeniem dostępności do bazy pokarmowej, miejsc rozrodu oraz innych kluczowych zasobów niezbędnych do przetrwania dzikich populacji, co prowadzi do spadku liczebności gatunków.
2. Ograniczeniem wymiany osobników pomiędzy populacjami, co może skutkować problemami związanymi z reprodukcją oraz mniejszą zdolnością do adaptacji w zmieniających się warunkach środowiskowych.
3. Zmniejszeniem puli genowej w wyizolowanych populacjach, co osłabia ich odporność na choroby i zmiany w środowisku.
4. Zwiększeniem śmiertelności poprzez bezpośrednie kolizje, na przykład ptaków z turbinami wiatrowymi, co dodatkowo wpływa na liczebność lokalnych gatunków.
5. Potencjalnym zakłóceniem ekosystemów oraz ich funkcji, co może prowadzić do długotrwałych zmian w strukturze i składzie bioróżnorodności w danej okolicy.

Negatywne oddziaływania można skutecznie minimalizować, przede wszystkim poprzez rozpatrzenie wariantu lokalizacyjnego inwestycji z uwzględnieniem rozmieszczenia siedlisk oraz stanowisk gatunków, jak również korytarzy ekologicznych.

Na etapie wyboru lokalizacji dla realizacji inwestycji należy przeprowadzić identyfikację siedlisk i gatunków, a także ocenę drożności korytarzy migracyjnych. Warto również uwzględnić zapisy zawarte w dokumentach planistycznych. Skutki negatywnych oddziaływań, zwłaszcza te związane z utrzymaniem drożności korytarzy migracyjnych zwierząt, można ograniczać poprzez wdrażanie rozwiązań dostosowanych do specyfiki danej inwestycji (np. przejść dla zwierząt, przepławek dla ryb czy odpowiednich kolorów masztów w przypadku turbin wiatrowych).

W trakcie realizacji inwestycji mogą wystąpić negatywne oddziaływania, które ograniczą się do okresu prac budowlanych i ustąpią po ich zakończeniu. Wśród tych oddziaływań znajduje się emisja hałasu, mogąca powodować płoszenie wrażliwych gatunków i prowadzić do tymczasowego opuszczenia ich siedlisk. Proces usuwania roślinności, w tym drzew i krzewów, przyczyni się do zmniejszenia bioróżnorodności. Na terenach zurbanizowanych może dochodzić do wycinki drzew i krzewów, jednak drzewa uznane za pomniki przyrody są chronione prawnie, a ich usunięcie oraz usunięcie innych cennych okazów wymaga uzyskania odpowiednich zezwoleń. W obszarach niezurbanizowanych, gdzie bioróżnorodność jest wyższa, ryzyko negatywnego oddziaływania wzrasta. Należy również mieć na uwadze możliwość całkowitego lub częściowego odtwarzania usuniętej roślinności po zakończeniu prac. Przekształcenie powierzchni terenu oraz prowadzenie wykopów mogą wiązać się z obniżeniem poziomu wód gruntowych, co ma istotne znaczenie dla funkcjonowania wielu siedlisk. Dodatkowo istnieje ryzyko przenikania zanieczyszczeń do wód gruntowych oraz gleby, co może bezpośrednio wpływać na stan siedlisk. Większość z opisanych oddziaływań cechuje się krótkim okresem ich występowania, a siła oddziaływania jest uzależniona od występujących gatunków i siedlisk w obszarze prowadzenia prac budowlanych. Oddziaływania będą silniejsze na terenach niezurbanizowanych, pokrytych roślinnością, podmokłych lub obszarach o wysokich walorach objętych ochroną prawną, niż na terenach zurbanizowanych i przekształconych antropogenicznie.

Etap eksploatacji wiąże się z długoterminowym oddziaływaniem na środowisko, którego skutki mogą być istotniejsze niż w fazie realizacji projektu. Wprowadzenie elementów liniowych infrastruktury drogowej często prowadzi do efektu barierowego, rozdzielającego siedliska na mniejsze fragmenty. Tego typu bariera może mieć charakter zarówno fizyczny (np. nasypy, rowy i inne wykopy), jak i behawioralny, związany z ruchem pojazdów, co objawia się emisjami hałasu,

wibracjami, zanieczyszczeniem gruntów oraz powietrza. Warto zauważyć, że efekty barierowe różnią się w zależności od gatunków zwierząt, ich możliwości przemieszczania się oraz wymagań dotyczących rozrodu i żerowania. Intensywność tych oddziaływań będzie zróżnicowana w zależności od charakterystyki bariery.

Emisja hałasu oraz światła, wynikająca z rozbudowy infrastruktury drogowej i budowy źródeł odnawialnej energii, może prowadzić do płoszenia wrażliwych gatunków, co skutkuje opuszczeniem ich siedlisk. Negatywne skutki będą najbardziej odczuwalne w obszarach nieurbanizowanych. Z kolei w fazie eksploatacji niektórych inwestycji może dochodzić do przenikania zanieczyszczeń, zwłaszcza do wód i gleby, co z kolei wpływa na lokalne ekosystemy. Zwiększona ingerencja człowieka oraz presja osadnicza na tereny nieprzekształcone prowadzą do wtórnych oddziaływań, takich jak zaśmiecanie, zanieczyszczenie środowiska przez sektor komunalno-bytowy oraz płoszenie zwierząt. Strategia zakłada wyznaczenie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, aby nie dopuścić do presji osadniczej. Wprowadzenie takich rozwiązań pozwoli na harmonijne włączenie nowych inwestycji w istniejącą zabudowę, a także zminimalizuje ryzyko powstawania nieuregulowanych osiedli, co przyczyni się do lepszego zarządzania przestrzenią oraz utrzymania ładu urbanistycznego w regionie.

Z uwagi na negatywny wpływ na siedliska i rośliny kluczowe jest staranne wybieranie lokalizacji inwestycji oraz określenie powierzchni zajmowanej pod budowę. Inwestycje infrastrukturalne mogą bowiem prowadzić do fragmentacji siedlisk i zajmowania stanowisk roślin, w tym gatunków objętych ochroną, co często wiąże się z koniecznością usuwania drzew i krzewów, które są istotnymi siedliskami dla owadów, ptaków i nietoperzy. Dlatego przy wyborze lokalizacji inwestycji w ramach działań strategicznych należy dokładnie przeanalizować różne warianty lokalizacyjne oraz aspekty prawne związane z ochroną przyrody.

W fazie eksploatacji do najbardziej niekorzystnych oddziaływań należy zaliczyć:

- powstawanie barier w przemieszczaniu się zwierząt;
- ograniczenie dostępu do bazy pokarmowej;
- kolizje z pojazdami;
- wzrost śmiertelności populacji nietoperzy na skutek kolizji z turbinami wiatrowymi;
- płoszenie na skutek nadmiernego hałasu.

Negatywne oddziaływania na gatunki ptaków w największym stopniu dotyczą bezpośredniego zajmowania ich siedlisk na potrzeby budowy infrastruktury. W największym stopniu zagrożone zajmowaniem terenów lęgowych oraz żerowisk czy miejsc odpoczynku na trasach przelotu, będą obszary dolin rzecznych, w okolicy zbiorników wodnych. Eksploatacja infrastruktury, która została zaplanowana w dokumencie może spowodować oddziaływania powodujące:

- zmianę miejsc lęgowych;
- konieczności zmiany tras migracji;
- fragmentację siedlisk, co może doprowadzić do osłabienia populacji na skutek pogorszenia bazy pokarmowej oraz konieczność wydłużenia tras przelotów na miejsca żerowania;
- wzrost śmiertelności osobników na skutek kolizji, np. z pojazdami czy turbinami wiatrowymi;
- płoszenie.

W największym stopniu negatywne oddziaływania na populacje gadów i płazów wykazują inwestycje drogowe. Zarówno etap realizacji, jak i eksploatacji inwestycji mogą wywierać niekorzystne oddziaływanie. Do najistotniejszych zagrożeń należą:

- likwidacja siedlisk przede wszystkim wodnych, ale i lądowych;
- zmiana stosunków wodnych, co może prowadzić do zaniku zbiorników rozrodczych;
- przecięcie tras migracji zwierząt przez budowane drogi, przerwanie szlaków migracji;
- zwiększenie śmiertelności pod kołami pojazdów;
- obecność licznych „pułapek” towarzyszących infrastrukturze komunikacyjnej, np. studzienka spływowe;
- nieodpowiedni stan infrastruktury służącej migracji płazów (brak drożności oraz niewielki stopień naturalności przepustów pod drogami).

Głównymi funkcjami korytarzy ekologicznych są: ochrona i rozwój przestrzennej i funkcjonalnej kompletności krajobrazu; zapewnienie wymiany genetycznej między populacjami; zapewnienie gatunkom dostępu do siedlisk; ułatwienie kolonizacji nowych i powtórna sukcesja na terenach opuszczonych i zdegradowanych siedlisk. Funkcją najistotniejszą jest umożliwienie zwierzętom przemieszczania się w przestrzeni. Korytarze ekologiczne są ważnym elementem integrującym sieć Natura 2000, gdyż umożliwiają przemieszczanie się organizmów między siedliskami. Istotne w celu utrzymania spójności sieci Natura 2000 jest zapewnienie drożności między obszarami.

Najistotniejsze zagrożenia, które mogą dotyczyć przerwania drożności ekologicznej w systemie korytarzy ekologicznych w kontekście projektowanego Strategii dotyczą:

- wystąpienia lub natężenia efektu barierowego, który będzie miał miejsce na skutek wprowadzania trwałych barier fizycznych (ogrodzeń, nasypów, rowów, dużych powierzchni przekształconych np. drogi, linie napowietrzne, turbiny wiatrowe);
- płoszenie zwierząt na skutek wystąpienia ponadnormatywnego hałasu na etapie budowy oraz w trakcie eksploatacji;
- zmiany w układach lokalnych (zanikanie niewielkich zbiorników wodnych, osuszanie), co może stanowić zagrożenie dla rozrodu płazów;
- wycinka drzew i krzewów, w szczególności szpalerów drzew, drzew dziuplastych, a także wprowadzanie oświetlenia, co niekorzystnie może wpływać na gatunki żerujących i migrujących nietoperzy;
- zanieczyszczenie towarzyszące ciągom komunikacyjnym.

W Strategii szczególnie istotny jest kontekst planowanych inwestycji, zwłaszcza liniowych, które mogą generować konflikty ze środowiskiem naturalnym. Najbardziej narażone na negatywne skutki są korytarze ekologiczne, które odgrywają kluczową rolę w utrzymywaniu bioróżnorodności oraz zdrowia ekosystemów. Wprowadzanie infrastruktury, która trwale przerywa trasy migracji zwierząt, może prowadzić do poważnych zmian w populacjach gatunków migrujących oraz zasiedlających te obszary. Z tego powodu ochrona i zapewnienie spójności systemu połączeń ekologicznych staje się jednym z największych wyzwań projektowanego dokumentu z perspektywy ochrony środowiska.

Mając na uwadze powyższe zagadnienia, cele i założenia Strategii, które są skierowane na ochronę wartości środowiskowych, w tym przyrodniczych, podczas rozpatrywania poszczególnych inwestycji niezwykle ważne jest unikanie lokalizacji projektów, które mogłyby negatywnie wpływać na drożność korytarzy migracyjnych. Należy dążyć do wyboru wariantów lokalizacyjnych, które w jak najmniejszym stopniu ingerują w integralność tych połączeń.

Oprócz wyboru odpowiedniej lokalizacji istnieje wiele rozwiązań, które mogą minimalizować negatywne oddziaływanie na korytarze ekologiczne. Powinny być one dostosowane indywidualnie do specyficznych potrzeb i warunków, a także do gatunków zwierząt, które będą dotknięte danym przedsięwzięciem. W tym kontekście kluczowe jest zastosowanie m.in. przejść dla zwierząt

(zarówno dolnych, jak i górnych), które umożliwiają swobodne przemieszczanie się zwierząt przez infrastrukturę drogową, a także odpowiednie kształtowanie otoczenia dróg w celu zmniejszenia ich negatywnego wpływu. Dodatkowo, budowa przepławek dla ryb jest istotna dla zapewnienia ciągłości migracji wodnych organizmów. Warto także wprowadzać oraz utrzymywać nasadzenia drzew i innych roślin, które wspierają migracje populacji nietoperzy oraz innych gatunków leśnych. Współpraca pomiędzy inwestorami a organizacjami ochrony środowiska jest kluczowa dla skutecznego wdrażania tych rozwiązań oraz dla monitorowania ich efektywności. Dbłość o korytarze ekologiczne nie tylko sprzyja ochronie gatunków, ale również przyczynia się do zachowania równowagi w ekosystemach oraz wspiera zrównoważony rozwój.

Należy mieć na uwadze ochronę gatunkową roślin, zwierząt, grzybów. W stosunku do dziko występujących zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową zakazuje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt:

- 1) umyślnego zabijania;
- 2) umyślnego okaleczania lub chwytania;
- 3) umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych;
- 4) transportu;
- 5) chowu;
- 6) zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- 7) niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;
- 8) niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień;
- 9) umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;
- 10) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- 11) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 12) umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;
- 13) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (1) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, wprowadza się dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia. W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (2) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, wprowadza się dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych, lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących. W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (3) w załączniku nr 1 do rozporządzenia, wprowadza się dodatkowo zakaz fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie.

W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną ścisłą zakazuje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów:

- 1) umyślnego niszczenia;
- 2) umyślnego zrywania lub uszkodzania;
- 3) niszczenia ich siedlisk;
- 4) pozyskiwania lub zbioru;
- 5) przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- 6) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- 7) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;

- 8) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym;
- 9) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną częściową zakazuje się:

- 1) umyślnego niszczenia;
- 2) umyślnego zrywania lub uszkodzania;
- 3) niszczenia ich siedlisk;
- 4) pozyskiwania lub zbioru;
- 5) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym;
- 6) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

W stosunku do dziko występujących roślin należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową, o których mowa w załączniku nr 1 oraz w lp. 1–300 załącznika nr 2 do rozporządzenia Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin, zakazuje się:

- 1) umyślnego niszczenia;
- 2) umyślnego zrywania lub uszkodzania;
- 3) niszczenia ich siedlisk;
- 4) pozyskiwania lub zbioru;
- 5) przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- 6) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków, z tym, że zakaz transportu dotyczy gatunków oznaczonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia symbolem (2);
- 7) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 8) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym;
- 9) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

Mając na uwadze specyfikę działań ujętych w Strategii należy zwrócić szczególną uwagę na następujące zakazy:

- Niszczenia siedlisk roślin należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową,
- Niszczenia siedli grzybów należących do gatunków objętych ochroną ścisłą i częściową,
- Niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania – dotyczy również drzew, zadrzewień i krzewów,
- Niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień.

Powyższe zakazy należy w szczególny sposób przestrzegać w kontekście planowanych działań, ujętych w Strategii.

W kontekście dynamicznego rozwoju urbanistycznego oraz rosnącej potrzeby ochrony środowiska, niezwykle istotne staje się wprowadzenie skutecznych rozwiązań mających na celu zabezpieczenie drzew i innych elementów przyrody przed negatywnym wpływem prac budowlanych. Ochrona drzew nie tylko przyczynia się do zachowania bioróżnorodności, ale również odgrywa kluczową rolę w poprawie jakości życia mieszkańców, wpływając pozytywnie na zdrowie oraz estetykę przestrzeni publicznej.

W ramach kierunków działań Strategii, kluczowe jest zidentyfikowanie i wdrożenie praktyk, które umożliwią prowadzenie inwestycji budowlanych przy jednoczesnej minimalizacji ryzyka uszkodzenia drzew. Realizacja niektórych z tych działań może wiązać się z koniecznością usunięcia drzew oraz krzewów kolidujących z planowanymi inwestycjami. Skala i rodzaj oddziaływań będą

zależały od lokalizacji inwestycji oraz metod realizacji, w tym wycinki drzew i krzewów. Na etapie planowania oraz realizacji przedsięwzięć należy zatem stosować rozwiązania, które umożliwią harmonijne łączenie celów rozwojowych z dbałością o środowisko naturalne.

Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby, tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarznięciem korzeni żywicielskich.

Podczas realizacji przedsięwzięć należy ściśle przestrzegać wytycznych dotyczących ochrony środowiska. Wycinkę drzew powinno się prowadzić od początku września do końca lutego, aby uniknąć okresu lęgowego ptaków. W przypadku usunięcia drzew zaleca się, aby przeprowadzić nasadzenia rekompensacyjne w liczbie co najmniej równej liczbie wyciętych drzew. Dla drzew o obwodach powyżej 100 cm, stosunek liczby nasadzonych drzew do wyciętych powinien wynosić 2:1. Ponadto, w przypadku realizacji nowych nasadzeń zieleni, zasadniczo zabrania się wprowadzania i przemieszczania gatunków obcych do środowiska przyrodniczego. Gatunki obce mogą potencjalnie zagrażać rodzimej bioróżnorodności. Wśród gatunków drzew uznawanych za inwazyjne znajdują się m.in. jesion pensylwański, dąb czerwony, a także lokalnie bożodrzew gruczołowaty, wiązowiec zachodni i orzech włoski.

Drzewa, które nie są przeznaczone do usunięcia, muszą być odpowiednio zabezpieczone, aby zapewnić im skuteczną ochronę przed uszkodzeniem. Odsłonięte systemy korzeniowe powinny być chronione przed przesuszaniem i przemarznięciem. Dlatego wszelkie prace w pobliżu tych drzew powinny być wykonywane ręcznie. Zaleca się również, aby roboty ziemne w obrębie korzeni drzew nie były prowadzone w okresie wegetacji roślin. Drzewa podczas robót budowlanych powinny być zabezpieczone w następujący sposób:

- odsłonięte korzenie drzew, w celu zabezpieczenia przed nadmiernym wysuszeniem (lato) lub przemarznięciem (zima) osłaniać matami ze słomy, tkanin workowatych lub torfem, przy wykonywaniu prac podczas upałów – maksymalnie skrócić okres narażenia korzeni na przesuszenie;
- zadbać o to, aby bezpośrednio pod koronami drzew nie były składowane materiały budowlane ani ziemia z wykopów, gdyż uniemożliwia to wymianę gazową między powietrzem i glebą, co w konsekwencji może doprowadzić do zamierania i gnienia korzeni, ponadto wody opadowe mogą wypłukiwać z materiałów budowlanych (cement, wapno) zanieczyszczenia szkodliwe dla roślinności;
- zakaz zmiany poziomu gruntu do odległości rzutu korony + 1 m, w przypadku konieczności zmiany poziomu, należy wykonać systemy napowietrzające glebę;
- zakaz postoju i poruszania się ciężkim sprzętem budowlanym;
- zakaz odcinania korzeni szkieletowych;
- zabezpieczenie pni:
 - ogrodzenia - przy drzewach dojrzałych teren ogrodzony obejmuje powierzchnię równą rzutowi koron, przy drzewach wąskich powierzchnia ogrodzona obejmuje obszar o średnicy równej 2-krotnej średnicy koron drzew,
 - osłony przypniowe (odeskowania, osłony z maty słomianej bądź juty):
 - osłona z desek wokół całego pnia,
 - wysokość nie mniejsza niż 150 cm,

- dolna część desek powinna opierać się na podłożu,
 - oszalowanie należy opasać drutem bądź taśmą co 40-60 cm (min. 3 razy),
 - deski powinny ściśle przylegać do pnia,
 - zamiast desek dopuszczalne jest zastosowanie mat słomianych, folii pęcherzykowych, juty.
- zabezpieczenie koron drzew – podwiązywanie gałęzi narażonych na uszkodzenia, wykonanie cięć redukujących rozmiary koron drzew (cięcia powinny być wykonane zgodnie z normami obowiązującymi w chirurgii drzew).

Ochrona przyrody na terenie gminy realizowana jest w oparciu o ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. W rozumieniu ustawy ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a odbywa się to poprzez wprowadzanie różnych form ochrony przyrody.

Na obszarze Gminy Sośnie istnieją następujące obszary podlegające ochronie:

- Park Krajobrazowy Dolina Baryczy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska;
- Obszar Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Baryczy PLB020001 oraz obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja nad Baryczą PLH020041;
- 3 pomniki przyrody: zespół parkowy w Mojej Woli, dąb „Jan” w Możdżanowie oraz aleja 145 dębów.
- użytki ekologiczne: „Łąki Łosie”, „Malinowe Łąki”, „Łąki koło Wieży”, „Łąki na Koninie”, „Łąki przy Kasztanie”.

Tabela 16. Cele ochrony obszarów podlegających ochronie na obszarze gminy Sośnie.

Obszary chronione	Cele ochrony
Park Krajobrazowy Dolina Baryczy	Do szczególnych celów ochrony na terenie Parku należy: zachowanie ekosystemów doliny Baryczy wraz z zespołami stawów rybnych, zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk w dolinie Baryczy, zachowanie struktury przestrzennej terenu, ochrona wartości kulturowych i historycznych w rejonie doliny Baryczy.
Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska	Celem ochrony są walory estetyczno-widokowe krajobrazu, zróżnicowanie występujących ekosystemów, rzeźba terenu, złożona sieć cieków, rowów i kompleksów stawowych oraz charakter oraz stan szaty roślinnej.
PLB020001 Dolina Baryczy	Celem ochrony jest zabezpieczenie zasobów ptasich, w tym przede wszystkim gatunków z listy ptaków znajdujących się w Polskiej Czerwonej Księdze.
PLH020041 Ostoja nad Baryczą	Celem ochrony jest zabezpieczenie znajdujących się na terenie Ostoi zasobów wodnych stwarzających siedlisko dla fauny, a także ochrona gatunków chronionych znajdujących się w obszarze.
użytek ekologiczny: „Łąki Łosie”	Celem ochrony jest zachowanie różnorodności biologicznej, utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów oraz zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków.

Obszary chronione	Cele ochrony
użytek ekologiczny: „Malinowe Łąki”	Celem ochrony jest zachowanie różnorodności biologicznej, utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów oraz zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków.
użytek ekologiczny: „Łąki koło Wieży”	Celem ochrony jest zachowanie różnorodności biologicznej, utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów oraz zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków.
użytek ekologiczny: „Łąki na Koninie”	Celem ochrony jest zachowanie różnorodności biologicznej, utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów oraz zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków.
użytek ekologiczny: „Łąki przy Kasztanie”	Celem ochrony jest zachowanie różnorodności biologicznej, utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów oraz zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków.

Mając na uwadze znaczną powierzchnię obszarów chronionych na obszarze gminy istotne jest przestrzeganie ustanowionych zakazów, obowiązujących na terenie wybranych form ochrony. Przedstawione zakazy należy w szczególności sposób przestrzegać w kontekście planowanych działań ujętych w Strategii.

Dla przedsięwzięć mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko będzie wymagane przeprowadzenie indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko. Dla inwestycji w ramach realizacji celów operacyjnych Strategii, które będą lokalizowane na obszarach Natura 2000 lub w ich sąsiedztwie powinno w ramach oceny oddziaływania zostać przeprowadzone szczegółowe rozpoznanie możliwych oddziaływań na integralność i przedmioty ochrony tych obszarów. Ocena oddziaływania na środowisko inwestycji powinna wykazać oddziaływanie, ich siłę oraz zaproponować w przypadku identyfikacji negatywnego oddziaływania warianty alternatywne. Jeżeli warianty alternatywne nie istnieją lub jeśli po ich zastosowaniu będą nadal wykazywane negatywne oddziaływania, ocena powinna zaproponować skuteczne rozwiązania minimalizujące lub kompensujące.

Nie dopuszcza się realizacji inwestycji, które mogłyby znacząco oddziaływać na środowisko – w tym także na obszary Natura 2000 bez uprzedniego wnikliwego przeanalizowania potencjalnego wpływu. Przepisy w zakresie dopuszczenia do realizacji inwestycji w odniesieniu do obszarów Natura 2000 reguluje art. 33 ustawy o ochronie przyrody.

W ocenie oddziaływania Strategii na różnorodność biologiczną oraz walory przyrodnicze, przeanalizowano ryzyko wystąpienia negatywnego wpływu na gatunki (roślin i zwierząt) oraz siedlisk przyrodniczych, a także utrzymanie ich integralności zarówno wewnętrznej poszczególnych obszarów, jak i zewnętrznej z innymi obszarami chronionymi oraz stanowiącymi korytarze ekologiczne.

W analizie oddziaływania na zasoby przyrodnicze Strategii, dla których zidentyfikowano negatywny wpływ na środowisko ze względu na brak wskazanych lokalizacji inwestycji niemożliwe jest wskazanie dokładnych informacji dotyczących oddziaływania na konkretne obszary chronione oraz przedmioty ochrony w nich zlokalizowane. Jednakże cele i działania Strategii powinny służyć

rozwojowi w strefie gospodarczej, społecznej i przestrzennej, uwzględniając jednocześnie potrzeby środowiskowe oraz dbałość o utrzymanie naturalnych walorów przyrody. Istotnym elementem realizacji tych celów jest konieczność wprowadzenia działań minimalizujących negatywny wpływ na środowisko, a w przypadku, gdy jest to niemożliwe, powinny być realizowane działania kompensacyjne. Kwestie te powinny być traktowane priorytetowo, aby zapewnić zgodność realizacji strategii z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska.

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Sośnie, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także wyników przeprowadzonych warsztatów, określono 3 cele strategiczne.

CEL STRATEGICZNY 1:

Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia

1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury drogowej

Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych, parkingów, chodników, ścieżek rowerowych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej wiąże się ze znaczącym oddziaływaniem o charakterze lokalnym, powodującym zaburzenia stosunków wodnych (melioracja, budowa systemów odwadniających), przekształcenia powierzchni ziemi, degradację krajobrazu oraz emisję hałasu. Emisja substancji z silników pojazdów jest znaczna i oddziałuje na stan czystości powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg, jednak ich wpływ maleje wraz z odległością. Oprócz tego, zarówno podczas budowy, jak i eksploatacji, istnieje wysokie ryzyko znacznej fragmentacji przestrzeni, czego jednym z elementów może być przerwanie szlaków migracyjnych zwierząt. Fragmentacja przestrzeni przyrodniczej wiąże się także z niekorzystnymi skutkami m.in. dla ochrony siedlisk i gatunków, ochrony lasów i gospodarki wodnej. W bezpośrednim sąsiedztwie drogi mogą wystąpić zanieczyszczenia gleb i wód związane ze spływami powierzchniowymi substancji chemicznych stosowanych przy ich utrzymaniu, wyciekami z pojazdów. Zagrożenie stanowią także wytwarzane odpady (remonty dróg, ale też ich eksploatacja, np. zmiotki z oczyszczania ulic, odpady powstałe w wyniku zdarzeń losowych, w tym wypadków i kolizji drogowych). Rozbudowa układu komunikacyjnego może wpłynąć na zwiększenie natężenia ruchu, a przez to na wzrost emisji spalin. Rozwój infrastruktury drogowej sprzyjać będzie rozrastaniu się terenów zurbanizowanych, a także zwiększonej presji na tereny cenne przyrodniczo w związku z łatwiejszą dostępnością do nich. Uciążliwości pochodzenia komunikacyjnego mogą wpływać na obniżenie jakości warunków zamieszkiwania na terenach mieszkaniowo-usługowych i komfortu wypoczynku na terenach rekreacyjnych (hałas, emisje, rozczłonkowanie terenów zieleni).

W fazie realizacji inwestycji mogą wystąpić uciążliwości związane ze zwiększoną emisją hałasu spowodowaną pracą maszyn budowlanych, wzrostem emisji pyłów do powietrza oraz ilości odpadów, głównie budowlanych. Emisja substancji do powietrza oraz emisja hałasu z terenu projektowanych dróg nie może przekraczać norm określanych prawem. Do potencjalnych zagrożeń wynikających z faktu prowadzenia robót zaliczyć można również drobne konflikty natury jednostkowej – niezadowolenie pojedynczych mieszkańców. W związku z tym, przed rozpoczęciem prac budowlanych, zaleca się poinformowanie mieszkańców o zakresie przewidzianych prac.

Prace wykonawcze w rejonie terenów podlegających ochronie akustycznej prowadzić wyłącznie w porze dnia, rozumianej jako przedział czasu od godziny 6:00 do godziny 22:00. W wyniku okresowych utrudnień, występujących w trakcie prac budowlanych, pogorszeniu może ulec stan bezpieczeństwa ruchu drogowego. Będzie to związane z tym, że w czasie rozbudowy drogi zostanie on przeniesiony na jeden pas co może mieć wpływ na wystąpienie kolizji. Mogą również

wystąpić trudności w dostaniu się do miejsca zamieszkania. Ważne jest odpowiednie oznakowanie oraz zabezpieczenie terenu przed wejściem osób postronnych. Bezpośrednie oddziaływanie, występujące w pierwszej fazie prac budowlanych wiązać się będzie z koniecznością usunięcia kolidujących z inwestycją drzew i krzewów. Nie odniesie to jednak większego wpływu na przyrodę. Wycinkę drzew należy przeprowadzać od początku września do końca lutego, tj. poza okresem lęgowym ptaków. Dokładne postępowanie ze znajdującymi się w otoczeniu drzewami i krzewami podczas realizacji inwestycji opisano powyżej. Podczas realizacji inwestycji zniszczeniu ulec może również szata roślinna znajdująca się w zasięgu prowadzonych prac ziemnych. Jednak po zakończeniu prac przewiduje się wykonanie nowych nasadzeń zieleni.

Hałas w związku z zwiększonym ruchem pojazdów może wpływać na wielkość populacji ptaków zamieszkujące siedliska, lasy oraz tereny w bezpośrednim sąsiedztwie dróg. Dla większości gatunków negatywny wpływ hałasu zaczyna być odczuwalny przy poziomie dźwięku 50[dB] na terenach otwartych. Skutkować może to zmniejszeniem populacji dla ptaków na tych terenach o 25% przy hałasie przekraczającym 50[dB] oraz 50% przy poziomie dźwięku większym od 60[dB]. Przekroczenia te wystąpią jedynie podczas robót i powyższa inwestycja może jedynie chwilowo - na etapie budowy negatywnie oddziaływać na bytujące w pobliżu dróg zwierzęta. Negatywne oddziaływanie będzie spowodowane emisją hałasu pochodzącą z pracującego sprzętu. Sytuacje stresu mogą mieć negatywny wpływ na zachowanie zwierząt, jednak nie będą miały większego wpływu na ich zachowanie w przyszłości. Na etapie prowadzenia prac ziemnych, minimum raz dziennie przed rozpoczęciem prac kontrolować wykopy, a więzione w nich zwierzęta niezwłocznie przenosić w bezpieczne miejsca; taką samą kontrolę przeprowadzić bezpośrednio przed zasypaniem wykopów.

Wykonywane prace budowlane na odcinku dróg, gdzie przecina one obszar Natura 2000 należy wykonywać ze szczególną ostrożnością (prace ograniczą się tylko do pasa drogi). Na tych obszarach należy przeprowadzić badania terenowe obejmujące: inwentaryzację gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych występujących na terenie planowanych inwestycji i w zasięgu jej oddziaływania oraz poszukiwania siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin wymienionych w załącznikach nr 1 i nr 3 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000.

Podczas prac budowlanych należy zapewnić prawidłową gospodarkę ściekową odprowadzanych wód opadowych i roztopowych z terenu drogi. Czynnikiem wpływającym na stan wód powierzchniowych i podziemnych jest odprowadzanie ścieków, które mogą zmieniać skład oraz właściwości wód stojących i płynących. Celem planowanych inwestycji jest m.in. budowa urządzeń odwodnienia trasy, odprowadzania w sposób zorganizowany i oczyszczania ścieków opadowych, aby uniknąć zanieczyszczenia gleb i wód.

Modernizacja dróg gminnych wpłynie pozytywnie na wody powierzchniowe i podziemne. W celu zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem środowiska gruntowo-wodnego szczególną uwagę należy zwrócić na organizację robót i właściwe wykonawstwo. Prace budowlane należy prowadzić przy użyciu sprawnego sprzętu bez możliwości zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Miejsca postoju oraz tankowania maszyn i urządzeń budowlanych, stwarzających zagrożenie zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego substancjami ropopochodnymi, należy utwardzić i uszczelnić oraz wyposażyć w maty sorbujące. Potrzeby sanitarne ekip budowlanych i osób przebywających na terenie budowy zabezpieczyć poprzez ustawienie przenośnych sanitariatów (sanitariaty powinny posiadać szczelne zbiorniki na ścieki) opróżnianych przez

wyspecjalizowane firmy. W trakcie prac budowlanych chronić otwarte wykopu przed ich zalaniem oraz poprzez możliwość przedostania się do nich zanieczyszczeń. Zapewnić szczelność powierzchni w szczególności w strefach rozładunku u magazynowania materiałów budowlanych.

Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych i tras rowerowych będzie wiązać się głównie z przygotowaniem terenu pod inwestycje, pracami ziemnymi oraz budowlano-konstrukcyjnymi, które będą wpływały na stan powietrza atmosferycznego wskutek niezorganizowanej emisji. W trakcie prac budowlanych emitowane do powietrza będą pyły podczas przemieszczania warstw ziemnych oraz zanieczyszczenia zawarte w spalinach maszyn budowlanych i środków transportu, a także zanieczyszczenia z materiałów użytych do budowy drogi. Będą to jednak ilości stosunkowo niewielkie i w krótkich odcinkach czasu, więc nie spowodują wyraźnego pogorszenia stanu powietrza.

W związku z wykonywaniem czynności budowlanych dojdzie do realizacji różnorodnych robót ziemnych w miejscach budowy poszczególnych elementów konstrukcyjnych dróg. Powierzchnia ziemi będzie zatem narażona na:

- zniszczenia fizyczne,
- zanieczyszczenia erozyjne,
- zanieczyszczenia marginalnie substancjami szkodliwymi towarzyszącymi pracy sprzętu technicznego i maszyn.

Prawidłowo prowadzone prace budowlane i odpowiednio sprawny technicznie sprzęt nie będą miały negatywnego wpływu na stan powierzchni ziemi. Niewielka skala przedsięwzięć nie spowoduje ruchów masowych ziemi.

W fazie eksploatacji dróg mniejsza się ładunek emisji zanieczyszczeń do powietrza, ponieważ zostanie usprawniony ruch samochodowy. Dzięki nowoczesnej nawierzchni, zmniejszy się także emisja hałasu i drgań do środowiska. Zwiększy się bezpieczeństwo ruchu samochodowego oraz pieszych na tym odcinku, w związku z budową chodników, ścieżek rowerowych i infrastruktury przydrożnej oraz poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego na terenie gminy, budowę przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej, poprawę stanu oznakowania drogowego. Rozwój infrastruktury drogowej umożliwi większą płynność ruchu samochodów i wzrost bezpieczeństwa ruchu. Dzięki temu oraz dzięki nowej, lepszej jakościowo nawierzchni, w fazie eksploatacji dróg ograniczone zostanie oddziaływanie na środowisko w zakresie emisji zanieczyszczeń do atmosfery i emisji hałasu oraz oddziaływanie w sytuacjach awaryjnych.

Zagrożenia dla powierzchni ziemi i gleby będą wynikały z ewentualnych awarii, katastrof lub wypadków z udziałem pojazdów samochodowych poruszających się po układzie drogowym i przewożących substancje niebezpieczne, powodujące skażenie powierzchni terenów przyległych. Nie będą występowały zagrożenia, które wynikają z przekształcenia fizycznego samej powierzchni ziemi. Ziemia stanowi źródło składników odżywczych nie tylko dla podziemnych organów roślin wyższych, ale dla całych roślin, które pobierają te substancje poprzez organy podziemne, jest także odbiorcą emitowanych do środowiska wszelkich zanieczyszczeń nie tylko motoryzacyjnych. Są to przede wszystkim metale ciężkie, które kumulują się głównie w powierzchniowej warstwie gleby. Im większe natężenie ruchu tym więcej zanieczyszczeń zostanie wyemitowanych do atmosfery, a co za tym idzie więcej zgromadzi się ich w glebie. Co więcej na ilość substancji gromadzonych w glebie ma wpływ także nie tylko emisja zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, ale również zmywanie ścierającej się nawierzchni asfaltowej, będącej źródłem szkodliwych substancji.

Eksploatacja drogi w przypadku braku pielęgnacji o odpowiednią jej nawierzchnię przyczyni się do wzrostu zanieczyszczenia gleby w rejonie eksploatacji trasy.

Wystąpienie efektu barierowego może pojawić się w przypadku wprowadzania elementów liniowych infrastruktury transportowej, które stanowią istotną barierę ekologiczną dzielącą siedliska na mniejsze płaty. Bariera może być spowodowana zarówno barierą fizyczną (sztuczne przekształcenia terenu - deniwelacje gruntu (nasypy, rowy i inne wykopy)), jak i barierą behawioralną (oddziaływania związane z ruchem pojazdów, m.in. emisje hałasu i wibracji, zanieczyszczenie okolicznych gruntów, zanieczyszczenie powietrza). Efekt barierowy będzie zróżnicowany ze względu na gatunki zwierząt, ich możliwości przemieszczania się, wymogi związane z rozrodem czy żerowaniem. Z uwagi na negatywny wpływ na siedliska i rośliny kluczowe jest staranne wybieranie lokalizacji inwestycji oraz określenie powierzchni zajmowanej pod budowę.

Modernizacja dróg oraz wyrównanie profilu dróg wpłynie na zmniejszenie natężenia hałasu odczuwalnego dla środowiska naturalnego w otoczeniu drogi. Po przeprowadzeniu prac ziemnych, obszar placu budowy zostanie oczyszczony. Wpływa to także pozytywnie na roślinność rozpatrywanego terenu, gdyż zapewniony zostanie prawidłowy kierunek sukcesji. Zarówno wody podziemne jak i wody powierzchniowe, w przypadku właściwie prowadzonych robót budowlanych oraz właściwym odwodnieniu nie powinny być zagrożone w etapie eksploatacji.

Po zakończeniu realizacji inwestycji teren zostanie uporządkowany i zagospodarowany. Obszary zdewastowane przez prowadzone prace zostaną naprawione poprzez odtworzenie warstwy glebowej i obsianie terenu trawą. Zostaną nasadzone nowe drzewa i krzewy, które stopniowo wzbogacać będą walory krajobrazu. Gatunki drzew i krzewów przewidziane do posadzenia, przystosowane są do warunków siedliskowych istniejących w naszym kraju. Posiadają niewielkie wymagania glebowe. Nowa nawierzchnia drogi, budowa chodników i ścieżek rowerowych, po oczyszczeniu obszaru znajdującego się w granicy rozbudowywanej drogi, powinna być wkomponowana w sposób, który poprawi estetykę oraz krajobraz okolicy.

Wśród priorytetowych celów związanych z aspektem przestrzennym znalazła się poprawa dostępności komunikacyjnej gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej. Poprzez rozwijanie infrastruktury drogowej rozumie się kooperację i współdziałanie z zarządcami dróg powiatowych i krajowych, celem poprawy ich stanu technicznego oraz rozwoju i uzupełnienia sieci. Aby zwiększyć dostępność komunikacyjną gminy niezbędne będzie podjęcie działań także w zakresie infrastruktury towarzyszącej, tj.: oświetlenie uliczne, odpowiednie oznakowanie dróg, bezpieczne przejścia dla pieszych, uzupełnianie sieci chodników i ścieżek pieszo-rowerowych itp. Dostępność odnosi się również do stopnia cyfryzacji i działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu. Korzyści płynące ze zwiększenia dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej to przede wszystkim:

- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń,
- uzyskanie dostępności dojazdu, zmniejszenie strat czasu i redukcję czasu podróży,
- poprawę bezpieczeństwa ruchu,
- zwiększenie przepustowości oraz zmniejszenie przeciążenia istniejących odcinków dróg i skrzyżowań,
- zmniejszenie kosztów ruchu i kosztów utrzymania drogi,
- podwyższenie komfortu jazdy,
- wpływ na rozwój terenu.

1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu

Budowa sieci infrastruktury technicznej (m.in. sieci wodociągowej i kanalizacyjnej) będzie wiązała się z powstawaniem liniowych wykopów oraz z możliwością wycinki drzew i krzewów kolidujących z inwestycjami. Wielkość wpływu na florę i faunę zależna będzie od skali prowadzonych prac oraz od przyjętych rozwiązań technologicznych (np. stosowanie bezwykopowych technologii). Etap ten może wiązać się z koniecznością odwadniania wykopów budowlanych, dlatego należy podejmować odpowiednie środki zapobiegające potencjalnym negatywnym skutkom dla środowiska, w przypadku prowadzenia prac na obszarach wrażliwych np. chronionych zależnych od wód. Ponadto, potencjalnie długie otwarte wykopy mogą stanowić barierę migracyjną szczególnie dla małych gatunków (gadów i płazów). Istotnym oddziaływaniem jest również hałas na etapie realizacji, który może doprowadzić do tymczasowego płoszenia ptaków i ssaków z pobliskich rejonów. Powyższe oddziaływania mają jednak charakter czasowy i ustaną wraz z zakończeniem prac budowlanych prowadzonych na obszarze. Po zakończeniu etapu budowy, nie przewiduje się negatywnego wpływu inwestycji związanych z rozbudową sieci infrastruktury technicznej na różnorodność biologiczną, florę, faunę i obszary chronione, ze względu na lokalizację elementów infrastruktury pod powierzchnią ziemi. Ponadto, większość inwestycji realizowana będzie na terenach przekształconych antropogenicznie. Przewiduje się, iż inwestycja na etapie eksploatacji nie spowoduje naruszenia integralności obszarów chronionych i korytarzy ekologicznych.

Rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, wpłyną na polepszenie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych w przecinających teren gminy cieków, które pełnią rolę ponadlokalnych powiązań ekologicznych. Rozwiązania te nie powinny wpływać na bilans wodny w dorzeczu Odry. Potencjalne oddziaływania związane z pracami budowlanymi będą miały charakter lokalny i nie powinny wywierać negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

Udzielenie wsparcia w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia, wpłynie pozytywnie na środowisko, nie prognozuje się wystąpienia negatywnych oddziaływań na zachowanie różnorodności biologicznej. Rozwiązania tego typu mogą znacząco poprawić jakość wód gruntowych oraz zmniejszyć zanieczyszczenie lokalnych ekosystemów. Co więcej, przydomowe oczyszczalnie ścieków są w stanie dostosować się do specyfiki terenu, co minimalizuje negatywny wpływ na bioróżnorodność. Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni jest ograniczony do granic działek, na których są one realizowane. Efektem ich budowy będzie poprawa stanu środowiska, w tym jakości wód podziemnych, powierzchniowych, gleb oraz powietrza. Ze względu na niską przepustowość oczyszczalni, nie wpłyną one na zmianę stosunków wodnych, a prace ziemne związane z ich wbudowaniem będą niewielkie, co nie wpłynie na rzeźbę terenu.

Wszelkie działania związane z rozbudową i prawidłowym utrzymaniem systemu melioracji na terenie gminy, mimo że mogą chwilowo negatywnie wpływać na obszary przyrodniczo cenne, zwłaszcza na etapie realizacji, są kluczowe dla zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi. Zarówno zadania planowane na terenach zurbanizowanych, jak i poza nimi, mogą krótkoterminowo oddziaływać na siedliska roślin i zwierząt, co wymaga odpowiednich działań ochronnych i monitorowania. W miarę realizacji projektów melioracyjnych, mogą wystąpić zakłócenia w ekosystemach, takie jak zmiany w hydrologii, które mogą wpływać na lokalne gatunki oraz ich siedliska. Dlatego ważne jest, aby podejmować odpowiednie działania ochronne, które zminimalizują te negatywne skutki. W kontekście planowania takich działań istotne jest

przeprowadzenie szczegółowych badań środowiskowych, które pozwolą na zidentyfikowanie obszarów o szczególnym znaczeniu ekologicznym. Może to obejmować na przykład zbadanie wpływu planowanych inwestycji na siedliska cennych gatunków roślin i zwierząt oraz wprowadzenie zrównoważonych rozwiązań, takich jak stworzenie korytarzy ekologicznych czy zachowanie drzewostanów. Aby minimalizować negatywne skutki działań melioracyjnych, konieczne jest również wprowadzenie monitorowania istniejących ekosystemów przez cały okres realizacji projektu oraz po jego zakończeniu. Chociaż bezpośrednie działania melioracyjne mogą prowadzić do chwilowych ubytków w bioróżnorodności, poprzez zastosowanie odpowiednich strategii ochrony i monitorowania, można osiągnąć zharmonizowane połączenie między rozwojem infrastruktury hydrologicznej a różnorodność biologiczną.

Wsparcie w zakresie prawidłowego retencjonowania wody deszczowej przyczyni się do walki ze zmianami klimatycznymi. Prawidłowe retencjonowanie wody deszczowej ma istotne znaczenie dla ochrony środowiska oraz zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi. Gromadzenie i infiltracja wód opadowych pomagają w redukcji ryzyka powodzi, co chroni tereny wiejskie przed szkodami. Ponadto, retencjonowanie wody wspiera lokalne ekosystemy, wzmacniając wilgotność gleby i przyczyniając się do podtrzymania bioróżnorodności.

W ramach realizacji celu operacyjnego planowane są kompleksowe prace, które obejmą rozbudowę i modernizację istniejącej sieci wodociągowej wraz z unowocześnieniem istniejących stacji uzdatniania wody. Dodatkowo, przewidziana jest rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, co pozwoli na jej doprowadzenie do jak największej liczby mieszkańców gminy. Integralną częścią projektu jest również rozbudowa oczyszczalni ścieków, co przyczyni się do poprawy jakości środowiska oraz życia mieszkańców.

W fazie realizacji przedsięwzięć planowane są działania budowlane oraz prace ziemne, które mogą wpłynąć na otoczenie. W tym okresie wystąpią oddziaływania przejściowe, takie jak ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej w wyniku prowadzenia prac wykopowych związanych z montażem systemu kanalizacji i wodociągów. Ważnym aspektem projektu jest również monitorowanie oddziaływania na lokalne ekosystemy oraz dbałość o minimalizowanie uciążliwości dla mieszkańców poprzez odpowiednie planowanie prac i ich harmonogram.

Zastosowanie nowoczesnych technologii oraz materiałów przyczyni się do zwiększenia efektywności sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, co wpłynie na długofalowe korzyści dla mieszkańców. Projekt Strategii przewiduje także edukację mieszkańców w zakresie odpowiedzialnego gospodarowania wodą oraz innych zasobów, co wspiera cele zrównoważonego rozwoju gminy.

W trakcie prac budowlanych wystąpią uciążliwości związane z emisją hałasu oraz emisją spalin, spowodowane to będzie z pracą ciężkiego sprzętu. Zasięg oddziaływania ograniczyć będzie się do najbliższego otoczenia inwestycji. Emisja substancji zanieczyszczających będzie miała charakter krótkoterminowy i nie spowoduje istotnych i długotrwałych zmian w środowisku. W związku z prowadzonymi pracami i koniecznością dostarczenia sprzętu i materiałów niezbędnych do wykonania projektowanego przedsięwzięcia okresowo zwiększeniu ulegnie natężenie ruchu transportowego, co spowoduje zwiększone emisje do powietrza będące skutkiem pracy silników spalinowych. W trakcie realizacji prac budowlanych źródłem hałasu będzie praca koparek, prace w trakcie budowy, dowóz i rozładunek materiałów budowlanych oraz prace montażowe. Hałas będzie miał zasięg lokalny, lecz mogą charakteryzować się dużym natężeniem, dlatego prace budowlane będą prowadzone w porze dziennej. Uciążliwości związane z budową będą miały charakter krótkoterminowy i ustąpią po zakończeniu prac. Źródłem hałasu na etapie eksploatacji

mogą być jedynie pompy, zlokalizowane w przepompowniach. Jednak, biorąc pod uwagę, że będą one zagłębione i zabudowane, można stwierdzić, że nie będą stanowiły uciążliwości hałasowej.

Przy rozbudowie oraz modernizacji istniejących sieci wodociągowych i kanalizacyjnych nie przewiduje się znaczącego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne. Wody podziemne pozyskiwane podczas odwodnienia wykopów będą odprowadzane do wód powierzchniowych w niezmienionym stanie i składzie.

Możliwe, że sieci infrastruktury wodno-kanalizacyjnej będą przekraczały ciek wodny na terenie gminy, w tym ciek naturalny oraz rowy melioracyjne. Sposób wykonania tego przekroczenia, czy za pomocą przewiertów, przecisków, czy rozkopów, wpłynie na stopień potencjalnego zagrożenia dla środowiska wód powierzchniowych. Podczas prowadzonych prac w obrębie koryta cieku wodnego i jego otoczenia, potencjalne zagrożenie dla tych wód może wynikać z awarii związanych z wyciekami płynów z maszyn budowlanych (takich jak oleje, paliwa, płyny hydrauliczne) oraz z niedbałości wykonawców, przejawiającej się pozostawianiem odpadów w wykopach. Stopień zagrożenia dla środowiska będzie w dużej mierze zależny od staranności oraz dbałości wykonawcy. Przed rozpoczęciem prac należy uzyskać pozwolenie wodnoprawne na przekroczenie cieków wodnych.

Przy realizacji przedsięwzięcia należy się stosować do następujących zaleceń:

- prowadzone prace w korytach cieków wodnych nie powinny utrudniać swobodnego przepływu w nich wody,
- prace w korytach cieków wodnych wykonywać w okresach niskich stanów wody,
- nie stosować sprzętu budowlanego w złym stanie technicznym, z którego następują ubytki płynów,
- tankowanie maszyn budowlanych przeprowadzać poza wykopami ze szczególną ostrożnością,
- zabrania się dokonywania napraw sprzętu budowlanego w terenie wykonywanych prac,
- niedopuszczalne jest pozostawianie na terenie prowadzonych prac ziemnych jakichkolwiek odpadów, w tym w szczególności pojemników z odpadami niebezpiecznymi (paliwami, smarami, olejami itp.).

Oddziaływanie na środowisko wód powierzchniowych prowadzonych prac budowlanych przy realizacji przedsięwzięcia jest krótkotrwałe, nieciągłe i kończy się całkowicie z chwilą finalizacji przedsięwzięcia.

Zaprojektowane zbiorniki, rurociągi i kanały wykonane zostaną jako szczelne i nie będą stwarzały żadnego zagrożenia dla środowiska naturalnego. Po wykonaniu wykopów i ułożeniu rurociągów, teren zostanie przywrócony do stanu pierwotnego, łącznie z odnowieniem szaty roślinnej. Do wykonania podsypki i obsypki rurociągów wykorzystane będą materiały naturalne tzn. piasek i grunt rodzimy z wykopu.

Przedsięwzięcia będą realizowane na terenie obecnie zurbanizowanym, w którym zaszły znaczne przekształcenia antropogeniczne. Oddziaływania będą miały ograniczony zasięg i czas oddziaływania. Przekształcenia terenu jakie nastąpią wzdłuż pasa drogowego nie będzie miało znaczenia dla fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego tego obszaru. Należy zwrócić szczególną uwagę na sposób wykonania wykopów oraz staranność wykonania prac przy odtworzeniu powierzchni terenu i przywróceniu zieleni. Inwestycje po ich zakończeniu i przywróceniu stanu środowiska do stanu poprzedzającego inwestycję nie powinna spowodować znaczących zagrożeń dla miejscowej przyrody.

Możliwe, że podczas prac budowlanych będzie z koniecznością usunięcia kolidujących z inwestycją drzew i krzewów. Nie odniesie to jednak większego wpływu na przyrodę. Wycinkę drzew należy przeprowadzać od początku września do końca lutego, tj. poza okresem lęgowym ptaków. Podczas realizacji inwestycji należy postępować z drzewami i krzewami znajdującymi się w otoczeniu inwestycji jak opisano powyżej. Podczas realizacji inwestycji zniszczeniu ulec może również szata roślinna znajdująca się w zasięgu prowadzonych prac ziemnych, prace należy prowadzić w sposób ograniczający niszczenie i uszkodzanie drzew i krzewów znajdujących się w zasięgu oddziaływania robót. Jednak po zakończeniu prac przewiduje się wykonanie nowych nasadzeń zieleni. Inwestycja zostanie tak zaprojektowana, aby zminimalizować ilość drzew koniecznych do wycinki.

Zakładając, iż roboty będą przebiegać na wydzielonym i ograniczonym do terenu budowy obszarze można przyjąć, że nie wpłyną na trwałe pogorszenie stanu powierzchni ziemi i środowiska przyrodniczego.

Etap realizacji przedsięwzięcia będzie powodował emisję odpadów do środowiska. Będą to odpady przede wszystkim inne niż niebezpieczne związane bezpośrednio z rodzajem wykonywanej działalności gospodarczej oraz odpady komunalne związane z bytowaniem ekip prowadzących budowę. Jedynymi mogącymi powstać w trakcie realizacji odpadami niebezpiecznymi są odpady gleby i ziemi, które uległy zanieczyszczeniu substancjami niebezpiecznymi np. substancjami ropopochodnymi, oraz odpady asfaltów zawierających smołę, które powstaną przy naruszeniu nawierzchni drogi podczas rozkopu lub przy prowadzeniu sieci w drodze. W trakcie prowadzonych prac powinna być stosowana zasada zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich minimalizacji, a następnie dążenie do ich odzysku, później do unieszkodliwienia. Posegregowane odpady winny być gromadzone selektywnie, a następnie przekazywane do wykorzystania bądź unieszkodliwienia

Sieci kanalizacyjne i wodociągowe nie będą miały wpływu na wody podziemne i powierzchniowe w fazie eksplantacji. Instalacje będą zbudowane z fabrycznie nowych rur i przyłączy, będą odpowiednio zabezpieczone i zaizolowane na etapie montażu, co uniemożliwi przedostawanie się ścieków do gruntu.

Podczas realizacji inwestycji, polegającej na rozbudowie oczyszczalni ścieków w m. Sośnie, przewiduje się wykonanie prac budowlanych, montażowych, instalacyjnych i wykończeniowych z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego. Oddziaływania na środowisko związane będą głównie:

- robotami związanymi z uporządkowaniem terenu,
- robotami przy budowie obiektów i montażu urządzeń instalacji,
- dojazdem samochodów dostarczających elementy konstrukcyjne oraz urządzenia,
- użytkowaniem zaplecza budowy i dróg dojazdowych do przedsięwzięcia,
- powstawaniem odpadów podczas prac budowlanych.

W fazie eksploatacji będzie występowało bezpośrednie oddziaływanie na środowisko funkcjonującej oczyszczalni wynikające z:

- emisji pochodzącej z ładunku z oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych,
- emisji odpadów do środowiska,
- emisji hałasu do środowiska,
- emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego.

Zwiększenie przepustowości oczyszczalni w następstwie jej modernizacji, może spowodować pozytywne i negatywne oddziaływania. Do oddziaływania pozytywnego należy zaliczyć możliwość

przyjęcia przez oczyszczalnię większej ilości ścieków, które w przypadku braku takiej możliwości mogłyby przedostać się do środowiska w stanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych. Zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków, umożliwia przejęcie części ścieków z innych oczyszczalni, które są nadmiernie obciążone, a tym samym zakładane efekty oczyszczania ścieków w tych obiektach nie są dotrzymywane. Przekłada się to na odprowadzanie zwiększonych ładunków zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i pogarszanie ich stanu. Zatem inwestycje polegające na zwiększeniu przepustowości istniejących oczyszczalni ścieków, wpłyną pozytywnie na stan wód powierzchniowych, poprzez ograniczenie ich zanieczyszczenia, tym samym na zwiększenie poziomu ochrony obszarów chronionych, w tym przyrodniczych od wód zależnych.

W przypadku zwiększenia przepustowości oczyszczalni, nastąpi zwiększony zrzut ścieków do odbiornika – wód powierzchniowych, względem pierwotnych ilości odprowadzanych z tego obiektu zanieczyszczeń. Wpłynie to na zwiększenie ładunku odprowadzanych zanieczyszczeń i obciążenia wód. Istnieje potencjalna możliwość zmiany warunków fizyczno-chemicznych w miejscu zrzutu oraz poniżej, co potencjalnie może wpłynąć na stan wód oraz powiązane z nimi ekosystemy. Decyzja o zwiększeniu przepustowości oczyszczalni powinna uwzględniać potrzebę ochrony wód, wartości przyrodniczych oraz zachowania możliwości korzystania z wód w stanie nie pogorszonego, zwłaszcza w odniesieniu do ujęć wód służących zaopatrzeniu ludności.

Zmniejszenie presji na obszary chronione, w tym cenne przyrodniczo od wód zależne w wyniku realizacji zaplanowanych inwestycji dotyczących zbiorczych sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków, w zakresie zmniejszenia ładunków zanieczyszczeń trafiających do wód, w tym ze źródeł presji o charakterze rozproszonym, co wpłynie pośrednio pozytywnie na środowisko. Na skutek modernizacji oczyszczalni następować będzie ograniczenie i eliminowanie rozproszonych źródeł zanieczyszczeń, czyli ścieków powstających w gospodarstwach domowych. W rezultacie nastąpi poprawa jakości wód podziemnych i osiągnięcie celów środowiskowych JCWPd.

Na etapie realizacji inwestycji może wystąpić negatywny wpływ na środowisko wód podziemnych związany z prowadzeniem prac budowlanych. Aby uniknąć negatywnego oddziaływania należy zakresy robót odwadniających dostosować do warunków gruntowo-wodnych w trakcie wykonywania robót. Zasięg oddziaływań powinien być lokalny i mało istotny w dłuższej perspektywie czasowej, bowiem po zakończeniu prac ustanie. W przypadku modernizacji oczyszczalni ścieków ze względu na przepustowość możliwe jest występowanie negatywnych oddziaływań na etapie wykonywania prac budowlanych/remontowych w czasie realizacji konkretnych inwestycji. W tym przypadku wpływ negatywny będzie lokalny i krótkotrwały. Na jakość powietrza negatywnie będzie wpływać emisja spalin z maszyn budowlanych oraz emisja pyłu z powierzchni pyłących. Wpływ długotrwały będą miały działania związane z budową obiektów kubaturowych takich jak oczyszczalnie ścieków, które po etapie budowy będą źródłem ewentualnych zanieczyszczeń na etapie eksploatacji – ruch zakładu, zaopatrzenie w ciepło i energię elektryczną. Jednak skala tego wpływu będzie zależała od rodzaju przyjętych i wdrożonych rozwiązań. Ponadto wpływ oczyszczalni ścieków na powietrze i klimat wiąże się z emisją w różnym stopniu:

- zanieczyszczeń chemicznych gazowych (amoniak, siarkowodór, dwutlenek węgla),
- zanieczyszczeń gazowych odorogennych (odoranty, będące produktami rozkładu biomasy, takie jak: siarkowodór, amoniak, tiole, sulfidy, aminy alifatyczne, indol, aldehydy, ketony, kwasy tłuszczowe i inne),

- zanieczyszczeń mikrobiologicznych (bioaerozol – w jego skład wchodzi bakterie, grzyby mikroskopowe, wirusy, pyłki roślin, nasiona, a także produkty wytwarzane przez drobnoustroje).

Modernizacja oczyszczalni ścieków, w kontekście działań zapobiegawczych, przyczyni się do:

- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery poprzez zastosowanie niskoemisyjnych technologii – o ile takie rozwiązania zostaną przyjęte,
- niedopuszczenie do zanieczyszczenia środowiska wodnego poprzez zastosowanie odpowiednich technologii, mających na celu poprawę gospodarki wodo-ściekowej,
- ochronę jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz gruntów, przyczyniając się dzięki temu do ochrony bioróżnorodności,
- ochronę ilościową zasobów wodnych, dzięki uregulowaniu gospodarki wodno-ściekowej.

Przewiduje się, zatem że wprowadzone działanie będzie miało charakter negatywny krótkotrwały (lokalny) na etapie prac budowlanych, a w perspektywie długoterminowej w zależności od przyjętych rozwiązań technologicznych nie będzie miało znaczącego oddziaływania na powietrze i klimat albo to negatywne oddziaływanie będzie niewielkie. Działanie to przyczyni się natomiast do znacznej poprawy stanu środowiska - wód, zlewni obsługiwanego przez oczyszczalnię.

Rozbudowa i modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków nie wpłynie na zmianę zagospodarowania terenu i nie spowoduje znaczącej zmiany w lokalnym krajobrazie. Krótkotrwałym, negatywnym wpływem na krajobraz może odznaczać się jedynie etap prowadzenia robót budowlanych, związany z prowadzeniem wykopów i montażem nowych instalacji. Oddziaływanie to ustąpi po zakończeniu fazy budowy. Modernizacja oczyszczalni ścieków, ze względu na poprawę jakości odprowadzanych ścieków, w sposób pośredni będzie miała pozytywny wpływ na wartości krajobrazowe cieków będących ich odbiornikami.

Modernizacja oczyszczalni ścieków, w związku z prowadzonymi pracami budowlanymi przy użyciu ciężkiego sprzętu, będzie źródłem chwilowych i krótkoterminowych negatywnych oddziaływań na florę i faunę otaczającego terenu. W związku z prowadzonymi pracami, nastąpi lokalne naruszenie gleby i jednocześnie ekosystemów glebowych. W fazie budowy, należy podjąć odpowiednie środki zapobiegające i minimalizujące negatywne oddziaływanie na środowisko tego etapu. Należy przede wszystkim prowadzić prace budowlane w sposób wykluczający pogarszanie warunków siedliskowych w otoczeniu, zapobiegać zanieczyszczeniu gruntów odpadami i ściekami, właściwie magazynować materiały budowlane, a ewentualna wycinkę drzew należy przeprowadzić poza okresem lęgowym ptaków. Z wykopami ziemnymi związane są również niezbędne odwodnienia budowlane, co może być istotne szczególnie w przypadku występowania siedlisk zależnych od wód powierzchniowych i podziemnych. W wyniku pracy maszyn budowlanych oraz transportu, będzie dochodziło do emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza. Może to spowodować chwilowe przemieszczenie się niektórych gatunków. Większość oddziaływań powstających na etapie budowy będzie miała charakter chwilowy, krótkotrwały i lokalny oraz ustąpi po zakończeniu fazy budowy.

W fazie funkcjonowania oczyszczalni ścieków, głównym czynnikiem mogącym mieć potencjalnie negatywny wpływ na florę, faunę i obszary chronione jest zrzut oczyszczonych ścieków do rzeki. Wpływają one na lokalne pogorszenie jakości wód, a także na zmianę przepływu wody w rzece.

Do czynników zagrażających walorom przyrodniczym obszarów chronionych, szczególnie obszarom Natura 2000 należą:

- obniżenie jakości fizyczno-chemicznej wód rzeki,
- obniżenie jakości biologicznej wód rzeki,
- wzrost procesów erozyjnych i sedymentacyjnych o negatywnym charakterze,
- wzrost stężenia substancji toksycznych i ekotoksycznych, prowadzących w konsekwencji do utraty ważnych siedlisk wodnej i przybrzeżnej flory i fauny.

Wielkość oddziaływania zależna będzie od wielkości zrzutu, jakości odprowadzanych ścieków oczyszczonych oraz od wielkości odbiornika i jego zdolności do samooczyszczania. Niebezpieczne dla gatunków wodnych i od wód zależnych może być również wzrost procesów eutrofizacji, które wpłyną na pogorszenie warunków tlenowych w rzece, a w związku z tym warunków bytowania zwierząt, głównie ichtiofauny.

Biorąc pod uwagę efekt ekologiczny, rozbudowa oczyszczalni ścieków w aspekcie długofalowym powinna w sposób pozytywny oddziaływać na florę i faunę oraz obszary chronione. Wzrost uporządkowania gospodarki ściekowej, prowadzący do minimalizacji odprowadzania ścieków nieoczyszczonych do wód i do ziemi, na rzecz lokalnego odprowadzania oczyszczonych ścieków, powinno w większej skali wpłynąć pozytywnie głównie na siedliska zależne od wód, jak i różnorodność biologiczną. Nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania w związku z modernizacją oczyszczalni w m. Sośnie na obszary chronione, w tym Natura 2000 i korytarze ekologiczne.

Rozbudowa istniejącej już oczyszczalni ścieków, będzie miała długoterminowy pozytywny wpływ na jakość życia ludzi. Umożliwi doprowadzenie i oczyszczenie większej ilości ścieków komunalnych. Ograniczy to liczbę czynników chorobotwórczych, wynikających ze złej gospodarki ściekowej pochodzącej z gospodarstw domowych. Podejmowane działania w ramach rozbudowy mogą wywoływać również, krótkoterminowy negatywny wpływ, ze względu na hałas generowany na czas prac związanych z rozbudową. Będą to jednak oddziaływania krótkoterminowe. Prace modernizacyjne prowadzone nie będą miały znaczącego bezpośredniego wpływu na zabytki.

W trosce o zachowanie jakości środowiska przyrodniczego gminy, kluczowym elementem pozostaje jednak stały monitoring i ewaluacja systemu odprowadzania nieczystości płynnych, a także edukacja ekologiczna prowadzona wśród mieszkańców. Działania związane z edukacją ekologiczną stanowić będą dopełnienie celu, jakim jest ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu w gminie Sośnie. Działania związane z podnoszeniem świadomości ekologicznej mieszkańców gminy prowadzić będą do utrwalania się właściwych zachowań z punktu widzenia ochrony środowiska, poszerzania wiedzy o środowisku w ujęciu globalnym i lokalnym. Edukacja ekologiczna będzie dostosowana do różnych grup społecznych, w tym dorosłych, seniorów, młodzieży i rolników. Działania związane z edukacją ekologiczną i zwiększeniem dostępu do informacji w zakresie prowadzonych programów wsparcia na rzecz podniesienia jakości środowiska w gminie mają pośrednie, pozytywne i długoterminowe oddziaływanie na wszystkie elementy środowiska, zdrowie ludzi i dobra materialne.

Ważnym aspektem jest również wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne. Gmina wydatkuje środki w ramach działu bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa między innymi na bieżące utrzymanie jednostek (ubezpieczenia, badania lekarskie, konserwacja sprzętu), ale również na zakup dodatkowego wyposażenia. Wsparcie OSP w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne ma istotny wpływ na ochronę środowiska oraz bezpieczeństwo społeczności lokalnych. Efektywne działania OSP mogą przyczynić się do minimalizacji strat środowiskowych, jakie mogą wynikać z takich zdarzeń jak pożary, powodzie czy huragany.

Aktywna rola OSP w edukacji społeczeństwa na temat ochrony środowiska i bezpieczeństwa może prowadzić do zwiększenia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców gminy. Dzięki temu lokalne społeczności mogą być lepiej przygotowane na reagowanie w sytuacjach kryzysowych, co w konsekwencji wpływa na ich odporność na zmiany klimatyczne oraz inne zagrożenia.

Rozwój infrastruktury wodnej, w tym infrastruktury melioracji szczegółowej umożliwi zwiększenie poziomu retencji wód opadowych, przeciwdziałając negatywnym skutkom zachodzących zmian klimatu tj. deszcze nawalne czy susze fizjologiczne. Zmniejszony spływ powierzchniowy pozytywnie wpłynie na zanieczyszczanie poszczególnych komponentów biotycznych środowiska przyrodniczego. Z kolei rozwój infrastruktury sieciowej, w szczególności sieci kanalizacyjnej umożliwi stopniowe odstępowanie od korzystania z bezodpływowych zbiorników, zmniejszając ryzyko potencjalnego skażenia gruntów. Działania te istotne są zarówno ze względu na rolniczy charakter jednostki, jej potencjał środowiskowy oraz właściwe zarządzanie ograniczonymi zasobami wodnymi. Istotnym aspektem jest także utrzymanie stanu środowiska naturalnego w stanie niepogorszonym. Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat programów wsparcia mających na celu podniesienie jakości środowiska w gminie będzie istotnym krokiem w tym kierunku.

1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna

W zagospodarowaniu przestrzennym ład przestrzenny oznacza uporządkowanie i harmonię pomiędzy różnymi elementami składowymi przestrzeni i funkcjami struktury przestrzennej, stanowiąc kryterium oceny jakości zmian zagospodarowania w odniesieniu do sprawności procesów społeczno-gospodarczych i jakości życia. Brak podjęcia działań w zapewnieniu ładu przestrzennego w gminie może doprowadzać do realizacji niekorzystnej, nieuporządkowanej i spontanicznej zabudowy oraz niekontrolowanego zużycia zasobów przyrody. Ponadto, ryzyko związane z nieuporządkowaną zabudową może powodować brak możliwości zorganizowania racjonalnego uzbrojenia terenu.

Pozytywne oddziaływanie na przyrodę będą miały zadania związane z kształtowaniem przestrzeni gminy, w tym opracowanie Planu Ogólnego dla gminy oraz aktualizacja i tworzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ważnym elementem jest także angażowanie społeczności lokalnych w proces planowania, co sprzyja lepszemu dostosowaniu działań do potrzeb mieszkańców oraz większej akceptacji dla nowych rozwiązań.

Właściwe zagospodarowanie przestrzenne pozwoli na ochronę cennych siedlisk, na przykład poprzez unikanie lokalizacji stref OZE oraz zabudowy mieszkaniowej w tym rejonie. Wdrażanie zapisów zawartych w dokumentach planistycznych dotyczących form ochrony przyrody przyczyni się do pozytywnego wpływu na funkcjonowanie ekosystemów. Opracowanie dokumentów planistycznych ma na celu wprowadzenie skutecznych metod ochrony najcenniejszych obszarów historycznych, kulturowych i przyrodniczych, w tym obszarów Natura 2000, na terenie gminy.

Dokumenty planistyczne mogą wpłynąć na utratę istniejących siedlisk w wyniku zabudowy terenów do tej pory nieprzekształconych przez człowieka. Tereny przeznaczone na cele zabudowy mieszkaniowej powodujący przyrost liczby działek budowlanych lub zabudowy produkcyjnej, co może naruszyć równowagę środowiskową, zmniejszyć odporność środowiska i jego zdolność do regeneracji. Działania te mogą spowodować lokalne straty w bioróżnorodności, na skutek przekształceń antropogenicznych. Jednakże w przypadku zagospodarowania terenów użytkowanych rolniczo na tereny zabudowy nie zauważa się istotnego wpływu na bioróżnorodność. Zmniejszeniu ulegnie powierzchnia terenów biologicznie czynnych, zmniejszy się

powierzchnia terenów, na których w naturalny sposób może zachodzić proces infiltracji wód opadowych, lecz nie ulegną zniszczeniu cenne biocenozy.

Rozbudowa budownictwa mieszkalnego będzie wiązała się z powstawaniem lokalnych barier dla migracji zwierząt. Nastąpi również zwiększenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. W wyniku realizacji zabudowy na terenach dotychczas użytkowanych rolniczo lub stanowiących tereny nieużytków rolniczych z roślinnością segetalną i ruderalną, nastąpi zmniejszenie powierzchni siedlisk, co może wiązać się ze zubożeniem świata roślin i zwierząt. Pojawi się roślinność związana z siedzibami ludzkimi. Dlatego istotnym aspektem jest wyznaczenie terenów pod rozwój jednorodzinnej zabudowy mieszkalnej, aby koncentrowała się ona na dogęszczaniu oraz uzupełnianiu już istniejących obszarów zabudowy. Ponadto należy wprowadzić dodatkowe ograniczenia dla terenów zabudowy w obszarze Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy, dla których obowiązują szczególne ustalenia, mające na celu ochronę siedlisk Natura 2000 zgodnie z Uchwałą Nr XIX/347/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 18 maja 2020 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy na terenie województwa wielkopolskiego.

Usystematyzowanie polityki przestrzennej na terenie Gminy ma również na celu zachowania terenów rolniczych dla efektywnego wykorzystania zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej. Podczas prac nad zmianą dokumentów planistycznych należy dokonać wszelkich starań, by zachować drożność korytarza ekologicznego oraz dążyć do jego ochrony. Na etapie projektowania należy mieć na uwadze umożliwienie swobodnego przemieszczania się zwierząt zamieszkujących obszary chronione oraz krzyżowanie z osobnikami z innych populacji.

Mając na uwadze znaczną powierzchnię obszarów chronionych na obszarze gminy istotne jest przestrzeganie ustanowionych zakazów, obowiązujących na terenie wybranych form ochrony, podczas uporządkowania ładu przestrzennego w gminie. Sporządzenie katalogu działek inwestycyjnych, wraz z ich odpowiednim przeznaczeniem w opracowaniach planistycznych pomoże w usystematyzowaniu polityki przestrzennej.

Celem racjonalnej gospodarki energetycznej jest nie tylko optymalizacja zużycia energii, ale również promowanie alternatywnych źródeł energii, efektywności energetycznej oraz zrównoważonego rozwoju. W ramach tych działań istotne jest wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań technologicznych, które mogą przyczynić się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, a także zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego. W ramach ograniczania emisyjności część budynków gminnych została poddana termomodernizacji, obecnie zaś planuje się kontynuację tych działań na kolejnych obiektach. Na terenie gminy zostały również wyznaczone tereny pod budowę farmy wiatrowej, co ma wspomóc rozwój odnawialnych źródeł energii na jej obszarze.

Prace związane z termomodernizacją budynków oraz montażem paneli fotowoltaicznych na dachach mogą negatywnie wpływać na przyrodę, szczególnie na etapie realizacji inwestycji związanych z montażem odnawialnych źródeł energii (OZE), takich jak panele fotowoltaiczne, oraz prac termomodernizacyjnych. Podczas tych działań istnieje ryzyko niszczenia siedlisk ptaków i nietoperzy. W trakcie prac mogą wystąpić sytuacje, w których nastąpi płoszenie lub zamurowywanie gniazd ptaków i nietoperzy. Prace termomodernizacyjne stanowią zagrożenie dla wielu gatunków ptaków gniazdujących w budynkach, w tym jerzyka (*Apus apus*) czy wróbla (*Passer domesticus*), jak również dla nietoperzy. Dlatego niezwykle istotne jest, aby przed rozpoczęciem takich prac przeprowadzić dokładną inwentaryzację, aby ustalić, czy w obrębie remontowanego obiektu nie znajdują się te zwierzęta.

Właściwe planowanie oraz ostrożne prowadzenie robót budowlanych są kluczowe. Nieodpowiednie wykonanie prac może prowadzić do naruszenia przepisów zawartych w § 7 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, co obejmuje m.in. zabijanie i okaleczanie ptaków oraz nietoperzy, niszczenie ich jaj, młodych, siedlisk, miejsc gniazdowania, lęgu oraz schronień. Ponadto, umyślne płoszenie i niepokojenie tych gatunków może prowadzić do poważnych konsekwencji, takich jak porzucenie lęgów przez ptaki. Remonty mogą także uniemożliwić przyszłe zakładanie gniazd przez ptaki zamieszkujące wcześniej dany obiekt. Montaż podbitek i uszczelnienie szpar oraz innych miejsc używanych przez ptaki, a także zagrozenie dostępu do pomieszczeń, które wcześniej były wykorzystywane przez nietoperze, są przykładami działań, które mogą znacząco wpłynąć na lokalną faunę.

Aby minimalizować te negatywne skutki, najdogodniejszym terminem prowadzenia termomodernizacji obiektów budowlanych jest okres poza sezonem reprodukcyjnym gatunków zwierząt, które mogą występować w tych budynkach. W tym czasie wykonawcy mogą, bez konieczności uzyskiwania zezwoleń, zabezpieczyć wszelkie szczeliny i otwory wentylacyjne, aby zapobiec zasiedleniu ich przez ptaki i etap lęgów w kolejnym sezonie. W przypadku stwierdzenia występowania chronionych gatunków zwierząt w obszarze prowadzenia inwestycji, należy wdrażać odpowiednie zalecenia dotyczące prowadzenia prac termomodernizacyjnych. Kluczowe jest również współdziałanie z lokalnymi organizacjami ochrony przyrody oraz stosowanie się do przepisów dotyczących ochrony gatunkowej, aby zminimalizować wpływ inwestycji na otaczające środowisko.

Działania mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz promowanie wykorzystywania alternatywnych źródeł energii wśród mieszkańców i przedsiębiorców będą miały minimalny negatywny wpływ na powierzchnie ziemi. W zakresie krajobrazu wprowadzone zmiany mogą przynieść korzyści, ponieważ podczas prac istnieje możliwość poprawy wyglądu elewacji budynków. W trakcie prowadzenia robót budowlanych mogą wystąpić krótkotrwałe uciążliwości dla mieszkańców, takie jak hałas, zanieczyszczenia czy emisja pyłów. Jednak po zakończeniu prac mieszkańcy odczują poprawę komfortu cieplnego oraz wygody. Dodatkowo, dzięki zmniejszeniu zużycia energii, w tym z konwencjonalnych źródeł, zredukowane zostaną rachunki za energię, a także obniży się ogólna emisja zanieczyszczeń powietrza, co pozytywnie wpłynie na zdrowie mieszkańców.

Produkcja energii z odnawialnych źródeł w największym stopniu może oddziaływać na zasoby przyrodnicze w przypadku budowy farm wiatrowych, czy budowy farm fotowoltaicznych o znacznych powierzchniach. Realizacja inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii będzie odbywać się z dużą ostrożnością i poszanowaniem środowiska naturalnego, pomoże w tym wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych.

W celu ograniczenia potencjalnych negatywnych oddziaływań OZE należy wprowadzić strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu dla urządzeń wykorzystujących energię ze źródeł odnawialnych. W strefie takiej powinno zamykać się niekorzystne oddziaływanie z zakresu emisji hałasu, drgań, promieniowania elektromagnetycznego, zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby. Dla ograniczenia potencjalnego szkodliwego oddziaływania instalacji wykorzystujących energię odnawialną na tereny mieszkaniowe lub inne tereny wymagające ochrony, zastosowanie mają przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z art. 144 ww. ustawy, eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisję hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska

poza terenem, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny, podobnie jak przy sytuowaniu każdej innej działalności o charakterze produkcyjnym.

Panele fotowoltaiczne mogą negatywnie wpływać na dziko żyjące gatunki zwierząt, szczególnie ptaki i owady. Gdy instalowane są na terenach rolniczych lub niezagospodarowanych przestrzeniach, istnieje ryzyko utraty lub fragmentacji ich siedlisk. Może to prowadzić do kolizji ptaków z panelami, które ze względu na efekt odbicia lustrzanego mogą przypominać taflę wody, co skłania ptaki do próby lądowania na nich.

Aby zminimalizować negatywny wpływ paneli fotowoltaicznych na faunę, istotne jest, aby lokalizować je z dala od obszarów chronionych, takich jak Natura 2000 czy rezerваты przyrody. Właściwym rozwiązaniem jest umieszczanie farm fotowoltaicznych na terenach zindustrializowanych, już zdegradowanych oraz zabudowanych przez człowieka. Należy preferować obszary wcześniej wykorzystywane w celach przemysłowych, mieszkaniowych, handlowych, a także tereny po dawnych składowiskach odpadów oraz wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, takich jak drogi szybkiego ruchu lub grunty orne. Jeśli farma fotowoltaiczna ma być zlokalizowana w obszarach łąkowych lub w pobliżu terenów wodno-błotnych i zbiorników wodnych, kluczowe jest przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej przed rozpoczęciem inwestycji, aby odpowiednio zaprojektować projekt i zminimalizować jego potencjalnie negatywny wpływ na awifaunę.

Warto zauważyć, że powyższe oddziaływania dotyczą paneli fotowoltaicznych montowanych bezpośrednio na ziemi. W przypadku instalacji na istniejących budynkach wpływ ten będzie znacznie mniejszy i wystąpi jedynie sporadycznie. Przed przystąpieniem do montażu zaleca się przeprowadzenie inwentaryzacji budynków w celu sprawdzenia występowania chronionych gatunków ptaków. Montaż powinien być realizowany poza okresem lęgowym ptaków, aby nie zakłócać spokoju gniazdujących ptaków.

W przypadku budowy elektrowni słonecznych należy stosować moduły fotowoltaicznych o powierzchni antyrefleksyjnej, w przypadku obsiewu powierzchni biologicznie czynnej zespołu elektrowni słonecznych nie używać gatunków roślin obcego pochodzenia, w przypadku gdy na etapie funkcjonowania elektrowni fotowoltaicznych planuje się koszenie terenu, to dla ochrony ptaków lęgowych należy planować koszenia poza okresem lęgowym ptaków, który dla większości gatunków ptaków krajobrazu rolniczego przypada przeciętnie od 1 marca do 31 lipca oraz w przypadku planowanego koszenia terminy należy dostosować także do okresów migracji płazów i gadów, który dla większości gatunków płazów i gadów w Polsce przypada przeciętnie od 15 lutego do końca maja (migracja wiosenna) oraz od 15 sierpnia do końca października (migracja jesienna).

Budowa elektrowni wiatrowych wiąże się z zagrożeniem dla ptaków oraz nietoperzy, które mogą wchodzić w kolizję z turbinami. Warto jednak zauważyć, że znacznie poważniejsze niebezpieczeństwo dla tych zwierząt stwarza energetyka konwencjonalna. Aby zminimalizować śmiertelność ptaków, nowe elektrownie lokalizuje się z dala od szlaków migracyjnych. Przed rozpoczęciem budowy każdej elektrowni wiatrowej konieczne jest przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko, w tym szczegółowej analizy wpływu na awifaunę, obejmującej ornitologiczne screening oraz monitoring przedrealizacyjny.

Realizacja tego typu przedsięwzięcia wymaga również uwzględnienia zaleceń zawartych w publikacjach takich jak „Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki” (Chylarecki P., Paślawska A., Szczecin 2008), „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego” (Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P.T., mscr. Poznań 2008) oraz „Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania

elektrowni wiatrowych na nietoperze” (wersja II, grudzień 2009), przygotowanych przez Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” oraz Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy.

W przypadku budowy farm wiatrowych możliwości minimalizacji wpływu na ptaki ograniczają się głównie do starannego wyboru lokalizacji turbin, co może obejmować unikanie obszarów kluczowych dla ptaków, takich jak tereny w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników wodnych, stref ochronnych czy miejsc ich gniazdowania. Dlatego tak ważnym aspektem jest wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych w dokumentach planistycznych. Przy lokalizacji farm wiatrowych należy wziąć pod uwagę obszary wskazane w opracowaniu pn. „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego” (Wylęgała P., Kuźniak S., Dolata P., Poznań 2008 r.).

Powstanie farmy wiatrowej na terenie dotychczas niezainwestowanym może skutkować obniżeniem zagęszczeń lęgowych ptaków w sąsiedztwie takiej inwestycji (Pearce-Higgins i in. 2009). Szerokość takiego buforu spadku może wynosić od 500-800 m dla mniejszych ptaków gniazdujących w siedliskach pól uprawnych, a także podmokłych łąk. Przejawia się to zmniejszeniem sukcesu lęgowego, co w efekcie prowadzi do obniżenia przeżywalności populacji i ograniczenia jej rozwoju. Dla większych gatunków negatywny wpływ, jaki może wywierać powstanie zespołu turbin wiatrowych może sięgać kilku kilometrów (Sikora i in., 2008, Chylarecki 2009). Efekt odstraszenia pracujących elektrowni wiatrowych na ptaki lęgowe zaobserwowano w odległości do 200 m od siłowni. Odległość ta powinna być uznana za graniczną dla lokalizacji elektrowni wiatrowych w pobliżu atrakcyjnych lęgowisk ptaków. Z kolei efekt odstraszenia pracujących siłowni wiatrowych na ptaki nieęgowe, które żerują lub odpoczywają na terenach otwartych, zazwyczaj ustępuje w odległości 200-500 m, chociaż w niektórych przypadkach efekt ten może występować nawet do 800 m. Dlatego należy przyjąć 800 m jako graniczną odległość lokalizacji elektrowni wiatrowej od miejsc, gdzie licznie przebywają ptaki nieęgowe. Pracujące siłownie wiatrowe mogą również działać odstraszaście na ptaki przelatujące, co może zakłócać ich migracje wzdłuż korytarzy ekologicznych. Dlatego, dla bezpieczeństwa projektowego, graniczną odległość lokalizacji elektrowni wiatrowej od korytarzy ekologicznych również należy ustalić na 800 m. Przy wyznaczaniu lokalizacji instalacji do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych należy ściśle przestrzegać przedstawionych wyżej zasad lokalizacji elektrowni wiatrowych, mając na uwadze ochronę ptaków.

Działania mające na celu zminimalizowanie oddziaływań na etapie eksploatacji mogą obejmować, między innymi, wyłączanie turbin w newralgicznych okresach nasilonej ekspozycji ptaków narażonych na wysokie ryzyko kolizji (np. szczyt przelotu gęsi, szczyt aktywności ptaków szponiastych przypadający na okres toków oraz karmienia piskląt itd.); zmniejszenie atrakcyjności terenów farmy jako żerowiska ptaków poprzez zmiany składu gatunkowego upraw w granicach farmy i na terenach bezpośrednio z nią sąsiadujących – eliminacja roślin szczególnie atrakcyjnych dla ptaków.

Wpływ inwestycji OZE będzie uzależniony od ostatecznej lokalizacji przedsięwzięcia oraz zastosowanej technologii, która powinna być zgodna z zasadą najlepszej dostępnej techniki. W przypadku farm fotowoltaicznych, oddziaływanie na krajobraz będzie związane z efektem lustra, wynikającym z odbicia promieni słonecznych od powierzchni ogniw fotowoltaicznych. To oddziaływanie będzie miało charakter długookresowy i potencjalnie neutralny, pod warunkiem, że zastosowane zostaną rozwiązania minimalizujące wpływ na środowisko naturalne i ludzi. Natomiast w przypadku farm wiatrowych, wysokie maszty w trwały sposób wpisać się w regionowy krajobraz. Krótkookresowe oddziaływania na krajobraz będą również związane

z etapem budowy i modernizacji, co wiązać się będzie z pracami budowlanymi oraz koncentracją sprzętu budowlanego.

Planowane przedsięwzięcia związane z budową instalacji OZE nie wpłyną negatywnie na jakość życia okolicznych mieszkańców ani na interesy osób trzecich. Wdrożone rozwiązania przyczynią się do ograniczenia emisji substancji szkodliwych poprzez zmniejszenie ilości spalanych paliw kopalnianych w procesie produkcji energii elektrycznej. Rozwój OZE przynosi także korzyści gospodarcze, takie jak zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacja źródeł produkcji energii. Ponadto zwiększenie w całkowitym zużyciu energii udziału energii ze źródeł odnawialnych jest wypełnieniem obowiązku Polski związanym z członkostwem w Unii Europejskiej.

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony. Ostoje, miejsca rozrodu i regularnego przebywania niektórych gatunków zwierząt podlegają ochronie zgodnie z Rozporządzeniem MS z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Na terenie gminy Sośnie znajduje się 5 stref ochrony dla ochrony stanowisk bielika (3) oraz bociana czarnego (2). Wyznaczanie i likwidowanie w drodze decyzji administracyjnej, stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową oraz prowadzenie rejestru stref ochrony leży w gestii właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Strefy w gminie Sośnie zostały ustanowione na mocy następujących decyzji RDOŚ w Poznaniu: WPN-II-6642.87.2014.AS, WPN-II.6442.86.2014.AS, WPN-II.6442.85.2014.AS, WPN-6442.66.2014.AG, WPN-II.6442.68.2014.AG. W 2019 roku została zlikwidowana strefa bociana czarnego znajdująca się w m. Jerzówka.

Wszelkie prace ograniczające dostęp ptaków objętych ochroną gatunkową do miejsc ich regularnego przebywania i rozrodu należy traktować jako niszczenie ich siedlisk. W stosunku do dziko występujących zwierząt obowiązuje zakaz niszczenia ich siedlisk i ostoi. Jak podaje Generalna Dyrekcja Ochrony środowiska „przed rozpoczęciem prac remontowych zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę może wykonać osoba fizyczna, merytorycznie związana z ornitologią i chiropterologią, np. członkowie organizacji pozarządowych, których statutowym celem jest ochrona chronionych gatunków zwierząt lub też pracownik naukowy placówki zajmującej się ochroną gatunkową zwierząt”. W razie konieczności należy uzyskać zezwolenie GDOŚ lub RDOŚ na odstąpienie od zakazów. Poza tym termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów lęgowych zwierząt. W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych, np. poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. Jednocześnie podkreśla się, że podczas planowania inwestycji z zakresu energetyki wiatrowej obowiązują uregulowania prawne wynikające z Ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U.2024.317 t.j.). Należy mieć na uwadze strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu, w odniesieniu do uwarunkowań określonych w wymienionej ustawie.

Najbardziej korzystnym rozwiązaniem niwelującym negatywny wpływ biogazowni jest lokalizacja urządzeń w oddaleniu od terenów mieszkaniowych. W celu ograniczenia uciążliwości instalacje powinny być wyposażone w urządzenia zapobiegające emisji odorów do powietrza oraz zabezpieczające przed ulatnianiem się biogazu. W celu zabezpieczenia środowiska (w tym gleb, wód powierzchniowych i podziemnych) magazynowanie i przygotowanie substratów (biomasy) powinno odbywać się w szczelnych obiektach magazynowych o nieprzepuszczalnym dnie i

ścianach wyposażonych w izolację wodoszczelną. Realizacja biogazowni może wiązać się również z lokalnym pogorszeniem klimatu akustycznego na skutek emisji hałasu wynikającego z pracy silników spalinowych agregatów prądotwórczych i transportu biomasy i odpadów pofermentacyjnych. W przypadku realizacji biogazowni zalecane jest lokalizowanie jej z dala od zabudowy mieszkaniowej oraz zastosowanie dodatkowych środków zapobiegawczych, takich jak maksymalnie zamknięta technologia produkcji, techniczne rozwiązania rozładunku biomasy ograniczające emisję uciążliwych zapachów. Biogazownie rolnicze nie należą przedsięwzięć wodochłonnych; ich realizacja nie wpłynie w sposób istotny na zasoby wód. Jednocześnie biogazownia, która unieszkodliwia odpady przyczynia się do zmniejszenia ewentualnego zanieczyszczania wód. Zagrożeniem może być ewentualnie odprowadzanie wód opadowych z utwardzonych placów biogazowni. Instalacja do otrzymywania biogazu rolniczego będzie miała pozytywny wpływ na klimat. Produkcja energii z biogazu ogranicza emisję gazów cieplarnianych głównie metanu, który 21krotnie bardziej niż CO₂ przyczynia się do ocieplenia klimatu. Hodowle zwierząt odpowiadają za około 20% emisji metanu do atmosfery (gnojowica i obornik stosowane jako nawóz na polach powodują wysoką jego emisję do atmosfery. Metan wykorzystywany do produkcji energii pozwala uniknąć tej emisji oraz powoduje redukcję emisji toksycznych gazów (dwutlenku siarki i tlenków azotu) towarzyszących spalaniu paliw kopalnych, przyczyniających się między innymi do powstawania kwaśnych deszczy degradujących środowisko.

Należy zwrócić uwagę, że inwestycje polegające na pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych są przedsięwzięciami wywołującymi korzystne następstwa o wysokim znaczeniu dla środowiska. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych sprzyja ograniczaniu niekorzystnych zmian klimatycznych, w szczególności ograniczeniu efektu cieplarnianego. Jest to tzw. czysta energia, nie wywołująca skutków ubocznych, w tym szkodliwych emisji zanieczyszczeń atmosferycznych. Konieczność pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych wynika z podpisanych dokumentów międzynarodowych (Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo), Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r.), a także przyjętych przez władze dokumentów (Polityka Energetycznej Polski do 2030 roku, Krajowy plan działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych), zgodnie z którymi Polska zobowiązuje się zwiększać udział energii odnawialnej w bilansie energetycznym kraju.

CEL STRATEGICZNY 2:

Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja

2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia

W Gminie Sośnie widoczna jest potrzeba dywersyfikacji rynku pracy, głównie przez rozwijanie aktywności gospodarczej skutkującej powstaniem jednoosobowych działalności gospodarczych lub małych przedsiębiorstw. Gmina planuje rozwijać i promować swoją ofertę inwestycyjną, a także aktywnie działać poprzez zachęcanie i wspieranie mieszkańców w rozwijaniu przedsiębiorczości. Gmina Sośnie chce ponadto intensywnie rozwijać pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych na swoim terenie. Jest to forma zainwestowania na terenie gminy, którą zamierza ona promować wśród przedsiębiorców. Rozwój gminy poprzez wsparcie mieszkańców w zakresie aktywizacji zawodowej i zakładania działalności gospodarczej to kluczowy element strategii zrównoważonego rozwoju lokalnego. Taki kierunek działań może obejmować szereg zróżnicowanych inicjatyw i programów, które mają na celu zwiększenie zatrudnienia, wsparcie przedsiębiorczości oraz poprawę jakości życia w społeczności lokalnej.

W obliczu zmian klimatycznych istotny jest rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, co ma kluczowe znaczenie dla zachowania bioróżnorodności oraz dostosowania sektora rolniczego do nowych wyzwań, takich jak ekstremalne zjawiska pogodowe czy zmieniająca się dostępność zasobów naturalnych. Integracja ekologicznego podejścia z strategią rozwoju gmin może przynieść korzyści nie tylko ekonomiczne, ale także społeczne i środowiskowe. Pomoże w tym utworzenie punktu konsultacyjnego i doradczego dla producentów rolnych, mającego na celu ich integrację, zdobywanie nowych rynków zbytu i wsparcie przekształcenia gospodarstw w agroturystyczne, opiekuńcze lub edukacyjne.

Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, spowoduje wdrażanie innowacyjnych rozwiązań dla działalności gospodarczej na terenie gminy. Przedsiębiorstwa będą zachęcane, aby wprowadzać rozwiązania, które pozwolą na zmniejszenie zużycia energii, w tym z konwencjonalnych źródeł, co przełoży się na obniżenie rachunków za energię oraz redukcję ogólnej emisji zanieczyszczeń powietrza. Taki stan rzeczy pozytywnie wpłynie na zdrowie mieszkańców.

Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w kontekście lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł, ma istotne znaczenie dla ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju. Zainwestowanie w technologie takie jak panele słoneczne, turbiny wiatrowe czy biogazownie może znacząco wpłynąć na redukcję emisji gazów cieplarnianych oraz zmniejszenie zależności od paliw kopalnych. Jednakże, lokalizacja takich urządzeń może również wiązać się z negatywnymi skutkami dla otoczenia, takimi jak zmiany w krajobrazie, zakłócenia w ekosystemach czy wpływ na lokalną faunę i florę. Wpływ inwestycji OZE opisano powyżej.

2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w gminie ma potencjał przyczynienia się do zrównoważonego rozwoju lokalnego. Kluczowe jest jednak odpowiednie planowanie oraz wdrażanie rozwiązań, które minimalizują negatywne wpływy na środowisko. Skuteczne zarządzanie tym procesem powinno obejmować strategię ochrony lokalnych ekosystemów oraz różnorodności gatunkowej roślin, które stanowią fundament zdrowego środowiska naturalnego.

W Gminie Sośnie szczególną uwagę warto zwrócić na lokalne walory kulturowe, a także na turystyczne atrakcje i produkty regionalne. Gmina Sośnie pozostaje zrzeszona w ramach inicjatyw partnerskich gmin zlokalizowanych w obrębie doliny Baryczy. Tym samym, głównym gatunkiem hodowlanym wśród ryb jest karp oraz pochodne tego gatunku. Gmina uczestniczy w kolorowym szlaku karpia po Dolinie Baryczy łączącym zarówno gminy słynące z hodowli znakomitych ryb, jak i swej urokliwej lokalizacji. Sośnie aktywnie uczestniczy również w obchodzonych Dniach Karpia, które stanowią cykl wydarzeń, w stowarzyszonych w ramach szlaku gminach trwający niemal trzy miesiące. Lokalni rzemieślnicy czy producenci naturalnej żywności mogą również wnioskować o promowanie ich produktów znakiem handlowym „Dolina Baryczy Poleca”.

Gmina posiada również obiekt noclegowy, powstały poprzez rewitalizację harcówki i utworzenie Ośrodka Rekreacyjno-Wypoczynkowego „Biały Daniel” w Sośniach. Ośrodek dysponuje 40 miejscami noclegowymi, salą kominkową, wędzarnią oraz boiskiem zewnętrznym. Wypożyczalnia rowerów przy ośrodku sprzyja aktywnemu wypoczynkowi, umożliwiając turystom korzystanie z okolicznych tras rowerowych.

Planowane jest również rozwijanie współpracy z lokalnymi rzemieślnikami, artystami i przedsiębiorcami, celem wypromowania produktów lokalnych. Odpowiednie zaplecze ma przyczynić się rozwoju potencjału turystycznego jednostki. Współpraca z mieszkańcami w tym zakresie może przynieść wymierne korzyści gospodarcze zarówno dla gminy jak i jej społeczności. Planowane jest także podjęcie szeregu działań uzupełniających, jak np. odnowienie szlaków pieszych, rowerowych i wodnych oraz ich wyposażenie w infrastrukturę towarzyszącą (kosze, stoły, ławki, miejsca na ogniska, itp.).

W ramach planów rozwoju infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej ważne jest uwzględnienie aspektów ochrony środowiska oraz zaangażowanie lokalnych społeczności w procesy decyzyjne, aby zbalansować korzyści ekonomiczne z koniecznością ochrony ekosystemów. Współczesne inicjatywy powinny także kłaść nacisk na edukację ekologiczną odwiedzających, co zwiększy ich świadomość odnośnie znaczenia bioróżnorodności oraz ochrony roślinności.

Unowocześnienie infrastruktury powinno skupiać się na rozwoju funkcji turystycznych, edukacyjnych i opiekuńczo-integracyjnych, takich jak gospodarstwa agroturystyczne i zagrody edukacyjne. Gmina planuje także rozwijać bazę noclegową w oparciu o istniejący Ośrodek „Biały Daniel”, a także stworzyć dostępne punkty informacji turystycznej oraz bazę rekreacyjną.

Obszary Natura 2000 obecne w gminie mają istotny wpływ na promocję regionu i rozwój turystyki, przyciągając osoby zainteresowane ekoturystyką. Ważne jest jednak, aby zwiększenie ruchu turystycznego nie wpłynęło negatywnie na te chronione tereny. Kluczowe jest zatem przemyślane rozbudowanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, uwzględniające ochronę cennych walorów krajobrazowych oraz przyrodniczych.

Rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej powinien także obejmować zagospodarowanie terenów cennych przyrodniczo, atrakcyjnych dla turystów. Istnieje jednak ryzyko, że rozwój infrastruktury może prowadzić do antropopresji, co wiąże się z zajmowaniem powierzchni biologicznie czynnych i nieodwracalnymi zmianami w składzie gatunkowym na obszarach chronionych.

Aby zrównoważyć rozwój turystyki z ochroną środowiska, konieczne jest efektywne zarządzanie ruchem turystycznym. Musi ono wspierać integralność ekologiczną, społeczną i ekonomiczną tych terenów oraz dbać o zachowanie zasobów naturalnych i kulturowych dla przyszłych pokoleń. Osiągnięcie równowagi między potrzebami turystów, lokalnych społeczności oraz wymaganiami środowiska jest kluczowe dla zrównoważonej turystyki.

W celu poprawy ruchu turystycznego niezbędna jest współpraca różnych podmiotów, instytucji i organizacji odpowiedzialnych za zarządzanie tym ruchem. Działania na rzecz rozwoju zrównoważonej turystyki powinny być podejmowane w perspektywie długoterminowej, co przyczyni się do ochrony lokalnej bioróżnorodności. Angażowanie społeczności lokalnych w procesy decyzyjne oraz edukacja turystów na temat ochrony przyrody również mogą zwiększyć ich odpowiedzialność wobec chronionych obszarów.

Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i zagospodarowanie terenu przy Zalewie w Sośniach, m.in.: poprzez budowę ścieżki spacerowej, tarasu widokowego itp. oraz tworzenie i odnowienie tras pieszych, rowerowych, konnych i wodnych w oparciu o walory krajobrazowe i miejsca szczególne, będzie miało taki sam wpływ na środowisko, jak opisano wcześniej w kontekście celu operacyjnego.

2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję

Na terenie Gminy Sośnie działa wiele organizacji pozarządowych, które wyróżniają się dużym zaangażowaniem i aktywnością. Wśród nich dominują te skoncentrowane na promowaniu lokalnych tradycji, kultury oraz aktywności fizycznej, w tym różnorodnych klubów sportowych. Liczne stowarzyszenia współpracują z samorządem gminnym, co umożliwia prowadzenie wielu inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej. Warto jednak podkreślić, że istnieje potrzeba dalszego zacieśniania relacji i wprowadzania nowych form współpracy, co mogłoby przyczynić się do zwiększenia jakości życia mieszkańców gminy.

Rozwinięcie współpracy z podmiotami zewnętrznymi oraz aktywna promocja gminy oparte na jej dostępnych zasobach stanowią klucz do maksymalizacji jej potencjału, szczególnie w sektorze turystyki. Potencjał współpracy gospodarczej, na przykład poprzez Stowarzyszenie AKO, jest znaczący i może prowadzić do wspólnych przedsięwzięć, które będą korzystne zarówno dla lokalnych firm, jak i dla wizerunku gminy. Świadoma partycypacja, z naciskiem na kooperację z gminami ościennymi oraz z innymi podmiotami, pozwoli na pełne wykorzystanie efektu skali.

Działania związane z promocją gminy poprzez rozwój współpracy z zewnętrznymi instytucjami przyniosą pozytywne rezultaty dla lokalnych społeczności, odpowiadając na ich potrzeby i aspiracje. Istotne jest także, aby te inicjatywy nie tylko wspierały rozwój gminy, ale także dbały o środowisko naturalne.

W kontekście poszanowania rolniczego charakteru gminy, ważne jest wspieranie sektora rolnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego. Zrównoważony rozwój tych sektorów, połączony z praktykami ekologicznymi, może przyczynić się do ochrony lokalnego krajobrazu oraz bioróżnorodności. Działania mające na celu promocję ekologicznych upraw, lokalnych produktów oraz turystyki wiejskiej mogą również stymulować rozwój gminy, a jednocześnie pozytywnie wpływać na środowisko.

CEL STRATEGICZNY 3:

Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas

3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych

W związku z zachodzącymi zmianami demograficznymi, w tym starzeniem się społeczeństwa, przewidziano katalog działań w zakresie dostosowania oferty gminy do potrzeb osób starszych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zważając na strukturę demograficzną społeczeństwa, ważne jest stworzenie miejsca dziennej opieki nad osobami starszymi, które nie tylko zadba o ich potrzeby zdrowotne, ale również stworzy przestrzeń do aktywności społecznej.

Integracja społeczna mieszkańców poprzez organizację wydarzeń i spotkań międzypokoleniowych, w tym edukację międzypokoleniową np. w zakresie edukacji ekologicznej może jedynie wpłynąć pozytywnie na stan środowiska. Wzmacniając świadomość ekologiczną, uczestnicy tych wydarzeń mogą stać się bardziej zaangażowani w działania proekologiczne, co w dłuższej perspektywie przyczyni się do ochrony lokalnego ekosystemu.

3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza

Poza realizacją na wysokim poziomie podstawowych programów edukacyjnych, warto również rozwijać ofertę zajęć dodatkowych, kształtujących pasje wśród młodych osób. Priorytetem jest również zapewnienie możliwości doskonalenia i zdobywania nowych umiejętności dla osób

dorosłych i starszych, które mogą się realizować chociażby poprzez kursy zawodowe, formy warsztatowe czy zajęciowe.

Rozbudowa i modernizacja placówek oświatowych, będzie miała wpływ na środowisko podczas okresu budowy. Oddziaływania te będą przeważnie krótkotrwałe i ściśle związane z czasem trwania budowy. Po zakończeniu budowy i odpowiednim uporządkowaniu terenu, większość uciążliwości ustąpi, a w przyszłości nowoczesne placówki mogą przyczynić się do poprawy jakości życia i edukacji w gminie.

3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną

Ważnym aspektem są również aktywności czasu wolnego, w tym te z zakresu kultury i kultury fizycznej. W gminie planuje się tworzenie grafiku zajęć w ośrodku kultury z uwzględnieniem większej partycypacji społecznej, a także wszystkich grup wiekowych: dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych. Rozwinięta oferta kulturalna powinna odpowiadać potrzebom wszystkich mieszkańców. Dostępna infrastruktura sportowa i rekreacyjna pozostaje z kolei nie w pełni wykorzystana. W gminie planuje organizację większej ilości imprez o charakterze sportowym, które będą przyciągać mieszkańców oraz znajdą odzwierciedlenie w ich zdrowiu i kondycji fizycznej.

Organizacja wydarzeń sportowych i kulturalnych może wiązać się z większym zapotrzebowaniem na zasoby naturalne, w tym energię, wodę oraz przestrzeń publiczną. W tym celu minimalizacji negatywnego wpływu na środowisko planuje się wdrożenie działań proekologicznych, takich jak użycie energooszczędnych systemów oświetleniowych na imprezach, promowanie transportu publicznego i rowerowego oraz ograniczenie odpadów poprzez recykling i wielorazowe materiały. Dzięki tym działaniom gmina nie tylko zwiększy atrakcyjność ofert, ale także przyczyni się do ochrony lokalnego środowiska.

Projekt Strategii nie jest sprzeczny z celami ochrony form ochrony przyrody zlokalizowanych na terenie gminy Sośnie. Na etapie sporządzania nie przewiduje się by w związku z realizacją działań opisanych w projekcie Strategii mogło wystąpić stałe negatywne oddziaływanie na obszar Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy, obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska”, obszar Natura 2000 - obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Baryczy PLBo20001 oraz specjalnego obszar ochrony siedlisk Ostoja nad Baryczą PLHo20041, obszar indywidualnych form ochrony przyrody. Ponadto w Strategii planowane są przedsięwzięcia proekologiczne, które mogą wpłynąć pozytywnie na obszar NATURA 2000.

Biorąc pod uwagę zagrożenia istniejące i potencjalne dla właściwego zachowania siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotami ochrony na obszarach Natura 2000 należy zaznaczyć, że realizacja Strategii nie będzie wpływać znacząco negatywnie na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz nie spowoduje spadku liczebności populacji gatunków będących przedmiotami ochrony i zmniejszenia zasięgu ich występowania, ani nie spowoduje pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych, uszczuplenia ich powierzchni i zmian cech charakterystycznych. Realizacja Strategii nie pogorszy integralności obszarów Natura 2000 i nie wpłynie negatywnie na ich powiązania z innymi obszarami w sieci Natura 2000. Zakres działań zaproponowanych w Strategii, nie będzie również powodował negatywnego oddziaływania na znajdujące się na terenie gminy użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody.

Nie stwierdzono, aby w przypadku Strategii zachodziła sytuacja, o której mowa w art. 55 ust. 2 ustawy ooś, która uniemożliwiłaby jego przyjęcie.

Po analizie oddziaływań Strategii, nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań na różnorodność biologiczną, jednak w przypadku konkretnych kierunków działań, można spodziewać się wystąpienia negatywnych oddziaływań. Oddziaływania negatywne będą dotyczyły przede wszystkim fazy realizacji inwestycji, w mniejszym stopniu ich eksploatacji.

Zdecydowaną większość stwierdzonych potencjalnych negatywnych oddziaływań można wyeliminować poprzez stosowanie odpowiednich działań minimalizujących oraz zastosowanie procedur wynikających z obowiązujących przepisów. Wśród rozwiązań zapobiegawczych i ograniczających negatywne oddziaływanie należy wymienić: wykonywanie inwentaryzacji przyrodniczej przed podjęciem prac oraz wykonywanie prac poza okresem lęgowym zwierząt, stosowanie odpowiedniego i nowoczesnego sprzętu, wykonywanie robót zgodnie z harmonogramem prac, stosowanie kompensacji przyrodniczej przez nasadzenie drzew i krzewów, zajmowanie możliwie najmniejszej przestrzeni pod inwestycje. Przede wszystkim należy przestrzegać obowiązujące przepisy prawne i wytyczne realizacji inwestycji.

3. Oddziaływanie na klimat i powietrze atmosferyczne

Działalność w zakresie ochrony środowiska skupiona jest głównie na zachowaniu wysokiej jakości powietrza w gminie. Brak uciążliwego i szkodliwego dla środowiska przemysłu na terenie gminy sprawia, iż jest ona stosunkowo czysta ekologicznie i atrakcyjna środowiskowo. Nierozwiązanym problemem środowiskowym w gminie pozostaje tzw. niska emisja, obniżająca jakość powietrza głównie w okresie grzewczym. Mieszkańcy mają możliwość pozyskania dofinansowania na wymianę źródeł ciepła w ramach programu „Czyste powietrze”, jednak podchodzą nieufnie do procesu z tym związanego. Fakt ten wskazuje na potrzebę wdrożenia kompleksowej edukacji ekologicznej, a także zapewnienie należytej pomocy w ramach prowadzonego punktu konsultacyjnego. W ramach ograniczania emisyjności część budynków gminnych została poddana termomodernizacji, obecnie zaś planuje się kontynuację tych działań na kolejnych obiektach. Na terenie gminy zostały również wyznaczone tereny pod budowę farmy wiatrowej, co ma wspomóc rozwój odnawialnych źródeł energii na jej obszarze.

Kierunki działań określone w Strategii są bezpośrednio i pośrednio ukierunkowane na poprawę jakości powietrza atmosferycznego, minimalizację emisji gazów cieplarnianych oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu. Do takich działań zalicza się:

- Rozszerzenie zakresu działań na rzecz podniesienia świadomości i prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy, integracja społeczna mieszkańców poprzez organizację wydarzeń i spotkań międzypokoleniowych, w tym edukację międzypokoleniową np. w zakresie edukacji ekologicznej oraz zwiększanie stopnia informacji dla mieszkańców w zakresie prowadzonych programów wsparcia na rzecz podniesienia jakości środowiska w gminie;
- Wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych, opracowanie Planu Ogólnego dla gminy, oraz aktualizacja i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, zwiększanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej oraz wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców, a także promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych;
- Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych, parkingów, chodników, ścieżek rowerowych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej, budowa, rozbudowa

i modernizacja tras rowerowych (w tym dróg rowerowych oraz pieszo-rowerowych) na terenie gminy, tworzenie i odnowienie tras pieszych, rowerowych, konnych i wodnych w oparciu o walory krajobrazowe i miejsca szczególne, wyposażenie istniejących i nowo wytyczonych szlaków turystycznych w niezbędną infrastrukturę, np. kosze, ławki, stoły biesiadne, tablice informacyjne itp., utwardzenie intensywnie eksploatowanych dróg gruntowych oraz współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w szczególności dróg powiatowych, celem ich rozbudowy i modernizacji;

Pozytywny wpływ na klimat i jakość powietrza można osiągnąć także poprzez działania edukacyjne. Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy, szczególnie w placówkach oświatowych, ma na celu podniesienie świadomości na temat zanieczyszczenia powietrza (tzw. niskiej emisji) oraz kształtowanie postaw proekologicznych. Dzięki temu można przyczynić się do zmniejszenia ilości zanieczyszczeń dostających się do atmosfery.

Przy opracowywaniu Planu Ogólnego dla gminy oraz aktualizacji i tworzeniu nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, istotne jest uwzględnienie wyznaczenia terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych. Wyznaczenie takich terenów wpłynie pozytywnie na gospodarkę energetyczną. Wzrost wykorzystania OZE niesie ze sobą korzyści ekologiczne w postaci zmniejszenia emisji gazów i pyłów do atmosfery, co prowadzi do zmniejszenia efektu cieplarnianego oraz powoduje ograniczenie zużycia paliw kopalnych. Rozwój OZE daje również korzyści gospodarcze polegające na zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego, czy dywersyfikacji źródeł produkcji energii. Ponadto zwiększenie w całkowitym zużyciu energii udziału energii ze źródeł odnawialnych jest wypełnieniem obowiązku Polski związanym z członkostwem w Unii Europejskiej.

Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz wsparcie dla termomodernizacji budynków mieszkalnych prywatnych przyczyni się do znacznej poprawy efektywności energetycznej. Dzięki temu nastąpi redukcja zużycia energii oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Działania te wpłyną pozytywnie na jakość powietrza w gminie, ponieważ ograniczenie emisji zanieczyszczeń pomoże zredukować smog oraz inne negatywne skutki związane z zanieczyszczeniem atmosfery. Wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców ma na celu dalsze ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza. Przejście na nowoczesne i ekologiczne systemy ogrzewania przyczyni się do polepszenia stanu środowiska oraz zdrowia mieszkańców, a także wpłynie na ochronę klimatu.

Inwestycje polegające na rozbudowie, przebudowie i modernizacji infrastruktury drogowej przyczynią się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery, co pozwoli zredukować zagrożenie dla zdrowia ludzi związane z zanieczyszczeniem powietrza. Działania te mają charakter pozytywny i długotrwały, koncentrując się na zmniejszeniu emisji niezorganizowanej z systemu transportowego poprzez zwiększenie płynności ruchu oraz poprawę stanu technicznego nawierzchni dróg. Ulepszenie stanu technicznego dróg przyczyni się do zwiększenia płynności ruchu samochodowego oraz redukcji obciążenia transportowego, co z kolei wpłynie na zmniejszenie emisji spalin. Skutkiem tego będzie poprawa jakości powietrza oraz korzystny wpływ na klimat. Pośrednio, takie zmiany będą miały pozytywny wpływ na zdrowie ludzi oraz na organizmy żywe. Poprawa stanu dróg oraz rozwój sieci komunikacyjnej powinny przyczynić się do ograniczenia pyłów zawieszonych, usprawnienia ruchu drogowego oraz zmniejszenia natężenia ruchu samochodowego w obszarach o największym zagęszczeniu. W rezultacie, można oczekiwać redukcji emisji spalin z transportu.

Rozwój infrastruktury rowerowej obejmować będzie zwiększenie liczby i długości ścieżek rowerowych, a także rozbudowę towarzyszącej infrastruktury. System ścieżek rowerowych odgrywa kluczową rolę ze względu na turystyczno-rekreacyjny charakter gminy. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych pozytywnie wpłynie na zdrowie mieszkańców, stan środowiska, a także na zachowanie dóbr materialnych i kulturowych. Dodatkowo, ścieżki rowerowe przyczynią się do poprawy estetyki krajobrazu. Należy jednak pamiętać, że ze względu na charakter prac wykonawczych mogą wystąpić krótkoterminowe, negatywne i odwracalne oddziaływania na powierzchnię ziemi oraz lokalne ekosystemy.

Realizacja inwestycji infrastrukturalnych może wymagać przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 62 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, drogi o nawierzchni twardej o całkowitej długości powyżej 1 km należą do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W trakcie opracowywania dokumentacji zostaną przeprowadzone analizy prognozowanej emisji zanieczyszczeń powietrza, a decyzja środowiskowa określi warunki realizacji przedsięwzięcia. W związku z tym zakłada się, że realizacja inwestycji nie wpłynie na przekroczenie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

Podsumowując, na etapie eksploatacji inwestycji infrastrukturalnych korzyści dla ludzi, środowiska i klimatu mogą być rzeczywiście znaczące. Zmniejszenie hałasu komunikacyjnego przekłada się na lepszą jakość życia mieszkańców. Inwestycje infrastrukturalne mogą mieć znaczący pozytywny wpływ na jakość powietrza, zwłaszcza jeśli są zaprojektowane z myślą o zrównoważonym rozwoju i ochronie środowiska. Tego rodzaju działania przyczyniają się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Odpowiednia infrastruktura dla pieszych oraz rowerzystów może przyczynić się do zmniejszenia liczby samochodów na drogach, co w konsekwencji prowadzi do obniżenia emisji gazów cieplarnianych. Kwestia ta jest szczególnie istotna w obliczu globalnych wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi. Należy jednak pamiętać, że każda inwestycja może wiązać się z pewnymi negatywnymi skutkami, takimi jak tymczasowe zakłócenia w życiu codziennym czy wpływ na lokalne ekosystemy. Niemniej jednak, w dłuższej perspektywie, korzyści wynikające z nowoczesnych, efektywnych i przyjaznych dla środowiska rozwiązań mogą przeważać nad tymi negatywnymi aspektami. Kluczowe jest odpowiednie monitorowanie wpływu inwestycji oraz podejmowanie działań mających na celu minimalizowanie potencjalnych negatywnych skutków.

Realizacja Strategii nie będzie wpływać negatywnie na mikroklimat gminy, nie będzie też oddziaływać negatywnie na kształtowanie się warunków termicznych, anemometrycznych i wilgotnościowych. Większość działań przewidzianych w Strategii przyczyni się do poprawy klimatu, poprzez zmniejszenie presji społeczeństwa na elementy środowiska, które kształtują klimat. Oczekiwane zmiany przyczynią się do poprawy jakości życia i zdrowia mieszkańców oraz do lepszego stanu lasów i fauny. Nie przewiduje się, aby realizacja tych działań prowadziła do nasilających się zmian klimatycznych.

Ekstremalne zjawiska pogodowe tj. nawałne deszcze, podtopienia, fale upałów czy susze niosą za sobą negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego. Dlatego w ramach Strategii, ustalono również kierunki działań mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu. Działania te koncentrują się na rozwoju infrastruktury wodnej, w tym infrastruktury melioracji, co umożliwi zwiększenie poziomu retencji wód opadowych. W ten sposób można skutecznie

przeciwdziałać negatywnym skutkom zachodzących zmian klimatu, takim jak deszcze nawalne, susze fizjologiczne oraz inne ekstremalne zjawiska pogodowe. Wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych odgrywa kluczową rolę w systemie ochrony ludności oraz reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne. Zmiany klimatyczne prowadzą do wzrostu liczby i intensywności klęsk żywiołowych, co z kolei zwiększa obciążenie OSP. Wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych, inwestowanie w ich rozwój, szkolenia oraz nowoczesne wyposażenie, a także promowanie działań edukacyjnych w społecznościach lokalnych, przyczyni się do zwiększenia efektywności działań ratunkowych oraz zmniejszenia skutków katastrof naturalnych. W obliczu zmian klimatycznych istotny jest rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, co ma kluczowe znaczenie dla zachowania bioróżnorodności oraz dostosowania sektora rolniczego do nowych wyzwań, takich jak ekstremalne zjawiska pogodowe czy zmieniająca się dostępność zasobów naturalnych. Integracja ekologicznego podejścia z strategią rozwoju gmin może przynieść korzyści nie tylko ekonomiczne, ale także społeczne i środowiskowe.

Przewiduje się, że wdrożenie Strategii w dłuższej perspektywie czasowej przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery, co z kolei poprawi jakość środowiska oraz komfort życia i zdrowia mieszkańców, zwłaszcza osób starszych oraz tych należących do grupy podwyższonego ryzyka chorób układu oddechowego. Należy jednak pamiętać, że podczas realizacji poszczególnych działań Strategii, z uwagi na specyfikę prac wykonawczych, mogą wystąpić krótkoterminowe negatywne i odwracalne efekty na powierzchnię ziemi oraz lokalne ekosystemy.

4. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Rozwój infrastruktury wodnej, w tym infrastruktury melioracji szczegółowej umożliwi zwiększenie poziomu retencji wód opadowych, przeciwdziałając negatywnym skutkom zachodzących zmian klimatu tj. deszcze nawalne czy susze fizjologiczne. Zmniejszony spływ powierzchniowy pozytywnie wpłynie na zanieczyszczanie poszczególnych komponentów biotycznych środowiska przyrodniczego. Z kolei rozwój infrastruktury sieciowej, w szczególności sieci kanalizacyjnej umożliwi stopniowe odstępowanie od korzystania z bezodpływowych zbiorników, zmniejszając ryzyko potencjalnego skażenia gruntów. Działania te istotne są zarówno ze względu na rolniczy charakter jednostki, jej potencjał środowiskowy oraz właściwe zarządzanie ograniczonymi zasobami wodnymi.

W Strategii uwzględniono kilka kluczowych kierunków działań, które mają na celu ochronę wód powierzchniowych oraz gruntowych, w tym:

- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz z modernizacją istniejących stacji uzdatniania wody;
- Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, wraz z jej doprowadzeniem do możliwie jak największej liczby mieszkańców;
- Rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie gminy;
- Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia;
- Wsparcie w zakresie prawidłowego retencjonowania wody deszczowej;
- Rozszerzenie zakresu działań na rzecz podniesienia świadomości i prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy;
- Zwiększanie stopnia informacji dla mieszkańców w zakresie prowadzonych programów wsparcia na rzecz podniesienia jakości środowiska w gminie.

Analiza infrastruktury sieciowej ujawnia niski poziom dostępności kanalizacji w gminie, gdzie jedynie 12,1% mieszkańców ma do niej dostęp. Chociaż 89,5% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej, aż 77,4% z nich nie ma zapewnionej usługi odprowadzania ścieków komunalnych. Taki stan rzeczy zmusza mieszkańców do korzystania z bezodpływowych zbiorników na ścieki lub przydomowych oczyszczalni. Często indywidualne gospodarowanie ściekami odbywa się ze szkodą dla środowiska z powodu zaniedbań w konserwacji zbiorników lub ich nielegalnego opróżniania.

Gmina podejmuje działania w celu kontroli wywozu nieczystości płynnych oraz inwentaryzacji szamb i przydomowych oczyszczalni, aby ograniczyć szkody dla środowiska. Zauważalna jest również konieczność modernizacji istniejącej sieci wodociągowej, co wpłynie na jej mniejszą awaryjność. Obecny niski poziom dostępności kanalizacji potwierdza potrzebę jej rozbudowy. W tym kontekście prowadzone są prace związane z modernizacją oczyszczalni, co zwiększy jej przepustowość i umożliwi odbiór większej ilości nieczystości płynnych oraz rozbudowę sieci kanalizacyjnej.

Aby zadbać o jakość środowiska, kluczowe staje się także monitorowanie i ewaluacja systemu odprowadzania nieczystości, a także edukacja ekologiczna mieszkańców.

Rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej, w połączeniu z ulepszeniem istniejących stacji uzdatniania wody, przyczyni się do poprawy jakości wody przeznaczonej do spożycia. To z kolei wpłynie na zdrowie mieszkańców oraz podniesienie ogólnego standardu życia. Modernizacja infrastruktury wodociągowej umożliwi efektywniejsze zarządzanie zasobami wodnymi, a także ograniczenie strat wody w sieci. Zmniejszenie strat przyniesie oszczędności finansowe i ekologiczne, a skuteczniejsze wykorzystanie wody sprzyja zrównoważonemu gospodarowaniu oraz redukcji jej zapotrzebowania.

Realizacja inwestycji przyczyni się również do zwiększenia efektywności uzdatniania wody, co pomoże w redukcji zanieczyszczeń trafiających do systemów wodociągowych i wód gruntowych. Ulepszona stacja uzdatniania wody pozwoli na skuteczniejsze usuwanie zanieczyszczeń oraz mikroorganizmów, co znacząco poprawi jakość wody dostarczanej do mieszkańców, mając tym samym pozytywny wpływ na ich zdrowie. Ważne jest jednak, aby podczas rozbudowy sieci wodociągowej brać pod uwagę potencjalne negatywne skutki dla środowiska, takie jak ryzyko zanieczyszczenia wód gruntowych z powodu niewłaściwego zarządzania substancjami chemicznymi czy nieprawidłowości w budowie infrastruktury. Kluczowe jest wdrożenie odpowiednich działań kontrolnych i monitorujących, aby zminimalizować wszelkie potencjalne skutki uboczne.

Działania związane z rozbudową systemu kanalizacyjnego pozwolą na ograniczenie niekontrolowanej emisji zanieczyszczeń do wód, co przyczyni się do poprawy jakości zarówno wód powierzchniowych, jak i podziemnych. Realizacja inwestycji związanych z gospodarką wodno-ściekową wpłynie pozytywnie na środowisko wodne poprzez zmniejszenie ilości ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych oraz pośrednio na zdrowie ludzi. Te działania są niezbędne i korzystne dla ochrony środowiska. Jednakże, w związku z rozwojem i modernizacją sieci kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni ścieków w m. Sośnie, istnieje ryzyko uciążliwości dla środowiska związanej z odprowadzaniem większej ilości oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych. Wpływ tych ścieków na jakość wody w odbiorniku zależy nie tylko od ilości i stężenia zawartych w nich zanieczyszczeń, ale także od wielkości przepływu w cieku oraz aktualnego stanu jakości wód tego odbiornika. Istnieje możliwość, że odprowadzane ścieki, mimo że zawierają zanieczyszczenia w dopuszczalnych stężeniach, mogą wciąż negatywnie wpłynąć na jakość wód. Wprowadzenie znaczącego ładunku zanieczyszczeń do rzeki przy niskim przepływie

może osłabić jej naturalną zdolność do samooczyszczania, prowadząc do stopniowego pogarszania się jakości wód.

Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej ma istotny wpływ na środowisko naturalne, szczególnie w aspekcie wód gruntowych oraz jakości gleby. Podczas budowy mogą wystąpić zakłócenia w lokalnym ekosystemie, w tym uszkodzenia siedlisk fauny i flory. W trakcie wykopów istnieje ryzyko wprowadzenia zanieczyszczeń do gleby i wód, a także generowanie hałasu i pyłu, co może wpływać na mieszkańców pobliskich terenów. Ponadto, transport materiałów budowlanych może przyczynić się do wzrostu natężenia ruchu drogowego, co wiąże się z dodatkowymi emisjami spalin. Kluczowe jest odpowiednie monitorowanie wpływu inwestycji oraz podejmowanie działań mających na celu minimalizowanie potencjalnych negatywnych skutków.

Zaleca się, aby rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej prowadzić w ramach modernizacji istniejących dróg gminnych. Takie zintegrowane podejście przyczyni się do zminimalizowania zakłóceń w ruchu, ograniczy konieczność równoległych prac budowlanych oraz zredukuje negatywne oddziaływanie na środowisko. Warto również angażować społeczności lokalne w proces planowania i realizacji projektów, aby zapewnić transparentność oraz zrozumienie korzyści płynących z rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Należy jednak podkreślić, że planowane działania będą realizowane w większości na terenach, na których w przeszłości były prowadzone inwestycje. Dzięki temu, nie powinny one negatywnie wpływać na obszary chronione, w tym integralność i spójność sieci Natura 2000.

W dłuższej perspektywie, korzyści wynikające z uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, takie jak poprawa jakości życia mieszkańców, ochrona zasobów wodnych oraz ochrona zdrowia publicznego, przeważają nad ewentualnymi, chwilowymi negatywnymi oddziaływaniami.

Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 81 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, sieci kanalizacyjne o całkowitej długości przedsięwzięcia nie mniejszej niż 1 km, z wyłączeniem:

- a) przebudowy tych sieci metodą bezwykopową,
- b) sieci kanalizacji deszczowej zlokalizowanych w pasie drogowym i obszarze kolejowym,
- c) przyłączy do budynków;

wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Natomiast zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 71 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, rurociągi wodociągowe magistralne do przesyłania wody oraz przewody wodociągowe magistralne doprowadzające wodę od stacji uzdatniania do przewodów wodociągowych rozdzielczych, z wyłączeniem ich przebudowy metodą bezwykopową, wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. W przypadku konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanych przedsięwzięć, ich realizacja odbywać się będzie na podstawie zapisów zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Zaplanowane budowy i modernizacje zarówno sieci wodociągowych, jak i kanalizacyjnych przyniosą długotrwałe korzyści dla wód powierzchniowych oraz gruntowych. Woda, docierając do mieszkańców, w znacznej mierze trafia następnie do sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków, gdzie jej parametry jakościowe są przywracane do odpowiednich norm.

Budowa sieci wodociągowej zapewni mieszkańcom dostęp do wody pitnej lepszej jakości, a budowa kanalizacji sanitarnej ograniczy przenikanie zanieczyszczeń do środowiska. Na terenie gminy planowana jest również modernizacja oczyszczalni ścieków, co umożliwi zwiększenie efektywności oczyszczania i poprawę parametrów ścieków. Przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej powinny być priorytetowe. Należy systematycznie powiększać odsetek ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej.

Rozbudowa, przebudowa oraz odbudowa urządzeń melioracji szczegółowej, w tym rowów melioracyjnych, stanowią kluczowe działania w kontekście tworzenia efektywnych systemów zarządzania wodami. Wsparcie w zakresie optymalizacji retencjonowania wody deszczowej ma na celu nie tylko wzmocnienie technicznych zabezpieczeń przeciwpowodziowych, ale także wydajniejsze gospodarowanie zasobami wodnymi, co staje się coraz ważniejsze w obliczu zmieniającego się klimatu.

Należy zauważyć, że ewentualna powódź — z wyjątkiem nielicznych sytuacji — stwarza poważne zagrożenie dla środowiska naturalnego. Woda zalewowa może prowadzić do skażenia gleb oraz zbiorników wodnych, co ma długotrwały negatywny wpływ na ekosystemy. Działania podejmowane w zakresie ochrony przeciwpowodziowej przynoszą wymierne korzyści, ponieważ mają na celu ochronę życia i zdrowia ludzi, a także dóbr materialnych oraz dziedzictwa kulturowego.

Efekty tych działań będą miały charakter zarówno pośredni, jak i długoterminowy. Ich skutki przyczynią się do poprawy jakości wód powierzchniowych, co jest kluczowe dla utrzymania zdrowia oraz bezpieczeństwa lokalnych społeczności. Strategia z zakresu melioracji i retencji wody ma kluczowe znaczenie dla zarządzania zasobami wodnymi oraz ochrony przed skutkami zmian klimatycznych. Działania te nie tylko umożliwiają minimalizację ryzyka strat materialnych, ludzkich i środowiskowych związanych z powodzią, ale także przyczyniają się do zwiększenia odporności terenów na ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak intensywne opady deszczu czy długotrwałe susze.

Wszelkie działania związane z rozbudową i prawidłowym utrzymaniem systemu melioracji na terenie gminy, mimo że mogą chwilowo negatywnie wpływać na obszary przyrodniczo cenne, zwłaszcza na etapie realizacji, są kluczowe dla zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi. Zarówno zadania planowane na terenach zurbanizowanych, jak i poza nimi, mogą krótkoterminowo oddziaływać na siedliska roślin i zwierząt, co wymaga odpowiednich działań ochronnych i monitorowania.

W dłuższej perspektywie jednak, prawidłowe utrzymanie dobrego stanu cieków wodnych jest niezbędne do ochrony przed powodzią, co z kolei minimalizuje ryzyko wystąpienia katastrof naturalnych i ich negatywnych skutków dla środowiska oraz zdrowia ludzi.

W strategii przewiduje się, że gmina będzie wspierać budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalna lub nieuzasadniona ekonomicznie. Ważne jest, aby pamiętać, że niewłaściwa eksploatacja przydomowych oczyszczalni może prowadzić do zanieczyszczenia wód gruntowych i gleb, a w konsekwencji także wód powierzchniowych. W związku z tym, Strategia przewiduje realizację takich przedsięwzięć wyłącznie na obszarach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieosiągalna lub nieekonomiczna, a warunki gruntowo-wodne sprzyjają zastosowaniu tego rodzaju rozwiązań.

Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni jest ograniczony do granic działek, na których są one realizowane. Efektem ich budowy będzie poprawa

stanu środowiska, w tym jakości wód podziemnych, powierzchniowych, gleb oraz powietrza. Ze względu na niską przepustowość oczyszczalni, nie wpłyną one na zmianę stosunków wodnych, a prace ziemne związane z ich wbudowaniem będą niewielkie, co nie wpłynie na rzeźbę terenu.

Dodatkowo, działania takie jak prowadzenie stałej ewidencji i okresowych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne zlokalizowanych na terenie gminy oraz wdrożenie programów ochrony wód, w tym powiatowego planu operacyjnego ochrony przed powodzią, przyczynią się do poprawy gospodarki wodnej bez negatywnego wpływu na środowisko.

Istotnym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych jest zmniejszenie naturalnej zdolności samooczyszczania się wód, spowodowane zmniejszoną dostępnością wody wynikającą z suszy. W związku z tym, konieczne jest wdrożenie działań mających na celu zapewnienie dobrego stanu ilościowego wód, co obejmuje m.in. utrzymanie odpowiedniego przepływu oraz retencji wody. Działania te mogą obejmować inwestycje w zakresie małej retencji wód, które polegają na zatrzymywaniu wody w miejscu jej opadu, co może wspierać lokalne ekosystemy i poprawiać jakość wód. Jednakże podczas realizacji takich inwestycji należy szczególnie zwrócić uwagę na ich wpływ na środowisko przyrodnicze, w tym na bioróżnorodność. Zmiany hydrologiczne, takie jak podniesienie lustra wody, mogą prowadzić do niepożądanych efektów, takich jak zmiana siedlisk dla roślin i zwierząt, co może zagrażać lokalnym gatunkom. Ponadto, istotne jest monitorowanie ewentualnych zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem wód stojących, takich jak stawy czy oczka wodne, które mogą być podatne na wpływ substancji chemicznych oraz nadmiaru biogenów. Poprawa zarządzania wodami oraz skuteczne planowanie przestrzenne mogą pomóc w minimalizacji tych zagrożeń, a także w promowaniu zrównoważonego rozwoju, który uwzględnia potrzeby zarówno ludzi, jak i ekosystemów. Działania te są kluczowe dla ochrony wód oraz zachowania lokalnych ekosystemów.

Gospodarka rolna jest istotnym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych, co może prowadzić do degradacji ekosystemów wodnych oraz wpływać negatywnie na zdrowie ludzi i zwierząt. W związku z tym, utworzenie punktu konsultacyjnego i doradczego dla producentów rolnych jest kluczowe. Jego celem będzie integracja rolników, wspieranie ich w zdobywaniu nowych rynków zbytu oraz pomoc w przekształcaniu gospodarstw w agroturystyczne, opiekuńcze lub edukacyjne. Takie działania mogą przyczynić się do zmniejszenia presji na środowisko oraz promować zrównoważone praktyki w rolnictwie. Ważne jest, aby w ramach tego wsparcia promować stosowanie kodeksu dobrej praktyki rolnej, który wskazuje na metody minimalizacji negatywnego wpływu na środowisko. Edukacja ekologiczna rolników jest kluczowa, aby zminimalizować negatywny wpływ na stan wód.

Kształtowanie świadomości ekologicznej wśród rolników oraz wdrażanie programów rolno-środowiskowych ma na celu nie tylko ochronę ekosystemów wodnych, ale również zachowanie bioróżnorodności, poprawę jakości gleby oraz zwiększenie odporności gospodarstw na zmiany klimatyczne. Wspierając takie podejście, możemy dążyć do zrównoważonego rozwoju w kontekście produkcji rolnej, co przyniesie korzyści zarówno dla środowiska, jak i dla społeczności lokalnych.

Kolejnym poważnym zagrożeniem dla stanu wód jest rozwój turystyki i rekreacji. Wzrost liczby osób korzystających z wód stojących i płynących może prowadzić do pogorszenia jakości wód zarówno w sposób mechaniczny, na przykład przez erozję brzegów, jak i przyczyniać się do zaśmiecenia. Ważnym aspektem, który należy uwzględnić, jest także wpływ turystyki na lokalne ekosystemy wodne, w tym zjawisko eutrofizacji spowodowane wprowadzeniem substancji

odżywczych (np. nawozów), które mogą pochodzić z nieodpowiedzialnego użytkowania terenów przyległych do akwenów.

Podczas realizacji działań w ramach strategii rozwoju turystyki i rekreacji na terenie gminy, niezwykle istotne jest unikanie kierowania ruchu turystycznego na wrażliwe przyrodniczo akweny i ciekі wodne. Ważne jest również podejmowanie działań edukacyjnych, które zwiększą świadomość turystów odnośnie ochrony środowiska oraz promowanie zrównoważonych praktyk, takich jak segregacja odpadów i korzystanie z miejsc wyznaczonych do aktywności rekreacyjnej. Ochrona bioróżnorodności oraz zachowanie dobrego stanu wód powinny być priorytetami w planowaniu dalszego rozwoju turystyki.

Rozbudowa infrastruktury drogowej ma istotny wpływ na wody powierzchniowe i podziemne. Przede wszystkim, podczas budowy nowych sieci dróg często dochodzi do zmiany naturalnego ukształtowania terenu, co może prowadzić do zmniejszenia powierzchni terenów zielonych oraz naturalnych retencji wód. W rezultacie, woda deszczowa może szybciej spływać do rzek i potoków, co zwiększa ryzyko powodzi oraz erozji gleby.

Ponadto, nawierzchnie asfaltowe i betonowe charakteryzują się niską przepuszczalnością, co ogranicza możliwość wsiąkania wody do gruntu. To zjawisko może prowadzić do obniżenia poziomu wód gruntowych, a w skrajnych przypadkach do odwodnienia lokalnych ekosystemów. W miarę intensyfikacji urbanizacji, zmniejsza się także ilość obszarów, które mogą naturalnie filtrować zanieczyszczenia, co z kolei negatywnie wpływa na jakość wód powierzchniowych. Kolejnym problemem jest zwiększone ryzyko zanieczyszczenia wód. Ruch drogowy generuje emisję substancji szkodliwych, takich jak oleje silnikowe, ciężkie metale oraz inne chemikalia, które mogą przedostawać się do wód gruntowych i powierzchniowych poprzez odpływ deszczowy. Spływ tych zanieczyszczeń może prowadzić do degradacji jakości wód, co ma negatywne konsekwencje dla środowiska oraz zdrowia ludzi.

W związku z tym, niezbędne jest planowanie rozwoju infrastruktury z uwzględnieniem ochrony zasobów wodnych, aby zminimalizować negatywny wpływ na wody powierzchniowe i podziemne. Należy mieć na uwadze, że krótkotrwałe negatywne oddziaływania na środowisko gruntowo-wodne, które mogą wystąpić podczas realizacji działań wynikających ze Strategii, nie są równoznaczne z trwałym ujemnym wpływem na stan jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, ani z nieosiągnięciem przez nie celów środowiskowych. Na etapie budowy i eksploatacji każdego przedsięwzięcia istotne jest wdrożenie działań mających na celu zapobieganie lub minimalizowanie negatywnego wpływu na wody. W tym kontekście należy m.in. odpowiednio zabezpieczyć teren budowy przed przedostawaniem się zanieczyszczeń, gromadzić płynne nieczystości w zbiornikach bezodpływowych oraz prawidłowo magazynować odpady i surowce. Dzięki takim środkom realizacja zadań, szczególnie w zakresie inwestycji drogowych, nie powinna pogorszyć stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz podziemnych ani uniemożliwić osiągnięcia celów środowiskowych.

Konieczne jest stałe monitorowanie wód powierzchniowych przez uwzględnienie wszystkich istotnych elementów jakości we wszystkich kategoriach wód zgodnie z ramową dyrektywą wodną.

W przypadku konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanych przedsięwzięć, ich realizacja odbywać się będzie na podstawie zapisów zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Ocena wpływu na stan wód powierzchniowych wiąże się z oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych, która miała na celu zidentyfikowanie tych JCWP, które z powodu występowania

istotnych oddziaływań antropogenicznych mogą nie osiągnąć ustalonych dla nich celów środowiskowych. Zidentyfikowane JCWP, w przypadku których ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych jest wysokie, wymagają wprowadzenia działań uzupełniających zorientowanych na ograniczenie lub całkowitą redukcję występujących w nich presji.

Stan/potencjał ekologiczny Sarni Rów określono jako zły potencjał ekologiczny, Złotnica i Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu określono jako umiarkowany stan ekologiczny, natomiast Polska Woda od Młyńskiego Rowu do Baryczy i Barycz od Dąbrówki do Sąsiecznicy określono jako słaby potencjał ekologiczny. Dla wszystkich JWCP stan chemiczny określono jako poniżej dobrego, dlatego stan wód oceniono jako zły. Ponadto wody JCWP zagrożone są nieosiągnięciem celów środowiskowych. W związku z powyższym celem środowiskowym dla JCWP jest osiągnięcie dobrego potencjału/stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego. Dla JCWP odroczone ten na rok 2027.

Według zapisów Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry jednolita część wód podziemnych GW600080 określona została jako JCWPd o dobrym stanie chemicznym, dobrym stanie ilościowym i jako niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych, które polegają na utrzymaniu dobrego stanu jakościowego i ilościowego.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, przyjętym Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, identyfikuje następujące znaczące oddziaływania antropogenicznych mające wpływ na JCWP:

1. punktowe źródła zanieczyszczeń,
2. rozproszone/obszarowe źródła zanieczyszczeń;
3. pobory wód.

Głównymi czynnikami presji punktowych źródeł zanieczyszczeń są:

- składowiska odpadów przemysłowych;
- składowiska odpadów komunalnych;
- składowiska inne.

Głównymi czynnikami sprawczymi w zakresie zrzutu ścieków są:

- gospodarka komunalna (zrzut ścieków komunalnych do wód i do ziemi);
- przemysł (zrzut ścieków przemysłowych do wód i do ziemi).

Czynnikami sprawczymi rozproszonych i obszarowych źródeł zanieczyszczeń są między innymi:

- obszary intensywnego użytkowania rolniczego;
- sposób użytkowania terenu;
- wielkość nawożenia gruntów wykorzystywanych rolniczo;
- intensywność hodowli zwierzęcej na obszarze JCWPd;
- wpływ aglomeracji miejsko-przemysłowych oraz presji liniowych;
- jak również stopień skanalizowania gmin (do analiz wzięto jako wskaźnik powierzchnię obszaru JCWPd nie objętą siecią kanalizacyjną).

Głównymi czynnikami sprawczymi słabego stanu ilościowego JCWPd są:

- odwodnienia wyrobisk kopalnianych;
- ujęcia wód na cele komunalne;

- ujęcia wód na cele przemysłowe.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry ustalano następujące cele środowiskowe:

- Dla jednolitych części wód – będących w dobrym stanie/potencjalnie ekologicznym – utrzymanie tego stanu/potencjału.
- Dla naturalnych części wód – osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.
- Dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego, utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

Wpływ realizacji Strategii na osiąganie celów środowiskowych wyznaczonych dla jednolitych części wód (JCW) jest bardzo trudny do zdiagnozowania, mając na uwadze brak wskazania lokalizacji poszczególnych zadań. Warto podkreślić, że poprawa jakości środowiska wodnego jest jednym z kluczowych wyzwań Strategii. Zawiera ona działania mające na celu poprawę stanu wód, takie jak rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody oraz rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej.

Mając na uwadze charakterystykę działań przewidzianych do realizacji w Strategii zaleca się zwracanie szczególnej uwagi i zachowanie ostrożności podczas prowadzenia inwestycji. Należy odpowiednio zabezpieczyć teren budowy, unikać przedostawania się do środowiska glebowego płynów eksploatacyjnych, paliw i innych szkodliwych substancji. Należy zabezpieczyć teren przed możliwością niekontrolowanego spływu powierzchniowego i erozji powierzchni ziemi.

5. Oddziaływanie na krajobraz, powierzchnie ziemi i gleby

Gmina Sośnie cechuje się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, a także kulturowymi. Wyjątkowe scenerie leśne, niewielkie deniwelacje terenu oraz liczne ciekі wodne, sprawiają że tereny gminy są nie tylko urokliwe, ale również korzystne dla rozwoju turystyki poznawczej i krajoznawczej.

Podstawowym dokumentem definiującym politykę przestrzenną gminy jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, które w wyniku nowelizacji uchwały ma być zastąpione przez Plan Ogólny. Ostatnia zmiana studium dla gminy Sośnie została przyjęta uchwałą nr XXXIII/208/2013 Rady Gminy Sośnie z dnia 28 czerwca 2013 r. Jako że dokument ten został pierwotnie opracowany w 2000 r., wprowadzone zmiany dotyczyły głównie rozwoju nowych form użytkowania gruntów, w tym przeznaczenia ich na rozwój odnawialnych źródeł energii.

Z uwagi na to, że dokument ten nie do końca odzwierciedla aktualną politykę gminy, Rada Gminy Sośnie przyjęła 20 października 2021 r. uchwałą nr XXXIII/262/2021, inicjującą prace nad nowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Niemniej jednak nowe studium wciąż pozostaje w fazie opracowywania.

Biorąc pod uwagę znaczny stopień dezaktualizacji danych zawartych w dotychczasowym studium, opracowanie Planu Ogólnego oraz aktualizacja i stworzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przyczynią się do pozytywnej oddziaływania na krajobraz gminy.

Dokumenty planistyczne mają na celu regulację przestrzeni w sposób, który zapewnia zrównoważony rozwój, ochronę środowiska, estetykę i funkcjonalność terenu. Dobre planowanie

przestrzenne sprzyja zachowaniu naturalnych walorów krajobrazowych oraz kulturowych, a także integracji nowych inwestycji w harmonijny i przemyślany sposób. Dzięki tym działaniom możliwe będzie podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, które sprzyjają interakcjom społecznym oraz aktywnościom na świeżym powietrzu. Dodatkowo, planowanie przestrzenne może minimalizować negatywne skutki urbanizacji, takie jak fragmentacja środowiska czy nadmierna zabudowa, co przyczyni się do ochrony biologicznej różnorodności i utrzymania równowagi ekologicznej w regionie. W rezultacie mądre zarządzanie przestrzenią sprzyja poprawie wizualnych walorów krajobrazu.

Na etapie realizacji ustaleń zawartych w Strategii mogą wystąpić krótkoterminowe negatywne oddziaływania na krajobraz oraz powierzchnię ziemi, które związane są z pracami budowlanymi. Oddziaływania te będą wynikały z przekształcenia pierwotnej struktury przestrzeni gminnej, wzmożonego ruchu pojazdów i maszyn wykorzystywanych podczas realizacji tych prac, a także z konieczności magazynowania materiałów budowlanych, środków chemicznych oraz odpadów na placu budowy. Te negatywne skutki będą jednak miały charakter krótkotrwały i znikną wraz z zakończeniem prac budowlanych. Należy mieć na uwadze, że krajobraz jak i powierzchnia ziemi w gminie, są elementami antropogenicznie przekształconymi, a więc realizacja działań zapisanych w Strategii w głównej mierze dotyczyć będzie terenów już przekształconych.

W przypadku zadań dotyczących już istniejących obiektów, takich jak termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej oraz modernizacje infrastruktury drogowej, przewiduje się znaczące zwiększenie estetyki tych przestrzeni. Rewitalizacja i modernizacja obiektów infrastruktury drogowej, a także rozbudowa i doposażenie placówek oświaty, powinny przyczynić się do poprawy jakości krajobrazu, z zachowaniem lub nawet zwiększeniem estetyki przestrzeni publicznej. Dzięki tym działaniom, przestrzenie te mogą stać się bardziej przyjazne dla mieszkańców, sprzyjając ich aktywności oraz integracji społecznej.

W wyniku realizacji zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej można spodziewać się pośredniej poprawy stanu gleb w gminie, szczególnie w rejonach blisko planowanych inwestycji. Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej ma kluczowe znaczenie, gdyż przyczyni się do ograniczenia przedostawania się ścieków do środowiska gruntowo-wodnego, co pozytywnie wpłynie na jakość gleby.

Budowa nowych elementów infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej, światłowodowej, oddziałuje w sposób znaczący na powierzchnię ziemi, ponieważ następuje zmiana ukształtowania terenu oraz zmniejsza się powierzchnia biologicznie czynna, zmianie ulegają stosunki gruntowo-wodne oraz sposób odpływu i retencjonowania wód opadowych i roztopowych. Modernizacja dróg gminnych, budowa sieci kanalizacyjnych czy uzbrojenie nowych terenów, realizowana jest głównie w obszarach zurbanizowanych, gdzie pokrywa glebowa jest już przekształcona, co minimalizuje wpływ na środowisko. Jednakże realizacja tych zadań może wiązać się z krótkotrwałym negatywnym oddziaływaniem, to jest emisja hałas, emisja zanieczyszczeń, czy degradacja naturalnych siedlisk. Prace budowlane oraz ziemne, wpływają na stan gleb i powierzchni ziemi, jest to oddziaływanie krótkotrwałe o ograniczonej powierzchni. Kluczową kwestią jest minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko, która powinna być uwzględniona już na etapie planowania inwestycji i wdrażana w odpowiednich fazach realizacji. Po zakończeniu prac należy przywrócić obszar inwestycji do jak najbardziej naturalnego stanu lub poddać go rekultywacji.

6. Oddziaływanie na gospodarkę odpadami

Gospodarka odpadami w gminie Sośnie prowadzona jest zgodnie z obowiązującymi przepisami, jednak konieczne jest dalsze zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz dążenie do zmniejszenia łącznego tonażu odpadów przypadających na jednego mieszkańca. Kluczowym działaniem w zakresie gospodarki odpadami powinno być zatem kształtowanie postaw proekologicznych wśród lokalnej społeczności, co przyczyni się do trwałego zmniejszenia ilości odbieranych odpadów oraz zwiększenia udziału odpadów segregowanych.

Działania te pozwolą nie tylko spełniać założone poziomy odzysku i recyklingu odpadów, ale również przełożą się na utrzymanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego w gminie Sośnie.

7. Oddziaływanie na klimat akustyczny

Projekt Strategii przewiduje podejmowanie działań, które będą wpływały na klimat akustyczny. Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych obiektów użyteczności publicznej, dróg, infrastruktury sportowej, kulturalnej i komunalnej, może wystąpić krótkoterminowe zwiększenie się poziomu hałasu, a także pojawić się mogą wibracje i drgania. Zmiany te będą miały jednak charakter przejściowy i krótkotrwały.

Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko, na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawców i dotyczy sprzętu (hałas, emisja spalin), organizacji prac (unikanie prac będących źródłem hałasu w porze nocnej).

Analiza działań przewidzianych w Strategii pozwala stwierdzić brak przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko realizacji ustaleń na pogorszenie stanu klimatu akustycznego. Krótkotrwałe negatywne oddziaływania mogą pojawić się jedynie na etapie realizacji inwestycji (np. przebudowy dróg). Jednak w konsekwencji prowadzonych prac (np. modernizacji nawierzchni) osiągnięta zostanie trwała poprawa jakości klimatu akustycznego. Oddziaływanie na środowisko budowy nowych dróg jest odmienne od realizacji prac modernizacyjnych na istniejących już drogach i zwykle powoduje przeniesienie negatywnego oddziaływania akustycznego, w tym stałego z jednego miejsca w inne.

Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej może oddziaływać na klimat akustyczny. Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku A [dB], zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisk dla dróg i linii kolejowych wynosi:

- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej i terenów szpitali w miastach – 64 dB dla wszystkich dób w roku, 59 dB dla wszystkich pór nocy;
- dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy zagrodowej, terenów mieszkaniowo-usługowych, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych – 68 dB dla wszystkich dób w roku, 59 dB dla wszystkich pór nocy.

Określając przewidywane znaczące oddziaływania na klimat akustyczny, należy zwrócić uwagę głównie na przebiegające przez jednostkę ciągi komunikacyjne, gdyż klimat akustyczny na tym terenie kształtują przede wszystkim źródła komunikacyjne - głównie trasy ruchu samochodowego. Głównym powodem uciążliwej emisji hałasu, ogólnie, obok stosunkowo wysokiego natężenia

ruchu pojazdów, jest wysoki udział w potoku ruchu pojazdów ciężkich, który w szczególności negatywnie oddziałuje na terenach zwartej zabudowy miejscowości.

Oddziaływania na klimat akustyczny mogą być również notowane podczas prowadzenia prac budowlanych, nie tylko przy budowie i modernizacji ciągów komunikacyjnych. Uciążliwości dla środowiska mogą być powodowane także przez proces budowy systemów kanalizacyjnych i wodociągowych. Niemniej jednak, wszystkie działania związane z gospodarką ściekową powinny być prowadzone z zastosowaniem najlepszych dostępnych technik rozwiązań gwarantujących oszczędność energetyczną i surowcową.

8. Oddziaływanie na pola elektromagnetyczne

Prawidłowe planowanie lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego będzie możliwe dzięki odpowiednim zapisom w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz procedurom wydawania decyzji lokalizacyjnych i środowiskowych. Właściwa lokalizacja tych źródeł może pomóc w uniknięciu konfliktów społecznych oraz zminimalizować potencjalne negatywne oddziaływanie instalacji na zdrowie ludzi.

9. Oddziaływanie na zasoby naturalne i zabytki

Działania wyznaczone w projekcie Strategii w większości mają charakter neutralny lub pozytywny na zasoby naturalne i zabytki, kierunki działań odnoszą się także do obszarów zidentyfikowanych jako zdegradowane i wymagających pilnych działań rewitalizacyjnych odnoszących się zarówno do sfery społecznej, przestrzennej jak i gospodarczej. Wynika z tego, że wszelkie działania realizowane w oparciu o te wytyczne będą miały wpływ na ogólną poprawę stanu i jakości dóbr materialnych i dóbr kultury. Do działań tych zaliczyć należy wszelkie projekty obejmujące modernizację i rewitalizację obiektów użyteczności publicznej, obiektów o znaczeniu kulturowym, obiektów edukacyjnych, sportowych itp.

W ramach współpracy rozwijanej między samorządem a organizacjami pozarządowymi przyznawane są dofinansowania na realizację zadań z zakresu nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz innych. W ramach przedstawionego zakresu współpracy realizowane są zadania obejmujące m.in.:

- organizację i prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- animację czasu wolnego dla osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- organizację wydarzeń gminnych, np. jarmarku bożonarodzeniowego czy festynów.

Działania podejmowane w ramach rozwoju usług społecznych i senioralnych, jakościową ofertą edukacyjną i opiekuńczą, a także integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną, przyczynią się do pozytywnego, zarówno bezpośredniego, jak i pośredniego, a także wtórnego, wpływu na ochronę i popularyzację dziedzictwa kulturowego gminy Sośnie.

W ramach projektu Strategii nie przewidziano działań mogących wpłynąć negatywnie na zasoby naturalne.

10. Oddziaływanie na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi

Dokument Strategii będzie miał znaczący wpływ na życie ludzi, ich zdrowie oraz jakość życia. Misja gminy Sośnie oparta jest nie tylko na idei zrównoważonego rozwoju, ale również na korzystaniu w pełni z obecnych zasobów, jakimi są walory środowiskowe i społeczność lokalna silnie utożsamiająca się z gminą. Równowagę gmina chce odnaleźć nie tylko w procesach rozwojowych,

ale również poprzez zapewnienie swoim mieszkańcom warunków dogodnych do założenia rodziny, pracy i rozwoju osobistego. Gmina Sośnie dostrzega, iż podstawą do jej rozwoju jest chęć rozwoju jej mieszkańców. Poprzez realizację działań zawartych w projekcie Strategii, oczekuje się, że gmina Sośnie w 2030 roku stanie się miejscem łączącym pokolenia, oferującym atrakcyjne, bezpieczne i zielone możliwości do życia, pracy oraz wypoczynku. Dynamicznie rozwijający się sektor turystyki i przetwórstwa rolno-spożywczego przyczyni się do budowy silnej gospodarki gminy, co zapewni stabilne zatrudnienie jej mieszkańcom. Wzbogacona infrastruktura komunikacyjna, zielona transformacja oraz dostosowana oferta usług społecznych, kulturalnych i zdrowotnych znacząco podniosą jakość życia mieszkańców.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane w ramach Strategii będą miały podobny wpływ na ludzi podczas okresu budowy, choć ich skala będzie różnić się w zależności od wielkości projektu oraz jego lokalizacji. Oddziaływania te będą przeważnie krótkotrwałe i ściśle związane z czasem trwania budowy. Proces budowlany wiąże się z utrudnieniami w trakcie prowadzenia robót budowlanych, a także z emisją hałasu, zanieczyszczeń oraz wibracji. Uciążliwość hałasu zazwyczaj ma charakter krótkoterminowy, a jej intensywność może być zróżnicowana. Tego typu oddziaływania powinny być starannie analizowane w ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zwłaszcza w przypadku, gdy w pobliżu budowanego lub modernizowanego obiektu znajdują się osiedla mieszkaniowe lub budynki użyteczności publicznej. W większości przypadków prace budowlane wiążą się również z czasowym pogorszeniem jakości powietrza, co przejawia się wzrostem zapylenia oraz podwyższonym stężeniem zanieczyszczeń wynikających ze spalania paliw w maszynach budowlanych i pojazdach. Stosowanie praktyk hermetyzacji oraz technik przeciwpylowych (np. zraszania) powinno być powszechną normą, szczególnie gdy budowany obiekt jest usytuowany w sąsiedztwie stref mieszkaniowo-usługowych.

Instalacje odnawialnych źródeł energii, szczególnie elektrownie wiatrowe, mogą wpływać na poziom hałasu, co z kolei może negatywnie oddziaływać na zdrowie ludzi. Dlatego ważne jest, aby takie instalacje lokalizować jak najdalej od osiedli ludzkich oraz integrować je w krajobraz, aby zminimalizować ich widoczność. W kontekście realizacji inwestycji związanych z OZE, niezwykle istotna jest odpowiednia komunikacja z lokalną społecznością zarówno przed, jak i w trakcie budowy.

W przypadku innych typów instalacji OZE nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na ludzi. Wręcz przeciwnie, rozwój OZE przyczyni się do zmniejszenia udziału energii pozyskiwanej z konwencjonalnych źródeł, co pozwoli ograniczyć niską emisję zanieczyszczeń. Długoterminowe korzyści dla ludzi i ich zdrowia wynikające z poprawy jakości powietrza są łatwe do przewidzenia.

Należy zauważyć również pozytywne oddziaływania bezpośrednie w przypadku modernizacji obiektów, jak też pośrednie np. w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza i gazów cieplarnianych. Szczególnie istotne dla ludzi są oddziaływania zanieczyszczeń powietrza, bowiem wpływają na zdrowie oraz długość życia. Do zanieczyszczeń powietrza związanych ze spalaniem paliw należą, przede wszystkim: dwutlenek siarki (SO_2), tlenki azotu (NO_x), pyły (PM_{10} i $\text{PM}_{2,5}$), benzo(a)piren (B(a)P) oraz ozon. Dla strefy wielkopolskiej poziom stężeń zanieczyszczeń dla B(a)P i $\text{PM}_{2,5}$ przekracza poziom dopuszczalny. Najbardziej niebezpieczne dla zdrowia są drobne pyły $\text{PM}_{2,5}$, które, ze względu na małą średnicę ($<2,5 \mu\text{m}$) mogą przenikać do płuc i krwi wywołując choroby płucne (np. astmę), kardiologiczne (zawały serca, udary) oraz inne. Zanieczyszczenia powietrza są też rakotwórcze, a szczególnie B(a)P.

Największy wpływ na lokalne zanieczyszczenie powietrza mają tzw. niska emisja, powstająca w wyniku spalania paliw w celach grzewczych oraz z transportu w obszarach zurbanizowanych.

Stare piece kaflowe i kotły domowe o złym stanie technicznym charakteryzują się niską sprawnością, co negatywnie wpływa na proces spalania i zwiększa emisję zanieczyszczeń. Również zły stan techniczny kominów może prowadzić do pogorszenia warunków spalania, co potęguje problem zanieczyszczenia. Poprawiając jakość systemów grzewczych i rozwijając odnawialne źródła energii, można znacznie ograniczyć niską emisję, co przynosi wymierne korzyści dla zdrowia i jakości życia mieszkańców.

Potencjalne bezpośrednie oddziaływanie w zakresie bezpieczeństwa i wpływu na zdrowie mieszkańców może wystąpić podczas prac związanych z rozbudową lub modernizacją infrastruktury drogowej. Prace te mogą stanowić zagrożenie dla ruchu pieszego i kołowego, w związku z powyższym istotne jest odpowiednio wczesne poinformowanie lokalnej ludności o prowadzonych pracach budowlanych i ziemnych, które umożliwi przygotowanie się do ewentualnych utrudnień. Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych wiązać się może z dużo większym natężeniem ruchu pojazdów, ale też lepszą przepustowością. Emisja zanieczyszczeń, a także hałasu, nie będzie kumulowała się w miejscach, gdzie ruch jest spowolniony, a rozłoży się równomiernie wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Inwestycje z zakresu drogowego będą wpływać jednak na stałe oddziaływanie w postaci hałasu komunikacyjnego. Budowa czy rozbudowa dróg może mieć jednocześnie pozytywny lub negatywny wpływ na środowisko. Strategia wprowadza również działania, które zminimalizują powyższe negatywne oddziaływanie. Na poprawę warunków akustycznych pośrednio pozwolą działania zmierzające do zwiększenia dostępności komunikacji zbiorowej oraz indywidualnej, rowerowej. Dodatkowo dzięki wszelkim modernizacjom szlaków komunikacyjnych zwiększy płynność ruchu, w związku z czym klimat akustyczny, którego źródłem są pojazdy poruszające się po drogach publicznych ulegnie poprawie.

Faza realizacji zadań związanych z infrastrukturą wodno-kanalizacyjną może mieć wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego czy stanu atmosfery. Oddziaływania te będą krótkotrwałe. Budowa infrastruktury wpłynie na poprawę jakości wód na terenie Gminy. Mieszkańcy będą mieli możliwość korzystania z sieci kanalizacyjnej, wodociągowej. Dzięki czemu znacznie zmniejszy się ryzyko wystąpienia zanieczyszczenia wody pitnej. Brak kanalizacji generuje problemy związane zarówno z utrzymaniem stanu sanitarnego na odpowiednim poziomie jak i zapewnieniem komfortu życia mieszkańców na minimalnym poziomie w odniesieniu do standardów europejskich. Pozytywne oddziaływania na zdrowie człowieka związane będą z realizacją działań w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej i modernizacją oczyszczalni ścieków. Zadbanie o jakość wód i usunięcie z nich zanieczyszczeń, wpłynie nie tylko na ich ogólny stan i otoczenie, ale przede wszystkim na poprawę standardów życia ludzi (poprzez redukcję czynników chorobotwórczych bezpośrednio wpływających na ich życie i zdrowie).

Należy zaznaczyć, że w związku z poprawą jakości wód poprawie powinna ulec jakość gleb, która również pośrednio wpływa na zdrowie człowieka. Realizacja działań zaproponowanych w analizowanym dokumencie może nieznacznie negatywnie wpływać na zdrowie człowieka głównie poprzez zwiększony hałas oraz zanieczyszczenia powietrza związane z budową i modernizacją sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz oczyszczalni ścieków, nasilonym ruchem samochodów oraz innymi pracami budowlanymi. Oddziaływania te jednak będą miały charakter chwilowy, ograniczony do okresu budowy i można je zmniejszyć dzięki odpowiedniej organizacji prac. Możliwe negatywne oddziaływania będą mieć charakter krótkotrwały i chwilowy oraz nie będą trwale wpływać na zdrowie ludzi. Należy zadbać, aby oczyszczalnia ścieków była postrzegana przez mieszkańców jako obiekt służący poprawie jakości środowiska na lokalnym terenie. Z tego względu szczególną uwagę należy zwrócić na wyeliminowanie lub ograniczenie emisji odorów.

W Strategii przewidziano wsparcie w zakresie budowy zbiorników retencyjnych oraz zbiorników gromadzących wodę deszczową na terenie gminy. W tym przypadku potencjalne negatywne oddziaływanie zaleca się ograniczenie do minimum zabudowy terenów dolin cieków wodnych. Ograniczy to w znacznym stopniu zagrożenie jakie stanowi dla ludzi powódź. Pozostawienie dolin rzecznych jako naturalnych stref buforowych dla podnoszącego się poziomu wód w rzekach w czasie roztopów lub nawałnych deszczy jest rozwiązaniem bardziej efektywnym niż często nieprzemysłana budowa wałów przeciwpowodziowych, dla których brakuje następnie środków finansowych na ich utrzymanie i konserwację. Strategia zakłada prawidłowe utrzymanie urządzeń wodnych, wprowadzanie rozwiązań w zakresie małej retencji wód co sprzyja ochronie mieszkańców przez zagrożeniami typu: powódź i susza. Przeciwdziała również zabudowaniu terenów zarażonych na zalanie. Stanowi więc istotny czynnik dla zwiększenia bezpieczeństwa ludzi.

Cele wyznaczone w projekcie Strategii mają charakter społeczny, w związku z czym prognozuje się przede wszystkim pozytywne oddziaływanie. Szereg działań z zakresu zwiększenia dostępności i atrakcyjności infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej a także aktywizacji różnych grup społecznych (w tym szczególnie seniorów oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem) przyczyni się bezpośrednio do poprawy jakości życia mieszkańców. Dzięki ustalonym w projektowanym dokumencie działaniom z zakresu rozszerzenia sieci oświetlenia ulicznego czy też monitoringu niektórych terenów zurbanizowanych należy spodziewać się zwiększenia poziomu bezpieczeństwa w gminie. Pośrednie oddziaływanie skutków realizacji Strategii na ludność nastąpi poprzez wzrost atrakcyjności przestrzeni gminy oraz tworzenia nowych miejsc pracy.

Ze względu na walory przyrodnicze gminy jedną z funkcji staje się turystyka i rekreacja. Jest to funkcja mająca wpływ na samopoczucie mieszkańców i ich zadowolenie z funkcjonowania na danym terenie, ale z drugiej strony mająca wpływ na środowisko przyrodnicze. Rozwój usług rekreacji powinien być zrównoważony i zharmonizowany ze środowiskiem przyrodniczym, ponieważ rekreacja rozwija się głównie w oparciu o zasoby przyrodnicze. Każda forma zagospodarowania turystycznego oraz zaplanowanie wykorzystania konkretnych miejsc pod rekreację musi być szczegółowo ocenione pod kątem wpływu na środowisko. Obszary chronione są często narażone na wydeptywanie, niszczenie roślinności, co powoduje cofanie się lub zanikanie siedlisk, przebywanie turystów w niewłaściwych miejscach również może negatywnie wpływać na tereny cenne pod względem przyrodniczym, a położone w miejscach o największych walorach.

Edukacja ekologiczna skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorosłych, seniorów, młodzieży, rolników) w obszarach: gospodarowania odpadami, efektywności energetycznej, adaptacji do zachodzących zmian klimatu, rozwoju niskoemisyjnych źródeł energii ma na celu działania związane z podnoszeniem świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy. Działania związane z edukacją ekologiczną i zwiększeniem dostępu do informacji o środowisku mają pośrednie, pozytywne i długoterminowe oddziaływanie na wszystkie elementy środowiska, zdrowie ludzi, dobra materialne i obszar Natura 2000.

Na zwiększenie bezpieczeństwa na terenie Gminy wpłynie budowa, rozbudowa i modernizacja systemu oświetlenia ulicznego, budowę przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej, poprawę stanu oznakowania drogowego.

Rozwój gospodarczy i społeczny Gminy musi być spójny z założeniami polityki przestrzennej oraz nie powodować negatywnych oddziaływań w przestrzeni gminnej. Gospodarowanie przestrzenią Gminy będzie oparte o Plan ogólny dla gminy oraz o zaktualizowane miejscowe plany

zagospodarowania przestrzennego. W dokumentach planistycznych powinny zostać określone warunki dotyczące minimalizacji hałasu, co będzie ograniczało powstawanie obiektów, które mogłyby ponadnormatywnie oddziaływać na obszary wymagające ochrony pod kątem narażenia na emisję hałasu, czy też innych emisji i czynników negatywnie wpływających na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka.

Działania w zakresie monitoringu będą w sposób pośredni i długoterminowy wpływać na monitorowane elementy, jak również faunę i florę i zdrowie ludzi.

Pomimo możliwości wystąpienia negatywnych oddziaływań krótkotrwałych związanych z fazą realizacji przedsięwzięć, projekt Strategii ukierunkowany jest, aby Gmina Sośnie na fundamencie unikalnych walorów środowiskowych, wraz ze swoimi mieszkańcami tworzy miejsce pozwalające znaleźć balans między pracą i rodziną, stwarzając zdrowe i zrównoważone warunki do rozwoju osobistego, społecznego i gospodarczego.

11. Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

W przypadku wielu inwestycji dojdzie do ich rozbudowy, modernizacji, remontu, co znacznie zmniejsza ryzyko wystąpienia poważnych awarii. Nowe inwestycje będą realizowane zgodnie z najnowszymi technologiami, z uwzględnieniem przepisów prawa i dobrych praktyk. Dlatego też ryzyko wystąpienia poważnych awarii będzie znikome. W celu zmniejszenia takiego zagrożenia usprawniony zostanie system reagowania kryzysowego, prowadzony będzie monitoring potencjalnych sprawców awarii pod kątem spełniania wymogów bezpieczeństwa, ludność będzie odpowiednio informowana o zagrożeniach. Transport substancji niebezpiecznych będzie odpowiednio nadzorowany.

12. Relacje między oddziaływaniami

W poniższej tabeli przedstawiono relacje pomiędzy potencjalnymi oddziaływaniami przedsięwzięć ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na poszczególne elementy środowiska oraz oddziaływaniami pośrednimi mogącymi mieć miejsce w związku z realizacją Strategii.

Tabela 17. Relacje pomiędzy zidentyfikowanymi oddziaływaniami

Elementy środowiska i oddziaływania bezpośrednie	Wzajemne powiązania oddziaływań i oddziaływania pośrednie
Powietrze i klimat	
Emisja spalin Zapylenie Immisja zanieczyszczeń Hałas i wibracje	Spaliny i pyły samochodowe zanieczyszczają powierzchnię ziemi, gleby i wody powierzchniowe; Hałas i wibracje wpływają na zdrowie człowieka i świat zwierzęcy; Zmiany pokrycia powierzchni ziemi wpływają na mikroklimat.
Powierzchnia ziemi (w tym gleby)	
Zmiany pokrycia powierzchni terenu oraz struktury gruntu, składu biologicznego i chemicznego	Zmiana pokrycia powierzchni terenu wpływa na zmianę mikroklimatu;

Elementy środowiska i oddziaływania bezpośrednie	Wzajemne powiązania oddziaływań i oddziaływania pośrednie
	Zwiększenie powierzchni nieprzepuszczalnych, nawierzchni czyli pogorszenie się właściwości retencyjnych i filtracyjnych, wpływa na wody gruntowe i ujęcia wody oraz na mikroklimat; Zanieczyszczenia opadające na powierzchnię dróg spływają wraz z wodami opadowymi do gleby i wód gruntowych.
Wody powierzchniowe i podziemne	
Zanieczyszczenia wód; Obniżenie poziomu wód gruntowych; Zmiana stosunków wodnych.	Zanieczyszczenia użytkowych poziomów wód podziemnych mają wpływ na zdrowie ludzi; Zmiany poziomu wód gruntowych (odwodnienia), wpływają na wilgotność gleby, a to z kolei oddziałuje na faunę i florę; Zanieczyszczenia wód wpływają na różnorodność biologiczną; Poziom wód gruntowych i stosunki wodne wpływają na stan zdrowotny roślinności danego obszaru, a tym samym na zmiany w krajobrazie; Zmiany pokrycia powierzchni ziemi i jej właściwości filtracyjne wpływają na reżim wód.
Flora i fauna Bioróżnorodność	
Zmiany przestrzeni życiowej i ekosystemów; Zagrożenie dla niektórych gatunków; Zmniejszenie różnorodności biologicznej.	Stan flory i fauny ma wpływ na zdrowie człowieka; Stan flory wpływa na krajobraz

Źródło: Opracowanie własne.

Skala oddziaływań założeń Strategii jest niewielka. Działania ograniczają się do terenów w większości już zurbanizowanych. Zadania ujęte w Strategii wpływają na:

- poprawę jakości powietrza atmosferycznego poprzez termomodernizację i modernizację budynków, budowę energooszczędnego oświetlenia ulicznego, wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców;
- ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych poprzez przebudowę i modernizację infrastruktury drogowej;
- ochronę wód i poprawę infrastruktury wodno-ściekowej poprzez prowadzenie stałej ewidencji i okresowych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne zlokalizowanych na terenie gminy, działania z zakresu poprawy stanu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- poprawę jakości i systemu gospodarowania odpadami poprzez edukacji ekologicznej mieszkańców;
- zachowanie walorów i zasobów naturalnych poprzez opracowanie dokumentacji planistycznych;

- ochronę przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi poprzez wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne, dzięki doposażeniu ochotniczych straży pożarnych;
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

13. Oddziaływania wtórne i skumulowane

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii. Jest to jednak kwestia uzależniona od harmonogramu prowadzonych robót i na obecnym etapie trudna do zidentyfikowania. Aby uniknąć uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi, należy dokładnie ustalić harmonogram prac oraz na bieżąco informować zainteresowane strony (tj. mieszkańców, administratorów sieci infrastrukturalnych) o zamiarze prowadzenia prac budowlanych. Korzystne dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i jakości życia mieszkańców jest także łączenie realizacji poszczególnych prac w obrębie tych samych obiektów przez różnych administratorów w tym samym czasie – np. podczas modernizacji nawierzchni odcinka drogi można wykonać wszystkie planowane prace na sieciach infrastruktury, zlokalizowanych w pasie drogowym. Nie zidentyfikowano oddziaływań skumulowanych wynikających z realizacji innych programów lub planów na tym terenie w tym samym czasie.

14. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000

Negatywny wpływ na środowisko zadań i działań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii nie będzie miała istotnego znaczenia i w przypadku większości założeń będzie ograniczała się do etapu realizacji poszczególnych przedsięwzięć (etapu budowy i modernizacji). Zdecydowana większość planowanych inwestycji będzie realizowana na obszarach wiejskich, przekształconych przez działalność człowieka.

W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne proponuje się podjęcie szeregu działań łagodzących.

Zgodnie z art. 51 pkt 3a ustawy ooś, prognoza oddziaływania na środowisko przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

Wpływ na środowisko zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii będzie w przypadku większości inwestycji będzie ograniczał się do etapu realizacji przedsięwzięcia (etapu budowy).

W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne proponuje się podjęcie szeregu działań łagodzących.

W przypadku obszarów Natura 2000 wykonane raporty o oddziaływaniu na te obszary dla poszczególnych przedsięwzięć powinny zawierać działania kompensujące negatywne oddziaływania np. w przypadku niszczenia siedlisk (przenoszenie siedlisk, tworzenie nowych), przenoszenie płazów i gadów do nowych zbiorników, zabezpieczanie inwestycji przed wtargnięciem zwierząt w trakcie budowy, tworzenie nowych szlaków migracji zwierząt poprzez tworzenie zespołów nasadzeń zwabiających zwierzęta oraz inne działania minimalizujące negatywne oddziaływania ustalone indywidualnie dla danego przedsięwzięcia inwestycyjnego.

Tabela 18. Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko

Element środowiska przyrodniczego	Środki łagodzące i zalecenia
Powietrze i klimat	Stosowanie zabiegów mających na celu zmniejszenie zatorów komunikacyjnych w gminie (odpowiednio zsynchronizowana sygnalizacja świetlna, propagowanie ruchu pieszego, rowerowego oraz komunikacji publicznej); Zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, między innymi przez: systematyczne sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy, uważne ładowanie materiałów sypkich na samochody, stosowanie osłon na rusztowania, urządzenia, maszyny i pojazdy, ograniczających pylenie oraz inne zanieczyszczenia; Dobra organizacja dojazdów do placu budowy oraz utrzymanie płynności na przebudowywanym odcinku; Należy monitorować właściwe wykorzystanie maszyn i urządzeń pracujących na budowie; Stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie niskiej emisji (stosowanie kotłów zasilanych ekologicznymi paliwami, termomodernizacja budynków - ograniczająca zużycie paliw i energii); Propagowanie ruchu rowerowego, pieszego, poprzez budowę nowych lub modernizację istniejących ciągów komunikacyjnych; Zwiększenie powierzchni terenów zielonych poprawiających skład powietrza atmosferycznego (poprzez pochłanianie szkodliwych gazów - tlenki siarki, siarkowodór, dwutlenek węgla oraz produkcji tlenu).
Klimat akustyczny	W celu zmniejszenia emisji hałasu związanego z pracami budowlanymi, powinny one być wykonywane wyłącznie w porze dziennej, a czas pracy maszyn budowlanych na biegu jałowym należy ograniczyć do minimum; Należy zastosować odpowiednie środki techniczne, aby zapewnić komfort akustyczny w środowisku uzyskując dopuszczalne poziomy hałasu na terenach zabudowy chronionej akustycznie; Maszyny budowlane powinny być w dobrym stanie technicznym oraz posiadać sprawne tłumiki akustyczne.
Wody powierzchniowe i podziemne	Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych, aby nie dopuścić skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi; Należy zapewnić dostęp do przenośnych toalet pracownikom budowy oraz regularnie opróżniać toalety z wykorzystaniem samochodów serwisowo-aseenizacyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria; Zabezpieczenie/uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z wodami opadowymi i gruntowymi); Zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych;

Element środowiska przyrodniczego	Środki łagodzące i zalecenia
	Stosowanie w budowanych rozwiązaniach technicznych mających na celu ograniczenie zużycia wody; Ograniczanie powierzchni nieprzepuszczalnych np. Poprzez stosowanie materiałów przepuszczalnych do budowy parkingów, ciągów pieszych i rowerowych; Bezwzględnie przestrzegać zakazu niekontrolowanego wycieku ścieków; Stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie zużycia wody; Monitoring pracy przydomowych oczyszczalni ścieków - okresowe kontrole jakości ścieków oczyszczonych wprowadzanych do środowiska.
Gleby	Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych, aby nie dopuścić skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi; Magazynowane substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi, tak aby nie dopuścić do skażenia gruntu w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych; Po zakończeniu realizacji inwestycji należy usunąć wszystkie tymczasowe instalacje i urządzenia oraz wykonać niezbędne niwelacje powierzchni terenu; W miarę możliwości technicznych parkingi dla sprzętu budowlanego powinny być utwardzone i odwadniane; Przed rozpoczęciem prac ziemnych warstwa wierzchnia gleby (humus) powinna być zebrana, a po zakończeniu prac – rozdeponowana na powierzchni terenu; Należy minimalizować ilość powstających odpadów poprzez ich ponowne użycie lub wydłużenie okresu dalszego używania produktu;
Flora i fauna Bioróżnorodność	Wykonanie inwentaryzacji budynków przed przystąpieniem do prac budowlanych pod kątem występowania ptaków oraz nietoperzy; Prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu nietoperzy i innych gatunków istotnych pod względem przyrodniczym, których występowanie zidentyfikowano w rejonie planowanych inwestycji; W przypadku braku możliwości prowadzenia prac w okresie poza lęgowym odpowiednio wcześniejsze zabezpieczenie budynków przed zakładaniem w nich lęgówisk, prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwie najkrótszym czasie; Zachowanie obszarów biologicznie czynnych o powierzchni proporcjonalnej do powierzchni zagospodarowania; Wprowadzanie nowych obszarów zielni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz współgrającej z otoczeniem; Zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska; Lokalizowanie zapleczy budów możliwe najdalej od stanowisk roślin o dużych walorach przyrodniczych; W czasie wykonywania prac budowlanych w sąsiedztwie systemów korzeniowych należy przeprowadzać wykopy ręcznie. W przypadku

Element środowiska przyrodniczego	Środki łagodzące i zalecenia
	konieczności odsłonięcia korzeni należy je zabezpieczyć. Należy unikać usuwania korzeni strukturalnych, zabezpieczyć środkami grzybobójczymi rany po odciętych korzeniach. Pnie drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego należy zabezpieczyć np. Stosując odpowiednie włókniny i obudowy drewniane. W związku z zaplanowanymi działaniami z zakresu rozbudowy i modernizacji systemu dróg oraz rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej podczas ich realizacji przestrzegane będą zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Prace ziemne i inne prace wykonywane ręcznie z wykorzystaniem mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu przeprowadzane będą w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom, zabezpieczając je przed: – uszkodzeniami mechanicznymi pni poprzez zastosowanie tymczasowych osłon, np. Tkaniny jutowej, desek połączonych drutem lub grubych materiałów z trzciny lub słomy do wysokości minimalnej 2 m, – fizycznym uszkodzeniem krzewów poprzez wygrodzenie terenu ich występowania, – przesuszeniem odkrytych korzeni poprzez ograniczenie do niezbędnego minimum czasu prowadzenia głębokich wykopów oraz stosowanie słomianych mat zabezpieczających bryły korzeniowe przed przesuszeniem, – mechanicznym uszkodzeniem korzeni szkieletowych poprzez ręczne prowadzenie wykopów w strefie brył korzeniowych w obrębie rzutu korony, bądź stosowanie metod bezwykopowych, przy czym prace odkrywkowe prowadzić w odległości minimum 1 m od pni drzew, a napotkane korzenie przyciąć na równi ze ścianą wykopu, – zanieczyszczeniem gruntu w obrębie brył korzeniowych poprzez lokalizację miejsc postoju maszyn i tymczasowego składowania materiałów budowlanych poza obrysem koron drzew, – mechanicznym uszkodzeniem gałęzi poprzez podwiązanie gałęzi kolidujących z pracą pojazdów i maszyn wykorzystywanych w trakcie robót budowlanych.
Ludzie	Oznakowanie obszarów, gdzie prowadzone będą prace budowlane i modernizacyjne w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac; Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, stałe prowadzenie nadzoru budowlanego oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP; Ograniczenie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu, stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych, ograniczające jednocześnie uciążliwości przez niewywoływane.
Krajobraz, zabytki i dobra materialne	Planowanie nowych inwestycji w harmonii z istniejącym krajobrazem i historycznym układem przestrzennym;

Element środowiska przyrodniczego	Środki łagodzące i zalecenia
	Odpowiednie wyeksponowanie obiektów zabytkowych wysokich wartościach artystycznych, historycznych i kulturowych na tle istniejącej zabudowy oraz planowanych inwestycji; Prowadzenie prac remontowych obiektów zabytkowych w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków; Inwestycje liniowe w miarę możliwości należy grupować, co oznacza, że jeśli na tym samym obszarze planowane są np. Inwestycja drogowa i energetyczna (linia wysokiego napięcia) – można je poprowadzić po tej samej linii, aby zminimalizować ingerencje inwestycji w krajobraz; Wkomponowanie istniejących elementów krajobrazu o potencjalnie wysokich walorach przyrodniczych w rewitalizowaną przestrzeń.

Źródło: Opracowanie własne.

Poszczególne przedsięwzięcia powinny uwzględniać aspekty środowiskowe, w szczególności zasady kompensacji przyrodniczej, czyli uwzględniać podjęcie działań prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej. Inwestycje powinny kierować się zasadami wyboru najlepszych dostępnych technik, czyli wyboru najbardziej efektywnych i zaawansowanych poziomów rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności. Aspekt środowiskowy poszczególnych działań powinien uwzględniać zasady ochrony środowiska polegające na racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom oraz przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Wśród rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko wskazać można na:

- Właściwą lokalizację działań np. na obszarach pozbawionych szczególnych walorów przyrodniczych, unikanie lokalizacji wymagających znacznych zmian ukształtowania terenu oraz wywołujących konflikty przestrzenne, w tym degradację krajobrazu lub utratę produktywności gleb wyższych klas bonitacyjnych, zachowanie śródpolnych ekosystemów jako lokalnych centrów różnorodności biologicznej.
- Właściwą lokalizację i konstrukcję infrastruktury komunikacyjnej/dojazdowej (przy uwzględnieniu aspektów środowiskowych).
- Stosowanie innych metod ograniczania negatywnych wpływów powstałej infrastruktury na różnorodność biologiczną (tworzenie stanowisk i siedlisk zastępczych, ogrodzenia ochronne, nasadzenia zieleni, ograniczenia prędkości, odstraszenie zwierząt).
- W przypadku prac modernizacyjnych i remontowych przeprowadzenie inwentaryzacji pod kątem występowania chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów.
- Dostosowanie terminów prowadzenia prac budowlanych do terminów migracji, rozrodu i wychowu młodych poszczególnych grup zwierząt.
- Stosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych.
- Odpowiednią organizację zaplecza budowy na etapie realizacji inwestycji, w celu zapobiegania przedostawaniu się zanieczyszczeń do środowiska gruntowo-wodnego.
- W stosunku do działań związanych z ochroną wód i atmosfery stosowanie nowoczesnych rozwiązań, najlepszych dostępnych technik, które ograniczać będą negatywne oddziaływania działalności gospodarczej.

- Rozpoznanie archeologiczne obszaru inwestycji.
- Dostosowanie intensywności i sposobów wykorzystania obiektów do charakteru obiektu i jego przepustowości.

15. Rozwiązania alternatywne

Większość proponowanych do realizacji działań charakteryzuje się pozytywnym wpływem na środowisko przyrodnicze oraz bazuje na tzw. „istniejącym śladzie” i nie wykracza na nowe obszary. W takim przypadku proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych w Strategii działań, ponieważ skutki środowiskowe podejmowanych zadań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub też od występowania w otoczeniu wdrażania przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych. Trafne wskazanie rozwiązań alternatywnych jest niemożliwe również w przypadku braku dokumentacji technicznej dla poszczególnych inwestycji.

Przeprowadzając analizę wariantów poszczególnych przedsięwzięć można porównywać ze sobą następujące elementy inwestycyjne:

- warianty lokalizacji;
- warianty konstrukcyjne i technologiczne;
- warianty organizacyjne;
- wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”.

Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmienia, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

16. Transgraniczne oddziaływania

Stwierdza się, że w przypadku niniejszej Strategii nie ma potrzeby przeprowadzania postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko. Dokument nie zakłada w sposób bezpośredni lub nawet pośredni realizacji jakichkolwiek inwestycji wpływających na stan środowiska krajów sąsiadujących z Polską. Spowodowane jest to zasięgiem przestrzennym obszaru objętego Strategią.

17. Napotkane trudności i luki w wiedzy

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 odnosi się do szerokiego spectrum zagadnień. W przeciwieństwie do ocen oddziaływania konkretnych planowanych przedsięwzięć, nie ma możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych. Poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowej Strategii. W związku z tym możliwe jest zastosowanie jedynie metody opisowej (jakościowej). Nie ma zaś możliwości odniesienia się do konkretnych parametrów dotyczących poszczególnych planowanych inwestycji, co tworzy realną barierę zastosowania bardziej precyzyjnej metodyki (ilościowej), jednorodnej dla wszystkich planowanych w Strategii przedsięwzięć. Dane techniczne opisujące planowane zadania prezentują bowiem bardzo zróżnicowany poziom szczegółowości – od projektów technicznych po koncepcje. Z uwagi na skomplikowany i długotrwały proces inwestycyjny nie jest możliwe także dokładne określenie czasu rozpoczęcia i zakończenia prac budowlanych przy wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć, co również uniemożliwia oszacowanie oddziaływań skumulowanych i zastosowania modeli do obliczenia oddziaływań w sytuacji najbardziej niekorzystnej. Obecnie nie stwierdza się, aby zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia miały znacząco wpływać na środowisko na terenie gminy Sośnie. Jednak z uwagi na cel w jakim sporządzane są strategie rozwoju gmin, zakłada się,

że oddziaływanie planowanych działań/przedsięwzięć na środowisko będzie pozytywne, długookresowe i stałe na poszczególne elementy środowiska oraz na środowisko jako całość.

Ponadto należy podkreślić, że prognozę zgodnie z art. 52 ust.1 ustawy o oś sporządzono stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowano do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.

18. Przewidywane metody analizy skutków realizacji Strategii

Proces wdrażania Strategii należy monitorować poprzez określenie jednostek odpowiedzialnych za wdrożenie poszczególnych zadań, identyfikację częstości przeprowadzania monitoringu realizacji poszczególnych zadań, określanie statusu i problemów związanych z realizacją zadania. Monitoring efektów realizacji założeń Strategii powinien obejmować wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska, a także wskaźniki społeczno-ekonomiczne. Dlatego niezwykle istotna jest również analiza stanu środowiska w gminie Sośnie: jakości powietrza atmosferycznego, wielkości emisji zanieczyszczeń ze źródeł grzewczych i komunikacyjnych do atmosfery, jakości wód płynących i podziemnych, jakości wody do picia, a także poziomu hałasu.

Za monitoring jakości środowiska przyrodniczego w całym województwie wielkopolskim odpowiedzialny jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (instytucja ta jest odpowiedzialna za monitoring regionalny). W ramach monitoringu środowiska prowadzony jest monitoring: jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, hałasu i wibracji, pól elektromagnetycznych oraz gleb. Instytucje, które wspomagają monitoring stanu środowiska przyrodniczego oraz mogą wyeliminować niekorzystne oddziaływania na obszarze objętym projektem Strategii na terenie Gminy Sośnie, to m.in.: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Ostrowie Wielkopolskim i Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Ostrowie Wielkopolskim. Istotną rolę w kontroli realizacji postanowień projektowanego dokumentu ma Urząd Gminy Sośnie, który może reagować na bieżąco na powstałe zagrożenia środowiskowe, dostosowując realizację Strategii do aktualnych potrzeb i wymogów związanych z ochroną środowiska.

Zgodnie z art. 55 ust. 5 ustawy o oś Wójt Gminy Sośnie jest obowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko, zgodnie z częstotliwością i metodami, o których mowa w ust. 3 pkt 5.

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do Strategii. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano

założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2022 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Sośnie). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Sośnie oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Tabela 19. Wskaźniki realizacji celów Strategii

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DLA POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKÓW DZIAŁAŃ, KTÓRYCH REALIZACJA ZOSTAŁA PODJĘTA W RAMACH KAŻDEGO Z CELÓW STRATEGICZNYCH ZAPISANYCH W STRATEGII.	jednostka miary	wskaźnik
1: Zielona Gmina Sośnice: środowisko, przestrzeń, energia	1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej	Długość wybudowanych dróg gminnych	km	↑
		Długość zmodernizowanych dróg gminnych	km	↑
		Długość wybudowanych ciągów pieszych, pieszo-rowerowych i ścieżek rowerowych	km	↑
		Długość dróg utwardzonych na terenie gminy	km	↑
		Długość wybudowanej sieci szybkiego Internetu	km	↑
		Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci Internet	%	↑
	1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu	Liczba istniejących stacji uzdatniania wody na terenie gminy	szt.	↑
		Długość sieci kanalizacyjnej	km	↑
		Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej	%	↑
		Długość istniejących rowów melioracyjnych	km	↑
		Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków powstałych przy wsparciu gminy	szt.	↑
		Liczba prowadzonych działań na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców	szt.	↑
	1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna	Liczba wymienionych źródeł ciepła na bardziej ekologiczne wśród mieszkańców	szt.	↑
		Stopień pokrycia gminy MPZP	%	↑
		Powierzchnia wyznaczonych działek inwestycyjnych na terenie gminy	m ²	↑
		Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	szt.	↑
		Liczba budynków użyteczności publicznej z instalacją OZE	szt.	↑
2: Przedsiębiorcza Gmina Sośnice: rolnictwo, turystyka, promocja	2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia	Liczba działających podmiotów gospodarczych	szt.	↑
		Udział dochodów z tytułu podatku CIT	%	↑
		Poziom bezrobocia na terenie gminy	%	↓
		Liczba przedsiębiorstw wytwarzających energię z odnawialnych źródeł	szt.	↑
		Liczba gospodarstw agroturystycznych, opiekuńczych i edukacyjnych	szt.	↑
		Liczba interesantów korzystających z punktu konsultacyjnego	szt.	↑

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DLA POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKÓW DZIAŁAŃ, KTÓRYCH REALIZACJA ZOSTAŁA PODJĘTA W RAMACH KAŻDEGO Z CELÓW STRATEGICZNYCH ZAPISANYCH W STRATEGII.	jednostka miary	wskaźnik
	2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba nowych tras turystycznych	szt.	↑
		Długość nowych tras turystycznych	km	↑
		Liczba tras wyposażonych w infrastrukturę towarzyszącą	szt.	↑
		Liczba odnowionych tras turystycznych	szt.	↑
		Liczba udzielonych usług noclegowych w Stanicy Biały Daniel	szt.	↑
		Liczba nowych elementów zagospodarowania przestrzennego przy Zalewie w Sośniach	szt.	↑
	2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję	Liczba działań zrealizowanych z udziałem gminy w ramach Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy	szt.	↑
		Udział działań zrealizowanych z partycypacją gminy w ogóle działań Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy	%	↑
3: Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas	3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych	Liczba realizowanych e-usług	szt.	↑
		Liczba odbywających się wydarzeń integracyjnych	szt.	↑
		Liczba osób starszych objętych usługami indywidualnymi	os.	↑
		Liczba budynków użyteczności publicznej z barierami architektonicznymi	szt.	↓
		Liczba realizowanych programów profilaktycznych	szt.	↑
		Liczba osób korzystających z usług transportu	os.	↑
		Liczba beneficjentów GOPS	os.	↑
	3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza	Liczba szkół wyposażonych z infrastrukturę sportową	szt.	↑
		Liczba odbywających się zajęć doradztwa zawodowego	szt.	↑
		Liczba odbywających się zajęć pozalekcyjnych	szt.	↑
		Liczba uczestników Uniwersytetu III wieku	szt.	↑
		Udział wolontariuszy wśród ogółu dzieci szkolnych	%	↑

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DLA POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKÓW DZIAŁAŃ, KTÓRYCH REALIZACJA ZOSTAŁA PODJĘTA W RAMACH KAŻDEGO Z CELÓW STRATEGICZNYCH ZAPISANYCH W STRATEGII.	jednostka miary	wskaźnik
	3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną	Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w gminie	szt.	↑
		Liczba organizowanych w roku wydarzeń sportowych	szt.	↑
		Liczba utworzonych gminnych lig sportowych	szt.	↑
		Liczba NGO współpracujących z samorządem	szt.	↑
		Liczba uczestników organizowanych w gminie wydarzeń sportowych i kulturalnych	os.	↑

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030

STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza została sporządzona w oparciu o wymogi wynikające z przepisu art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Prognoza dotyczy projektu Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030. Podstawowym celem prognozy jest wskazanie, czy i jak określone w projekcie dokumentu cele strategiczne oraz zaplanowane działania wpłyną na środowisko w przypadku ich realizacji.

W niniejszym dokumencie, we wprowadzeniu przedstawiono przedmiot i zakres opracowania, podstawę prawną, cel i zakres merytoryczny opracowania, metodykę wykorzystaną do sporządzenia Prognozy.

W rozdziale 2 przedstawiono krótką charakterystykę projektu Strategii Rozwoju Gminy.

Misja Gminy Sośnie brzmi następująco:

Gmina Sośnie na fundamencie unikalnych walorów środowiskowych, wraz ze swoimi mieszkańcami tworzy miejsce pozwalające znaleźć balans między pracą i rodziną, stwarzając zdrowe i zrównoważone warunki do rozwoju osobistego, społecznego i gospodarczego.

Wizja Gminy Sośnie brzmi następująco:

Gmina Sośnie w 2030 r. jest miejscem łączącym pokolenia i oferującym atrakcyjne, bezpieczne i zielone miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku. Rozwinięty sektor turystyki i przetwórstwa rolno-spożywczego tworzy silną gospodarkę gminy, zapewniając stabilne zatrudnienie jej mieszkańcom. Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, zielona transformacja oraz dopasowana oferta usług społecznych, kulturalnych i zdrowotnych znacząco podniosły poziom życia mieszkańców.

W Strategii przedstawiono 3 cele strategiczne do których przyporządkowano po 3 cele operacyjne.

Odniesiono się do powiązań Projektu Strategii oraz jej zgodności z celami ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, a także regionalnego i lokalnego.

Odniesiono się na szczeblu międzynarodowym do:

- Konwencja Genewska (1979) w sprawie transgranicznego zanieczyszczania powietrza na dalekie odległości mająca na celu ochronę człowieka i jego środowiska przed zanieczyszczeniem powietrza oraz dążenie do ograniczenia i stopniowego zmniejszania i zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, łącznie z transgranicznym zanieczyszczaniem powietrza na dalekie odległości,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (Rio de Janeiro, 1992), której głównym celem jest zapobieganie dalszym zmianom klimatu globalnego, ze szczególnym uwzględnieniem długoterminowego jego ocieplania na skutek wzrostu stężenia gazów cieplarnianych w atmosferze oraz Protokół z Kioto (1998) stanowiący uzupełnienie Konwencji klimatycznej,
- Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, sporządzona w Aarhus dnia 25 czerwca 1998 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 78 poz. 706), której podstawowym celem jest ochrona prawa każdej osoby do życia w środowisku odpowiednim dla jej zdrowia.

Dla osiągnięcia celu w Konwencji określono działania w trzech obszarach dotyczących: zapewnienia społeczeństwu przez władze publiczne dostępu do informacji dotyczących środowiska, ułatwienia udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji mających wpływ na środowisko, rozszerzenia warunków dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska,

- Europejska Konwencja Krajobrazowa sporządzona we Florencji w 2000 roku ma na celu ochronę różnorodności krajobrazów europejskich, zarówno naturalnych, jak i kulturowych, a także racjonalne zagospodarowanie i planowanie krajobrazu,
- Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r., zwana Konwencją Maltańską, której celem jest ochrona dziedzictwa archeologicznego jako źródła zbiorowej pamięci europejskiej i jako instrumentu dla badań historycznych i naukowych.

Odniesiono się na szczeblu krajowym do:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
- Polityka ekologiczna państwa 2030,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Odniesiono się na szczeblu regionalnym i lokalnym do:

- Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku
- Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.

W rozdziale 3 przedstawiono charakterystykę i ocenę stanu środowiska gminy Sośnie, ze szczególnym uwzględnieniem klimatu, gleby, zasobów naturalnych, stanu wód powierzchniowych i podziemnych, stanu powietrza atmosferycznego, klimatu akustycznego, promieniowania elektromagnetycznego, gospodarki odpadami oraz zasobów przyrodniczych, form ochrony przyrody na terenie gminy.

Gmina Sośnie jest gminą wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie ostrowskim. Powierzchnia gminy wynosi 187,72 km². Gmina Sośnie położona jest w prowincji Niziny środkowoeuropejskiej, podprowincji Niziny środkowopolskie, makroregionie Obniżenia Milicko-Głogowskiego (zwanego również Pradolina Barucko-Głogowską), mezoregionie Kotliny Milickiej (zwanej też Kotliną Odolanowską). Gmina Sośnie położona jest w strefie klimatu umiarkowanego.

Gleby na terenie gminy Sośnie nie są szczególnie żyzne (dominuje V i VI klasa). Przeważają gleby bielcowe, wytworzone na piaskach luźnych. W strukturze użytkowania gruntów przeważają tereny leśne, stanowiące ponad 55% ogółu powierzchni gminy oraz użytki rolne zajmujące 40% ogółu powierzchni. Gmina posiada ekstensywny rolniczy charakter. Na terenie gminy Sośnie występują złoża gazu ziemnego, kruszyw naturalnych i torfów. W północnej części gminy znajduje się kilkanaście odwiertów gazu ziemnego.

Obszar gminy Sośnie leży w granicach JCWP o nr RW60001014259 - Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu, RW600010142899 - Sarni Rów, RW6000111429 - Polska Woda od Młyńskiego Rowu do Baryczy, RW600010141699 - Żłotnica, RW6000111439 - Barycz od Dąbrówki do Sąsiecznicy, dla których stan wód oceniono jako zły. Obszar gminy Sośnie leży w granicach JCWPd 8GW600080. Na obszarze gminy Sośnie zlokalizowany jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP 303) - Pradolina Barycz - Głogów (E).

W 2021 roku dostęp do sieci wodociągowej w gminie Sośnie miało 89,5% mieszkańców. Jednakże dostęp do sieci kanalizacyjnej na terenie gminy miało jedynie 12,1% mieszkańców. Oznacza to,

że 77,4% mieszkańców posiada dostęp do sieci wodociągowej, bez zapewnienia usługi odbioru ścieków komunalnych. Na terenie gminy rosnąca zagrożenia środowiskowe związane z niewystarczająco rozwiniętą siecią kanalizacyjną.

Głównymi lokalnymi źródłami zanieczyszczeń na terenie gminy Sośnie są kominy domów ogrzewanych indywidualnie paliwami stałymi oraz transport samochodowy, który wpływa na stężenia zanieczyszczeń. Na podstawie klasyfikacji stref województwa wielkopolskiego za rok 2023 stwierdzono potrzebę realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi dla jednej strefy województwa, tj. strefy wielkopolskiej, w której znajduje się gmina Sośnie. Strefę tą ze względu na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ zaliczono do klasy C. We wszystkich strefach został przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu - klasa D₂.

Działalność w zakresie ochrony środowiska skupiona jest głównie na zachowaniu wysokiej jakości powietrza w gminie. Brak uciążliwego i szkodliwego dla środowiska przemysłu na terenie gminy sprawia, iż jest ona stosunkowo czysta ekologicznie i atrakcyjna środowiskowo. Nierozwiązanym problemem środowiskowym w gminie pozostaje tzw. niska emisja, obniżająca jakość powietrza głównie w okresie grzewczym.

Klimat akustyczny środowiska gminy Sośnie w zdecydowanej większości kształtowany jest przez hałas komunikacyjny drogowy. Zła dostępność komunikacyjna w gminie Sośnie, z dominującą drogą krajową i dużą liczbą dróg nieutwardzonych, może prowadzić do podwyższonego poziomu hałasu, w celu ograniczenia uciążliwości związanej z hałasem należy podejmować działania związane z ograniczeniem prędkości ruchu pojazdów oraz poprzez zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego dróg. Hałas przemysłowy nie stanowi uciążliwości dla mieszkańców gminy.

Źródłem pól elektromagnetycznych na terenie gminy Sośnie są:

- linie wysokiego napięcia WN 110 kV, średniego napięcia SN 15 kV, niskiego napięcia nn 0,4 kV,
- stacje telefonii komórkowej.

Pomiary pól elektromagnetycznych (wg WIOŚ) na terenach dostępnych dla ludności na obszarze województwa wielkopolskiego nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w żadnym z badanych punktów pomiarowych.

W gminie Sośnie nie stwierdzono problemów związanych z prawidłowym prowadzeniem gospodarki odpadami komunalnymi. Odpady są odbierane i zagospodarowywane przez spółkę komunalną. Odpady odbierane są z częstotliwością dostosowaną do potrzeb mieszkańców w podziale na 6 frakcji.

Zdecydowana większość terenu gminy objęta jest formami ochrony przyrody. Należą do nich:

- Park Krajobrazowy Dolina Baryczy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska;
- Obszar Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Baryczy PLB020001 oraz obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja nad Baryczą PLH020041;
- 3 pomniki przyrody: zespół parkowy w Mojej Woli, dąb „Jan” w Możdżanowie oraz aleja 145 dębów.
- użytki ekologiczne: „Łąki Łosie”, „Malinowe Łąki”, „Łąki koło Wieży”, „Łąki na Koninie”, „Łąki przy Kasztanie”.

Na terenie gminy Sośnie znajdują się 25 krajobrazów ujętych w audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego. Krajobrazem priorytetowy jest krajobraz o nazwie Rejon Janisławic, w zachodniej części gminy Sośnie. Przez obszar gminy przebiega korytarz ekologiczny Stawy Milickie o kodzie GKPdC-17. Do gminnej ewidencji zabytków nieruchomości wpisane zostało 168 obiektów sakralnych oraz świeckich, a ponadto 6 obiektów ruchomych i 31 stanowisk archeologicznych.

W dalszej części rozdziału określono potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu, tj.

- pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego,
- brak spełnienia wymogów prawnych w zakresie wskaźników emisyjnych i wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych,
- wzrost emisji gazów cieplarnianych,
- wzrost zagrożenia ze strony ekstremalnych zjawisk meteorologicznych występujących z większą częstotliwością z uwagi na zmiany klimatyczne (np. suszę),
- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych - zwiększenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do wód,
- wzrost zużycia zasobów wodnych,
- zwiększenie obciążenia zanieczyszczeniami komunikacyjnymi,
- pogorszenie klimatu akustycznego i zwiększenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywne wartości poziomu dźwięku,
- brak ładunku przestrzennego na terenie gminy,
- zmniejszenie różnorodności biologicznej i cennych przyrodniczo terenów,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców,
- zwiększone negatywne oddziaływanie zanieczyszczenia powietrza na dobrą kulturę,
- zwiększenie masy wytwarzanych odpadów i rosnący problem z ich unieszkodliwianiem,
- niski poziom edukacji ekologicznej i ograniczone treści nauczania wpływają negatywnie na poziom świadomości ekologicznej zarówno dzieci, jak i dorosłych mieszkańców gminy.

Określono również istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu Strategii. Główne problemy i zagrożenia dla środowiska w gminie Sośnie wynikające z analizy SWOT:

- Niski poziom przedsiębiorczości wynikający z niskiej dostępności komunikacyjnej obszaru oraz wysokiego odsetka obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody.
- Niska dostępność komunikacyjna obszaru, wynikająca z niedorozwoju sieci dróg powiatowych i wojewódzkich oraz marginalnego położenia gminy zarówno w powiecie jak i w województwie.
- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura pieszo-rowerowa skutkująca obniżonym poziomem bezpieczeństwa wśród mieszkańców.
- Wysoki udział dróg nieutwardzonych w ogóle dróg gminnych, drogi gruntowe są przede wszystkim podatne na zmienne warunki atmosferyczne.
- W gminie nie rozwija się działalność związana z leśnictwem i gospodarką leśną.
- Niska dostępność cyfrowa, związana z obecnością tzw. „białych plam” na terenie gminy oraz częściowym brakiem zasięgu sieci telefonicznej.
- Stopień pokrycia powierzchni gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jest niewielki i wynosi niespełna 1,5% ogółu powierzchni gminy.
- Gmina ze względu na wprowadzone obszarowe formy ochrony przyrody posiada ograniczone możliwości rezerwowania gruntów pod działalność gospodarczą czy budownictwo mieszkaniowe.

- Wzrost presji urbanizacyjnej na terenie gminy negatywnie oddziałujący na powierzchnię terenu, roślinność i zwierzęta.
- Niewystarczająca powierzchnia rezerw terenowych pod utworzenie zwartej strefy inwestycyjnej.
- Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna na terenie gminy.
- Zaniedbania w zakresie konserwacji zbiorników bezodpływowych, ich nielegalnego opróżniania lub powstałych uszkodzeń
- Rosnące zagrożenie środowiskowe związane z niewystarczająco rozwiniętą siecią kanalizacyjną.
- Zły stan jakości wód rzecznych (JCWP).
- Niska jakość i częściowy zanik elementów infrastruktury melioracji szczegółowej, skutkujący niskim poziomem retencji i występowaniem zjawiska suszy fizjologicznej.
- Niski poziom świadomości ekologicznej, głównie wśród osób dorosłych, związany m.in. ze skutkami nieodpowiedniego palenia w piecach i zanieczyszczaniem powietrza oraz wód, brak dostatecznego informowania mieszkańców przez gminę w zakresie możliwości poprawy jakości środowiska.
- Niski stopień rozwoju turystyki.
- Spadek łącznego tonażu odbieranych odpadów w przeliczeniu na 1 mieszkańca
- Pogłębiające się zmiany klimatyczne skutkujące spadkiem ilościowym i jakościowym uzyskiwanych plonów.

W rozdziale 4, prognoza identyfikuje, analizuje i ocenia przewidywane oddziaływanie na środowisko do poszczególnych zadań oraz celów przedstawionych w Strategii, tj.:

Cel strategiczny

1: Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia.

Cele operacyjne

1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury drogowej.

- Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych, parkingów, chodników, ścieżek rowerowych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej.
- Poprawa bezpieczeństwa w sąsiedztwie dróg m.in.: poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, poprawę stanu oznakowania drogowego, doświetlenie i odpowiednie oznakowanie przejść dla pieszych, a w uzasadnionych przypadkach montaż sygnalizacji świetlnej.
- Budowa, rozbudowa i modernizacja tras rowerowych (w tym dróg rowerowych oraz pieszo-rowerowych) na terenie gminy.
- Utwardzenie intensywnie eksploatowanych dróg gruntowych.
- Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w szczególności dróg powiatowych, celem ich rozbudowy i modernizacji.
- Poprawa dostępności do szerokopasmowego Internetu i współpraca z operatorami, celem zapewnienia dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom gminy.

1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu.

- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz z modernizacją istniejących stacji uzdatniania wody.
- Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, wraz z jej doprowadzeniem do możliwie jak największej liczby mieszkańców.

- Rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie gminy.
- Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia.
- Prowadzenie stałej ewidencji i okresowych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne zlokalizowanych na terenie gminy.
- Rozbudowa, przebudowana i odbudowa urządzeń melioracji szczegółowej, w tym rowów melioracyjnych.
- Wsparcie w zakresie prawidłowego retencjonowania wody deszczowej.
- Wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne.
- Rozszerzenie zakresu działań na rzecz podniesienia świadomości i prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy.
- Zwiększanie stopnia informacji dla mieszkańców w zakresie prowadzonych programów wsparcia na rzecz podniesienia jakości środowiska w gminie.

1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna.

- Opracowanie Planu Ogólnego dla gminy.
- Aktualizacja i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Wyznaczenie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.
- Sporządzenie katalogu działek inwestycyjnych, wraz z ich odpowiednim przeznaczeniem w opracowaniach planistycznych.
- Wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych.
- Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.
- Zwiększanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej.
- Wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców.

Cel strategiczny

2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja.

Cele operacyjne

2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia.

- Wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, w szczególności w zakresie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, edukacyjnych i opiekuńczych.
- Utworzenie punktu konsultacyjnego i doradczego dla producentów rolnych, mającego na celu ich integrację, zdobywanie nowych rynków zbytu i wsparcie przekształcenia gospodarstw w agroturystyczne, opiekuńcze lub edukacyjne.
- Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych.
- Wsparcie mieszkańców w zakresie aktywizacji zawodowej i zakładania działalności gospodarczej.

2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.

- Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o promocję istniejących terenów rekreacyjnych, gminnych zabytków i pomników przyrody.
- Współpraca z lokalnymi rzemieślnikami, artystami, przedsiębiorcami i stowarzyszenie „Partnerstwo dla Doliny Baryczy” w celu wypracowania strategii rozwoju turystyki w oparciu o produkty lokalne.
- Tworzenie i odnowienie tras pieszych, rowerowych, konnych i wodnych w oparciu o walory krajobrazowe i miejsca szczególne.
- Wyposażenie istniejących i nowo wytyczonych szlaków turystycznych w niezbędną infrastrukturę, np. kosze, ławki, stoły biesiadne, tablice informacyjne itp.
- Poprawa funkcjonowania Stanicy Biały Daniel, poprzez przygotowanie oferty sezonowej dla osób prywatnych i zorganizowanych wycieczek.
- Przygotowanie i promocja kalendarza cyklicznych wydarzeń lokalnych, w szczególności w oparciu o produkty lokalne, walory kulturalne i rekreacyjne.
- Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i zagospodarowanie terenu przy Zalewie w Sośniach, m.in.: poprzez budowę ścieżki spacerowej, tarasu widokowego itp.

2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję

- Wykorzystanie i kreowanie rozpoznawalności znaków handlowych Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy.
- Wzmacnianie współpracy z innymi gminami członkowskimi AKO, zwłaszcza o sąsiednim położeniu, poprzez przedstawianie wspólnych stanowisk i wzmacnianie swojej pozycji w strukturze stowarzyszenia.
- Kreowanie rozpoznawalności produktów lokalnych gminy, w tym hodowli karpia.
- Stworzenie logotypu i hasła marketingowego wykorzystywanego do promocji lokalnych wydarzeń.

Cel strategiczny

3. Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas.

Cele operacyjne

3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych.

- Rozwój e-usług z zachowaniem zasad bezpieczeństwa cyfrowego i ochrony danych osobowych.
- Integracja społeczna mieszkańców poprzez organizację wydarzeń i spotkań międzypokoleniowych, w tym edukację międzypokoleniową np. w zakresie edukacji ekologicznej.
- Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej.
- Zwiększenie dostępności infrastrukturalnej dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych.
- Rozwój świadczenia usług prewencji i rozwiązywania problemów społecznych.
- Organizacja mobilnych usług indywidualnych dla osób starszych, w tym opieka pielęgniarstwa, usługi techniczne i naprawcze, itp.
- Organizacja dowozów do specjalistycznych placówek medycznych dla osób starszych, niesamodzielnych lub z niepełnosprawnością.
- Wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia, w tym organizacja programów profilaktycznych.

3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza

- Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie placówek o świątowych, w tym m.in.: poprawa stanu przyszkolnej infrastruktury sportowej, zakup pomocy naukowych niezbędnych do rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych, itp.
- Modernizacja i wyposażenie placówek opieki nad dziećmi powyżej 3 roku życia i popularyzacja korzystania z opieki przedszkolnej wśród rodziców.
- Zwiększenie dostępu do placówek opieki na dziećmi do lat 3.
- Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli.
- Większa indywidualizacja toku nauczania w przypadku uczniów z problemami w nauce lub szczególnie uzdolnionych.
- Wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, m.in.: poprzez powołanie Uniwersytetu III Wieku.
- Kształtowanie postaw przedsiębiorczości m.in. poprzez włączenie mieszkańców w zajęcia z doradztwa zawodowego i organizację szkoleń umożliwiających przebranżowienie.
- Zapewnienie efektywności nauczania języków obcych.
- Rozwój wolontariatu na rzecz kształtowania postaw liderekich i obywatelskich wśród uczniów.

3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną.

- Zapewnienie oferty kulturalnej odpowiadającej oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców z różnych grup wiekowych.
- Umożliwienie większego zaangażowania społeczności lokalnej w organizację i przebieg wydarzeń kulturalnych czy sportowych w gminie.
- Organizacja cyklicznych wydarzeń sportowych, np. lig sołeckich piłkarskich „piątek” czy koszykarskich „trójek”.
- Pobudzanie aktywności społecznej oraz rozwój działalności organizacji pozarządowych, m.in. poprzez zlecanie części zadań własnych gminy stowarzyszeniom w formie konkursu ofert, co przełoży się na wzrost kreatywności i konkurencyjności.

W stosunku do każdego zadania przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, obszary Natura 2000). Rozważono także potencjalne oddziaływanie na zdrowie ludzi, obiekty zabytkowe oraz na dobra materialne.

Ocenę i identyfikację znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych celów dokonano w poniższej macierzy skutków środowiskowych, która jest syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych bądź negatywnych oddziaływań ocenianych zadań na środowisko naturalne. Wpływ poszczególnych działań na środowisko został omówiony szczegółowo w dokumencie. Szczegółowość oceny została dostosowana do szczegółowości informacji zawartych w ocenianym projekcie Strategii Rozwoju Gminy Sośnie. Dla większości działań stwierdzono pozytywny długotrwały wpływ.

Potencjalne negatywne skutki realizacji inwestycji będą odczuwalne głównie dla roślin i zwierząt, na powierzchnię ziemi, krajobraz, a w niektórych przypadkach również na powietrze, wodę oraz zdrowie i komfort życia mieszkańców gminy. Uciążliwości te będą występować głównie na etapie realizacji inwestycji i część z nich zostanie wyeliminowana na etapie eksploatacji. Podczas prac budowlanych mogą wystąpić uciążliwości związane ze zwiększoną emisją hałasu spowodowaną pracą maszyn budowlanych, wzrostem emisji pyłów do powietrza oraz ilości odpadów, głównie

budowlanych. W trakcie prowadzenia robót budowlanych może dojść do zniszczenia siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków w korycie. W wyniku intensywnych prac budowlanych może dojść do zanieczyszczenia wód gruntowych oraz powierzchniowych. Podczas prac budowlanych zniszczeniu ulec może również szata roślinna znajdująca się w zasięgu prowadzonych prac ziemnych. W przypadku przeprowadzania termomodernizacji budynków może dojść do niszczenia miejsc gniazdowania ptaków i miejsc bytowania nietoperzy.

Zdecydowaną większość stwierdzonych potencjalnych negatywnych oddziaływań można wyeliminować poprzez stosowanie odpowiednich działań minimalizujących oraz zastosowanie procedur wynikających z obowiązujących przepisów. Wśród rozwiązań zapobiegawczych i ograniczających negatywne oddziaływanie należy wymienić: wykonywanie inwentaryzacji przyrodniczej przed podjęciem prac oraz wykonywanie prac poza okresem lęgowym zwierząt, stosowanie odpowiedniego i nowoczesnego sprzętu, wykonywanie robót zgodnie z harmonogramem prac, stosowanie kompensacji przyrodniczej przez nasadzenie drzew i krzewów, zajmowanie możliwie najmniejszej przestrzeni pod inwestycje. Przede wszystkim należy przestrzegać obowiązujące przepisy prawne i wytyczne realizacji inwestycji.

Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze. Na etapie eksploatacji oddziaływanie na środowisko będzie znikome.

Niektóre z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Sośnie wymagać będą przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. W związku z brakiem szczegółowych informacji na temat planowanych na danym obszarze przedsięwzięć (rozwiązań technologicznych, technicznych i organizacyjnych), ocena oddziaływania na środowisko ma charakter prognostyczny, wskazujące możliwe do wystąpienia oddziaływania. Przed realizacją poszczególnych przedsięwzięć część z nich może wymagać uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Przedstawiono sposoby zapobiegania, ograniczania lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko planowanych przedsięwzięć wskazanych w projekcie Strategii. Występujące oddziaływania na etapie realizacji zadań są nieznaczne i nie skutkują trwałym pogorszeniem się stanu środowiska. W przypadku wykonania prac, które mogą naruszyć i wpłynąć na pogorszenie stanu któregoś z komponentów środowiska należy założyć działania zapobiegające lub działania kompensacyjne jeżeli nie ma innej możliwości.

W przypadku wielu inwestycji dojdzie do ich rozbudowy, modernizacji, remontu, co znacznie zmniejsza ryzyko wystąpienia poważnych awarii. W celu zmniejszenia takiego zagrożenia usprawniony zostanie system reagowania kryzysowego, prowadzony będzie monitoring potencjalnych sprawców awarii pod kątem spełniania wymogów bezpieczeństwa, ludność będzie odpowiednio informowana o zagrożeniach.

W prognozie przedstawiono relacje pomiędzy potencjalnymi oddziaływaniami przedsięwzięć ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na poszczególne elementy środowiska oraz oddziaływaniami pośrednimi mogącymi mieć miejsce w związku z realizacją Strategii.

Zadania ujęte w Strategii wpływają na:

- poprawę jakości powietrza atmosferycznego poprzez termomodernizację i modernizację budynków, budowę energooszczędnego oświetlenia ulicznego, wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców;

- ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych poprzez przebudowę i modernizację infrastruktury drogowej;
- ochronę wód i poprawę infrastruktury wodno-ściekowej poprzez prowadzenie stałej ewidencji i okresowych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne zlokalizowanych na terenie gminy, działania z zakresu poprawy stanu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- poprawę jakości i systemu gospodarowania odpadami poprzez edukacji ekologicznej mieszkańców;
- zachowanie walorów i zasobów naturalnych poprzez opracowanie dokumentacji planistycznych;
- ochronę przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi poprzez wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne, dzięki doposażeniu ochotniczych straży pożarnych;
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii. Aby uniknąć uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi, należy dokładnie ustalić harmonogram prac oraz na bieżąco informować zainteresowane strony (tj. mieszkańców, administratorów sieci infrastrukturalnych) o zamiarze prowadzenia prac budowlanych. Korzystne dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i jakości życia mieszkańców jest także łączenie realizacji poszczególnych prac w obrębie tych samych obiektów przez różnych administratorów w tym samym czasie – np. podczas modernizacji nawierzchni odcinka drogi można wykonać wszystkie planowane prace na sieciach infrastruktury, zlokalizowanych w pasie drogowym.

Negatywny wpływ na środowisko zadań i działań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii nie będzie miała istotnego znaczenia i w przypadku większości założeń będzie ograniczała się do etapu realizacji poszczególnych przedsięwzięć (etapu budowy i modernizacji). Zdecydowana większość planowanych inwestycji będzie realizowana na obszarach wiejskich, przekształconych przez działalność człowieka.

W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne proponuje się podjęcie szeregu działań łagodzących.

Poszczególne przedsięwzięcia powinny uwzględniać aspekty środowiskowe, w szczególności zasady kompensacji przyrodniczej, czyli uwzględniać podjęcie działań prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej. Inwestycje powinny kierować się zasadami wyboru najlepszych dostępnych technik, czyli wyboru najbardziej efektywnych i zaawansowanych poziomów rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności. Aspekt środowiskowy poszczególnych działań powinien uwzględniać zasady ochrony środowiska polegające na racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom oraz przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Większość proponowanych do realizacji działań charakteryzuje się pozytywnym wpływem na środowisko przyrodnicze oraz bazuje na tzw. „istniejącym śladzie” i nie wykracza na nowe obszary. W takim przypadku proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych w Strategii działań, ponieważ skutki środowiskowe podejmowanych zadań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub też od występowania w otoczeniu wdrażania przedsięwzięcia tzw. obszarów

wrażliwych. Trafne wskazanie rozwiązań alternatywnych jest niemożliwe również w przypadku braku dokumentacji technicznej dla poszczególnych inwestycji.

Stwierdza się, że w przypadku niniejszej Strategii nie ma potrzeby przeprowadzania postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko. Dokument nie zakłada w sposób bezpośredni lub nawet pośredni realizacji jakichkolwiek inwestycji wpływających na stan środowiska krajów sąsiadujących z Polską. Spowodowane jest to zasięgiem przestrzennym obszaru objętego Strategią.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 odnosi się do szerokiego spectrum zagadnień. W przeciwieństwie do ocen oddziaływania konkretnych planowanych przedsięwzięć, nie ma możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych. Poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowej Strategii. W związku z tym możliwe jest zastosowanie jedynie metody opisowej (jakościowej). Nie ma zaś możliwości odniesienia się do konkretnych parametrów dotyczących poszczególnych planowanych inwestycji, co tworzy realną barierę zastosowania bardziej precyzyjnej metodyki (ilościowej), jednolitej dla wszystkich planowanych w Strategii przedsięwzięć. Dane techniczne opisujące planowane zadania prezentują bowiem bardzo zróżnicowany poziom szczegółowości – od projektów technicznych po koncepcje. Z uwagi na skomplikowany i długotrwały proces inwestycyjny nie jest możliwe także dokładne określenie czasu rozpoczęcia i zakończenia prac budowlanych przy wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć, co również uniemożliwia oszacowanie oddziaływań skumulowanych i zastosowania modeli do obliczenia oddziaływań w sytuacji najbardziej niekorzystnej. Obecnie nie stwierdza się, aby zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia miały znacząco wpływać na środowisko na terenie gminy Sośnie. Jednak z uwagi na cel w jakim sporządzane są strategie rozwoju gmin, zakłada się, że oddziaływanie planowanych działań/przedsięwzięć na środowisko będzie pozytywne, długookresowe i stałe na poszczególne elementy środowiska oraz na środowisko jako całość.

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

Zgodnie z pismem nr WOO-III.410.626.2024.ET.1 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 3.11.2024 r. uzupełniono prognozę zgodnie z uwagami. W dziale III.1.10 prognozy zawarto informacje o aktualnym stanie fauny i flory. W rozdziale III.1.5. zaktualizowano i uzupełniono wymagane dane. W dziale IV.1 rozszerzono analizę i ocenę wpływu realizacji planowanych działań Strategii oraz dokonano drobnych korekt.

LITERATURA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko w planowaniu przestrzennym, Poznań 2012;
2. Plan adaptacji do zmian klimatu Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, 2024 r.;
3. Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, 2020 r.;
4. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 r. (SPA 2020);
5. Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry;
6. Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych - GZWP wymagających szczególnej ochrony, red. A..S. Kleczkowski, Akademia Górniczo- Hutnicza w Krakowie, 1990r.;
7. Centralny Rejestru Form Ochrony Przyrody, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, listopad 2022 r.;
8. Organizacja prac budowlanych na terenach zadrzewionych, Warszawa, 2016 r.;
9. Geografia regionalna Polski, J. Kondracki, Warszawa, Wydawnictwo PWN, 2002 r.;
10. Mapa Geologiczna Polski, Centralna Baza Danych Geologicznych, Państwowy Instytut Geologiczny, mapa interaktywna, stan na sierpień 2015 r.;
11. Ochrona i racjonalna gospodarka wodna na terenie Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, 2020 r.;
12. Strefy ochronne ujęć wód podziemnych – analiza ryzyka i projektowanie. Poradnik metodyczny część 1 Analiza ryzyka dla ustanowienia stref ochronnych ujęć wód podziemnych, 2022 r.;
13. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania (Uchwała Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019r.);
14. Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021;
15. Porealizacyjna ocena hałasu od drogi o małym natężeniu ruchu, Katarzyna Wolniewicz, Adam Zagubień, 2016r.
16. Podręcznik dla inwestorów przedsięwzięć infrastrukturalnych, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Programów Pomocowych i Pomocy Technicznej, Warszawa, 2007-2013r.;
17. Powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, (przeprowadzona na podstawie Zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r.) zweryfikowana w zakresie siedlisk przyrodniczych w 2022 i 2023 r.;
18. Program ochrony środowiska przed hałasem dla linii kolejowych o natężeniu ruchu ponad 30 000 pociągów na rok znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego na lata 2014-2023 (wraz z mapami akustycznymi), Poznań, 2014r.
19. Formalne strategie rozwoju badanych gmin objętych siecią Natura 2000, [w:] A. Bołtomiuk (red.), Uwarunkowania zrównoważonego rozwoju gmin objętych siecią Natura 2000 w świetle badań empirycznych, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Warszawa, str. 141-160, 2011 r.;

20. Standardowe formularze danych obszarów Natura 2000, <http://natura2000.gdos.gov.pl>;
21. Prognoza oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000 projektu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Antonin na okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2033 r., 2024 r.;
22. Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023;
23. „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego” (Wylęgała P., Kuźniak S., Dolata P., Poznań 2008 r.);
24. Informacje o stanie środowiska w województwie wielkopolskim, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, 2023;
25. Strategia rozwoju elektromobilności dla Gminy Sośnie 2019-2035;
26. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w województwie wielkopolskim, 2023 r.;
27. Koncepcja korytarzy ekologicznych w planowaniu przestrzennym na szczeblu wojewódzkim, „Studia Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN”, nr 142, Warszawa, 2012 r.;
28. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko w planowaniu przestrzennym, Praca zbiorowa pod redakcją Romana Bednarka, Poznań, 2012r.;

ZESTAWIENIE TABEL I RYSUNKÓW

Spis tabel:

Tabela 1. Spójność celów strategicznych dla dokumentów na szczeblu regionalnym.....	30
Tabela 2. Jednolite Części Wód Powierzchniowych znajdujące się na obszarze gminy Sośnie.	39
Tabela 3. Stan JCWP na terenie gminy Sośnie.	40
Tabela 4. Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników JCWP na terenie gminy Sośnie.....	41
Tabela 5. Jednolite Części Wód Podziemnych znajdujące się na obszarze gminy Sośnie.	42
Tabela 6. Stan JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy Sośnie.	42
Tabela 7. Wyniki monitoringu dla punktów pomiarowo-kontrolnych w obrębie JCWPd 8o.	43
Tabela 8. Parametry GZWP nr 303 Pradolina Barycz - Głogów (E).	44
Tabela 9. Poziomy dopuszczalne ze względu na ochronę zdrowia ludzi.....	48
Tabela 10. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie za 2023 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi.	49
Tabela 11. Gatunki ptaków stanowiące przedmioty ochrony obszaru.	61
Tabela 12. Siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony obszaru.	64
Tabela 13. Gatunki roślin i zwierząt stanowiące przedmioty ochrony obszaru.	66
Tabela 14. Objaśnienia skrótów zastosowanych w ocenie	74
Tabela 15. Ocena oddziaływania na komponenty środowiska	75
Tabela 16. Cele ochrony obszarów podlegających ochronie na obszarze gminy Sośnie.	93
Tabela 17. Relacje pomiędzy zidentyfikowanymi oddziaływaniami	134
Tabela 18. Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko	137
Tabela 19. Wskaźniki realizacji celów Strategii	144

Spis rysunków:

Rysunek 1. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce.	29
Rysunek 2. Położenie gminy Sośnie na tle gmin ościennych.	36
Rysunek 3. Obszary zagrożenia powodziowego dla rzek na terenie gminy Sośnie.....	46
Rysunek 4. Mapa lokalizacji stacji bazowych na terenie gminy Sośnie.....	53
Rysunek 5. Formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy Sośnie.....	57
Rysunek 6. Położenie krajobrazu priorytetowego - Rejon Janisławic.....	69
Rysunek 7. Mapa korytarzy ekologicznych na terenie gminy Sośnie.....	70

inż. Agnieszka Olek
ul. Ostrowska 23
63-421 Janków Przygodzki

Janków Przygodzki, 10 październik 2024 r.

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO O SPEŁNIENIU
WYMAGAŃ, KTÓRYCH MOWA W ART. 74A UST.2 USTAWY OOŚ

Niniejszym oświadczam, że spełniam wymagania określone w art. 74 a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Ukończyłam studia pierwszego stopnia na kierunku inżynieria środowiska.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenie.

.....
Agnieszka Olek
Podpis

**Podsumowanie wraz z uzasadnieniem
prognozy oddziaływania na środowisko
dokumentu
STRATEGIA ROZWOJU GMINY
SOŚNIE
NA LATA 2024-2030**

Zamawiający:

Urząd Gminy Sośnie

ul. Wielkopolska 47

63-435 Sośnie

Wykonawca:

Eko-Operat Agnieszka Olek

Autor opracowania: inż. Agnieszka Olek

Data opracowania 25.11.2024 r.

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP.....	4
II.	RAMOWY PRZEBIEG STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	4
III.	SPORZĄDZENIE PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	5
IV.	UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, KONSULTACJACH SPOŁECZNYCH.....	5
V.	PODSUMOWANIE I WNIOSKI Z PRZEBIEGU POSTĘPOWANIA W SPRAWIE PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKA	6
VI.	UZASADNIENIE WYBORU PRZYJĘTEGO DOKUMENTU W ODNIESIENIU DO ROZPATRYWANYCH ROZWIĄZAŃ	7
VII.	ZESTAWIENIE UWAG ZGŁOSZONYCH W KONSULTACJACH SPOŁECZNYCH	8
VII.	ZESTAWIENIE UWAG PRZESŁANYCH PRZEZ REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W POZNANIU.....	30
VIII.	WYNIKI POSTĘPOWANIA TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO 36	

I. WSTĘP

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.7.2001) oraz ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r. poz. 1112) – zwana dalej „ustawą ooś”.

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ww. ustawy do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
- opinie właściwych organów (regionalnego dyrektora ochrony środowiska, państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego);
- zgłoszone uwagi i wnioski;
- wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Dodatkowo zgodnie z art. 42 ust. 2 ww. ustawy organ opracowujący projekt dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa dołącza do przyjętego dokumentu uzasadnienie zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Przedmiotem oceny oddziaływania na środowisko był projekt „**Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030**”, zwana dalej „Strategią”.

II. RAMOWY PRZEBIEG STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przebiegało w następujących etapach:

- uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu dokumentu wymagającego przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko;
- sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko;
- uzyskanie wymaganych opinii;
- zapewnienie udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

III. SPORZĄDZENIE PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Do opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko przystąpiono po przygotowaniu projektu Strategii. Prognoza została opracowana zgodnie z art. 51 i 52 ustawy ooś.

Organ opracowujący projekt Strategii wystąpił zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy ooś pismami z dnia 25 czerwca 2024 roku do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu oraz do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z prośbą o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 9 lipca 2024 roku nr sprawy DN-NS.9011.861.2024 uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem z dnia 18 lipca 2024 roku nr sprawy WOO-III.410.367.2024.ET.1 ustalił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie projektu Strategii zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust 1 i 2 ustawy ooś.

Organ opracowujący projekt Strategii wystąpił zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy ooś pismem z dnia 6 sierpnia 2024 roku do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu z prośbą o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania dla projektu Strategii.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 13 sierpnia 2024 roku nr sprawy DN-NS.9011.861.2024 ustalił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie projektu Strategii zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust 1 i 2 ustawy ooś.

IV. UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, KONSULTACJACH SPOŁECZNYCH

Na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko podano do publicznej wiadomości informację o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu „Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.

Celem konsultacji społecznych było uzyskanie opinii, zebranie uwag i propozycji sugestii zmian do projektu Strategii od mieszkańców, sąsiednich gmin i ich związków, lokalnych partnerów, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, dotyczących kluczowych założeń dokumentu, w tym m.in. kierunków rozwoju gminy Sośnie, celów strategicznych, tak aby powstający dokument uwzględniał potrzeby wszystkich kluczowych interesariuszy.

Możliwość udziału społeczeństwa i zapoznania się z zapisami Strategii wraz z prognozą została zapewniona poprzez:

- ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Sośnie i na stronie Internetowej www.sosnie.pl;

- publiczne wyłożenie dokumentacji do wglądu w siedzibie Urzędu Gminy Sośnie, ul. Wielkopolska 47, 63-435 Sośnie (pok. nr 1) w godzinach pracy urzędu, po wcześniejszym kontakcie telefonicznym pod numerem 62 739 39 18.

Zgodnie z art. 40 ustawy z dnia 3 października 2008 r. ustawy ooś, uwagi i wnioski można było składać w formie pisemnej, ustnej do protokołu oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

Uwagi i wnioski można było składać w terminie od 15.10.2024 r. do 05.11.2024 r. w następujących formach:

1. Drogą elektroniczną na adres: sosnie@sosnie.pl lub przez elektroniczną skrzynkę podawczą ePUAP.
2. Drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy Sośnie, ul. Wielkopolska 47, 63-435 So-śnie. W przypadku dostarczenia formularza za pośrednictwem poczty decyduje data wpływu korespondencji do Urzędu.
3. W sekretariacie Urzędu Gminy Sośnie, ul. Wielkopolska 47, 63-435 Sośnie w godzinach pracy Urzędu.

W ramach konsultacji społecznych oraz w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko zgłoszono 9 uwag od 3 podmiotów.

Treści uwag oraz ustosunkowanie się do uwagi wraz z uzasadnieniem zostało przedstawione w rozdziale 7. Treść Prognozy oddziaływania na środowisko została także uzupełniona o uwagi i opinie wydane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Poznaniu w piśmie z dnia 13 listopada 2024 r. nr sprawy WOO-III.410.626.2024.ET.1 Treści uwag oraz ustosunkowanie się do uwagi wraz z uzasadnieniem zostało przedstawione w rozdziale 8.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Poznaniu pismem z dnia 31 października 2024 r. nr sprawy DN-NS.9011.1659.2024 zaopiniował pozytywnie projekty dokumentów wraz z prognozą.

V. PODSUMOWANIE I WNIOSKI Z PRZEBIEGU POSTĘPOWANIA W SPRAWIE PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKA

W Prognozie przeanalizowano możliwy wpływ wskazanych do realizacji w projektach zadań na różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, obszary Natura 2000 wykorzystując metodę macierzy interakcji.

Analizowano bezpośredni wpływ założeń Strategii na środowisko, jak również oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, chwilowe, stałe, pozytywne, negatywne i neutralne.

Określono oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska. Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było ogólne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Oceny tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie budowy i eksploatacji. Negatywne krótkoterminowe

oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji inwestycji. Jako ewentualne długoterminowe oddziaływania związane są głównie z realizacją przedsięwzięć infrastrukturalnych. Oddziaływania te polegać będą na lokalnym przekształceniu terenu, pogorszeniu jakości powietrza oraz podwyższenie poziomu hałasu.

Strategia ma na celu przede wszystkim stworzyć wytyczne i ramy dla osiągnięcia celów o charakterze społecznym, przestrzennym i gospodarczym przy jednoczesnym uwzględnieniu zagadnień związanych z właściwym stanem środowiska. Wartości przyrodnicze gminy są znaczne, a ich ochrona jest jednym z filarów funkcjonowania i rozwoju gminy. W związku z tym, ochrona środowiska naturalnego, w tym także naturalnych zbiorowisk i ekosystemów oraz poprawa jakości środowiska stanowi jeden z głównych obszarów Strategii. W ramach projektu dokumentu zaproponowano szereg działań ukierunkowanych bezpośrednio na ochronę dziedzictwa przyrodniczego obszaru.

Z uwagi na ogólny, ramowy charakter Strategii szczegółowa ocena oddziaływania na środowisko proponowanych działań nie może podlegać dokładniejszej analizie. Jednakże biorąc pod uwagę stopień szczegółowości analizowanego dokumentu oraz dostępne na tym etapie prognozowania informacje dotyczące warunków realizacji poszczególnych działań można stwierdzić, że ich realizacja nie wpłynie negatywnie na stan i jakość poszczególnych komponentów.

Reasumując, należy stwierdzić, iż korzystnym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi jest dążenie do zrealizowania celów i działań określonych w Strategii. Realizacja tych celów wraz z uwzględnieniem uwag zapisanych w podsumowaniu omawianej Prognozy doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego i zdrowia mieszkańców gminy.

VI. UZASADNIENIE WYBORU PRZYJĘTEGO DOKUMENTU W ODNIESIENIU DO ROZPATRYWANYCH ROZWIĄZAŃ

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Strategii ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Biorąc pod uwagę użyteczność działań odnoszącą się do uwarunkowań strategicznych, ekonomicznych, środowiskowych oraz stopnia zaawansowania już rozpoczętych działań o znaczeniu priorytetowym (wykonanie sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, rozbudowa infrastruktury drogowej), planowane działania mają charakter optymalny dla realizacji ustalonej wizji rozwoju gminy Sośnie.

Proponowanie rozwiązań alternatywnych dla takich działań nie ma zatem uzasadnienia zarówno z formalnego jak i ekologicznego punktu widzenia. Ponadto, dokumenty te mają charakter strategiczny, na wysokim stopniu ogólności i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań, w tym napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy. Skutki środowiskowe podejmowanych działań zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy np. budowie nowych dróg, instalacji fotowoltaicznych należy rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. W przypadku wszystkich przedsięwzięć, rozwiązania alternatywne, winny być przeanalizowane na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

VII. ZESTAWIENIE UWAG ZGŁOSZONYCH W KONSULTACJACH SPOŁECZNYCH

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
1	Stowarzyszenie Zielone Sośnie	Str. 14 Prognozy.	W przypadku inwestycji związanych z realizacją działania pn. „wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych” należy sprecyzować jakie dokładnie zadania przewiduje się wykonać w ramach tego celu. Następnie należy ocenić wpływ typu inwestycji na środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania na chronione gatunki roślin, grzybów i zwierząt i ich siedliska, tereny		Wskazane wyżej zalecenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu zawarte w piśmie z dnia 18 lipca 2024 r. w sprawie ustalenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie nie zostały wykonane. Nie sprecyzowano, jakie dokładnie zadania przewiduje się wykonać w ramach celu pn. „wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych” oraz nie oceniono dostatecznie wpływu tego rodzaju n środowisko.	Uwaga ma charakter opinii. Zgodnie z zapisami zawartymi w projekcie Strategii planuje się wyznaczenie terenów dla lokalizacji instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii, w szczególności energię wiatru i energię promieniowania słonecznego.

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			zieleni, zadrzewienia przydrożne itp., przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, a także zaproponować działania minimalizujące ewentualne negatywne oddziaływania.			
2	Stowarzyszenie Zielone Sośnie	Str. 19 Prognozy pkt 2.1 „Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia”.	Wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, w szczególności w zakresie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, edukacyjnych i opiekuńczych. Utworzenie punktu konsultacyjnego i doradczego dla producentów rolnych, mającego na celu ich		Niezbędna analiza, jakie instalacje OZE są możliwe do realizacji na terenie Gminy (i czy wszystkie), przy uwzględnieniu form ochrony przyrody i ukształtowania terenu. Konieczne jest także wyznaczenie potencjalnych terenów do realizacji tych inwestycji - zgodnie z wytycznymi RDOŚ w Poznaniu. Należy uwzględnić głos społeczności lokalnej prezentującej oficjalny sprzeciw (protesty) wobec realizacji biogazowni/biometanowni na terenie Gminy.	Uwaga nieuwzględniona. Uzasadnienie uwagi nie dotyczy zapisu w prognozie. Zapis odnosi się do kierunków działań celu strategicznego.

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			integrację, zdobywanie nowych rynków zbytu i wsparcie przekształcenia gospodarstw w agroturystyczne, opiekuńcze lub edukacyjne. Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych. Wsparcie mieszkańców w zakresie aktywizacji zawodowej i zakładania działalności gospodarczej.			

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
3	Stowarzyszenie Zielone Sośnie	Str. 25 i 26 Prognozy.	W odniesieniu do wyżej wymienionych celów PEP2030 w projekcie Strategii ustalono kierunki: -Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, wraz z jej doprowadzeniem do możliwie jak największej liczby mieszkańców; -Rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie gminy; -Wsparcie budowy prydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia;		Niezbędna jest weryfikacja następujących kierunków: -Wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych oraz -Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytworzących energię ze źródeł odnawialnych, w kontekście wytycznych RDOŚ w Poznaniu zawartych w piśmie z 18 lipca 2024 r. oraz wyników analizy, czy, a jeżeli tak, to jakie instalacje OZE są możliwe na terenie Gminy, przy uwzględnieniu wszystkich form ochrony przyrody i ukształtowania terenu. Konieczne wyznaczenie potencjalnych terenów do realizacji powyższych inwestycji - zgodnie z wytycznymi RDOŚ w Poznaniu, a także uwzględnienie głosu społeczności lokalnej prezentującej oficjalny sprzeciw (protesty) wobec realizacji biogazowni/biometanowni na terenie Gminy.	Uwaga nieuwzględniona. Zapis w Prognozie dotyczy zgodności zapisów Strategii w odniesieniu do dokumentów strategicznych Polityka ekologiczna państwa 2030.

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			-Prowadzenie stałej ewidencji i okresowych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne zlokalizowanych na terenie gminy; -Rozbudowa, przebudowana i odbudowa urządzeń melioracji szczegółowej, w tym rowów melioracyjnych; -Wsparcie w zakresie prawidłowego retencjonowania wody deszczowej; Wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i			

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			zjawiska ekstremalne; -Rozszerzenie zakresu działań na rzecz podniesienia świadomości i prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy; -Zwiększanie stopnia informacji dla mieszkańców w zakresie prowadzonych programów wsparcia na rzecz podniesienia jakości środowiska w gminie; -Opracowanie Planu Ogólnego dla gminy; -Aktualizacja i opracowanie nowych miejscowych			

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			planów zagospodarowania przestrzennego; -Wyznaczenie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; -Sporządzenie katalogu działek inwestycyjnych, wraz z ich odpowiednim przeznaczeniem w opracowaniach planistycznych; -Wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych ; -Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej;			

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			-Zwiększanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej; -Wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców; -Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych.			
4	Stowarzyszenie Zielone Sośnie	Str. 48 Prognozy.	Na terenie gminy zostały również wyznaczone tereny pod budowę farmy		Brak identyfikacji, jakie tereny zostały wyznaczone pod budowę farmy wiatrowej i czy Gmina rozważa również rozwój w stronę innych instalacji OZE, a	Uwaga uwzględniona częściowo. Zgodnie z obowiązującym

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			wiatrowej, co ma wspomóc rozwój odnawialnych źródeł energii na jej obszarze.		jeżeli tak, to jakich i na jakich dokładnie terenach.	miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, w Granowcu wyznaczone zostały tereny pod budowę farmy wiatrowej - Uchwała nr XXXIII/210/13 Rady Gminy Sośnie z dnia 28 czerwca 2013 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla farmy wiatrowej w obrębie Granowiec w gminie Sośnie. Do zapisu dodano informację o mpzp.
5	Stowarzyszenie Zielone Sośnie	Str. 82 Prognozy.	Należy monitorować wpływ działań ujętych w Strategii na lokalne ekosystemy oraz wdrożyć praktyki zrównoważonego		Czy na etapie projektowania strategii wzięto pod uwagę głos społeczności lokalnej oraz organizacji ekologicznych działających na terenie gminy w zakresie sprzeciwu wobec budowy biogazowni/biometanowni. Czy sporządzono katalog działek inwestycyjnych oraz wyznaczono tereny	Urząd Gminy Sośnie zapewnił możliwość w trybu konsultacji do zapoznania się z projektem Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 oraz dał

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			rozwoju. Współpraca z lokalnymi społecznościami oraz organizacjami ekologicznymi może również przyczynić się do lepszego zarządzania tymi oddziaływaniami. Ważnym aspektem jest sporządzenie katalogu działek inwestycyjnych, wraz z ich odpowiednim przeznaczeniem w opracowaniach planistycznych oraz wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych.		pod lokalizację wszelkich uwzględnianych przez Gminę instalacji OZE.	możliwość do wniesienia ewentualnych opinii, uwag, propozycji zmian zapisów wraz z uzasadnieniem, w terminie od 22 kwietnia 2024 r. do 27 maja 2024 r. oraz podczas spotkania konsultacyjnego online w dniu 9 maja 2024 roku. Katalog działek inwestycyjnych oraz wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych nastąpi podczas opracowanie Planu Ogólnego dla gminy. Podczas wyznaczania terenów lokalizację instalacji pozyskujących energię

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
						ze źródeł odnawialnych najważniejszym aspektem jest wybranie odpowiedniej lokalizacji oraz zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa. Ogólny Plan gminy ma odpowiadać potrzebom społeczności lokalnej i uwzględniać uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy.
6	Stowarzyszenie Zielone Sośnie	Str. 103.	Produkcja energii z odnawialnych źródeł w największym stopniu może oddziaływać na zasoby przyrodnicze w przypadku budowy		Jeżeli Gmina wyłącznie dopuszcza lokalizację farm fotowoltaicznych oraz farm wiatrowych, wówczas powinna to wprost wskazać w prognozie i strategii. Ewentualne oddziaływanie środowiskowe zostało opisane wyłącznie w stosunku do obu wymienionych wyżej rodzajów instalacji OZE.	Uwaga uzasadniona. Uzupełniono prognozę oddziaływania projektu Strategii na środowisko.

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			farm wiatrowych, czy budowy farm fotowoltaicznych o znacznych powierzchniach. Realizacja inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii będzie odbywać się z dużą ostrożnością i poszanowaniem środowiska naturalnego, pomoże w tym wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych.			
7	Stowarzyszenie Zielone Sośnie	Str. 105 Prognozy.	Gmina planuje rozwijać i promować swoją ofertę inwestycyjną, a także aktywnie działać poprzez zachęcanie i		Promowanie wśród przedsiębiorców zainwestowania na terenie Gminy w postaci realizacji inwestycji OZE powinno być poprzedzone wcześniejszą analizą możliwości realizacji tych inwestycji na terenie Gminy, analizy rodzajów inwestycji	Uwaga nieuwzględniona. Uwaga odnosi się bezpośrednio do zapisów projektu Strategii, nie zaś do prognozy OOS.

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			wspieranie mieszkańców w rozwijaniu przedsiębiorczości. Gmina Sośnie chce ponadto intensywnie rozwijać pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych na swoim terenie. Jest to forma zainwestowania na terenie gminy, którą zamierza ona promować wśród przedsiębiorców.		OZE, które mogą być zrealizowane oraz terenów, które to umożliwiają, a także skutków środowiskowych realizacji poszczególnych rodzajów inwestycji, z uwzględnieniem form ochrony przyrody na terenie wyznaczonych przez Gminę obszarów. Zwraca również uwagę, że w przeprowadzonych ankietach stanowiących podstawę założeń projektu Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 akcentowano kwestie promocyjne gminy w zakresie turystyki, rekreacji i agroturystyki, a nie OZE. Uzasadnione jest zatem pytanie o wpływ dopuszczalnych rodzajów instalacji OZE na najwyższy potencjał Gminy, wynikający z walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Na str. 9 projektu Strategii wskazano: „Gmina Sośnie cechuje się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, a także kulturowymi. Wyjątkowe scenerie leśne, niewielkie deniwelacje terenu oraz liczne ciek wodne, sprawiają iż tereny gminy są nie tylko urokliwe, ale również korzystne dla rozwoju turystyki poznawczej i krajoznawczej. W Gminie Sośnie utworzone zostały szlaki turystyki rowerowej, pieszej czy konnej.	

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
					Wyznaczono również tereny rekreacyjne, m.in. nad zbiornikiem wodnym w Sośniach. Potencjał widoczny w gminie w zakresie wypoczynku i rekreacji nie jest jednak w pełni wykorzystany. Ośrodek Rekreacyjno-Wypoczynkowy Biały Daniel w Sośniach jest sporadycznie użytkowany, czego skutkiem może być brak wykształcenia się bazy gastronomicznej w gminie oraz mniejszych ośrodków agroturystycznych. Walory przyrodnicze oraz ciekawe zabytki czy pomniki przyrody przyciągają odwiedzających, co potencjalnie może służyć promocji gminy. Zdecydowana większość terenu gminy objęta jest obszarowymi formami ochrony przyrody, w tym blisko 40% stanowi Park Krajobrazowy Doliny Baryczy. To przyczyniło się do członkostwa Gminy Sośnie w Stowarzyszeniu „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”, w ramach którego może realnie wzmacniać swoją markę jako miejscowości turystycznej. Dzięki członkostwu w Stowarzyszeniu lokalni rzemieślnicy mogą posługiwać się znakiem handlowym „Dolina Baryczy Poleca”. Gmina została włączona w kolorowy szlak karpia (posiada własny, unikalny wzór	

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
					karpia zaprojektowany przez studentów wrocławskiej ASP), a także czynnie obchodzi Dni Karpia. Członkostwo w stowarzyszeniu poza promocją gminy, stanowi zatem również platformę do budowania i kształtowania jej określonego wizerunku, wraz z oprawą wizualną. Ważnym aspektem jest jednak wykorzystanie pełni potencjału jakim jednostka dysponuje we wspomnianym zakresie. Dostrzega się potrzebę podkreślania walorów przyrodniczych i kulturowych towarzyszących Gminie Sośnie, a także dalszego harmonijnego rozwijania sektora rekreacji i turystyki krótkoterminowej”. Dodatkowo, jak wynika z projektu Strategii (str. 17 Tabela 1. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze środowisko i przestrzeń) społeczność lokalna najwyżej ocenia walory środowiska przyrodniczego w Gminie oraz jakość powietrza. To oznacza, że dotychczasowy kierunek rozwoju Gminy w tym zakresie jest optymalny, natomiast zmiany w rozwoju Gminy są bardziej pożądane w innych obszarach. Na str. 21 Strategii wskazano: „W ankiecie należało	

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
					również wskazać główne priorytety rozwojowe gminy. Zdecydowanie najczęściej wskazywanymi odpowiedziami była rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych (odpowiedź tą zaznaczyło 51,7% respondentów). Wskazywano również na potrzebę poprawy funkcjonowania transportu zbiorowego na terenie gminy (49,1%). Wśród kolejnych priorytetów wskazywano na potrzebę poprawy dostępu do usług medycznych (38,8%), poprawę infrastruktury drogowej, w tym chodników i dróg (33,6%) oraz budowę sieci kanalizacji sanitarnej i przydomowych oczyszczalni ścieków (29,3%). Widoczne jest zatem, iż wśród respondentów najważniejszym priorytetem rozwojowym dla gminy powinna być poprawa dostępności komunikacyjnej, zarówno w ujęciu wewnątrzgminnym, poprzez budowę ścieżek pieszo-rowerowych i chodników jak i w ujęciu ponadlokalnym poprzez rozwój transportu zbiorowego i sieci dróg”.	
8	Stowarzyszenie Zielone Sośnie	Str. 106 Prognozy.	Promocja możliwości		Niejednoznaczność dotycząca rodzajów instalacji OZE przewidywanych do	Uwaga uwzględniona.

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w kontekście lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł, ma istotne znaczenie dla ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju. Zainwestowanie w technologie takie jak panele słoneczne, turbiny wiatrowe czy biogazownie może znacząco wpłynąć na redukcję emisji gazów cieplarnianych oraz zmniejszenie zależności od paliw kopalnych.		realizacji w Gminie. W tym miejscu po raz pierwszy pojawia się informacja o biogazowni. W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko powinny być przeanalizowane przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko.	Uzupełniono prognozę oddziaływania projektu Strategii na środowisko.

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			Jednakże, lokalizacja takich urządzeń może również wiązać się z negatywnymi skutkami dla otoczenia, takimi jak zmiany w krajobrazie, zakłócenia w ekosystemach czy wpływ na lokalną faunę i florę.			
9	Dagmara Chmielewska	Rozdział III. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU ŚRODOWISKA GMINY Punkt 1.7. Klimat akustyczny Strona 49	Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest przede wszystkim z niewłaściwą lokalizacją zabudowy mieszkaniowej względem zakładów przemysłowych i usługowych (lub z niewłaściwą lokalizacją zakładów	Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest przede wszystkim z niewłaściwą lokalizacją zakładów przemysłowych i usługowych względem zabudowy mieszkaniowej.	Szanowni Państwo, proponuję zmienić zapis dot. hałasu przemysłowego w gminie Sośnie, ponieważ pierwotny zapis stanowi nieprawdę. Hałas przemysłowy występuje w naszej gminie i jest uciążliwy dla mieszkańców gminy. W przypadku moim oraz moich sąsiadów hałas generowany jest przez firmę Granboard sp. z o.o., usytuowaną na ul.Naftowej 1 w miejscowości Granowiec. Firma prowadzi działalność 24 h na dobę /7 dni w tygodniu, wśród ścisłej zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej na ogromną skalę (i nadal się rozbudowuje). Hałas	Uwaga ma charakter opinii. W prognozie zawarto informację, że w dokumentach planistycznych powinny zostać określone warunki dotyczące minimalizacji hałasu, co będzie ograniczało powstawanie obiektów, które mogłyby ponadnormatywnie

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
			przemysłowych i usługowych względem zabudowy mieszkaniowej). Ograniczenia w zakresie rozwoju przemysłu, zarówno w ujęciu chłonności terenu jak i położenia komunikacyjnego gminy, powoduje, że brak jest uciążliwego i szkodliwego dla środowiska przemysłu na terenie gminy. Hałas przemysłowy nie stanowi uciążliwości dla mieszkańców gminy.	W związku z powyższym Gmina dołoży wszelkich starań, by zminimalizować negatywne skutki oddziaływania na mieszkańców i środowisko przyrodnicze, poprzez odpowiednie zapisy w Planie ogólnym Gminy Sośnie.	emitowany jest całodobowo poprzez: urządzenia do obróbki drewna (piły, okleinarki, itp.), wyrzutnię powietrza/ wentylację usytuowaną bezpośrednio pod oknami mieszkańców ul. Kolejowej czy ul. Naftowej, wózki widłowe wykorzystywane do prac rozładunkowo/załadunkowych, samochody ciężarowe/dostawcze powyżej 11 ton, poruszające się po drodze nieprzystosowanej do tego typu obciążeń. Hałas jest uciążliwy nie tylko dla mieszkańców, ale również ptactwa i zwierząt ponieważ jest usytuowany w odległości poniżej 100 m od Ostoi na Baryczą, Parku Krajobrazowego Doliny Baryczy, Obszaru Natury 2000. Właściciel firmy tłumaczy się, że jego działalność nie podlega pod „działalność szkodliwą”, ponieważ dotyczy obróbki drewna. Natomiast pomiar za pomocą zwykłej aplikacji w telefonie wskazuje przekroczenia powyżej 55 dB i to jest poziom mierzony w porze po godzinie 21.00. Państwo na stronie 91 w/w opracowania sami	oddziaływać na obszary wymagające ochrony pod kątem narażenia na emisję hałasu, czy też innych emisji i czynników negatywnie wpływających na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka.

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
					wskazujecie, że „Dla większości gatunków negatywny wpływ hałasu zaczyna być odczuwalny przy poziomie dźwięku 50[dB] na terenach otwartych. Skutkować może to zmniejszeniem populacji dla ptaków na tych terenach o 25% przy hałasie przekraczającym 50[dB] oraz 50% przy poziomie dźwięku większym od 60[dB].” Mieszkańcy nie są w stanie samodzielnie zmobilizować przedsiębiorcy do podjęcia działań, które spowodowałyby minimalizację negatywnych skutków oddziaływania przedsiębiorstwa, jak np. montaż ekranów akustycznych, zamontowanie tłumików przy wyrzutniach powietrza/ wentylacjach, prowadzenia prac załadunkowo/ rozładunkowo/ magazynowych w godz. dopołudniowych, ograniczenie ruchu ciężarowego na drogach do tego nie przystosowanych. Wydawanie warunków zabudowy (rozbudowy) bez rzeczywistej weryfikacji usytuowania	

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
					inwestycji tj. tylko na papierze, w stosunku do istniejącego środowiska i bezpośredniego sąsiedztwa zawsze będzie powodowało negatywne skutki dla całego obszaru i jego mieszkańców. Niestety w sytuacji, kiedy firmy są już usytuowane pomiędzy zabudową mieszkaniową, z uwagi na brak wcześniejszych regulacji w tym zakresie, władze Gminy powinny dołożyć wszelkich starań, by zabezpieczyć dobrostan mieszkańców oraz środowiska naturalnego, poprzez weryfikację aktualnego położenia zakładów produkcyjnych i umieszczenie odpowiednich obostrzeń w Planie ogólnym Gminy Sośnie, również dla tych już istniejących. Aktualnie obowiązujące przepisy prawne nie pozwalają mieszkańcom na skuteczną ochronę swoich praw np. w zakresie hałasu przemysłowego, ani na poziomie gminy ani powiatu, co	

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa organizacji	Część dokumentu Prognozy, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona)	Dotychczasowy zapis w Prognozie	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko
					jest niedopuszczalne. Tym samym uwzględnienie takich zapisów w Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024- 2030 oraz Planie ogólnym Gminy da jasny sygnał, że priorytetem w rozwoju gminy jest zrównoważony rozwój, mający przede wszystkim na uwadze dobrostan mieszkańców oraz środowiska naturalnego, które jest naszym atutem.	

VII. ZESTAWIENIE UWAG PRZESŁANYCH PRZEZ REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W POZNANIU

Numer uwagi	Treść uwagi	Komentarz
1	Prognoza nie zawiera opisu stanu występującej na terenie Gminy Sośnie szaty roślinnej, w tym flory oraz fauny. W związku z tym, należy uzupełnić prognozę o opis stanu szaty roślinnej, w tym flory oraz stanu fauny ze szczególnym uwzględnieniem gatunków roślin, grzybów i zwierząt objętych ochroną gatunkową, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380), rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. poz. 1409) oraz rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. poz. 1408), gatunków z załącznika IV Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. L 206 z 22.7.1992, str. 7) – tzw. Dyrektywy Siedliskowej, a także gatunków zagrożonych wyginięciem (np. znajdujących się na krajowej bądź regionalnej czerwonej liście) lub rzadkich. Następnie należy ponownie określić, przeanalizować i ocenić wpływ planowanych zadań w ramach kierunków działań określonych w projekcie Strategii na rośliny, zwierzęta i grzyby, w tym na gatunki chronione oraz na różnorodność biologiczną.	Uwaga uwzględniona.
2	Zgodnie z zapisami zawartymi w projekcie Strategii planuje się wyznaczenie terenów dla lokalizacji instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii, w szczególności energię wiatru i energię promieniowania słonecznego. Zwracam uwagę, że w przypadku elektrowni słonecznych należy zastosować odpowiednie działania minimalizujące negatywny wpływ ww. inwestycji na środowisko m.in. stosowanie modułów fotowoltaicznych o powierzchni antyrefleksyjnej; w przypadku obsiewu powierzchni biologicznie czynnej zespołu elektrowni słonecznych nie używać gatunków roślin obcego pochodzenia; w przypadku gdy na etapie funkcjonowania elektrowni fotowoltaicznych planuje się koszenie terenu, to dla ochrony ptaków lęgowych należy planować koszenia poza okresem lęgowym ptaków, który dla większości gatunków ptaków krajobrazu rolniczego przypada przeciętnie od 1 marca do 31 lipca; w przypadku planowanego koszenia terminy należy dostosować także do okresów migracji płazów i gadów, który dla większości gatunków płazów i gadów w Polsce przypada przeciętnie od 15 lutego do końca maja (migracja wiosenna) oraz od 15 sierpnia do końca października (migracja jesienna). Zwracam uwagę, że powstanie farmy wiatrowej na terenie dotychczas niezainwestowanym może skutkować obniżeniem zagęszczeń lęgowych ptaków w sąsiedztwie takiej inwestycji (Pearce-Higgins i in. 2009). Szerokość takiego buforu spadku może wynosić od 500-800 m dla mniejszych	Uwaga uwzględniona.

Numer uwagi	Treść uwagi	Komentarz
	ptaków gniazdujących w siedliskach pól uprawnych, a także podmokłych łąk. Przejawia się to zmniejszeniem sukcesu lęgowego, co w efekcie prowadzi do obniżenia przeżywalności populacji i ograniczenia jej rozwoju. Dla większych gatunków negatywny wpływ, jaki może wywierać powstanie zespołu turbin wiatrowych może sięgać kilku kilometrów (Sikora i in., 2008, Chylarecki 2009). W związku z tym, w cytowanym powyżej opracowaniu proponuje się następujące szczegółowe zasady lokalizacji elektrowni wiatrowych ze względu na ochronę ptaków: efekt odstraszaający pracujących siłowni wiatrowych na ptaki lęgowe stwierdzono w odległości do 200 m od siłowni. Wielkość tę (200 m) należy więc przyjąć, jako wielkość graniczną odległości lokalizacji elektrowni wiatrowej od atrakcyjnych lęgowisk ptaków; efekt odstraszaający pracujących siłowni wiatrowych na ptaki nielęgowe - żerujące lub odpoczywające na terenach otwartych ustępuje zazwyczaj w odległości 200-500 m, zaś wyjątkowo może się on pojawiać aż do odległości 800 m. Dla bezpieczeństwa projektowego jako wielkość graniczną odległości lokalizacji elektrowni wiatrowej od miejsc liczego przebywania ptaków nielęgowych należy przyjąć 800 m; pracujące siłownie wiatrowe działają odstraszaąco na ptaki przelatujące, mogą więc zakłócać przemieszczanie się ptaków wzdłuż korytarzy ekologicznych. Dla bezpieczeństwa projektowego jako wielkość graniczną odległości lokalizacji elektrowni wiatrowej od korytarzy ekologicznych należy przyjąć 800 m. Prognoza powinna zawierać ocenę wpływu realizacji instalacji odnawialnych źródeł energii – elektrowni wiatrowych i fotowoltaicznych na środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania na szatę roślinną, chronione gatunki roślin, grzybów i zwierząt i ich siedliska, tereny zieleni, a także proponować odpowiednie działania minimalizujące ewentualne negatywne oddziaływania. Ponadto prognoza powinna zawierać analizę i ocenę wpływu realizacji planowanych działań z zakresu odnawialnych źródeł energii na gatunki ptaków, dla których ustanowiono zlokalizowane na terenie gminy strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową. W związku z powyższym, należy uzupełnić prognozę w tym zakresie.	
3	Prognoza nie zawiera analizy i oceny wpływu planowanych zadań w ramach kierunków działań określonych w projekcie Strategii na obszary objęte ochroną, w tym: - na cele ochrony Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy oraz oceny zgodności zapisów projektu Strategii z zakazami wymienionymi w uchwale Nr XIX/347/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 18 maja 2020 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy na terenie województwa wielkopolskiego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2020 r. poz. 4390); - na cele ochrony obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska”;	Uwaga uwzględniona.

Numer uwagi	Treść uwagi	Komentarz
	- na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000: obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Baryczy PLBo20001 oraz specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja nad Baryczą PLH020041; - na cele ochrony użytków ekologicznych: „Łąki Łosie”, „Malinowe Łąki”, „Łąki koło Wieży”, „Łąki na Koninie”, „Łąki przy Kasztanie” oraz oceny zgodności zapisów projektu Strategii z zakazami wymienionymi w uchwale Nr L/282/2018 Rady Gminy Sośnie z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie ustanowienia użytków ekologicznych: „Łąki na Koninie”, „Łąki przy Kasztanie”, „Łąki Łosie”, „Malinowe Łąki”, „Łąki koło wieży” (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2018 r. poz. 1204). Zwracam uwagę, że prognoza winna zawierać przedmiotowe informacje. Zatem należy uzupełnić prognozę o analizę i ocenę planowanych zadań w ramach kierunków działań określonych w projekcie Strategii na obszary objęte ochroną, a także zaproponować odpowiednie działania minimalizujące negatywne oddziaływania.	
4	W tabeli 13 w rozdziale IV.1. na str. 71-81 prognozy przedstawiono „Ocenę oddziaływania na komponenty środowiska” za pomocą następujących symboli dotyczących intensywności i charakteru oddziaływań: „+ potencjalnie pozytywne oddziaływanie”, „o brak oddziaływania lub oddziaływanie znikome”, „- potencjalnie negatywne oddziaływanie”, „+/- potencjalnie zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływanie”; typu oddziaływania: „B bezpośrednie”, „P pośrednie”, „W wtórne”, „SK skumulowane” oraz czasu oddziaływania: „K krótkoterminowe”, „Ś średnioterminowe”, „D długoterminowe”, „C chwilowe”, „S stałe”. Napisano, że „szczegółowa analiza oddziaływań w odniesieniu do poszczególnych celów operacyjnych i typów zadań została przedstawiona w kolejnych rozdziałach”. Następnie w rozdziałach IV.1.1.-IV.1.9. prognozy przedstawiono: „Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny, obszary chronione oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000”, „Oddziaływanie na klimat i powietrze atmosferyczne”, „Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne”, „Oddziaływanie na krajobraz, powierzchnie ziemi i gleby”, „Oddziaływanie na gospodarkę odpadami”, „Oddziaływanie na klimat akustyczny”, „Oddziaływanie na pola elektromagnetyczne”, „Oddziaływanie na zasoby naturalne i zabytki” oraz „Oddziaływanie na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi”. Informuję, że część opisowa oceny oddziaływania na środowisko zadań planowanych w projekcie Strategii zawarta w rozdziałach IV.1.1.-IV.1.9. na str. 82-126 prognozy jest zbyt ogólna, nie zawsze odnosi się do konkretnych zadań ujętych w projekcie Strategii, a także nie we wszystkich przypadkach uzasadnia otrzymane wyniki przedstawione w sposób tabelaryczny. Analiza potencjalnych oddziaływań, które mogą być skutkiem realizacji ustaleń projektu Strategii powinna być przedstawiona w formie opisowej wraz z merytorycznym uzasadnieniem i odpowiednimi wnioskami wynikającymi z tej analizy. Również w przypadku stwierdzenia braku znaczących oddziaływań lub oddziaływań pozytywnych na wybrane	Uwaga uwzględniona.

Numer uwagi	Treść uwagi	Komentarz
	komponenty środowiska prognoza winna zawierać taką informację wraz z odpowiednim uzasadnieniem. W przypadkach gdy organ opracowujący projekt dokumentu nie posiada szczegółowych informacji na temat parametrów technicznych i rozwiązań technologicznych planowanych na danym obszarze przedsięwzięć, ocena oddziaływania na środowisko powinna mieć charakter prognostyczny, wskazywać możliwe do wystąpienia oddziaływania, uwzględniając różne warianty realizacji przedsięwzięcia, przede wszystkim najbardziej niekorzystne dla środowiska. Pomocne w takiej sytuacji może być korzystanie z informacji dotyczących inwestycji o podobnym charakterze i skali [R. Bednarek (red.), Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko w planowaniu przestrzennym, Poznań 2012, s. 50]. W związku z tym, proszę zweryfikować i uzupełnić informacje zawarte w prognozie w zakresie przewidywanego oddziaływania realizacji zadań wyznaczonych w projekcie Strategii na komponenty środowiska wymienione w art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy ooś. W przypadku stwierdzenia negatywnego oddziaływania na skutek realizacji zadań wyznaczonych w projekcie Strategii proszę w prognozie przedstawić rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. a ustawy ooś.	
5	5. W rozdziale IV.1. na str. 70 prognozy napisano: „Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązkiem przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania”. Informuję, iż w myśl „Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej”, przyjętej uchwałą Nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” (M.P. z 2019 r. poz. 794), procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko poddawane są plany i programy, których realizacja może się wiązać z wystąpieniem znaczących oddziaływań na środowisko, a celem procedury jest jak najwcześniejsza – na etapie planistycznym, przed etapem inwestycyjnym – identyfikacja możliwości wystąpienia takich oddziaływań, aby skutecznie im zapobiegać, a jeżeli to niemożliwe – ograniczać je i minimalizować ich skutki. Przeprowadzenie oceny w ramach odrębnych postępowań nie wyklucza konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego projektu Strategii. W związku z powyższym proszę uzupełnić prognozę w tym zakresie.	Uwaga uwzględniona.

Numer uwagi	Treść uwagi	Komentarz
6	W rozdziale III.1.5. na str. 39-40 prognozy proszę jednoznacznie wskazać cele środowiskowe wyznaczone dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), w granicach których znajduje się gmina Sośnie, zgodnie z informacjami dostępnymi na stronie internetowej https://apgw.gov.pl/ , tzn. materiałami pomocniczymi w postaci narzędzi do przeglądania i pobierania kart charakterystyk JCWP lub zgodnie z obowiązującą II aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, przyjętą rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335). Odpowiednie modyfikacje proszę uwzględnić również w rozdziale IV.1.3. prognozy.	Uwaga uwzględniona.
7	Nawiązując do informacji przedstawionych w rozdziale III.1.5. prognozy informuję, że na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ) (https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88) opublikowano m.in. „Ocenę stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu – tabela” oraz „Klasyfikację wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za rok 2023”. W prognozie proszę określić aktualny stan JCWP, mając na uwadze art. 52 ust. 1 ustawy ooś.	Uwaga uwzględniona.
8	Nawiązując do zapisów w rozdziale III.1.5. na str. 41 prognozy proszę określić aktualną jakość wód podziemnych w punkcie pomiarowo-kontrolnym zlokalizowanym najbliżej obszaru opracowania w granicach jednolitej części wód podziemnych nr 80, mając na uwadze art. 52 ust. 1 ustawy ooś. Przy czym informuję, że na stronie internetowej GIOŚ (http://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2022.html) dostępne są wyniki badań jakości wód podziemnych w punktach monitoringu z 2022 roku.	Uwaga uwzględniona.
9	9. W rozdziale III.1.5. na str. 43 prognozy napisano: „Rozbudowana sieć cieków wodnych przepływających przez teren gminy, przełożyła się na potrzebę stworzenia sztucznego zbiornika retencyjnego w Sośniach. Regulacja stosunków wodnych przełożyła się na brak występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy”. Natomiast w rozdziale III.1.5.1. na str. 44 prognozy na rysunku 3 przedstawiono „obszary zagrożenia powodziowego dla rzek na terenie gminy Sośnie”, jednakże bez interpretacji i legendy rysunku. W związku z tym, proszę zweryfikować i uzupełnić informacje w prognozie w powyższym zakresie. W prognozie proszę również wskazać, czy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią planuje się realizację zadań ujętych w projekcie Strategii. Jeśli tak, określając, analizując i oceniając przewidywany wpływ realizacji zaplanowanych kierunków działań proszę uwzględnić ten fakt.	Uwaga uwzględniona.
10	W prognozie proszę wskazać, czy obszar objęty projektem Strategii położony jest w strefie ochronnej ujęcia wód podziemnych. Jeżeli tak, w	Uwaga uwzględniona.

Numer uwagi	Treść uwagi	Komentarz
	projekcie dokumentu proszę zawrzeć odpowiednie zapisy w tym zakresie. W prognozie proszę ponadto przeanalizować zgodność ustaleń projektu dokumentu z przepisami dotyczącymi strefy ochronnej, ze szczególnym uwzględnieniem nakazów obowiązujących na terenie ochrony bezpośredniej oraz zakazów, ograniczeń i nakazów obowiązujących na terenie ochrony pośredniej.	
11	Biorąc pod uwagę zapisy rozdziału III.1.7. na str. 48-49 prognozy, zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy ooś, w prognozie proszę określić, przeanalizować i ocenić istniejący stan klimatu akustycznego z uwzględnieniem przebiegających przez gminę Sośnie dróg, m.in. drogi krajowej nr 25, w oparciu o natężenie ruchu na tych szlakach komunikacyjnych, a także linii kolejowej nr 355.	Uwaga uwzględniona.
12	Nawiązując do informacji zawartych w rozdziale IV.9. na str. 134-138 prognozy zatytułowanym „Przewidywane metody analizy skutków realizacji Strategii” proszę jednoznacznie wskazać komponenty środowiska, które będą monitorowane. Przy czym dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska należy pamiętać, że muszą się one odnosić do obszaru objętego projektem Strategii. Jednocześnie informuję, iż zgodnie z art. 55 ust. 5 ustawy ooś organ opracowujący projekt dokumentu, w przedmiotowym przypadku Wójt Gminy Sośnie, jest obowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko, zgodnie z częstotliwością i metodami, o których mowa w ust. 3 pkt 5.	Uwaga uwzględniona.
13	W prognozie proszę podać aktualny dziennik ustaw, w którym opublikowano ustawę o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.	Uwaga uwzględniona.
14	Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. g ustawy ooś w prognozie proszę zawrzeć datę sporządzenia prognozy (oznaczenia dnia, miesiąca, roku).	Uwaga uwzględniona.
15	Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy ooś prognoza zawiera oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy. W związku z powyższym, w prognozie proszę zawrzeć podpisane oświadczenie.	Uwaga uwzględniona.
16	Zmiany wprowadzone w poszczególnych rozdziałach prognozy proszę uwzględnić w części prognozy zatytułowanej „Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym”.	Uwaga uwzględniona.

VIII. WYNIKI POSTĘPOWANIA TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektów polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Działania przewidziane w Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024 – 2030 mają wydźwięk lokalny, ograniczony do terenu gminy Sośnie. Nie przewiduje się przedsięwzięć wykraczających poza obszar administracyjny gminy.

W związku z powyższym dokument Strategii nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

IX. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI STRATEGII

Proces wdrażania Strategii należy monitorować poprzez określenie jednostek odpowiedzialnych za wdrożenie poszczególnych zadań, identyfikację częstości przeprowadzania monitoringu realizacji poszczególnych zadań, określanie statusu i problemów związanych z realizacją zadania. Monitoring efektów realizacji założeń Strategii powinien obejmować wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska, a także wskaźniki społeczno-ekonomiczne. Dlatego niezwykle istotna jest również analiza stanu środowiska w gminie Sośnie: jakości powietrza atmosferycznego, wielkości emisji zanieczyszczeń ze źródeł grzewczych i komunikacyjnych do atmosfery, jakości wód płynących i podziemnych, jakości wody do picia, a także poziomu hałasu.

Za monitoring jakości środowiska przyrodniczego w całym województwie wielkopolskim odpowiedzialny jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (instytucja ta jest odpowiedzialna za monitoring regionalny). W ramach monitoringu środowiska prowadzony jest monitoring: jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, hałasu i wibracji, pól elektromagnetycznych oraz gleb. Instytucje, które wspomagają monitoring stanu środowiska przyrodniczego oraz mogą wyeliminować niekorzystne oddziaływania na obszarze objętym projektem Strategii na terenie Gminy Sośnie, to m.in.: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Ostrowie Wielkopolskim i Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Ostrowie Wielkopolskim. Istotną rolę w kontroli realizacji postanowień projektowanego dokumentu ma Urząd Gminy Sośnie, który może reagować na bieżąco na powstałe zagrożenia środowiskowe, dostosowując realizację Strategii do aktualnych potrzeb i wymogów związanych z ochroną środowiska.

Zgodnie z art. 55 ust. 5 ustawy o oś Wójt Gminy Sośnie jest obowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko, zgodnie z częstotliwością i metodami, o których mowa w ust. 3 pkt 5.

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję

w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do Strategii. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2022 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Sośnie). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Sośnie oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw, wprowadziła szereg zmian integrujących wymiar społeczno-gospodarczy i przestrzenny w dokumentach strategicznych, również na poziomie lokalnym.

W związku z planowanym aplikowaniem o środki finansowe w ramach perspektywy unijnej na lata 2021-2027 konieczne było podjęcie prac nad przygotowaniem dokumentu strategicznego na kolejne lata.

Ważnym elementem w pracach nad strategią była partycypacja społeczna. Proces tworzenia strategii poprzedzono analizą sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej gminy, którą pogłębiono podczas badania ankietowego przeprowadzonego w dniach od 26 października do 17 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w terminie od 22 kwietnia do 27 maja 2024 r. przeprowadzone zostały konsultacje społeczne nad projektem strategii. W ramach konsultacji społecznych interesariusze strategii za pomocą formularzy uwag oraz podczas spotkania konsultacyjnego zgłaszać mogli swoje opinie i sugestie poprawek do projektu dokumentu. Na tej podstawie zostało przygotowane sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, które 4 czerwca 2024 r. zamieszczono na stronie internetowej gminy.

Następnie, zgodnie z art. 10f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym projekt Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 został przedłożony Zarządowi Województwa Wielkopolskiego w celu wydania opinii dotyczącej jej spójności ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. Zarząd Województwa Wielkopolskiego 18 lipca 2024 r. wydał w tym zakresie opinię pozytywną.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 podlegał procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 stanowi podstawę do zrównoważonego i harmonijnego zarządzania przyszłością gminy w perspektywie do roku 2030. Stanowi wizję rozwoju i scenariusz działań uwzględniający wszystkie aspekty życia i wyznacza kierunki dla procesów i programów realizowanych w Gminie Sośnie w kolejnych latach.

W związku z tym zasadne jest przyjęcie ww. dokumentu.